

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2020/21:SfU28

Ändrade regler i utlänningslagen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig i huvudsak bakom regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen och tillstyrker följdändringar i ett antal andra lagar.

De ändringar som utskottet tillstyrker innebär bl.a. att

- uppehållstillstånd som beviljas för bl.a. skyddsbehövande som huvudregel ska vara tidsbegränsade
- permanent uppehållstillstånd tidigast ska kunna beviljas efter att utlänningsen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och endast om vissa särskilda krav är uppfyllda
- skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras
- det ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till en utlännings som har tidsbegränsat uppehållstillstånd i vissa fall
- försörjningskravet som gäller som huvudregel vid anhöriginvandring ska innefatta ett krav på att anknytningspersonen även kan försörja den anhörige.

Utskottet föreslår vissa ändringar i regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen. Utskottets ändringar rör bl.a.

- krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning
- försörjningskrav för anhöriga till alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden
- undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl
- uppehållstillstånd vid humanitära skäl
- undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl
- möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder.

Utskottet föreslår vidare att det införs ett krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.

Förslagen om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Lagändringarna i övrigt föreslås träda i kraft den 20 juli 2021.

Lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen) upphör att gälla den 20 juli 2021.

Utskottet föreslår två tillkännagivanden till regeringen om

- ett mer effektivt och sammanhållet återvändande
- identitetskrav för permanent uppehållstillstånd.

Vid avslag på utskottets förslag till ändringar i utlänningslagen föreslår utskottet dessutom sex tillkännagivanden till regeringen om

- kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd
- undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl
- krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning
- möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder
- försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden
- undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden.

I betänkandet finns 51 reservationer (S, M, SD, C, V, KD, L, MP). I ett antal reservationer (S, C, MP) avstyrks de förslag till ändringar i regeringens förslag som utskottet lägger fram på eget initiativ.

I betänkandet finns sju särskilda yttranden (M, SD, C, V, KD).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas i kammaren.

Behandlade förslag

Proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen.

Utskottet lägger på eget initiativ fram förslag till lagändringar.

Drygt 70 yrkanden i sex följdmotioner.

Knappt 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	6
Redogörelse för ärendet	16
Ärendets bakgrund	16
Ärendets beredning	16
Ärendets disposition	17
Utskottets överväganden	18
Avslag på propositionen	18
Ändrade regler i utlänningslagen	19
Krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning	19
Försörjningskrav vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande	22
Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är kvotflykting	27
Undantag från försörjningskravet när ett förhållande är väl etablerat	29
Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl	31
Uppehållstillstånd vid humanitära skäl	34
Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd	37
Vissa undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd	40
Undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl	41
Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder	44
Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till de lagändringar utskottet föreslår på eget initiativ	46
Kostnader och andra konsekvenser av de lagändringar utskottet föreslår på eget initiativ	47
Regeringens lagförslag i övrigt	48
En framtida migrationspolitik	53
Undantag från huvudregeln om tidsbegränsade uppehållstillstånd	62
Krav för att beviljas permanent uppehållstillstånd och undantag från kraven	69
Uppehållstillstånd för anhöriga	77
Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder	89
Försörjningskrav vid anhöriginvandring och undantag från kravet	91
Försörjningskrav för varaktigt bosatta	101
Humanitära skäl	103
Uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder	106
Studiestöd	108
Förlängning av tillfälliga lagen	111
Författningskommentar	112
Reservationer	117
1. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)	117

2. Krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning, punkt 2 (S, C, MP).....	117
3. Försörjningskrav för anhöriga till alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden, punkt 3 (S, C, MP)...	118
4. Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl, punkt 4 (S, C, MP).....	119
5. Uppehållstillstånd vid humanitära skäl, punkt 5 (S, C, MP).....	120
6. Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, punkt 7 (S, C, MP).....	121
7. Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 8 (S, C, MP).....	122
8. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (M).....	123
9. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (SD)	124
10. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (V)	125
11. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (KD)	126
12. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (L).....	127
13. Översyn av utlänningslagen, punkt 11 (M, SD, KD).....	127
14. Översyn av utlänningslagen, punkt 11 (V)	128
15. En rättssäker asylprocess, punkt 12 (V).....	128
16. En rättssäker asylprocess, punkt 12 (L)	129
17. Utredning om en rättssäker asylprocess, punkt 13 (C, V, KD)	130
18. Återvändande, punkt 14 (S, MP)	130
19. Huvudregel om tidsbegränsade uppehållstillstånd, punkt 15 (SD)	131
20. Huvudregel om tidsbegränsade uppehållstillstånd, punkt 15 (KD)	132
21. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande, punkt 16 (M, SD)	133
22. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande, punkt 16 (C) ...	133
23. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande, punkt 16 (KD)	134
24. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd, punkt 17 (M).....	135
25. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd, punkt 17 (KD)	135
26. Identitetskrav, punkt 18 (S, C, MP)	136
27. Motioner om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd, punkt 19 (S, MP).....	137
28. Motioner om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd, punkt 19 (C).....	137
29. Motioner om undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, punkt 20 (S, C, MP).....	138
30. Vissa krav vid förlängning av tidsbegränsat uppehållstillstånd, punkt 21 (SD)	138
31. Uppehållstillstånd för anhöriga, punkt 22 (SD)	139
32. Krav på vistelsetid för familjeåterförening, punkt 23 (M, SD).....	141
33. Personkretsen vid anhöriginvandring, punkt 24 (M, SD, KD)	141
34. Motioner om krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning, punkt 25 (S, C, MP).....	142
35. Uppskjuten invandringsprövning, punkt 26 (SD, KD)	143
36. Uppskjuten invandringsprövning, punkt 26 (C, V)	144
37. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 27 (S, MP)	144
38. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 27 (SD).....	145

39. Försörjningskrav vid anhöriginvandring, punkt 28 (M)	145
40. Försörjningskrav vid anhöriginvandring, punkt 28 (SD)	146
41. Försörjningskrav vid anhöriginvandring, punkt 28 (KD)	148
42. Motioner om försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden, punkt 29 (S, C, MP)	149
43. Motioner om undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl, punkt 30 (S, C, MP)	150
44. Försörjningskrav för varaktigt bosatta, punkt 31 (M, SD, KD)	150
45. Humanitära skäl, punkt 32 (M)	151
46. Humanitära skäl, punkt 32 (SD)	151
47. Humanitära skäl, punkt 32 (V)	152
48. Humanitära skäl, punkt 32 (KD)	153
49. Uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, punkt 33 (M, SD)	154
50. Studiestöd, punkt 34 (SD)	154
51. Förlängning av tillfälliga lagen, punkt 35 (M, SD, KD)	155
Särskilda yttranden	156
1. Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, punkt 7 (C)	156
2. Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 8 (C)	156
3. En rättssäker asylprocess, punkt 12 (KD)	156
4. Återvändande, punkt 14 (M, SD, KD)	156
5. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd, punkt 17 (SD)	157
6. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 27 (SD)	157
7. Särskilt yttrande (V)	157
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	158
Propositionen	158
Följdmotionerna	158
Motioner från allmänna motionstiden 2020/21	164
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	171
<i>Bilaga 3</i>	
Utskottets lagförslag	208
<i>Bilaga 4</i>	
Utskottets lagförslag	213
<i>Bilaga 5</i>	
Utskottets remitterade promemoria	215
<i>Bilaga 6</i>	
Förteckning över remissinstanser	226
<i>Bilaga 7</i>	
Utskottets lagrådsremiss	229
<i>Bilaga 8</i>	
Lagrådets yttrande	276

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Avslag på propositionen**

Riksdagen avslår motion

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1.

Reservation 1 (V)

2. **Krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning**

Riksdagen antar 5 kap. 3 och 3 a §§ regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragraferna ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Reservation 2 (S, C, MP)

3. **Försörjningskrav för anhöriga till alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden**

Riksdagen antar 5 kap. 3 d § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Reservation 3 (S, C, MP)

4. **Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl**

Riksdagen antar 5 kap. 3 f § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Reservation 4 (S, C, MP)

5. **Uppehållstillstånd vid humanitära skäl**

Riksdagen antar 5 kap. 6 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Reservation 5 (S, C, MP)

6. Krav för permanent uppehållstillstånd

Riksdagen antar 5 kap. 7 och 24 §§ regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

7. Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl

Riksdagen antar

a) 5 kap. 8 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) utskottets förslag i bilaga 4 till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Reservation 6 (S, C, MP)

8. Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder

Riksdagen antar 5 kap. 17 a § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) med den ändringen att paragrafen ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3.

Därmed bifaller riksdagen delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Reservation 7 (S, C, MP)

9. Regeringens lagförslag i övrigt

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) i de delar som inte omfattas av utskottets förslag i punkterna ovan,

2. lag om ändring i lagen (2019:1211) om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716),

3. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,

4. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,

5. lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.,

6. lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395),

7. lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap,

8. lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkterna 1 i denna del och 2–8 samt avslår motion

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkandena 2–8.

10. En framtida migrationspolitik

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1 och 33,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 16,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–3 och 31,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 8 (M)

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (V)

Reservation 11 (KD)

Reservation 12 (L)

11. Översyn av utlänningslagen

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 17,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 18,

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 2 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation 13 (M, SD, KD)

Reservation 14 (V)

12. En rättssäker asylprocess

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3255 av Fredrik Malm m.fl. (L),

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 4 och 5.

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (L)

13. Utredning om en rättssäker asylprocess

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 och

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 4.

Reservation 17 (C, V, KD)

14. Återvändande

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om ett sammanhållet och effektivt återvändande och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 18 (S, MP)

15. Huvudregel om tidsbegränsade uppehållstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 31,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 1,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 14 och 20 samt

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 19 (SD)

Reservation 20 (KD)

16. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 1,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 i denna del och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 10.

Reservation 21 (M, SD)

Reservation 22 (C)

Reservation 23 (KD)

17. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 10,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del och

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 24 (M)

Reservation 25 (KD)

18. Identitetskrav

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om identitetskrav för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 9.

Reservation 26 (S, C, MP)

19. Motioner om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd

– *Vid avslag på utskottets förslag punkt 7 –*

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3,

bifaller delvis motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 28 och 29,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del och avslår motion

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2.

Reservation 27 (S, MP)

Reservation 28 (C)

– *Vid bifall till utskottets förslag punkt 7 –*

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 28 och 29,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3.

20. Motioner om undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl

– *Vid avslag på utskottets förslag punkt 7 –*

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del och

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 29 (S, C, MP)

– *Vid bifall till utskottets förslag punkt 7 –*

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del och
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6.

21. Vissa krav vid förlängning av tidsbegränsat uppehållstillstånd

Riksdagen avslår motion

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 27.

Reservation 30 (SD)

22. Upphållstillstånd för anhöriga

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 11,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 34,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 3,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 7 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 10–15.

Reservation 31 (SD)

23. Krav på vistelsetid för familjeåterförening

Riksdagen avslår motion

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 10.

Reservation 32 (M, SD)

24. Personkretsen vid anhöriginvandring

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 14.

Reservation 33 (M, SD, KD)

25. Motioner om krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning

– Vid avslag på utskottets förslag punkt 2 –

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 5.

Reservation 34 (S, C, MP)

– Vid bifall till utskottets förslag punkt 2 –

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 5.

26. Uppskjuten invandringsprövning

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 16,

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:2524 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C) yrkandena 1–3,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 21 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 16 och 17.

Reservation 35 (SD, KD)

Reservation 36 (C, V)

27. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder

– Vid avslag på utskottets förslag punkt 8 –

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 15,

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 6 och

avslår motionerna

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 12,

2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20,

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 8 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18.

Reservation 37 (S, MP)

Reservation 38 (SD)

– Vid bifall till utskottets förslag punkt 8 –

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 12,

2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20,

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 8,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 15,

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 6.

28. Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 12,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 1,

2020/21:2803 av Fredrik Schulte (M) yrkande 4,
2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 17 och 18,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11,
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 19–22 och
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 8, 12 och 13.

Reservation 39 (M)

Reservation 40 (SD)

Reservation 41 (KD)

29. Motioner om försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden

– *Vid avslag på utskottets förslag punkt 3 –*

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 9, 12 och 13,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 23–25 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 7 och 11.

Reservation 42 (S, C, MP)

– *Vid bifall till utskottets förslag punkt 3 –*

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 9, 12 och 13,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 23–25 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 7 och 11.

30. Motioner om undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl

– *Vid avslag på utskottets förslag punkt 4 –*

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 14,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 26 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 4.

Reservation 43 (S, C, MP)

– *Vid bifall till utskottets förslag punkt 4 –*

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 14,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 26 och
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 4.

31. Försörjningskrav för varaktigt bosatta

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32 och
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 19.

Reservation 44 (M, SD, KD)

32. Humanitära skäl

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 9,
2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32,
2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 2 och 5,
2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 16,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 i denna
del och
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 45 (M)

Reservation 46 (SD)

Reservation 47 (V)

Reservation 48 (KD)

33. Upphållstillstånd på grund av verkställighetshinder

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 och
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 8.

Reservation 49 (M, SD)

34. Studiestöd

Riksdagen avslår motion

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 28.

Reservation 50 (SD)

35. Förlängning av tillfälliga lagen

Riksdagen avslår motion

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 17.

Reservation 51 (M, SD, KD) – villkorad

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 17 juni 2021

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Rikard Larsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Rikard Larsson (S), Maria Malmer Stenergård (M), Carina Ohlsson (S), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD)*, Teresa Carvalho (S), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Jonas Andersson i Skellefteå (SD)*, Mattias Vepsä (S), Ann-Sofie Alm (M), Jennie Åfeldt (SD)*, Jonny Cato (C), Christina Høj Larsen (V), Fredrik Malm (L) och Rasmus Ling (MP).

* Avstår från ställningstagande under punkt 17, se särskilda yttranden.

Redogörelse för ärendet

Ärendets bakgrund

Migrationskommittén har haft i uppdrag att ta ställning till och lämna förslag till utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken. Den 15 september 2020 överlämnade kommittén utredningsbetänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). En promemoria har därefter utarbetats inom Regeringskansliet i vilken det föreslås vissa justeringar och kompletteringar av kommitténs förslag. Utredningsbetänkandet och departementspromemorian har remissbehandlats. Regeringens lagförslag har granskats av Lagrådet.

Ärendets beredning

Proposition 2020/21:191 lämnades till riksdagen den 29 april 2021 och tiden för väckande av motioner till följd av propositionen löpte ut den 14 maj 2021.

I betänkandet behandlas även ett 70-tal yrkanden i sex följdmotioner samt ca 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2020/21.

Utskottet redovisar i bilaga 1 en förteckning över de behandlade förslagen.

M-, SD-, KD- och L-ledamöterna väckte den 4 maj 2021 en fråga om att utskottet, med stöd av sin initiativrätt enligt 9 kap. 16 § riksdagsordningen, ska ta initiativ till vissa ändringar i regeringens lagförslag (prot. 2020/21:34). Utskottet beslutade den 6 maj 2021 att påbörja beredningen av förslaget (prot. 2020/21:35).

Regeringens lagförslag redovisas i bilaga 2.

Utskottets lagförslag finns i bilagorna 3 och 4.

Regeringens förslag avviker i vissa delar från Migrationskommitténs förslag till ny migrationslagstiftning. De förslag som utskottet beslutade att påbörja en beredning av överensstämmer i stora delar med Migrationskommitténs förslag och har således beretts i samband med framtagandet av propositionen. Utskottet bedömde att vissa delar, bl.a. att alternativt skyddsbehövande inte ska omfattas av möjligheten till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring och om att undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska kunna göras om det finns synnerliga skäl, krävde kompletterande beredningsåtgärder. Utskottet beslutade därför att i enlighet med 10 kap. 4 § riksdagsordningen begära in behövliga upplysningar och yttranden i dessa delar. Den utskottspromemoria som upprättades för detta ändamål har således remissbehandlats och finns i bilaga 5. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 6. Remissvaren finns tillgängliga i riksdagen under dnr 1961-2020/21.

Utskottets förslag till lagändringar som behandlas i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen har granskats av lagrådet. Utskottets lagrådsremiss finns i bilaga 7. Lagrådets yttrande finns i bilaga 8.

S-, C-, V- och MP-ledamöterna har inte deltagit i besluten om förslaget till utskottsinitiativ.

Ärendets disposition

Betänkandet är disponerat så att utskottet inleder med att behandla ett yrkande om att riksdagen ska avslå regeringens proposition. Därefter behandlas regeringens lagförslag samt utskottets förslag till ändringar i regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) och utskottets förslag till ändring i utlänningslagen. I ett avsnitt därefter behandlas motioner som väckts under allmänna motionstiden 2020/21 samt med anledning av propositionen som samtliga innehåller förslag på tillkännagivanden till regeringen i frågor som anknyter till lagförslagen eller närliggande frågor. I sista avsnittet under utskottets överväganden återfinns författningskommentaren.

Utskottets överväganden

Avslag på propositionen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att avslå propositionen.
Jämför reservation 1 (V).

Motion

I kommittémotion 2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 1 begär motionärerna att riksdagen avslår proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen. Motionärerna anser att förslagen inte kommer att göra asyltagstiftningen mer långsiktigt hållbar, human, effektiv och rättssäker, snarare tvärtom.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att förslagen med en huvudregel om tidsbegränsat uppehållstillstånd, differentierade tillståndstider för flyktingar och alternativt skyddsbehövande varigenom flyktingar beviljas uppehållstillstånd om tre år och alternativt skyddsbehövande beviljas ett uppehållstillstånd om 13 månader är väl avvägda och bidrar till att skapa ett långsiktigt hållbart, humant, rättssäkert och effektivt regelverk som inte väsentligen avviker från regelverket i andra EU-länder. Även förslagen om att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i tre år och uppfyller vissa särskilda krav om bl.a. försörjning bidrar, enligt utskottets mening, till att uppnå ett långsiktigt hållbart regelverk som inte väsentligen avviker från andra EU-länder. Utskottet noterar vidare att förslagen om vissa undantag från kraven för permanent uppehållstillstånd och möjligheten att överklaga ett beslut om att avslå en ansökan om permanent uppehållstillstånd med hänvisning till att de särskilda kraven inte är uppfyllda bidrar till ett rättssäkert och humant regelverk.

Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motion 2020/21:4064 (V) yrkande 1 om att avslå propositionen.

Ändrade regler i utlänningslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen med de ändringar utskottet föreslår i fråga om undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsat uppehållstillstånd, undantag från försörjningskrav vid anhöriginvandring, möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder samt uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Riksdagen antar utskottets lagförslag om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.

Riksdagen antar regeringens förslag till ändringar i andra lagar än utlänningslagen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden med förslag till lagändringar.

Jämför reservation 2 (S, C, MP), 3 (S, C, MP), 4 (S, C, MP), 5 (S, C, MP), 6 (S, C, MP) och 7 (S, C, MP) samt särskilt yttrande 1 (C) och 2 (C). Jämför även särskilt yttrande 7 (V).

Krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning

Utskottets förslag

För uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande och vissa andra personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd ska krävas att anknytningspersonen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer i huvudsak med kommitténs och utskottets förslag, men regeringen föreslår att det av kommittén föreslagna rekvisitet ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd” ska ändras till ”välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid”.

Regeringens remissbehandling

Flera remissinstanser anser att kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är otydligt och minskar förutsägbarheten för den enskilde. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Malmö* menar att det finns risk för tillämpningssvårigheter, särskilt när det gäller begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd”. *Förvaltningsrätten i Göteborg*

framför bl.a. att det inte går att utläsa av lagtexten att någon hänsyn inte ska tas till kraven för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd vid bedömningen. *Riksdagens ombudsmän (JO)* anser att det, eftersom uppehållstillstånd enligt utlänningslagen antingen är tidsbegränsade eller permanenta, vore lämpligt att använda en annan formulering än begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd”.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Såväl kommittén som regeringen föreslår att tidsbegränsade i stället för permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel för skyddsbehövande, utom för kvotflyktingar, och när uppehållstillstånd beviljas på grund av humanitära skäl enligt 5 kap. 6 § UtL samt på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtL. Som en följd av dessa förslag finns det – vilket både kommittén och regeringen påtalar – ett behov av att överväga i vilken utsträckning det ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till en utlänning som beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige.

Liksom kommittén anser regeringen att utgångspunkten bör vara en restriktiv reglering som lever upp till de konventionsåtaganden som Sverige är förpliktat att följa. Regeringen och kommittén anser att den ordning som gäller enligt 6 § tillfälliga lagen och som ligger i linje med regleringen i rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet) – dvs. att det ska krävas välgrundade utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd – bör utgöra utgångspunkt även för en permanent reglering. Utskottet gör ingen annan bedömning i dessa delar.

Kommittén föreslår i betänkandet att rekvisitet formuleras så att det i stället för välgrundade utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd ska krävas välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Syftet med det föreslagna rekvisitet är enligt kommittén att markera att det inte ska göras någon bedömning av anknytningspersonens utsikter att klara de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det inte bör krävas att anknytningspersonen uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd och att det inte heller ska göras någon bedömning av anknytningspersonens utsikter att i framtiden klara dessa krav. Såväl kommittén som regeringen anser att bedömningen i stället bör utgå från hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår vid den tidpunkt då flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. I denna bedömning bör både de individuella skyddsskälerna och aktuell landinformation beaktas. När det gäller personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder eller humanitära skäl ska bedömningen enligt både kommittén och

regeringen göras utifrån hur troligt det är att det fortsatt finns en grund för uppehållstillstånd vid den tidpunkt då personen kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd. Såväl kommittén som regeringen anser att även möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid på annan grund bör kunna beaktas (jfr MIG 2018:19). Inte heller i dessa delar har utskottet någon avvikande uppfattning.

Regeringen föreslår dock en ändring i kommitténs förslag, nämligen att uttrycket ”uppehållstillstånd under en längre tid” bör ersätta begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd”. Som skäl för förslaget hänvisar regeringen till remissinstanser som menar att ”varaktigt uppehållstillstånd” är ett otydligt begrepp. Bland annat *Förvaltningsrätten i Malmö* framhåller att begreppet kan leda till tillämpningssvårigheter och *Riksdagens ombudsmän (JO)* noterar att det inte förekommer i utlänningslagen. Enligt 2 kap. 4 § UtL är uppehållstillstånd ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Regeringen anser därför att rekvisitet i stället bör formuleras som att utlänningen ska ha ”välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid”. Enligt regeringen innebär en sådan formulering också att det blir tydligare vilken prövning som ska göras.

Utskottet ifrågasätter om det rekvisitet som regeringen föreslår löser de problem med otydlighet och kommande tillämpningssvårigheter som remissinstanserna lyfter fram. Som angetts ovan var skälet till att kommittén valde att föreslå en ändring från ”permanent uppehållstillstånd” till ”varaktigt uppehållstillstånd” att markera att det inte ska göras någon bedömning av anknytningspersonens utsikter att klara de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd. Utskottet anser i likhet med kommittén att det finns skäl för att välja ett annat begrepp än permanent uppehållstillstånd och menar att det förslag som kommittén presenterat är tillfredsställande. Till skillnad från det begrepp som regeringen föreslagit finns begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd” i familjeåterföreningsdirektivet. Enligt utskottets mening är det en fördel att begreppet är identiskt med det som finns i art. 3.1 i direktivet. Direktivet och vad som anges i t.ex. Europeiska kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet av den 3 april 2014 om riktlinjer för tillämpningen av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (COM [2014] 210 final) bör kunna ge vägledning inte bara när anknytningspersonen är en flykting – en situation på vilken direktivet är tillämplig – utan även i de andra fall då anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beskrivs ovan.

Rekvisitet som regeringen föreslår förekommer inte i utlänningslagen och avviker dessutom från familjeåterföreningsdirektivet. Utskottet befarar dessutom att det utifrån rekvisitets ordalydelse inte går att utesluta att kraven i praktiken blir lägre än med kommitténs ursprungliga förslag. För att säkerställa att kommitténs utgångspunkt om en restriktiv reglering som lever upp till Sveriges konventionsåtaganden får genomslag anser utskottet att rekvisitet ska ges den utformning som kommittén föreslår.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande

Utskottets förslag

Det ska inte göras undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring på grund av att anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer inte med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer inte med utskottets men överensstämmer med kommitténs förslag. Regeringen föreslår att när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet vid anhöriginvandring gälla endast om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till eller om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Utskottets remissbehandling

Majoriteten av remissinstanserna avstyrker eller har invändningar mot förslagen i utskottspromemorian. Några av dessa instanser, som *Lunds universitet* och *Sveriges advokatsamfund*, ser en risk att förslaget kan stå i strid med Sveriges internationella åtaganden när det gäller rätten till familjeåterförening och icke-diskriminering. Instanserna hänvisar till artikel 8 och 14 Europakonventionen samt EU-rätten. Flera remissinstanser tillstyrker, är positivt inställda till eller har inga synpunkter på förslaget, bl.a. *Markaryds kommun* och *Trelleborgs kommun*. *Kammarrätten i Stockholm* har inget att invända i sak mot att alternativt skyddsbehövande omfattas av försörjningskravet.

Lagrådet

Lagrådet avstyrker utskottets lagförslag. Lagrådet konstaterar att utskottspromemorian remitterades mellan den 7 maj och den 24 maj och anger att förslaget väcker frågor som inte är okomplicerade om bl.a. regleringens förenlighet med Sveriges konventionsåtaganden och om hur en eventuell oförenlighet ska kunna hanteras i rättstillämpningen. Vidare anger Lagrådet att det krävs tid för att ta fram ett underlag och att det inte har anförts några

skäl till varför lagändringen i denna del brådskar mer än vanligt. Sammanfattningsvis kan Lagrådet inte se att det har funnits skäl att avvika från en mer normal beredningsgång (jfr bl.a. NJA 2018 s. 743).

Utskottets ställningstagande

I utlänningslagen finns ett försörjningskrav för anhöriginvandring (5 kap. 3 b § UtL). Undantag görs från kravet om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 c § 3–5 UtL).

Enligt 9 och 10 §§ tillfälliga lagen gäller ett försörjningskrav för flyktingar och alternativt skyddsbehövande om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlännings åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,
2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller
3. utlännings och den person som utlännings åberopar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Kommittén föreslår att undantag ska göras när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande på samma sätt som enligt tillfälliga lagen. Regeringens förslag överensstämmer med kommitténs.

Utskottet anser att Sverige mot bakgrund av de senaste årens omfattande invandring och stora integrationsutmaningar, med ett växande utanförskap, ökande klyftor, trångboddhet och stora problem med våld och kriminalitet, måste ha en invandring på en nivå som samhället klarar av utifrån ett integrationsperspektiv.

Det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga i Sverige kan försörja dem. Krav på försörjning är dessutom ett nödvändigt verktyg för att öka drivkraften för arbete, integration och för att bryta socialt utanförskap.

Om anknytningspersonen inte kommer i arbete och inte har en ordnad boendesituation riskerar dennes anhöriga också att drabbas av utanförskap. Om anknytningspersonen däremot uppfyller försörjningskravet ökar möjligheten för de anhöriga som kommer efter att få en bra tillvaro i Sverige och att lättare kunna integreras.

Alternativt skyddsbehövande ska i likhet med flyktingar ha rätt till familjeåterförening, men det bör mot den redovisade bakgrunden göras skillnad mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande när det gäller försörjningskravet. Alternativt skyddsbehövande ska uppfylla försörjnings-

kravet för att ha rätt till anhöriginvandring, vilket familjeåterföreningsdirektivet medger, utom i de fall det finns förutsättningar för att göra undantag från detta krav på grund av synnerliga skäl.

Lunds universitet och *Sveriges advokatsamfund* anför att förslaget kan stå i strid med Sveriges internationella åtaganden när det gäller rätten till familjeliv och icke-diskriminering. *Lagrådet* anför att förslaget väcker frågor som inte är ocomplicerade om bl.a. regleringens förenlighet med Sveriges konventionsåtaganden och om hur en eventuell oförenlighet ska kunna hanteras i rättstillämpningen.

Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. En offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av den rättigheten annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Det följer av Europadomstolens praxis att artikel 8 inte medför en övergripande skyldighet för en stat att respektera immigranternas val av bosättningsland och att tillåta familjeåterförening på sina territorier. Omfattningen av en stats skyldigheter varierar beroende på den berörda personens särskilda situation och på allmänintresset. I artikel 14 i Europakonventionen finns som utgångspunkt ett förbud mot diskriminering när det gäller åtnjutande av fri- och rättigheter enligt konventionen. I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna finns bestämmelser om respekt för privatlivet och familjelivet i artikel 7.

Villkor för utövandet av rätten till familjeåterförening för tredjelandsmedborgare som vistas lagligen på medlemsstaternas territorier fastställs i EU:s familjeåterföreningsdirektiv. I artikel 3 anges att direktivet inte ska tillämpas när referenspersonen (som motsvarar begreppet anknytningsperson) har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna. Direktivet är därmed inte tillämpligt på alternativt skyddsbehövande. I samma artikel anges dock att direktivet inte påverkar medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser. Av artikel 7 i direktivet framgår att en medlemsstat får kräva att referenspersonen har stabila och regelbundna försörjningsmedel som är tillräckliga för att försörja referenspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar utan hjälp från systemet för socialt bistånd i den berörda medlemsstaten.

Utskottet kan inledningsvis notera att det av familjeåterföreningsdirektivets skäl framgår att direktivet respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Utskottet vill även understryka att det i detta sammanhang inte är fråga om huruvida alternativt skyddsbehövande ska ges samma rätt till familjeåterförening som flyktingar, utan om att de inte ska ges samma möjligheter till undantag från försörjningskravet som flyktingar. Det förtjänar också att framhållas att om i ett enskilt ärende ett beslut att avslå en ansökan om familjeåterförening bedöms strida mot ett konventionsåtagande eller mot EU-rätten, ska undantaget från försörjningskravet vid anhöriginvandring på grund av synnerliga skäl tillämpas.

Lunds universitet har hänvisat till att Europadomstolens stora kammare förhållandevis snart väntas pröva ett mål som rör frågan om det utgör otillåten diskriminering enligt artikel 14, i kombination med artikel 8, i Europakonventionen att behandla flyktingar och subsidiärt skyddsbehövande olika vad gäller möjligheterna till familjeåterförening (M.A. mot Danmark, no 6697/18).

Utskottet konstaterar att artikel 14 i Europakonventionen kompletterar andra materiella bestämmelser i konventionen och protokollet och artikeln innehåller ingen fri- eller rättighet i sig. I artikel 8.2 anges att inskränkningar i 8.1 får göras under vissa förutsättningar och artikel 14 innebär att det åligger anslutna stater att inte göra inskränkningar på ett diskriminerande sätt.

För att diskriminering ska föreligga måste de personer som jämförs med varandra befinna sig i en likartad situation.

I målet *Van der Mussele mot Belgien* (8919/80), som rörde en advokat som ålagts att försvara en åtalad utan att få ersättning, hävdade *Van der Mussele* att unga advokater i detta hänseende behandlades på ett annat sätt än en rad andra yrkeskategorier. I målet uttalar Europadomstolen bl.a. att mellan advokatkåren och de angivna yrkena (bl.a. domare, stämningsmän, läkare, apotekare och tandläkare) föreligger grundläggande skillnader i fråga om rättslig status, villkor för inträde i yrket, arten av arbetsuppgifter, det sätt de fullgörs på osv. Bevisningen vid domstolen visar inte på någon likhet mellan dessa disparata situationer, var och en av dem kännetecknas av en rad rättigheter och skyldigheter av vilka det skulle vara onaturligt att isolera en speciell aspekt.

Även i fråga om rätten att vistas och vara bosatt i ett land finns olika kategorier utlänningar och medborgare och skillnaderna mellan deras rättigheter är därför i allmänhet inte diskriminerande.

Även om situationen avseende flyktingar och alternativt skyddsbehövande inte är helt jämförbar med de i *Van der Mussele mot Belgien* och mellan medborgare och utlänningar är vissa paralleller möjliga att dra. Det handlar om skillnader i fråga om rättslig status – villkoren för att beviljas status och uppehållstillstånd som flykting skiljer sig från villkoren för alternativt skyddsbehövande och det finns skillnader mellan de rättigheter som åtnjuts utifrån den rättsliga statusen.

Utöver att det ska röra sig om jämförbara fall ska skillnaden, för att vara diskriminerande, sakna en objektiv och godtagbar grund. Bedömningen får göras med hänsyn till en åtgärds syften och verkningar och med beaktande av

de principer som normalt tillämpas i demokratiska samhällen. Detta framgår av det s.k. belgiska språkmålet (serie A nr. 6) där det även framgår att ”En olikhet i behandlingen vid utövandet av en i konventionen garanterad rättighet måste inte endast ha ett legitimt intresse, utan artikel 14 är också kränkt, om det klart framgår att det inte finns några rimliga proportioner mellan de medel som används och de mål som man vill uppnå”.

Den av socialförsäkringsutskottet föreslagna bestämmelsen har en objektiv och godtagbar grund. Det finns rimliga proportioner mellan de medel som används (förslaget) och de mål som förslaget syftar till att uppnå.

Vetskapen om att en dom förväntas, i detta fall från Europadomstolen, kan inte förhindra att lagstiftaren agerar. Särskilt inte när det som i nuläget handlar om att lagstiftning behöver komma på plats inom en viss tid. Praxis kommer alltid att utvecklas och det är något som myndigheter och domstolar – och i vissa fall lagstiftaren – har att förhålla sig till.

Utskottet bedömer således att den föreslagna ordningen inte står i strid med Sveriges konventionsåtaganden eller EU-rätten.

Vid sitt ställningstagande till lagförslaget har utskottet beaktat att *Lagrådet* har invändningar mot beredningen av ärendet. Innan ett utskott helt eller delvis tillstyrker ett motionsförslag om att riksdagen ska anta en lag, eller väcker ett sådant förslag genom ett utskottsinitiativ, ska utskottet inhämta behövliga upplysningar och yttranden om inte utskottet finner synnerliga skäl mot det (10 kap. 4 § riksdagsordningen). Detsamma gäller enligt motiven när utskottet avser att föreslå kammaren ett beslut som innebär större ändringar i en proposition.

Utskottet kan instämma i Lagrådets bedömning att det föreligger brister i beredningen av ärendet, bl.a. genom en kort remisstid och en bristande motivering för denna avvikelse från det gängse beredningskravet. Utskottet vill i sammanhanget rent generellt understryka vikten av att kravet på beredning iakttas. Såsom utskottet framhåller ovan måste dock Sverige ha en invandring på en nivå som samhället klarar av utifrån ett integrationsperspektiv och det är angeläget att de regler utskottet föreslår för att uppnå detta mål träder i kraft snarast. Det kan noteras att de snäva tidsramar som gällt för utskottets beredning av ärendet i huvudsak är en konsekvens av regeringens beredning av ärendet. I sammanhanget kan utskottet också konstatera att den stora majoriteten av remissinstanserna inkommit med remissvar trots den korta svarstiden. Av de anförda skälen är utskottet berett att gå vidare med förslaget trots att beredningen i vissa delar varit bristfällig.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är kvotflykting

Utskottets förslag

Vid anhöriginvandring på grund av anknytning till en kvotflykting ska försörjningskravet endast gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att kvotflyktingen beviljats uppehållstillstånd, familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till eller utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets.

Departementspromemorians förslag överensstämmer inte med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer med departementspromemorians men inte med utskottets förslag. Regeringen föreslår ett särskilt undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar. Försörjningskravet ska i dessa fall gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att kvotflyktingen rest in i Sverige i stället för senare än tre månader efter det att kvotflyktingen beviljats uppehållstillstånd.

Regeringens remissbehandling

Många remissinstanser, t.ex. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Länsstyrelsen i Kalmar* och *Malmö kommun*, är positiva till förslaget i departementspromemorian att fristen när anknytningspersonen är en kvotflykting ska räknas från inresan i Sverige. *Migrationsverket* anser att det krävs ett förtydligande av begreppet ”rest in i Sverige”, bl.a. för att underlätta automatiserad behandling.

Utskottets remissbehandling

Majoriteten av remissinstanserna är negativt inställda till eller har synpunkter på förslaget. Flera av dessa, bl.a. *Förvaltningsrätten i Malmö*, *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Migrationsverket*, hänvisar till Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2021:5. Även *Kammarrätten i Stockholm* hänvisar till detta. Några remissinstanser är positiva till förslaget, bl.a. *Trelleborgs kommun*.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Som huvudregel gäller enligt nuvarande reglering i utlänningslagen att uppehållstillstånd på grund av anknytning får beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen (5 kap. 3 b § UtlL). Från huvudregeln finns flera undantag, bl.a. om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting, alternativt skyddsbehövande eller kvotflykting, eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 c § 3–5 UtlL).

I och med införandet av tillfälliga lagen gjordes vissa skärpningar av försörjningskravet och möjligheterna till undantag begränsades också (9 och 10 §§ tillfälliga lagen). Enligt tillfälliga lagen gäller försörjningskravet för flyktingar och alternativt skyddsbehövande, men ett antal undantag finns, bl.a. om ansökan om uppehållstillstånd görs inom tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Kommittén föreslår att när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande ska undantag från försörjningskravet göras på samma sätt som enligt tillfälliga lagen. Kvotflyktingar ska inte ges något generellt undantag från försörjningskravet, utan ska behandlas som andra flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Kommittén hänvisar till att utgångspunkten vid vidarebosättning av kvotflyktingar är att hålla ihop familjer och motverka familjesplittring.

I departementspromemorian föreslås när det gäller tidsfristen att om den person som utlänningen återopar anknytning till är en kvotflykting ska försörjningskravet gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att den person som utlänningen återopar anknytning till har rest in i Sverige, i stället för när personen beviljades uppehållstillstånd. Som skäl anges att om en överföring till Sverige drar ut på tiden kan det medföra att den av kommittén föreslagna tremånadersfristen hinner löpa ut innan kvotflyktingen överförs till Sverige. Vidare anges att eftersom det är fråga om att införa en permanent ordning framstår det inte som tillräckligt att hänvisa endast till möjligheten till undantag från försörjningskravet vid synnerliga skäl, som föreslås i utredningsbetänkandet.

Flera remissinstanser, bl.a. *förvaltningsrätten i Malmö*, *Förvaltningsrätten i Stockholm* och *Migrationsverket*, har i svaren på utskottets remiss hänvisat till Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2021:5. Av detta avgörande framgår att en kvotflykting ska undantas från det försörjningskrav som gäller enligt tillfälliga lagen när det på grund av särskilda omständigheter är objektivt sett ursäktligt att ansökan om familjeåterförening lämnas in efter att tremånadersfristen har löpt ut. Migrationsverket anför att situationen för klagandena i MIG 2021:5 inte är ovanlig.

Utskottet anser inte att det finns skäl för att införa ett särskilt undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar. Såsom

kommittén framhåller är utgångspunkten att hålla ihop familjer vid vidarebosättning och motverka familjesplittring. Det är även viktigt att det vid uttagningen tydligt lämnas upplysningar om att det finns ett försörjningskrav vid anhöriginvandring samt hur detta fungerar. Om det på grund av särskilda omständigheter är objektivt sett ursäktligt att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har lämnats in efter tremånadersfristens utgång kan detta även beaktas vid prövningen av undantag från försörjningskravet, i enlighet med Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2021:5.

Migrationsverket anger i sitt remissvar över departementspromemorians förslag att begreppet ”rest in i Sverige” tolkas som tidpunkten för gränspassage. Sådan information registreras enligt verket inte alltid i ärendena, vilket kan försvåra en automatiserad behandling. Det kan därför enligt verket finnas behov av ett förtydligande av hur beräkningen av tremånadersfristen ska göras om inresetidpunkten inte är känd. Utskottet konstaterar att regeringen inte har förtydligat detta och det föreligger därmed en brist i förutsättningarna för tillämpningen av det av regeringen föreslagna undantaget.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Undantag från försörjningskravet när ett förhållande är väl etablerat

Utskottets förslag

Det ska inte anges i lag att det vid tillämpningen av bestämmelsen om undantag från försörjningskravet vid etablerade förhållanden ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlännings- eller anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Migrationskommitténs förslag överensstämmer med utskottets.

Regeringens förslag överensstämmer inte med utskottets förslag. Regeringen föreslår att om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla bl.a. om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat. Om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige ska det anses stå klart att förhållandet är väl etablerat.

Regeringens remissbehandling

Lunds universitet och *Migrationsverket* ifrågasätter i remissvar över kommitténs förslag om det är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet att, såsom kommittén, kräva att utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat för att undantag från försörjningskravet ska gälla.

Utskottets remissbehandling

Majoriteten av remissinstanserna avstyrker eller är negativt inställda till förslaget. *Lunds universitet* och *Migrationsverket* vidhåller uppfattningen som redovisats i regeringens remissbehandling. Även *Sveriges advokatsamfund* framför liknande synpunkter.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Enligt artikel 4.1 i familjeåterföreningsdirektivet ska medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse för referenspersonens make/maka. Försörjningskrav får ställas upp när det gäller flyktingar vars familjeband inte har etablerats före inresan (artikel 9.2). I utlänningslagen jämföras samboförhållande med äktenskap (5 kap. 3 § första stycket 1 UtlL). Enligt 5 kap. 3 b § UtlL får uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Kraven gäller dock inte bl.a. om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 c § 3–5 UtlL).

Inledningsvis kan noteras att utskottet i avsnittet Försörjningskrav vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande m.m. föreslår att det inte ska göras undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring på grund av att anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande.

Kommittén föreslår att undantag från försörjningskravet ska kunna göras i vissa fall när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande på samma sätt som enligt tillfälliga lagen.

Enligt tillfälliga lagen gäller försörjningskravet bl.a. om utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat (10 § tredje stycket 3 tillfälliga lagen).

Migrationsverket och *Lunds universitet* ifrågasätter i remissvar över kommitténs förslag om detta är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet.

Efter synpunkterna från remissinstanserna ändrade regeringen kommitténs förslag med motiveringen att ett förtydligande behövs. Regeringens förslag i denna del har således inte remitterats.

Migrationsverket och Lunds universitet vidhåller i svar på utskottets remiss vad de anförde i regeringens remissbehandling och *Sveriges advokatsamfund* lämnar liknande synpunkter. Migrationsverket anger att bestämmelsen i 10 § tredje stycket 3 tillfälliga lagen, som motsvarar utskottets förslag, går längre än vad familjeåterföreningsdirektivet medger när det gäller kravet på att paret ska ha sammanbott utomlands under en längre tid i en situation där familjebanden etablerats före den skyddsbehövande anknytningspersonens inresa men förhållandet inte är väl etablerat på annat sätt. Migrationsverket anger vidare att för att uppnå förenlighet med artikel 9.2 i familjeåterföreningsdirektivet har verket bedömt att tillfälliga lagen i denna del ska tolkas i ljuset av direktivet och att det innebär att försörjningskravet inte ska vara tillämpligt om parrelationen har inletts före anknytningspersonens inresa eller om det står klart att förhållandet är väl etablerat på annat sätt.

Utskottet anser att det inte utan vidare kan förutsättas att regeringens förslag i praktiken inte får andra konsekvenser än vad som avses med det föreslagna förtydligandet. Mot bakgrund av att Sveriges regelverk behöver ligga på miniminivå är det av största betydelse att det inte införs bestämmelser som riskerar att ändra innebörden av begrepp som det aktuella.

I övrigt konstaterar utskottet att kommitténs förslag till undantag har utgjort gällande rätt sedan tillfälliga lagen trädde i kraft den 20 juli 2016.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl

Utskottets förslag

Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring ska kunna medges helt eller delvis om det finns synnerliga skäl.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer delvis med kommitténs och utskottets förslag. Regeringens förslag innebär att anknytningspersonen helt eller delvis kan undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring om det finns särskilda skäl.

Regeringens remissbehandling

Flera remissinstanser påtalar att rekvisitet synnerliga skäl kommer att få en restriktiv tillämpning och vissa, däribland *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket*, efterfrågar mot den bakgrunden förtydliganden kring hur

rekvisitet ska tolkas. *Civil Rights Defenders*, *Lunds universitet* och *Unicef Sverige* m.fl. anser att rekvisitet synnerliga skäl riskerar att utgöra en alltför snäv ventil och anför att det bör ersättas med särskilda skäl.

Utskottets remissbehandling

Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig i denna del avstyrker förslaget. Flera remissinstanser tillstyrker dock förslaget eller har inget att erinra mot det, däribland *Eskilstuna kommun*, *Kammarrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg*. *Förvaltningsrätten i Göteborg* påtalar dock vikten av att bestämmelsen åtföljs av tydliga förarbetsuttalanden. *Migrationsverket* menar att en tydlig lagreglering är att föredra framför ett behov att tillämpa en ventilbestämmelse av karaktären synnerliga skäl när konflikt uppstår med internationella konventionsåtaganden och framhåller att en mer komplex prövning riskerar att bli en begränsande faktor i verkets fortsatta arbete med digitalisering och automatisering. Enligt *Socialstyrelsen* bör det i den fortsatta beredningen förtydligas hur den föreslagna begränsningen förhåller sig till barnkonventionen. *Arbetsförmedlingen* påtalar att utskottets förslag kan komma att få stor betydelse genom att det riskerar att leda till svårigheter för alternativt skyddsbehövande att återförenas med anhöriga. *Sveriges advokatsamfund* menar att utskottet inte har klargjort varför det drar en annan slutsats än regeringen i frågan om huruvida kravet på ”synnerliga skäl” leder till en alltför restriktiv tillämpning.

Lagrådet

I sin behandling av frågan om alternativt skyddsbehövande ska omfattas av undantaget från försörjningskravet i 5 kap. 3 d § UtlL anför Lagrådet att förslaget om att undanta alternativt skyddsbehövande närmast synes öka behovet av ventilen i 5 kap. 3 f § UtlL, men att denna emellertid stryps i inte obetydlig utsträckning genom att kravet på särskilda skäl enligt utskottets förslag ska ändras till synnerliga skäl. Lagrådet anför vidare att ändringen av 5 kap. 3 f § UtlL visserligen motsvarar Migrationskommitténs förslag, men att det förslaget byggde på att alternativt skyddsbehövande omfattades av 5 kap. 3 d § UtlL.

Utskottets ställningstagande

I likhet med regeringen och kommittén anser utskottet att det bör finnas en ventil som gör det möjligt att medge undantag från försörjningskravet i vissa fall. Utskottet anser att det i dessa fall bör krävas synnerliga skäl. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag enligt ventilen bör i enlighet med vad kommittén anför hänföra sig till situationer där det inte framstår som lämpligt eller rimligt att ställa upp ett försörjningskrav, bl.a. med hänsyn till Sveriges konventionsåtaganden och EU-domstolens praxis. Det kan t.ex. gälla personer som är äldre och har lämnat arbetsmarknaden och har svårt att påverka sin inkomst. Även personer med funktionsnedsättning och som saknar

försörjningsförmåga bör undantas. Det kan vidare finnas skäl att medge undantag från försörjningskravet med hänsyn till att anknytningspersonen är arbetsoförmögen på grund av sjukdom som inte endast är tillfällig eller på grund av annan varaktig fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. I de fall en anknytningsperson är delvis arbetsoförmögen kan det finnas skäl att delvis efterge försörjningskravet.

Regeringen ansluter sig till vad *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket* anför och framhåller att de exempel som kommittén angett – och som i huvudsak motsvarar de ovan nämnda – får anses ligga i linje med vad som enligt gällande rätt utgör särskilda skäl. Enligt regeringen är det sannolikt att en bestämmelse som kräver synnerliga skäl inte skulle möjliggöra undantag i alla de situationer som kommittén pekar på.

Utskottet delar inte regeringens bedömning i denna del. Även rekvisitet ”synnerliga skäl” får anses möjliggöra undantag i de ovan angivna situationerna. Utgångspunkten är dock att det ska vara få personer som undantas från försörjningskravet. Ventilen bör tillämpas restriktivt efter en prövning av om det i det enskilda fallet med beaktande av samtliga omständigheter föreligger synnerliga skäl. I fall som rör barn ska portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtlL och artikel 3 i barnkonventionen dessutom beaktas.

Några remissinstanser, bl.a. *Civil Rights Defenders*, *Unicef Sverige* och *Lunds universitet*, uttrycker en tveksamhet om huruvida Migrationskommitténs förslag med rekvisitet ”synnerliga skäl” är förenligt med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden. Utskottet vill därför understryka att det inte bör finnas något utrymme för att i ett enskilt fall upprätthålla huvudregeln om försörjningskrav om det skulle strida mot EU-rätten eller ett svenskt konventionsåtagande. I detta sammanhang bör emellertid också framhållas att familjeåterföreningsdirektivet ger medlemsstaterna rätt att uppställa ett försörjningskrav. Direktivet har antagits med beaktande av de principer som erkänns i artikel 8 i Europakonventionen, vilket innebär att upprätthållandet av försörjningskravet i de allra flesta fall är förenligt med det svenska konventionsåtagandet (prop. 2015/16:174 s. 47, prop. 2018/19:128 s. 41 och 45–46, MIG 2019:21 och Migrationsverkets rättsliga ställningstagande RS/011/2020).

Migrationsverket anser att en tydlig lagreglering är att föredra framför att tillämpa en ventilbestämmelse av karaktären synnerliga skäl när konflikt uppstår med internationella konventionsåtaganden. Migrationsverket framhåller även att en mer komplex prövning riskerar att bli en begränsande faktor i verkets fortsatta arbete med digitalisering och automatisering. Utskottet har förståelse för Migrationsverkets synpunkter men anser i likhet med regeringen och kommittén att en ventilbestämmelse bör införas för att tillämpningen av försörjningskravet inte ska få orimliga följder eller strida mot Sveriges konventionsåtaganden. Utskottet bedömer att även en ventilbestämmelse med det av regeringen föreslagna rekvisitet ”särskilda skäl” innebär gränsdragningssvårigheter och begränsar möjligheterna till automatisering.

Utskottets förslag till ändringar bl.a. i fråga om försörjningskrav för alternativt skyddsbehövande innebär att ventilen kan bli tillämplig i fler fall. *Arbetsförmedlingen* påtalar att utskottets förslag kan komma att få stor betydelse genom att det riskerar att leda till svårigheter för alternativt skyddsbehövande att återförenas med anhöriga. *Lagrådet* pekar på att utskottets förslag om att undanta alternativt skyddsbehövande närmast synes öka behovet av ventilen, men att denna stryps i inte obetydlig utsträckning genom att kravet på särskilda skäl enligt utskottets förslag ska ändras till synnerliga skäl. Med hänsyn främst till att regleringen av anhöriginvandringen behöver bli mer restriktiv gör utskottet dock ingen annan bedömning än att kravet på synnerliga skäl är väl avvägt.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Uppehållstillstånd vid humanitära skäl

Utskottets förslag

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännings om det vid en samlad bedömning av utlännings situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlännings hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets.

Regerings förslag överensstämmer inte med kommitténs eller utskottets förslag. Regeringen föreslår att en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden har fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Regeringen bedömer att barn fortsatt bör kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

Regeringens remissbehandling

En majoritet av remissinstanserna tillstyrker, är positiva till eller har inga synpunkter på kommitténs förslag om att uppehållstillstånd ska kunna beviljas på grund av synnerligen ömmande omständigheter och att det inte ska krävas att omständigheterna har samma allvar och tyngd för barn.

Många remissinstanser tillstyrker eller välkomnar förslagen i departementspromemorian. En majoritet är positiva till förslaget om en återgång till lydelsen om särskilt ömmande omständigheter för barn. Flera remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Borlänge kommun*, *Länsstyrelsen i Stockholm* och *Länsstyrelsen i Kalmar*, ser positivt på att även vissa vuxna ska kunna få uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. *Migrationsverket* efterfrågar förtydliganden kring vilken betydelse ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut har för tillämpningen och anser att det bör belysas vilka konsekvenser förslaget kan få för återvändandearbetet. Migrationsverket anser vidare att det finns en risk för att bestämmelsen med tiden kommer att förlora karaktären av att vara en undantagsbestämmelse.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Sedan 1980 har det funnits en möjlighet i utlänningslagstiftningen att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. I samband med införandet av 2005 års utlänningslag utmönstrades begreppet humanitära skäl och ersattes med synnerligen ömmande omständigheter, vilket syftade till att förtydliga att det rör sig om en bestämmelse av undantagskaraktär. Bestämmelsen, som finns i 5 kap. 6 § UtlL, är avsedd att användas för de situationer som inte omfattas av någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd, vilka måste prövas innan bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter aktualiseras (prop. 2013/14:216 s. 8). En samlad bedömning ska göras av omständigheterna i ärendet och skälen för att uttänningen ska få stanna i Sverige ska vara av personlig art. Skäl som särskilt ska beaktas är uttänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Barn kunde beviljas uppehållstillstånd även om omständigheterna som kommit fram inte hade samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas en vuxen person, men detta ändrades 2014. Ändringen innebär att barn får beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

Enligt 11 § tillfälliga lagen får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtlL endast beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa uttänningen.

Kommittén anser att en utgångspunkt för den närmare utformningen av 5 kap. 6 § UtlL bör vara att regleringen ska fånga upp de mest ömmande fallen och samtidigt hålla en tillräcklig marginal till svenska konventionsåtaganden och då framför allt till Europakonventionen och barnkonventionen. Med denna utgångspunkt föreslår kommittén en återgång till den ordning som infördes 2005, dvs. att uppehållstillstånd får beviljas om det vid en samlad bedömning av uttänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Barn får beviljas

uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

I departementspromemorian föreslås att det i bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska anges dels att barn får beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande, dels att detsamma ska gälla för en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas. *Migrationsverket* anger i sitt remissvar över förslaget i departementspromemorian att det faktum att fler personer kan förväntas komma att vistas i Sverige under långa perioder med tidsbegränsade uppehållstillstånd tillsammans med att tillämpningsområdet för bestämmelsen vidgas kan innebära att bestämmelsen med tiden inte längre endast blir en undantagsbestämmelse.

Regeringens förslag överensstämmer med departementspromemorian. Regeringen anger att det inte framstår som rimligt att ställa samma höga krav på restriktivitet för en person som har vistats en längre tid i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd och under den tiden rotat sig i landet, som för en person som inte har haft uppehållstillstånd. Särskild anknytning kan enligt regeringen utgöras av etablering på arbetsmarknaden, familjeanknytning eller anpassning till det svenska samhället på annat sätt.

Utskottet kan konstatera att invandringen till Sverige under senare år har varit mycket stor. Detta har lett till bristande integration, som är särskilt påtaglig i Sveriges utanförskapsområden, med trångboddhet, hedersförtryck, kriminalitet och hopplöshet som följd. För att bryta och vända utvecklingen krävs en lång rad reformer som bl.a. rör arbetsmarknad, utbildning, bidragssystem, socialtjänst och rättspolitik. En förutsättning för att en sådan reformpolitik ska lyckas är dock att Sverige förmår att införa och under överskådlig tid upprätthålla en restriktiv migrationspolitik. Därtill måste incitamenten för asylsökande att ta sig just till Sverige minska. Trots införandet av tillfälliga lagen hade Sverige under 2019 det sjätte största asylmottagandet, sett både till andel och antal, av EU:s medlemsstater. Det är också tre gånger så många asylansökningar som registrerades i Norge, Danmark och Finland tillsammans. Migrationspolitiken behöver framöver vara stram för att bli långsiktigt hållbar.

Utskottet anser att regeringens förslag till utformning av bestämmelsen om uppehållstillstånd av humanitära skäl innebär att bestämmelsen tappar sin karaktär av ventil. *Migrationsverket* anger också att förslaget kan innebära att bestämmelsen med tiden inte längre endast blir en undantagsbestämmelse.

Utskottet konstaterar att utgångspunkten för förslaget om en övergång från permanenta till tidsbegränsade uppehållstillstånd är att den som inte längre har en grund för uppehållstillstånd ska återvända till sitt hemland. Regeringens förslag om uppehållstillstånd av humanitära skäl avviker från denna viktiga

utgångspunkt. Konsekvensen av regeringens förslag blir inte bara att fler personer beviljas uppehållstillstånd utan också att fler personer kan förväntas ansöka om asyl i just Sverige, i stället för i ett annat land. I sammanhanget förtjänar att påpekas att även den som har ett lagakraftvunnet beslut om utvisning men vistas i Sverige med uppehållstillstånd omfattas av förslaget. *Migrationsverket* har i sammanhanget tagit upp frågan om konsekvenser för återvändandearbetet. Enligt utskottets mening kan förslaget försvåra återvändandearbetet då regeringens förslag kan inge hopp om att få stanna i Sverige genom att beviljas ett uppehållstillstånd trots att ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut har meddelats.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd

Utskottets förslag

Ett permanent uppehållstillstånd ska endast få beviljas om utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskraven.

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2022.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens bedömning överensstämmer delvis med kommitténs förslag och delvis med utskottets förslag. Regeringen bedömer att det bör införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas men att dessa krav bör samordnas med kommande förslag om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag i denna del.

Regeringens remissbehandling

Flera remissinstanser, bl.a. *Akademikerförbundet SSR*, *Arbetsförmedlingen*, *Statens skolverk* och *Umeå kommun*, anser att förslagen är ofullständiga eller att de behöver utredas ytterligare innan kraven kan träda i kraft. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser, i likhet med *Svenska Röda Korset*, att förslagen bör samordnas med de förslag om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för förvärv av svenskt medborgarskap som utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (Ju 2019:08) lämnar.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Enligt utlänningslagen beviljas skyddsbehövande som huvudregel permanent uppehållstillstånd. Enligt tillfälliga lagen är möjligheterna att beviljas permanent uppehållstillstånd däremot begränsade. Huvudregeln i tillfälliga lagen innebär att en utlänning endast kan beviljas ett permanent uppehållstillstånd vid försörjning (17 § tillfälliga lagen).

Ett uppehållstillstånd som beviljas en anhörig enligt utlänningslagen är som huvudregel också permanent, även om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas vid första beslutstillfället när grunden för uppehållstillståndet är ett förhållande som inte är väl etablerat (5 kap. 8 § UtlL). Enligt tillfälliga lagen är huvudregeln att ett uppehållstillstånd som beviljas en anhörig ska vara tidsbegränsat (6 och 8 §§ tillfälliga lagen).

Varken i utlänningslagen eller tillfälliga lagen finns språk- eller samhällskunskapskrav för att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Såväl kommittén som regeringen föreslår att det i utlänningslagen uppställs särskilda krav för permanent uppehållstillstånd, såsom att utlänningen kan försörja sig, och att dessa krav inte bara bör gälla skyddsbehövande utan även andra utlänningar som ansöker om permanent uppehållstillstånd.

Kommittén föreslår att de särskilda kraven bör omfatta krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap. Vidare föreslår kommittén att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för den närmare utformningen och kontrollen av kraven. Kommittén anger att betydelsen av kunskaper i svenska språket för en person som bor här i landet och dennes möjligheter att få arbete och i övrigt integreras inte får underskattas. Att kunna tala och skriva det svenska språket och även att ha grundläggande kunskaper om det svenska samhället är centralt. Kunskaper i svenska språket är även väsentligt för att en person ska kunna förstå sina skyldigheter och rättigheter i samhället.

Det krävs, enligt kommittén, mycket resurser för att skapa särskilda språkprov. Ett mindre resurskrävande alternativ är att använda sig av de befintliga språkkurser som finns inom ramen för utbildningen i svenska för invandrare (sfi) och koppla språkravet till att en person ska ha fått godkänt betyg på en viss kurs (nivå). Systemet med prövning innebär också att det finns möjlighet att få betyg på kurserna inom sfi utan att genomgå själva utbildningen.

Kommittén anser att det bör kunna krävas att en utlänning kan uppvisa ett godkänt resultat (betyg A–E) på lägst kurs C i sfi. Enligt kommitténs mening är nivå C den nivå som krävs för att klara ett enklare arbete. På den nivån finns också nationella prov i sfi, vilket innebär en rättssäkrare bedömning. För de

utlännningar som inte deltar i sfi av olika skäl kan detta uppnås genom att de i stället genomgår en prövning på lägst kurs C i sfi och uppnår godkänt resultat.

Kommittén bedömde dock att det inte fanns möjlighet att inom ramen för sitt arbete ta fram ett fullständigt förslag, eftersom ett sådant bl.a. är helt beroende av förslaget från utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap. Kommittén föreslår att kraven införs i utlänningslagen men att frågan ska beredas vidare inom Regeringskansliet. Kommittén föreslår även att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för den närmare utformningen och kontrollen av språk- och samhällskunskapskraven.

Även flera remissinstanser anser att förslagen behöver utredas ytterligare och ett par remissinstanser anser också att förslagen bör samordnas med förslagen om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för förvärv av svenskt medborgarskap.

Regeringen bedömer att det bör införas krav för permanent uppehållstillstånd med hänvisning till att flera andra medlemsländer i EU uppställer sådana krav och att Sveriges regelverk framöver bör vara i linje med regelverken i övriga länder i EU. Regeringen pekar på att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd vid första beslutstillfället sannolikt har varit en faktor som har bidragit till att Sverige har ansetts vara ett land som är mer attraktivt för asylsökande jämfört med andra länder i EU. Med hänvisning till att frågan om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd behöver utredas vidare föreslår regeringen dock att kraven inte nu införs i utlänningslagen. Regeringen anger att frågan kräver ytterligare analys och överväganden och att den är sammansvetsad med förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap. En samordning av förslagen till lagändringar behövs i syfte att skapa de bästa förutsättningarna för ett enhetligt och rättssäkert system. Regeringen anför att den avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag om språk- och samhällskunskapskrav.

Utskottet delar kommitténs och regeringens bedömningar när det gäller vikten av att uppställa krav för permanent uppehållstillstånd och av kunskaper i svenska och om det svenska samhället för en person som bor här i landet. Kunskaper av detta slag är av central betydelse för möjligheterna att få arbete och i övrigt integreras och är väsentliga för att en person ska kunna förstå sina skyldigheter och rättigheter i samhället. Förslaget att införa språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd kan på sikt förväntas leda till en förbättrad integration och till att färre asylsökande väljer att söka asyl just i Sverige.

Kommittén och regeringen har, liksom *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Svenska Röda Korset*, pekat på frågans starka knytning till förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap och att det finns fördelar med en samordning. Utskottet ser också fördelar med en sådan inriktning och konstaterar att utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap lämnade delbetänkandet

Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2) till regeringen i januari 2021. I betänkandet föreslås att kunskapskrav uppställs för förvärv av svenskt medborgarskap.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd införs i utlänningslagen med ett ikraftträdande den 1 juli 2022.

Den närmare regleringen om utformningen och kontrollen av språk- och samhällskunskapskraven är av detaljkaraktär och bör finnas i förordning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om detta. Utskottet föreslår således att riksdagen bifaller utskottets förslag i bilaga 4 när det gäller kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd.

Vissa undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd

Utskottets förslag

Kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd ska inte gälla om utlänningen är ett barn eller har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller åldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken.

Ändringarna såvitt avser kunskapskraven träder i kraft den 1 juli 2022.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer delvis med utskottets förslag. Kommittén föreslår att barn och personer som har rätt att uppbära allmän pension eller garantipension ska vara undantagna från de uppställda kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.

Regeringens bedömning överensstämmer till viss del med utskottets förslag. Regeringen bedömer att det bör finnas möjligheter att göra undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag i denna del.

Regeringens remissbehandling

Pensionsmyndigheten anför att det är oklart om undantaget för äldre ska vara kopplat till riktåldern eller till rätten att uppbära allmän pension eller garantipension. *Pensionsmyndigheten* påtalar också att förslaget inte omfattar utlännningar som har uppnått en viss ålder men som enbart har rätt till åldreförsörjningsstöd. *Migrationsverket* anför att det skulle underlätta tillämpningen om de begrepp som används i utlänningslagen överensstämmer med de begrepp som används i socialförsäkringsbalken.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Kommittén föreslår att permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om utlänningen uppfyller vissa särskilda krav, bl.a. på kunskaper i svenska och samhällskunskap samt försörjning. Kommittén föreslår vidare att barn och personer som uppbär allmän pension eller garantipension ska vara undantagna från kunskaps- och försörjningskraven.

Regeringen bedömer att det bör införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd men att dessa krav bör samordnas med kommande förslag om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap. I enlighet med detta föreslår regeringen inte nu några undantag från kunskapskraven.

När det gäller försörjningskravet för att beviljas permanent uppehållstillstånd föreslår regeringen att undantag ska göras när utlänningen är ett barn eller har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken. Regeringen har beaktat remissinstansernas synpunkter.

Utskottet anser att regeringens förslag till utformning av undantag från kravet på försörjning är väl avvägt och bör gälla även som undantag från språk- och samhällskunskapskraven.

Ändringarna bör träda i kraft vid samma tidpunkt som språk- och samhällskunskapskraven, dvs. den 1 juli 2022.

Utskottet föreslår således att riksdagen bifaller utskottets förslag i bilaga 4 i fråga om vissa undantag från kunskapskraven för permanent uppehållstillstånd.

Undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl

Utskottets förslag

Kraven på att en utlänning ska kunna försörja sig och ha kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd ska inte gälla om det finns synnerliga skäl.

Ändringarna såvitt avser kunskapskraven träder i kraft den 1 juli 2022.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer delvis med kommitténs och utskottets förslag. Regeringen föreslår att kravet på att en utlänning ska kunna försörja sig för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om det finns

särskilda skäl. Regeringen bedömer att det bör finnas möjligheter att göra undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas, men avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag i denna del.

Regeringens remissbehandling

Många remissinstanser är positiva till att det föreslås en s.k. ventil som innebär att ytterligare personer kan undantas från kraven om det finns synnerliga skäl. Flera av remissinstanserna, däribland *Förvaltningsrätten i Göteborg*, efterfrågar dock närmare vägledning och förtydliganden kring rekvisitet synnerliga skäl. Bland annat *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Malmö* påpekar att rekvisitet synnerliga skäl riskerar att medföra att utrymmet för att tillämpa bestämmelsen blir mycket snävt. Förvaltningsrätten i Malmö framhåller att de angivna exemplen snarare för tankarna till det som lagstiftaren brukar benämna som särskilda skäl. Flera remissinstanser, bl.a. *Svenska kyrkan* och *UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna*, anser att rekvisitet synnerliga skäl bör ersättas med särskilda skäl. Några remissinstanser, bl.a. *Göteborgs kommun* och *Länsstyrelsen i Kalmar* påpekar att vissa grupper, såsom t.ex. lågutbildade, kvinnor och personer med funktionsnedsättningar, kommer att ha svårare att uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd och *Umeå kommun* efterfrågar förtydliganden om huruvida dessa grupper ska hanteras inom ramen för undantaget vid synnerliga skäl. Några remissinstanser, t.ex. *Civil Rights Defenders*, *Strömstads kommun* och *Åre kommun*, anser att det bör finnas en bortre gräns för hur länge en person kan ha ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. *Migrationsverket* konstaterar att bl.a. nunnor och munkar som beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § andra stycket UtlL kan ha svårt att uppfylla försörjningskravet.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

I föregående avsnitt föreslår utskottet att det ska införas ett krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas permanent uppehållstillstånd och att det, på samma sätt som för kravet på försörjning, ska vara möjligt att göra undantag från detta krav om utlänningen är ett barn eller ålderspensionär. I likhet med regeringen och kommittén anser utskottet att det även bör finnas en ventil som gör det möjligt att i vissa fall medge undantag från kraven. Utskottet anser således att ventilen, i enlighet med vad kommittén föreslår, även ska möjliggöra undantag från det föreslagna kravet på kunskaper i svenska och samhällskunskap.

De särskilda undantagen föreslås gälla för bl.a. barn och ålderspensionärer och bör därmed omfatta de flesta situationer där det inte är rimligt att upprätthålla försörjnings- och kunskapskrav. Utgångspunkten bör således vara att så få personer som möjligt ska undantas från de uppställda kraven med stöd av ventilen. Utskottet instämmer i kommitténs bedömning att det ska krävas synnerliga skäl för undantag enligt ventilen. Det ska handla om situationer där det inte kan anses rimligt att en person ska uppfylla kraven. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag bör i enlighet med vad kommittén anför hänföra sig till situationer som avser exempelvis sjukdom och personer med funktionsnedsättning eller andra begränsningar som innebär att de har betydande svårigheter att uppfylla de uppställda kraven. Det skulle även kunna vara fråga om personer som är nära pensionsålder och därför har svårt att få en anställning och uppfylla försörjningskravet. Personer som söker skydd i Sverige kan ha genomgått traumatiska upplevelser som gör att förmågan att tillgodogöra sig undervisning väsentligen försämrats och att det inte kan krävas att de uppfyller kunskapskraven. En annan aspekt som kan vägas in är hur länge den enskilde vistats i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Flera remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, efterfrågar ytterligare vägledning kring vad som ska krävas för att ventilen ska vara tillämplig. Utskottet vill framhålla att bedömningen av om det finns synnerliga skäl att göra undantag från kraven får göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och med beaktande av principerna om fri bevisföring och bevisprövning.

Regeringen ansluter sig till vad bl.a. *Förvaltningsrätten i Malmö* anför och framhåller att de exempel som kommittén angett ligger närmare vad lagstiftaren brukar benämna som särskilda skäl. Regeringen anser att det är sannolikt att en bestämmelse som kräver synnerliga skäl inte skulle möjliggöra undantag i alla de situationer som kommittén pekar på. Ett krav på att det ska föreligga synnerliga skäl riskerar enligt regeringen att medföra att tillämpningsutrymmet blir mycket snävt. Bland annat *Förvaltningsrätten i Luleå* är av samma uppfattning.

Utskottet delar inte regeringens bedömning i denna del. Även rekvisitet ”synnerliga skäl” får anses möjliggöra undantag i de ovan angivna situationerna. Som anförts ovan är utgångspunkten dock att det ska vara få personer som undantas från kraven med stöd av ventilen. För att denna utgångspunkt ska få ett faktiskt genomslag i rättstillämpningen bör rekvisitet ”synnerliga skäl” väljas framför ”särskilda skäl”. Ventilen bör tillämpas restriktivt efter en prövning av om det i det enskilda fallet med beaktande av samtliga omständigheter föreligger synnerliga skäl. När det gäller frågan om det bör ställas upp en bortre gräns för när permanent uppehållstillstånd ska beviljas anser utskottet i likhet med kommittén att det inte behövs eftersom den ventil som föreslås ger tillräckligt utrymme för att hantera dessa situationer.

Utskottet föreslår att ändringarna såvitt avser undantag från språk- och samhällskunskapskraven vid synnerliga skäl ska träda i kraft den 1 juli 2022.

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del och antar regeringens förslag i fråga om undantag med den ändring utskottet föreslår i bilaga 3.

Utskottet föreslår att riksdagen bifaller utskottets förslag i bilaga 4 i fråga om undantag från kunskapskraven vid synnerliga skäl.

Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder

Utskottets förslag

Upphållstillstånd ska få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens bedömning överensstämmer inte med kommitténs och utskottets förslag. Regeringen bedömer att det inte finns skäl att ändra åldersgränsen i utlänningslagen för att vägra uppehållstillstånd från 18 år.

Regeringens remissbehandling

Majoriteten av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i den här delen. Flera remissinstanser, däribland *Barnombudsmannen*, *Riksförbundet för homo- sexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *Unicef Sverige* avstyrker förslaget och förordar en 18-årsgräns. Bland andra *Malmö kommun* och *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* påpekar att myndighets- och äktenskapsåldern i Sverige är 18 år. Några remissinstanser lyfter barnrättsperspektivet särskilt. *Barnombudsmannen* anför bl.a. att förslaget riskerar att innebära att barn tvingas leva åtskilda från en av sina föräldrar under lång tid och att detta inte är i linje med barnkonventionen. *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Stockholms universitet* ifrågasätter om motiven att höja åldersgränsen är förenliga med de syften som anges i familjeåterföreningsdirektivet. *Migrationsverket* påpekar att gruppen som träffas av förslaget är större än vad som gällt under tillfälliga lagen och efterfrågar förtydliganden kring hur den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas då bestämmelsen i utlänningslagen bl.a. tar sikte på barn-äktenskap.

Lagrådet

Lagrådet har beretts tillfälle att yttra sig över utskottets förslag och har inte haft något att anföra.

Utskottets ställningstagande

Av 5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL följer att uppehållstillstånd får vägras för anknytningspersonens make eller sambo om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Bestämmelsen grundar sig på artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet. I den artikeln anges att medlemsstaterna för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen. Enligt 6 § tillfälliga lagen är motsvarande åldersgräns 21 år i fråga om anhöriga till skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt samma lag.

Kommitténs förslag innebär att åldersgränsen i utlänningslagen ska höjas från 18 år till 21 år. Kommitténs utgångspunkt är att det för en långsiktigt hållbar migrationspolitik krävs att det svenska regelverket ligger i linje med övriga nordiska länder och EU. Kommittén anser därför att åldersgränsen för att få vägra uppehållstillstånd bör vara 21 år. Flera remissinstanser avstyrker förslaget och hänvisar bl.a. till att myndighets- och äktenskapsåldern i Sverige är 18 år.

Regeringens bedömning är att åldersgränsen inte bör höjas. Regeringen motiverar sin bedömning med att åldersgränsen för att en make eller partner till en anknytningsperson ska kunna beviljas uppehållstillstånd i de flesta medlemsstater är densamma som den i respektive land gällande myndighetsåldern eller äktenskapsåldern, dvs. 18 år. Regeringen hänvisar även till *Migrationsverkets* påpekande att en höjd åldersgräns omfattar en större krets anhöriga än vad som gällt enligt begränsningarna i tillfälliga lagen.

Utskottet konstaterar att enligt Delegationen för migrationsstudiers rapport Familj, medborgarskap, migration – Sveriges politik för anhöriginvandring i ett jämförande perspektiv (Delmi rapport 2018:5 s. 29) är åldersgränsen för att en make, maka eller partner till en anknytningsperson ska kunna beviljas uppehållstillstånd i majoriteten av de länder som rapporten omfattar – EU:s medlemsstater samt Norge och Schweiz – densamma som den i respektive land gällande myndighetsåldern eller äktenskapsåldern. Enligt rapporten och andra källor tillämpade nio stater en högre åldersgräns: Danmark och Norge (24 år), Nederländerna, Österrike, Belgien, Litauen, Cypern och Malta (alla 21 år) samt Tjeckien (20 år). Vissa länder som har infört en högre åldersgräns än 18 år anger att den enbart gäller för nyetablerade parrelationer där parterna inte har levt tillsammans tidigare.

Utskottet anser att en höjning av åldersgränsen från 18 till 21 år är motiverad utifrån syftet att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap. En framgångsrik integration förutsätter att det svenska regelverket och mottagandet ligger i linje med övriga nordiska länder och EU. En möjlighet att vägra uppehållstillstånd om någon av makarna eller samborna är under 21 år bör innebära att fler tvångsäktenskap kan förhindras. *Migrationsverket* påtalar att förslaget medför att en större krets anhöriga kommer att omfattas än vad som gäller enligt begränsningarna i tillfälliga lagen. Utskottet anser att det med hänsyn till intresset av att stoppa tvångsäktenskap och

behovet av att få en mer välfungerande integration till stånd finns skäl att låta en större krets omfattas av regeln än vad som följer av nuvarande bestämmelser i utlänningslagen och tillfälliga lagen. *Barnombudsmannen* anför att förslaget riskerar att innebära att barn tvingas leva åtskilda från en av sina föräldrar under lång tid och att detta inte är i linje med barnkonventionen. Utskottet konstaterar att bestämmelsen är fakultativ och att det vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras med hänvisning till ålder ska tas hänsyn till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden samt att det i fall som rör ett barn särskilt ska beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver (1 kap. 10 § och 5 kap. 17 a § tredje stycket UtLL).

Utskottet tillstyrker delvis proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del med den ändring som utskottet föreslår i bilaga 3.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser till de lagändringar utskottet föreslår på eget initiativ

Utskottets förslag och bedömning

Lagändringarna som avser kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd ska träda i kraft den 1 juli 2022. Övriga lagändringar som utskottet på eget initiativ föreslår ska träda i kraft den 20 juli 2021.

Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Migrationskommitténs och regeringens ställningstaganden

Kommitténs förslag och bedömning överensstämmer delvis med utskottets. Kommittén föreslår att lagen om ändring i utlänningslagen träder i kraft den 20 juli 2021. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser i de delar som nu är aktuella. Kommittén bedömer att frågan om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd ska beredas vidare inom Regeringskansliet.

Regeringens förslag och bedömning överensstämmer helt med kommitténs och delvis med utskottets.

Regeringens remissbehandling

Sveriges Kommuner och Regioner och *Svenska Röda Korset* anför i fråga om kunskapskraven att det finns en stark anknytning till förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap och pekar på att det finns fördelar med en samordning. I övrigt har remissinstanserna inte framfört några synpunkter på tidpunkten för ikraftträdande eller behovet av övergångsbestämmelser i de delar som nu är aktuella.

Utskottets ställningstagande

Som anförts ovan ser utskottet fördelar med en samordning av ändringarna som avser kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd och de

förslag på ändringar när det gäller kunskapskrav för förvärv av svenskt medborgarskap som föreslås i delbetänkandet Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2) och som för närvarande bereds i Regeringskansliet. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att ändringarna som avser kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd ska träda i kraft den 1 juli 2022.

Huvudregeln inom förvaltningsrätten är att rättstillämparen ska tillämpa den lag som gäller vid tidpunkten för prövningen om inget annat föreskrivs. Utskottet bedömer, i likhet med regeringen att det inte behöver införas några särskilda övergångsbestämmelser till utlänningslagen med anledning av de förslag som nu är aktuella.

Övriga lagändringar som utskottet på eget initiativ föreslår ska träda i kraft den 20 juli 2021.

Kostnader och andra konsekvenser av de lagändringar utskottet föreslår på eget initiativ

Regeringen framhåller att frågan om i vilken utsträckning förslagen om ändrade regler i utlänningslagen påverkar hur många människor som söker och beviljas uppehållstillstånd i Sverige är komplex. Regeringen påtalar vidare att antalet sökta och beviljade tillstånd i sin tur påverkar vilka ekonomiska, sociala och andra konsekvenser som uppstår och att det är svårt att relatera öknings- eller minskningar av antalet asylsökande till någon enskild, isolerad faktor. Regeringen anför emellertid att en sak som har stor betydelse för antalet asylsökande som söker sig till Sverige sannolikt är vilken övergripande bild som sprids av Sverige som mottagandeland. Utskottet instämmer i denna bedömning.

Utskottets förslag väntas leda till att antalet asylsökande och personer som söker och beviljas uppehållstillstånd blir lägre än med regeringens förslag. Även antalet personer som ansöker om svenskt medborgarskap kan komma att minska jämfört med regeringens förslag. I vissa avseenden, t.ex. i fråga om prövning av överklaganden från personer som har fått uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande och som vill överklaga statusförklaringen samt prövning av ansökningar om familjeåterförening, kan de statliga kostnaderna komma att öka. Till följd av det lägre antalet sökta och beviljade uppehållstillstånd förväntas statens totala utgifter för prövning, mottagande och etablering dock bli lägre än enligt regeringens förslag.

Förslagen väntas inte medföra några kostnader för Migrationsverket eller migrationsdomstolarna som inte kan hanteras inom befintliga anslag. Förslagen bedöms inte heller medföra ytterligare kostnader för offentliga biträden.

Kommunernas och regionernas kostnader förväntas minska på sikt till följd av en förbättrad integration jämfört med regeringens förslag. Sammantaget bör ytterligare finansiering med anledning av utskottets förslag därmed inte behövas.

Enligt barnkonventionen ska konsekvenserna för barn redovisas i alla åtgärder som påverkar barn. I den del av konsekvensanalysen som gäller barn i betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) anges bl.a. att vissa försämringar kan uppstå utifrån ett barnrättsperspektiv till följd av kommitténs förslag jämfört med en återgång till utlänningslagen. Regeringen gör samma bedömning när det gäller förslagen i propositionen. Detsamma torde gälla i fråga om utskottets förslag. Eftersom det kan ta tid för nyanlända att etablera sig i Sverige och uppfylla försörjningskravet kan förslagen innebära att familjeåterföreningen fördröjs jämfört med regeringens förslag. Som regeringen anför är emellertid krav för anhöriginvandring nödvändiga för att antalet asylsökande ska kunna hållas på en nivå som inte avviker från den andel som tas emot i andra medlemsstater i EU och i övriga nordiska länder. Därigenom bedöms också mottagandet av de personer som kommer till Sverige kunna bli bättre. Som regeringen påpekar bör en anknytningsperson som har hunnit integreras i samhället, genom att vara egenförsörjande och ha en bostad, främja även de nyanlända familjemedlemmarnas integration. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att förslagen också kan föra med sig vissa positiva effekter för barn. Utskottet vill i detta sammanhang även peka på de ventiler som förslagen innehåller.

Förslagen som rör försörjningskrav för anhöriginvandring kan väntas slå hårdare mot anknytningspersoner som är kvinnor än mot män. Migrationskommittén bedömer att förslagen i betänkandet kommer att påverka jämställdheten mellan könen, bl.a. med hänvisning till att det kan ta längre tid för kvinnor att uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd jämfört med män. Utskottet anser att de förslag som nu är aktuella kan komma att leda till vissa negativa effekter för kvinnor och således påverka jämställdheten negativt jämfört med regeringens förslag. Utskottet bedömer samtidigt att förslagen sammantaget kommer att leda till bättre förutsättningar för en starkt integration, vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar inte minst för kvinnor och barn.

Regeringens lagförslag i övrigt

Propositionen

Utlänningslagen

När det gäller möjligheten att bevilja uppehållstillstånd för en utlänning som är övrig skyddsbehövande eller att förklara att en utlänning är övrig skyddsbehövande föreslår regeringen att denna möjlighet ska tas bort. Regeringen konstaterar att övriga skyddsbehövande är en skyddskategori som saknar EU-rättslig eller annan internationell bakgrund. Bestämmelserna om alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande överlappar i dag i hög grad varandra, bl.a. genom att rekvisitet väpnad konflikt används i båda bestämmelserna. Regeringen anser att det är olämpligt att i två olika bestämmelser avseende olika skyddsgrunder använda samma rekvisit.

Regeringen anför dessutom att rättstillämpningen förenklas av att de begrepp som används i den svenska lagstiftningen bygger på internationella begrepp.

Regeringen föreslår att ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande ska vara tidsbegränsat vid det första beslutstillfället. En utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (s.k. kvotflyktingar) ska emellertid beviljas permanent uppehållstillstånd vid det första beslutstillfället.

Vad gäller uppehållstillstånd för anhöriga föreslås att ett permanent uppehållstillstånd endast ska få beviljas om utlänningen kan försörja sig och det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

I propositionen finns vidare förslag om att införa en möjlighet att överklaga ett beslut om att avslå en ansökan om permanent uppehållstillstånd i vissa fall. Överklagandemöjligheten föreslås endast omfatta beslut där ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har beviljats men där en ansökan om att uppehållstillståndet ska vara permanent har avslagits för att de särskilda kraven för ett sådant tillstånd inte är uppfyllda. Ett beslut om att inte bevilja uppehållstillstånd får även fortsättningsvis överklagas i den utsträckning som följer av 14 kap. 3 § UtLL. Någon utvidgning av möjligheterna att överklaga ett sådant beslut är inte avsedd.

Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas ska det gälla i två år. Det får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år. En ansökan om förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska kunna bifallas trots att utlänningen vistas i Sverige.

Försörjningskravet vid anhöriginvandring ska inte bara innebära ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja sig själv och ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige utan även innebära ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja den anhörige. Försörjningskravet ska inte gälla vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Övriga författningsändringar

Regeringen föreslår att det i medborgarskapslagen införs en möjlighet för vissa statslösa utlänningar att beviljas svenskt medborgarskap. Förslaget omfattar en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av

skyddsbehov (5 kap. 1 § UtL), anknytning (5 kap. 3 och 3 a §§ UtL), synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter (5 kap. 6 § UtL) eller till följd av verkställighetshinder (12 kap. 18 § UtL), om han eller hon har fötts i Sverige, sedan födelsen är statslös, har haft hemvist här i landet de senaste fem åren eller under sammanlagt tio år och inte har fyllt 21 år.

Enligt 5 kap. 12 § socialförsäkringsbalken kan vissa personer få bosättningsbaserade förmåner i väntan på ett beslut om fortsatt uppehållstillstånd. För att säkerställa att en motsvarande tillämpning kan ske även fortsättningsvis föreslår regeringen en ändring i socialförsäkringsbalken så att det görs en hänvisning till lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå i stället för till tillfälliga lagen. Bosättningsbaserade förmåner ska få lämnas trots att ett uppehållstillstånd har upphört att gälla, om en ny ansökan om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

Regeringen föreslår att en asylsökande vars tidsbegränsade uppehållstillstånd har upphört inte på nytt ska omfattas av lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. om denne ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om uppehållstillstånd för studier på gymnasial nivå och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

När tillfälliga lagen upphör att gälla och utlänningslagen och lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå tar vid behöver kontinuiteten i systemet säkerställas. 1 a § lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. bör enligt regeringen utformas så att en asylsökande vars tidsbegränsade tillstånd löpt ut inte på nytt omfattas av denna lag om denne ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå om ansökan kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Detta innebär att hänvisningen till tillfälliga lagen ersätts av en hänvisning till lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå.

Eftersom regeringen föreslår att skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras ur utlänningslagen, lägger regeringen även förslag om vissa följdändringar i författningar där det finns hänvisningar till bestämmelsen eller kategorin övriga skyddsbehövande. Även hänvisningar till skyddskategorin annan skyddsbehövande som avser både alternativt skyddsbehövande och övrig skyddsbehövande behöver ändras till alternativt skyddsbehövande.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 20 juli 2021.

Bestämmelserna om rätt till studiehjälp och studiemedel i studiestödslagen ska tillämpas för ansökningar som avser tid från och med den 20 juli 2021. Utlänningslagens bestämmelser om när en utlänning är utesluten från att anses

som, eller upphör att vara, övrig skyddsbehövande och om återkallelse av övrig skyddsstatusförklaring ska fortsätta att gälla i den äldre lydelsen för en utlänning som förklarats vara övrig skyddsbehövande. Medborgarskapslagens bestämmelser om undantag från kravet på permanent uppehållstillstånd i 6 och 8 §§ ska gälla även för en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den upphävda tillfälliga lagen eller ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt samma lag. Äldre bestämmelser i socialförsäkringsbalken om faktisk försäkringstid för rätt till garantiersättning (35 kap. 8 §) och beräkning av försäkringstid för garantipension (67 kap. 7 §) ska fortsätta att gälla för en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande. I studiestödslagen ska äldre bestämmelser om rätt till studiehjälp och studiemedel gälla för ansökningar som avser tid före den 20 juli 2021. Äldre bestämmelser om rätt till studiehjälp och studiemedel ska även gälla för studerande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den upphävda tillfälliga lagen eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen.

Konsekvensanalys

Regeringen bedömer att enskilda förslag kan leda till ökade kostnader. Sammantaget leder dock förslagen till att statens utgifter kommer att minska jämfört med en återgång till utlänningslagen.

Bedömningarna görs i jämförelse med en återgång till utlänningslagens regler. Kommunernas och regionernas utgifter kommer att minska. Förslagen leder till att antalet asylsökande och personer som söker uppehållstillstånd på grund av anknytning blir lägre. Även antalet beviljade uppehållstillstånd vid förstagångsansökningar bör hamna på en lägre nivå. Vidare kan antalet personer som ansöker om svenskt medborgarskap komma att minska. Då antalet asylsökande blir lägre, blir också antalet asylsökande som ska återvända lägre. Till följd av det lägre antalet sökta och beviljade uppehållstillstånd förväntas statens totala utgifter för asylprövning, mottagande och etablering bli lägre. I vissa avseenden, t.ex. i fråga om prövning av ansökningar om förlängt uppehållstillstånd, förväntas de statliga kostnaderna dock öka bl.a. till följd av övergången till tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel och införandet av särskilda krav för permanent uppehållstillstånd. Kommunernas och regionernas kostnader för migration bör minska på sikt till följd av regeringens förslag. Förslagen bör inte påverka antalet kvotflyktingar som tas emot i Sverige eller kostnaderna därför.

Jämfört med en återgång till utlänningslagen kan vissa försämringar uppstå ur ett barnrättsperspektiv, men jämfört med den tillfälliga lagen innebär förslagen förbättringar.

Förslagen kan i vissa avseenden komma att påverka jämställdheten negativt jämfört med en återgång till utlänningslagen, men positivt jämfört med tillfälliga lagen.

En ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd kan i viss mån försvåra nyanländas etablering och integration jämfört med en återgång till permanenta uppehållstillstånd som huvudregel. Däremot antas möjligheten till permanent uppehållstillstånd, och de särskilda krav som uppställs för att få ett sådant, uppmuntra skötsamhet och öka drivkraften att komma i arbete och egen försörjning. Förslagen kan ha vissa negativa effekter på nyanländas hälsa som inte skulle uppstå vid en återgång till utlänningslagen, men förväntas påverka nyanländas hälsa mer positivt än en förlängning av tillfälliga lagen.

De ökade kostnaderna som enskilda förslag medför för asylsystemet och mottagandet av nyanlända bör inte överstiga den kostnadsminskning som ett minskat antal asylsökande innebär för kommunerna, regionerna och staten, jämfört med en återgång till utlänningslagen. Ytterligare finansiering bör därmed inte behövas.

Motion

I kommittémotion 2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) begärs i yrkandena 2–8 ändringar i lagen (2019:1211) om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716), socialförsäkringsbalken, lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll, lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., studiestödslagen (1999:1395), lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap och lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Utskottets ställningstagande

Utskottet gör ingen annan bedömning än regeringen i fråga om de lagändringar som inte omfattas av utskottets föreslagna ändringar tidigare i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen. Även under de kommande avsnitten där utskottet behandlar motioner med tillkännagivanden redogörs i respektive avsnitt för propositionen.

Utskottet tillstyrker proposition 2020/21:191 punkt 1 i övrigt samt punkterna 2–8. Motion 2020/21:3711 (L) yrkandena 2–8 får anses i huvudsak tillgodosedd och avstyrks.

En framtida migrationspolitik

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att tillsätta en utredning som ser över hur återvändandeprocessen kan bli mer sammanhållen och effektiv och tillkännager detta för regeringen. Därmed bifaller riksdagen ett motionsyrkande.

Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. en långsiktigt hållbar lagstiftning på miniminivå, volymmål, sänkt söktryck, rättssäkerhet i asylprocessen och en översyn av utlänningslagen.

Jämför reservation 8 (M), 9 (SD), 10 (V), 11 (KD), 12 (L), 13 (M, SD, KD), 14 (V), 15 (V), 16 (L), 17 (C, V, KD) och 18 (S, MP) samt särskilt yttrande 3 (KD) och 4 (M, SD, KD).

Gällande ordning

I svensk lagstiftning finns reglerna om migration huvudsakligen i utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL, utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtF, och lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, kallad tillfälliga lagen. Tillfälliga lagen trädde i kraft den 20 juli 2016 och gäller framför utlänningslagen i den utsträckning bestämmelserna avviker från den senare. Lagen, som har varit föremål för flera ändringar, gäller t.o.m. den 19 juli 2021.

De centrala bestämmelserna om skyddsbehövande i svensk rätt finns i 4 kap. utlänningslagen. Där finns definitioner av tre kategorier skyddsbehövande: flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övriga skyddsbehövande.

Enligt 5 kap. 6 § UtL får, om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, tillstånd beviljas om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas. För barn får uppehållstillstånd beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande. Under tillfälliga lagens giltighetstid gäller dock att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtL får beviljas endast om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen (11 § tillfälliga lagen). Vidare gäller enligt tillfälliga lagen bl.a. att s.k. övriga skyddsbehövande inte ges rätt till uppehållstillstånd och att möjligheten till uppehållstillstånd för anhöriga i vissa avseenden har snävats in.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller annan skyddsbehövande ska enligt huvudregeln vara permanent eller gälla i minst tre år. Om en flykting eller annan skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska få ett förnyat tillstånd, ska det nya uppehållstillståndet som regel gälla i minst två år.

När den tillfälliga lagen infördes anpassades de svenska reglerna om uppehållstillstånd tillfälligt inom ramen för miniminivån enligt EU-rätten och internationella konventioner. Som en följd kan bl.a. ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtL inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande (4 § tillfälliga lagen). En sådan utlänning kan inte heller förklaras vara övrig skyddsbehövande (3 § tillfälliga lagen). Därtill ska uppehållstillstånd som beviljas flyktingar och alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtL vara tidsbegränsade (5 § tillfälliga lagen). Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Detta gäller dock inte när en utlänning har tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), dvs. inom den s.k. flyktingkvoten. Ett uppehållstillstånd som beviljas en kvotflykting ska även under tillfälliga lagens giltighetstid vara permanent.

Enligt 8 kap. 21 § UtL ska ett beslut om avvisning eller utvisning innehålla en tidsfrist inom vilken utlänningen frivilligt ska lämna landet. Tidsfristen är två veckor om utlänningen avvisas och fyra veckor om utlänningen utvisas. Om det finns särskilda skäl får en längre tidsfrist bestämmas. I vissa fall ska en tidsfrist för frivillig avresa inte bestämmas, bl.a. om det finns risk för att utlänningen avviker. I ett beslut om avvisning eller utvisning som innehåller en tidsfrist för frivillig avresa ska utlänningen upplysas om att ett återreseförbud kan meddelas om han eller hon inte lämnat landet i enlighet med beslutet senast när tidsfristen löper ut. Tidsfristen för frivillig avresa börjar löpa när beslutet om avvisning eller utvisning vunnit laga kraft eller när utlänningen förklarat sig nöjd med beslutet (8 kap. 22 § UtL). Om det inte finns förutsättningar att meddela en tidsfrist för frivillig avresa ska Polismyndighetens beslut om avvisning och Migrationsverkets beslut om avvisning eller utvisning förenas med ett återreseförbud, om inte särskilda skäl som kan hänföras till utlänningens personliga förhållanden talar mot att ett sådant förbud meddelas. Tiden för återreseförbud ska bestämmas till högst fem år. Om utlänningen utgör ett allvarligt hot mot allmän ordning och säkerhet får det dock bestämmas en längre tidsperiod (8 kap. 23 och 24 §§ UtL).

Enligt 12 kap. 22 § UtL upphör ett beslut om avvisning eller utvisning som inte har meddelats av allmän domstol att gälla fyra år efter att beslutet vann laga kraft. Om beslutet har förenats med ett förbud mot att återvända till Sverige med längre giltighetstid upphör beslutet om avvisning eller utvisning att gälla först när tiden för återreseförbudet går ut.

Frågan om offentligt biträde regleras i 18 kap. 1 § UtlL. I ärenden och mål om bl.a. avvisning och utvisning ska ett offentligt biträde förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas.

Propositionen

En framtida migrationspolitik

Migrationskommittén har haft i uppdrag att ta ställning till och lämna förslag om utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Utgångspunkten för uppdraget har varit att migrationspolitiken ska vara human, rättssäker och effektiv och värna asylrätten. Den ska säkerställa att individuella skyddsskäl beaktas vid ansökningar om asyl och att Sveriges internationella åtaganden respekteras, t.ex. de som följer av FN:s konvention från 1951 angående flyktingars rättsliga ställning (Genèvekonventionen) och den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen). Den ska svara mot samhällets behov av att i god tid kunna planera för grundläggande samhällsservice till personer som bosätter sig i Sverige och att dessa individer ges goda förutsättningar att etablera sig i landet. Den ska i en föränderlig omvärld minska behovet av tillfälliga lösningar och säkerställa en permanent ordning med ett brett stöd i den svenska riksdagen.

Kommittén föreslår att uppehållstillstånd som huvudregel ska vara tidsbegränsade i stället för permanenta. Kommittén föreslår också att permanenta uppehållstillstånd endast ska kunna beviljas om utlänningen uppfyller vissa särskilda krav. Kommittén föreslår vidare att uppehållstillstånd ska få beviljas om det finns synnerligen ömmande omständigheter. Därutöver föreslår kommittén att det i vissa fall ska vara möjligt att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsade tillstånd samt att ett skärpt försörjningskrav ska gälla vid anhöriginvandring.

Enligt regeringen är det viktigt att en övergång till en permanent ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel och övriga begränsningar som föreslås är långsiktigt hållbara och inte riskerar att leda till orimliga konsekvenser i det enskilda fallet. Regeringen har mot den bakgrunden funnit skäl att göra vissa justeringar och kompletteringar av kommitténs förslag bl.a. när det gäller uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall, undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar samt uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Regeringen betonar att det finns ett behov av ändrade regler för att regelverket om möjlighet att beviljas uppehållstillstånd ska vara långsiktigt hållbart och inte väsentligen avvika från regelverken i andra EU-länder.

Regeringen anför vidare att Sverige ska ta sitt ansvar för skyddsbehövande människor i en orolig omvärld, kunna upprätthålla detta ansvar även på lång

sikt och förmå fler länder att ta ett större ansvar. Sverige ska enligt regeringen bidra till att asylrätten värnas och att en jämnare fördelning av asylsökande inom EU kommer till stånd.

Översyn av utlänningslagen

I propositionen anges att regeringen bedömer att det inte finns utrymme att göra en teknisk översyn av hela regelverket inom ramarna för detta lagstiftningsprojekt.

Motionerna

En framtida migrationspolitik

I kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att Sverige ska ha en målstyrd, stram och långsiktigt hållbar migrationspolitik. Motionärerna anför att nivåerna på asylmottagandet måste anpassas till förmågan att klara integrationen och att Sveriges integrationsproblem förutsätter en mycket stram migrationspolitik under lång tid framöver. Motionärerna vill se en ny migrationslagstiftning som innebär att Sverige inte avviker från andra jämförbara länder eller från de lägst ställda kraven enligt EU:s regelverk eller övriga internationella åtaganden. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att Sverige bör införa ett volymmål för asylmottagandet på nordiska nivåer. Volymmålet ska fungera som styrmedel och inte överstiga nivåerna i Norge, Finland och Danmark med hänsyn tagen till folkmängd. Om målet inte ser ut att uppnås krävs skärpande åtgärder. Ett överskridet mål ska däremot inte vara en avslagsgrund för en enskild asylsökande. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att en permanent migrationslagstiftning i allt väsentligt ska innebära en faktisk miniminivå enligt EU-nivå och övriga internationella åtaganden. I yrkande 31 begärs ett tillkännagivande om att Sverige ska vara drivande för ett fördjupat nordiskt samarbete på migrationsområdet. Sverige bör anpassa migrationslagstiftningen till att inte avvika från motsvarande lagstiftning i Norge, Danmark och Finland. Det finns vidare en risk för att behovet av gränskontroller inom Europa blir långvarigt, vilket gör ett samarbete påkallat.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:4073 yrkande 3 ett tillkännagivande om att införa en human asylpolitik mot irreguljär migration. I detta ingår att minska incitamenten för farlig irreguljär migration, förebygga familjesplittring och hjälp på plats för största effekt. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att följa första asyllandsprincipen och modernisera asylrätten. Principen innebär att en person på flykt har rätt att söka asyl enbart i det första säkra land han eller hon passerar. Om personen reser in i ett annat land har det landet rätt att sända personen åter till det första säkra landet. Existerande EU-rättsakter har varit helt och hållet otillräckliga.

I partimotion 2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om grundprinciper för en ansvarsfull migrationspolitik. Motionärerna anger att rätten till vistelse ska säkerställas före inresa samt att vistelsen måste vara motiverad, följa regelverk och inte innebära en orimlig försörjningsbörda för Sverige. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om en flyktingpolitik baserad på effektivitet och närhetsprinciper. Principen om första asylland är grundläggande och asyl bör beviljas i Sverige endast om ett grannland drabbas av en humanitär kris. Motionärerna anser att beredskap bör byggas för detta och att i övrigt fokus bör fästas på att bistå flyktingar där de befinner sig. I yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om en tillfällig lag på garanterad miniminivå. En ny lagstiftning bör snarast komma på plats. Det bör vara en ny tillfällig lag, som ska gälla till dess att riksdagen kan enas bakom en ansvarsfull och hållbar migrationspolitik. Denna nya tillfälliga lag bör helt och hållet utgå från en verklig internationell miniminivå.

I kommittémotion 2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om principen om första säkra land. Motionärerna anger att asylsystemet på sikt bör utformas för att motverka långväga migration genom flera länder, och utifrån principen bör vidare Sverige främst ta emot asylsökande i en situation då ett krig eller en kris har brutit ut i något av våra grannländer. I yrkande 33 begärs ett tillkännagivande om ett avskaffande av den s.k. gymnasielagen, som enligt motionärerna i praktiken har gjort långa väntetider till grund för uppehållstillstånd och gjort det möjligt för personer som inte kunnat göra identiteten ens sannolik att stanna.

I partimotion 2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) begärs i yrkande 7 ett tillkännagivande om att Sverige såväl som enskilt land som inom EU och FN ska verka för en human migrationspolitik. Människor på flykt är en utsatt grupp. Utvecklingspolitiken har en viktig roll i att bekämpa migrationens orsaker men får i likhet med biståndsinsatser aldrig användas för att hindra människor från att fly. Sverige måste stå upp för asylrätten och visa hur migration och utveckling hänger ihop och kan stärka varandra.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om innebörden av en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Detta innebär enligt motionärerna ett mottagande i nivå med de nordiska grannländerna.

Ett liknande yrkande om att värna asylrätten genom en långsiktigt hållbar politik begärs i kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2. Motionärerna anger att barnfamiljer ska kunna hålla ihop och de med störst skyddsbehov ska prioriteras. Asylprövningen ska vara rättssäker, men den som får nej på sin ansökan måste lämna landet. Sverige ska vara en pådrivande part för gemensamma lösningar inom EU på migrationsområdet, och fler lagliga vägar in i EU behövs. Det finns även behov av att förbättra och effektivisera mottagandet av asylsökande. I yrkande 3 i samma motion begärs ett tillkännagivande om att minska söktrycket av asylsökande till Sverige. För

att sänka söktrycket måste svensk lagstiftning harmoniera bättre med grannländernas lagstiftning.

Fredrik Malm m.fl. (L) begär i kommittémotion 2020/21:4059 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen bör analysera utformningen av utlänningslagen i relation till det fortsatta arbetet för en gemensam europeisk asylslagstiftning där asylrätten värnas.

I kommittémotion 2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1 begärs ändringar i utlänningslagen enligt Migrationskommitténs betänkande.

I kommittémotion 2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om att skapa fler lagliga vägar för människor på flykt att komma till Sverige. Enligt motionärerna kan detta göras genom ett utökat kvotflyktssystem och regler om vidarebosättning, fler möjligheter att ta emot skyddsbehövande genom familjeåterförening, arbetskraftsinvandring, eller som studenter och genom att verka för ett system med humanitära visum inom EU.

Översyn av utlänningslagen

Maria Malmer Stenergård m.fl. begär i kommittémotion 2020/21:4063 (M) yrkande 18 ett tillkännagivande om att det är angeläget att en lagteknisk översyn av lagstiftningen genomförs och att den genomförs inom en inte alltför avlägsen framtid.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:4073 yrkande 2 ett tillkännagivande om att göra en översyn av migrationslagstiftningen. Det bör enligt motionärerna tillsättas en utredning som ska göra en djup teknisk översyn av utlänningslagen.

I partimotion 2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om ett helhetsgrepp kring utlänningslagstiftningen, som enligt motionärerna är svår att överblicka och arbeta med.

I kommittémotion 2020/21:4064 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen vid en återgång till utlänningslagens lydelse före den 20 juli 2016 bör återkomma med förslag på en översyn av lagen och nödvändiga övergångsbestämmelser. Asylslagstiftningen måste vara långsiktigt hållbar, human, effektiv och rättssäker.

En rättssäker asylprocess

Jonny Cato m.fl. (C) begär i kommittémotion 2020/21:4070 yrkande 4 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över rättssäkerheten i asylprocessen.

I kommittémotion 2020/21:4064 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över rättssäkerheten inom asylprocessen. I yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att de ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år ska beviljas permanenta uppehållstillstånd. I

yrkande 5 begär motionärerna ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda möjligheten att införa en form av regularisering för den som drabbats av den bristande migrationslagstiftning som gällt de senaste åren.

Fredrik Malm m.fl. (L) begär i kommittémotion 2020/21:4059 yrkande 3 ett tillkännagivande om rättssäkerhetsfrågor i asylprocessen. Enligt motionärerna bör en översyn göras av hanteringen av offentliga biträden i asylärenden. Därutöver bör arbetet för att kvalitetssäkra beslutsprocesserna fortsätta. Det är i synnerhet viktigt att kvalitetssäkra tolkning vid muntliga förhör och förhandlingar.

Även i kommittémotion 2020/21:3255 av Fredrik Malm m.fl. (L) begärs ett tillkännagivande om åtgärder för att förbättra rättssäkerheten och hållbarheten i asylsystemet. Motionärerna anför att behovet av en mer varaktig lösning för att dela ansvaret för asylmottagandet mellan EU:s länder är stort och Sverige ska vara drivande i förhandlingarna. De som har fått utvisningsbeslut måste i högre grad lämna Sverige. Återvändandestödet måste ses över för att se om det är tillräckligt högt för att uppnå önskad effekt. Samordning mellan olika myndigheter behövs och en tydligare gemensam och enhetlig målbild behöver sättas. Vidare behövs det en översyn av hur nämndemän nomineras till migrationsdomstolarna.

Återvändande

Jonny Cato m.fl. (C) begär i kommittémotion 2020/21:4070 yrkande 5 ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över hur återvändandeprocessen kan bli mer sammanhållen och effektiv.

Utskottets ställningstagande

En framtida migrationspolitik

I ett antal motioner begärs tillkännagivanden om hur den framtida migrationspolitiken bör se ut. Det föreslås bl.a. en långsiktigt hållbar migrationspolitik, ett minskat söktryck, ett volymmål för ett asylmottagande på nordiska nivåer och en permanent alternativt en tillfällig lagstiftning som ska innebära en faktisk miniminivå. Det föreslås också i ett par motioner att vissa grundprinciper bör gälla och att Sverige främst ska ta emot asylsökande i händelse av krig i något av våra grannländer. I ett par motioner föreslås att Sverige ska verka för en human migrationspolitik och skapa fler lagliga vägar för människor på flykt att komma till Sverige.

Antalet asylsökande i Sverige under 2015 var mycket stort, och uppgick till drygt 160 000 personer. Detta ledde till betydande utmaningar för det svenska asylsystemet och medförde också utmaningar och påfrestningar för Sveriges kommuner och berörda myndigheter. För att kunna hantera den akuta flyktingsituationen och upprätthålla asylrätten anpassades därför de svenska reglerna temporärt till EU-rättens och internationella konventioners miniminivå, bl.a. genom att tidsbegränsat uppehållstillstånd gjordes till

huvudregel i stället för permanent uppehållstillstånd. Dessutom infördes tillfälliga identitets- och gränskontroller. De åtgärder som vidtogs tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjorde att betydligt färre personer sökte asyl i Sverige under åren som följde. Utskottet noterar att antalet asylsökande uppgick 2016 till ca 29 000 personer, 2017 till ca 26 000 personer, 2018–2019 till ca 22 000 personer och 2020 till ca 13 000 personer (antalen avser förstagångsansökningar). Därutöver tar Sverige emot 5 000 vidarebosatta kvotflyktingar varje år i regi av FN:s flyktingorgan UNHCR.

I det aktuella ärendet föreslås ändringar i utlänningslagen för att uppå en långsiktigt hållbar lagstiftning inom både asyl och anhöriginvandring. Utskottet anser att förslagen med en huvudregel om tidsbegränsat uppehållstillstånd, differentierade tillståndstider för flyktingar och alternativt skyddsbehövande varigenom flyktingar beviljas uppehållstillstånd om tre år och alternativt skyddsbehövande beviljas ett uppehållstillstånd om 13 månader är väl avvägda och bidrar till att skapa ett långsiktigt hållbart, humant, rättssäkert och effektivt regelverk som inte väsentligen avviker från regelverket i andra EU-länder. Även förslagen om att permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas om en utlännings har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i tre år och uppfyller särskilda krav på bl.a. försörjning bidrar, enligt utskottets mening, till att uppnå ett långsiktigt hållbart regelverk som inte väsentligen avviker från andra EU-länder. Utskottet noterar också att det föreslås krav på egen försörjning för att kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd, vilket kan utgöra incitament för etablering på arbetsmarknaden.

Utskottet kan också konstatera att det inom EU pågår förhandlingar om det gemensamma europeiska asylsystemet. Bland annat föreslås en förordning om asyl- och migrationshantering, en förordning om införande av screening för tredjelandsmedborgare vid de yttre gränserna och en förordning om hantering av krissituationer och force majeure på migrations- och asylområdet. Inom ramen för en ny skyddsgrundsförordning föreslås bl.a. en harmonisering av tillståndstiderna när medlemsstaterna beviljar uppehållstillstånd till skyddsbehövande. Det föreslås också ett EU-gemensamt ramverk för vidarebosättning.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte i nuläget finns skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden om ytterligare åtgärder i form av bl.a. ett volymmål, minskat söktryck, lagstiftning på en faktisk miniminivå eller nya grundprinciper. Utskottet finner inte heller att det bör göras tillkännagivanden om fler lagliga vägar för att söka asyl eller om utformningen av en human migrationspolitik.

Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2020/21:3524 (M) yrkandena 1–3 och 31, 2020/21:4073 (SD) yrkandena 3 och 4, 2020/21:1619 (SD) yrkande 1, 2020/21:1620 (SD) yrkandena 1, 4 och 16, 2020/21:1304 (V) yrkande 7, 2020/21:4075 (KD) yrkande 1, 2020/21:3663 (KD) yrkandena 2 och 3, 2020/21:4059 (L) yrkande 1 samt 2020/21:2702 (MP) yrkande 9. Utskottet ser inte heller skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att

avskaffa lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå. Motion 2020/21:1619 (SD) yrkande 33 avstyrks därför. Motion 2020/21:3711 (L) yrkande 1 får anses i huvudsak tillgodosedd med vad utskottet föreslår i tidigare avsnitt. Motionen avstyrks därmed.

Översyn av utlänningslagen

I ett antal motioner begärs att en översyn av utlänningslagen genomförs. Utskottet noterar att regeringen i propositionen anger att det inte finns utrymme att göra en teknisk översyn av hela regelverket inom ramarna för detta lagstiftningsprojekt. Med hänsyn till att det i det aktuella ärendet föreslås genomgripande förändringar av regelverket anser utskottet inte att det i nuläget finns skäl att göra ett tillkännagivande om en översyn av utlänningslagen.

Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 18, 2020/21:4073 (SD) yrkande 2, 2020/21:1620 (SD) yrkande 17 och 2020/21:4064 (V) yrkande 2.

En rättssäker asylprocess

I ett antal motioner föreslås att rättssäkerheten i asylprocessen ses över, att det införs en form av regularisering för de som drabbats av en bristande migrationslagstiftning och att barn och ensamkommande unga ska beviljas permanenta uppehållstillstånd.

Utskottet noterar att Statskontoret i rapporten Tillsyn och klagomålshantering inom migrationsområdet (2014:32), drog slutsatsen att det inte finns behov av att förändra tillsynen över Migrationsverkets ärendehandläggning och att skyddet för den enskildes rättssäkerhet är förhållandevis omfattande. Enligt utskottet kan det dock finnas utrymme för förbättringar av rättssäkerheten och effektiviteten generellt i Migrationsverkets hantering av asylärenden. Detta ansvar ligger emellertid på regeringen, som genom regleringsbrev och myndighetsdialog säkerställer en rättssäker handläggning. Utskottet följer denna fråga noga. Därmed anser utskottet att det saknas skäl för ett tillkännagivande om att rättssäkerheten i asylprocessen behöver ses över. Utskottet kan inte ställa sig bakom yrkanden om att barn och ensamkommande unga ska beviljas permanenta uppehållstillstånd eller om en s.k. regularisering, där uppehållstillstånd ges med automatik efter viss tid eller till vissa grupper.

Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:4070 (C) yrkande 4, 2020/21:4064 (V) yrkandena 3–5, 2020/21:4059 (L) yrkande 3 och 2020/21:3255 (L).

Återvändande

I en motion begärs ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur återvändandeprocessen kan bli mer sammanhållen och effektiv. Utskottet anser att en migrationspolitik som kombinerar medmänsklighet med ordning och reda förutsätter att den som fått avslag på

sin asylansökan återvänder till sitt hemland. I dag är det inte tillräckligt många personer som återvänder efter ett avslagsbeslut. Utskottet anser därför att ytterligare åtgärder behöver vidtas för att ett sammanhållet, humant och effektivt återvändande ska komma på plats. En viktig del är att man tidigt i processen förbereder den som kommer att få ett avslag på att återvända. Utskottet anser således att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur återvändandeprocessen kan bli mer sammanhållen och effektiv. Utredningen bör också se över möjligheten att inrätta centrum för avresa där den som fått avslag kan bo i enlighet med Mottagandeutredningens förslag i betänkandet Ett ordnat mottagande – gemensamt ansvar för snabb etablering eller återvändande (SOU 2018:22). De lagändringar som gjordes 2016, om att den som har fått ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut generellt inte längre har rätt till boende och bistånd, måste ses över i detta sammanhang. Utredningen bör också överväga om en förlängd preskriptionstid skulle kunna öka återvändandet. Det är dock viktigt att utredningen samtidigt föreslår en lösning för de personer som fått ett utvisningsbeslut, men som på grund av orsaker de inte själva kan påverka, inte kan återvända till hemlandet. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Med det anförda tillstyrker utskottet motion 2020/21:4070 (C) yrkande 5.

Utskottet noterar vidare att riksdagen mot bakgrund av en granskning som Riksrevisionen nyligen gjort av återvändandeverksamheten, Riksrevisionens rapport Återvändandeverksamheten – resultat, kostnader och effektivitet (RiR 2020:7) tillkännagett för regeringen att en utredning behöver tillsättas som ser över ansvarsfördelningen för återvändandeverksamheten (bet. 2020/21:SfU6, rskr. 2020/21:46).

Undantag från huvudregeln om tidsbegränsade uppehållstillstånd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. avskaffande och återinförande av permanent uppehållstillstånd, tidsbegränsade uppehållstillstånd och om längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande m.fl.

Jämför reservation 19 (SD), 20 (KD), 21 (M, SD), 22 (C) och 23 (KD).

Gällande ordning

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller annan skyddsbehövande ska enligt huvudregeln vara permanent eller gälla i minst tre år. Om en flykting eller annan skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ska få ett förnyat tillstånd, ska det nya uppehållstillståndet

som regel gälla i minst två år. Om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det får giltighetstiden begränsas till ett år första gången eller då tillståndet förnyas (5 kap. 1 § tredje stycket UtlL).

Enligt tillfälliga lagen kan ett uppehållstillstånd enligt 5 kap. 1 § UtlL inte beviljas en utlänning som är övrig skyddsbehövande (4 § tillfälliga lagen). Därtill ska uppehållstillstånd som beviljas flyktingar och alternativt skyddsbehövande enligt 5 kap. 1 § UtlL vara tidsbegränsade (5 § tillfälliga lagen).

Kvotflyktingar har även under tillfälliga lagens giltighetstid beviljats permanenta uppehållstillstånd.

Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande m.fl.

Om utlänningen är flykting ska uppehållstillståndet gälla i tre år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Om utlänningen är alternativt skyddsbehövande ska uppehållstillståndet gälla i tretton månader. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år (5 kap. 1 § UtlL och 5 § tillfälliga lagen).

Propositionen

Tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel

I propositionen anges att varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver att permanent uppehållstillstånd ges till skyddsbehövande. I nästan samtliga medlemsstater beviljas flyktingar och alternativt skyddsbehövande tidsbegränsade uppehållstillstånd. Endast några få medlemsstater beviljar permanenta uppehållstillstånd vid det första beslutstillfället. Vidare bedömer regeringen att de mer restriktiva reglerna om uppehållstillstånd i tillfälliga lagen är en av de faktorer som har bidragit till att antalet asylsökande i Sverige har minskat sedan 2015, även om det inte går att avgöra i exakt vilken grad.

För att skapa ett långsiktigt hållbart, humant, rättssäkert och effektivt regelverk som inte väsentligen avviker från regelverket i andra EU-länder föreslår regeringen en huvudregel om att ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting eller en alternativt skyddsbehövande ska vara tidsbegränsat vid det första beslutstillfället.

Mot bakgrund av möjligheten till permanent uppehållstillstånd där barn är undantagna de särskilda kraven för ett sådant tillstånd anser regeringen att en ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd vid första beslutstillfället respekterar barnkonventionen.

Regeringen anser att gällande ordning bör fortsätta att gälla för kvotflyktingar och föreslår därför att en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) beviljas permanent uppehållstillstånd vid det första beslutstillfället.

Även i en ordning där tidsbegränsade uppehållstillstånd utgör huvudregel anser regeringen att det vid någon tidpunkt måste vara möjligt för en person att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Regeringen föreslår därför att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och uppfyller förutsättningarna för uppehållstillstånd och de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd. Eftersom ett permanent uppehållstillstånd endast ska kunna beviljas efter att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut kommer en ansökan av naturliga skäl att behöva göras i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Detta behöver enligt regeringen inte regleras särskilt.

Regeringen anser att det uttryckligen bör framgå av lagtexten att även förutsättningarna för uppehållstillstånd i 5 kap. 1 § ska vara uppfyllda för att ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas. En ansökan om permanent uppehållstillstånd kommer därmed att hanteras inom ramen för ärendet om uppehållstillstånd där rättstillämparen först måste ta ställning till om kraven för uppehållstillstånd är uppfyllda och därefter vilken giltighetstid som ska gälla för uppehållstillståndet, dvs. om det ska vara permanent eller tidsbegränsat.

För det fall en skyddsbehövande, som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt tillfälliga lagen, ansöker om permanent uppehållstillstånd både enligt utlänningslagen och enligt lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå konstaterar regeringen att kraven för att kunna beviljas permanent uppehållstillstånd enligt dessa regelverk skiljer sig åt. Enligt regeringen bör i de fall en utlänning omfattas av båda bestämmelserna en ansökan om permanent uppehållstillstånd i första hand prövas enligt bestämmelserna i utlänningslagen. Enligt huvudregeln i 5 kap. 18 § första stycket UtL ska en utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får enligt den regeln inte bifallas efter inresan. Eftersom ett permanent uppehållstillstånd förutsätter att utlännen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd och att det fortsatt finns en grund för uppehållstillstånd bedömer regeringen att det inte finns behov av ändringar i denna del för att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska kunna bifallas efter inresa.

Mot bakgrund av förslaget om att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska vara huvudregel efterfrågar vissa remissinstanser en översyn av kraven på pass. Regeringen framhåller att personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd enligt den tillfälliga lagen undantogs från passkravet i 2 kap. 1 § UtL

genom ändringar som gjordes i utlänningsförordningen i samband med att den tillfälliga lagen infördes. Regeringen anser att undantag från passkravet även fortsättningsvis bör regleras på förordningsnivå och ser inte heller något behov av lagändringar i denna del.

Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande m.fl.

När det gäller längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande föreslås att den ordning som redan gäller med olika tillståndstider för flyktingar respektive alternativt skyddsbehövande ska fortsätta att gälla. Bakgrunden är att detta motsvarar det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och att flera medlemsländer beviljar alternativt skyddsbehövande ett kortare tillstånd än flyktingar vid det första beslutstillfället.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljas en flykting ska således gälla i tre år och ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande ska gälla i tretton månader. Även ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Vid en ansökan om förlängning kvarstår en giltighetstid om två år för både flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

Därutöver föreslås att om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver det kan en kortare giltighetstid bestämmas för både en flykting och en alternativt skyddsbehövande. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Motionerna

Tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att avskaffa permanenta uppehållstillstånd. Motionärerna anför att permanenta uppehållstillstånd helt bör utmönstras ur utlänningsrätten mot bakgrund av samhällskonsekvenserna av att bevilja permanent uppehållstillstånd och de bristande möjligheterna att vägra eller återkalla ett tillstånd på grund av t.ex.andel.

I partimotion 2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om tidsbegränsade uppehållstillstånd med tydlig koppling till beviljandegrund. Ett uppehållstillstånd bör enligt motionärerna alltid vara tidsbegränsat. Kopplingen till grunden för tillståndet bör vara tydlig och det bör finnas proportionalitet när det gäller tillståndets längd. Vidare bör ett tydligt och enkelt system för förlängning finnas.

I kommittémotion 2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) begärs i yrkande 31 ett tillkännagivande om tidsbegränsade uppehållstillstånd för skyddsbehövande. Enligt motionärerna bör det inte göras undantag för s.k. kvotflyktingar från huvudregeln om tidsbegränsade uppehållstillstånd.

I kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) begärs i yrkande 14 ett tillkännagivande om att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska vara huvudregel för den som har beviljats asyl. Enligt motionärerna överensstämmer det med hur det ser ut i de andra nordiska länderna och i EU. Att ha en annan regel riskerar att skapa incitament för fler att söka sig till Sverige. Efter tre år ska det vara möjligt för en person att ansöka om permanent uppehållstillstånd. I yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att kvotflyktingar ska beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första besluts-tillfället. Det är enligt motionärerna de enda skyddsbehövande som ska beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första beslutstillfället.

I kommittémotion 2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om vikten av permanenta uppehållstillstånd och möjligheter till familjeåterförening för en framgångsrik etablering. Motionärerna anger att osäkerheten om framtiden och hur länge man kommer att få stanna, oron för familjemedlemmar som man inte kan återförenas med och en försämrad psykisk hälsa gör det svårt för många nyanlända med tidsbegränsade uppehållstillstånd att fokusera på studier och jobb. Permanenta uppehållstillstånd bör åter vara huvudregeln.

I kommittémotion 2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om möjlighet till permanenta uppehållstillstånd. Motionärerna anger att tidsbegränsade uppehållstillstånd skapar ökad psykisk ohälsa, försvårar möjligheterna att bearbeta och behandla trauman samt leder till en sämre etableringsprocess. Uppehållstillstånd bör som utgångspunkt vara permanenta.

Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande m.fl.

Maria Malmer Stenergard m.fl. begär i kommittémotion 2020/21:4063 (M) yrkande 1 ett tillkännagivande om att det första uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande ska gälla i tolv månader. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att uppehållstillståndstidens längd ska vara tolv månader när uppehållstillstånd beviljas på grund av humanitära skäl.

Även i kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om att det i en permanent migrationslagstiftning ska ingå tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel, såsom i bl.a. Finland, Norge, Danmark, Tyskland, Frankrike och Nederländerna. Sveriges regelverk bör ligga i nivå med EU:s miniminivå, enligt vilken uppehållstillstånd ska beviljas för minst tolv månader och för flyktingar tre år.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om längden på uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande. Motionärerna anför att det första uppehållstillståndet som beviljas alternativt skyddsbehövande ska vara i högst tolv månader i enlighet med den miniminivå som EU-rätten fastställer. Särskilda regler om etablering ska gälla för nyanlända i stället för att de folkbokförs och därigenom får

tillgång till välfärden. I yrkande 7 i denna del begärs ett tillkännagivande om en säkerhetsventil på absolut miniminivå enligt folkrätten på ett sätt som motsvarar tillfälliga lagen. Tillståndstiden bör i dessa fall vara tolv månader.

I kommittémotion 2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) begärs i yrkande 1 ett tillkännagivande om att alternativt skyddsbehövande och flyktingar ska ha samma tillståndslängd, dvs. tre år, vid en första prövning. Motionärerna menar att skyddsbehovet hos alternativt skyddsbehövande oftast är långvarigt precis som för flyktingar.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 10 begärs ett tillkännagivande om de tidsbegränsade uppehållstillståndens längd. Enligt motionärerna skapar en ordning med tretton månaders uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande enbart en ökad arbetsbörda för Migrationsverket mot bakgrund av att 98–99 procent av de med uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl som ansökte om förlängt uppehållstillstånd fick bifall. Detta tar resurser från t.ex. förstagångsbedömningar, avvísningsärenden och identitetskontroller. I stället bör giltighetstiden när det gäller de tidsbegränsade uppehållstillstånden för alternativt skyddsbehövande vara två år för att också skapa vissa förutsättningar för att uppfylla försörjningskravet vid anhöriginvandring.

Utskottets ställningstagande

Tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel

Utskottet framhåller att flyktingar och alternativt skyddsbehövande fortfarande ska beviljas skydd i Sverige. Varken EU-rätten eller internationella konventioner kräver dock att permanent uppehållstillstånd ges till en skyddsbehövande. Utskottet anser att regeringens förslag om att tidsbegränsa uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande vid det första beslutstillfället är väl avvägda även med beaktande av eventuella negativa effekter för en enskild utlännings etablering. Detta i syfte att skapa ett långsiktigt hållbart, rättssäkert och effektivt regelverk som inte väsentligen avviker från regelverket i andra EU-länder. Utskottet kan också notera att regeringen bedömer att förslagen kommer att bidra till att antalet asylsökande i Sverige minskar jämfört med vad som skulle vara fallet vid återgång till de regler i utlänningslagen som gällde innan den tillfälliga lagen trädde i kraft. Utskottet vill också härvid peka på möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd efter att ha haft tidsbegränsat uppehållstillstånd under tre år.

När det gäller vidarebosättning av flyktingar enligt den s.k. kvoten beslutar riksdagen varje år hur mycket medel som ska avsättas. Regeringen ger därefter Migrationsverket i uppdrag att i samarbete med FN:s flyktingorgan, UNHCR, ta ut och överföra flyktingarna till Sverige. Antalet personer som vidarebosätts till Sverige är för närvarande 5 000. Med hänsyn till utformningen av systemet för kvotflyktingar anser utskottet att det är rimligt att dessa beviljas permanenta uppehållstillstånd. Detta kan inte antas påverka antalet personer som väljer att söka asyl i Sverige på samma sätt som om permanent

uppehållstillstånd skulle beviljas utlänningar som får uppehållstillstånd som flyktingar eller alternativt skyddsbehövande när de söker asyl efter inresa i Sverige.

Utskottet finner därför inte skäl att göra tillkännagivanden om tidsbegränsade uppehållstillstånd för skyddsbehövande eller att avskaffa permanenta uppehållstillstånd. Inte heller finner utskottet skäl att göra tillkännagivanden om vikten av och möjlighet till permanenta uppehållstillstånd. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:4073 (SD) yrkande 1, 2020/21:1619 (SD) yrkande 31, 2020/21:1620 (SD) yrkande 6, 2020/21:2701 (MP) yrkande 1 och 2020/21:2702 (MP) yrkande 3.

Motion 2020/21:3663 (KD) yrkandena 14 och 20 får anses tillgodosedda genom regeringens förslag om att uppehållstillstånd för flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska tidsbegränsas medan kvotflyktingar alltså ska beviljas permanent uppehållstillstånd. Motionsyrkandena avstyrks därför.

Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande m.fl.

I ett antal motioner föreslås att giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas alternativt skyddsbehövande vid det första beslutstillfället ska förkortas till tolv månader alternativt förlängas till två år respektive tre år.

Utskottet noterar att regeringens förslag om en ordning som redan gäller med olika tillståndstider för flyktingar respektive alternativt skyddsbehövande motsvarar det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Vidare kan utskottet konstatera att flera medlemsländer beviljar alternativt skyddsbehövande ett kortare tillstånd än flyktingar vid det första beslutstillfället.

När det gäller giltighetstiden för uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande noterar utskottet att medlemsstaterna enligt artikel 24.2 i det omarbetade skyddsgrundsdirektivet ska utfärda ett förnybart uppehållstillstånd som ska gälla i minst ett år och, om det förnyas, i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver något annat.

De föreslagna giltighetstiderna är i linje med bestämmelserna i både det omarbetade skyddsgrundsdirektivet och kommissionens förslag till skyddsgrundsförordning. Utskottet noterar att det vid införandet av den tillfälliga lagen bedömdes att alternativt skyddsbehövande skulle beviljas uppehållstillstånd med en giltighetstid uppgående till 13 månader bl.a. för att undvika risken att de inte skulle omfattas av de bosättningsbaserade socialförsäkringsförmånerna (prop. 2015/16:174 s. 31).

För att uppnå syftet att få till stånd ett långsiktigt hållbart regelverk som inte väsentligen avviker från övriga EU-länders lagstiftning anser utskottet att de av regeringen föreslagna giltighetstiderna när det gäller uppehållstillstånd för flyktingar respektive alternativt skyddsbehövande är väl avvägda.

Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 1, 2020/21:3524 (M) yrkande 4, 2020/21:4073 (SD) yrkande 6, 2020/21:4070 (C) yrkande 1 och 2020/21:4075 (KD) yrkande 10.

När det gäller giltighetstiden för uppehållstillstånd som beviljas på grund av s.k. humanitära skäl föreslår regeringen att denna ska vara tretton månader vid första beslutstillfället. Därefter ska varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd gälla i två år. Utskottet noterar att regeringens förslag om giltighetstid för uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl följer vad som gäller för alternativt skyddsbehövande. Utskottet anser att regeringens förslag om giltighetstid för uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl är väl avvägda och finner inte skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden om en kortare giltighetstid i dessa fall. Med det anförda avstyrker utskottet motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 2 och 2020/21:4073 (SD) yrkande 7 i denna del.

Krav för att beviljas permanent uppehållstillstånd och undantag från kraven

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om identitetskrav för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma med förslag om att kraven för permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om det finns synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen ett antal motionsyrkanden. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. försörjning och vandel.

Jämför reservation 24 (M), 25 (KD), 26 (S, C, MP), 27 (S, MP), 28 (C), 29 (S, C, MP) och 30 (SD) samt särskilt yttrande 5 (SD). Jämför även särskilt yttrande 7 (V).

Propositionen

Krav för att beviljas permanent uppehållstillstånd

Flera andra medlemsländer i EU uppställer krav för permanent uppehållstillstånd och regeringen anser att Sveriges regelverk framöver bör vara i linje med regelverken i övriga länder i EU. Som regeringen tidigare har konstaterat har sannolikt möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd vid första beslutstillfället varit en faktor som har bidragit till att Sverige har ansetts vara ett land som är mer attraktivt för asylsökande jämfört med andra länder i EU (jfr prop. 2015/16:174 s. 29). Regeringen anser därför att det bör uppställas särskilda krav för att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Regeringen anser att kraven inte bara bör gälla skyddsbehövande utan även andra utlänningar som ansöker om permanent uppehållstillstånd, t.ex. studerande och arbetskraftsinvandrare. För att underlätta för tillämparen och allmänheten bör det i de relevanta bestämmelserna införas upplysningsbestämmelser om att det finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

Regeringen föreslår att ett permanent uppehållstillstånd endast ska få beviljas om utlänningen kan försörja sig och det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas. De gällande kraven på försörjning ochandel för att en utlänning ska beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige och därmed få ett permanent uppehållstillstånd bör inte ändras.

Vad gäller försörjningskravet anges i propositionen att för att en skyddsbehövande ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd enligt tillfälliga lagen krävs som huvudregel en anställning som gör det möjligt för honom eller henne att försörja sig och att lönen, försäkringskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen. Även en utlänning som kan försörja sig genom inkomster från näringsverksamhet kan beviljas permanent uppehållstillstånd enligt tillfälliga lagen (17 §). I propositionen anges vad gäller det föreslagna försörjningskravet att inkomsterna ska komma från anställning eller näringsverksamhet eller en kombination av dessa. Det bör enligt regeringen vara möjligt att inkomsterna kommer från en kombination av flera anställningar och inkomsterna kan komma från egen verksamhet eller verksamhet som bedrivs i en juridisk person. Kravet på att kunna försörja sig bör kunna uppfyllas oavsett hur inkomsterna beskattas. Den närmare regleringen om t.ex. inkomsternas nivå bör finnas i förordning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan.

Ett vandelskrav för permanent uppehållstillstånd utgör enligt regeringens mening en viktig del i en långsiktigt hållbar migrationspolitik. Ett permanent uppehållstillstånd innebär flera fördelar jämfört med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och kan bara återkallas i vissa fall. Det är inte rimligt att en person som under sin tid i landet med tidsbegränsat uppehållstillstånd har gjort sig skyldig till brottslighet eller brottslighet i förening med annan misskötsamhet, i anslutning till detta ska kunna beviljas ett permanent uppehållstillstånd utan att någon prövning av lämpligheten i detta görs. Ett vandelskrav syftar även till att undvika att en person som i framtiden kan antas komma att begå brott i landet ska beviljas permanent uppehållstillstånd. Regeringen anser att det inte är lämpligt att i lag eller genom förarbetsuttalanden mer detaljerat reglera vilka brottsrubriceringar eller strafftider som bör utgöra hinder för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Detsamma gäller vilka överväganden som ska göras vid prövningen av vandelskravet. En sådan detaljeringsgrad skulle motverka syftet med att åstadkomma en flexibel reglering som är hållbar över tid, där hänsyn kan tas

till omständigheterna i varje enskilt fall och där utvecklingen i rättspraxis kan beaktas. I propositionen anförts att vandelskravet enligt 5 kap. 7 § UtL i dess nuvarande lydelse ankommer på rättstillämparen att tolka och tillämpa rekvisiten i bestämmelserna och att göra en bedömning i det enskilda fallet. De omständigheter som kan beaktas vid en prövning enligt den bestämmelsen har därmed i stor utsträckning avgjorts genom praxis.

Vad gäller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd avser regeringen att återkomma till riksdagen med författningsförslag. Regeringen gör bedömningen att det bör införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas. Det bör även finnas möjligheter att göra undantag från dessa krav. Frågan om hur språk- och samhällskunskapskraven ska utformas och hur kontrollen av dessa ska genomföras innefattar komplicerade frågeställningar som kräver ytterligare analys och överväganden. Den är också beroende av och bör samordnas med de förslag om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för förvärv av svenskt medborgarskap som lämnas i utredningsbetänkandet Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap (SOU 2021:2). Att samordna dessa förslag är både kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart och gynnar både myndigheterna och de enskilda. Förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap bereds för närvarande inom Regeringskansliet och regeringen avser därför att återkomma till riksdagen med författningsförslag om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd.

Undantag från vandelskravet, kravet på försörjning och vid särskilda skäl

Regeringen föreslår att undantag från vandelskravet för permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om utlänningen är under 15 år. Kravet på att en utlänning ska kunna försörja sig för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd ska inte gälla om utlänningen är ett barn eller har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldre-försörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken eller om det finns särskilda skäl. Vidare bör kraven på försörjning ochandel inte gälla en kvotflykting eller en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt och som ska beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Kraven bör inte heller gälla när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

Regeringen anger att när barn undantas från kravet på försörjning för permanent uppehållstillstånd kan det medföra att familjemedlemmar kan vistas i Sverige med stöd av uppehållstillstånd som har olika giltighetstid. Detta är dock inte något nytt utan förekommer även enligt utlänningslagen och tillfälliga lagen. Regeringen anser vidare att det bör vara de förhållanden som råder vid tidpunkten för prövningen som ska vara avgörande för om en person ska betraktas som barn eller vuxen. Regeringen anser vidare att det är lämpligt

att sätta upp en övre gräns för vilka som ska omfattas av försörjningskravet. En sådan övre gräns kopplas till rätten att uppbära inkomstgrundad pension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd. Undantaget bör knytas till de begrepp som används i socialförsäkringsbalken.

När det gäller vandelskravet bör barn som är yngre än 15 år undantas. Enligt regeringens mening skulle det vara stötande om en person som begått ett allvarligt brott som 17-åring ska beviljas permanent uppehållstillstånd medan en person som är några månader äldre och som begått samma brott får avslag på sin ansökan. Båda kan straffrättsligt hållas ansvariga för sina handlingar och följden av ett avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd är att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas. Den bedömning som ska göras i varje enskilt fall ska vara framtidsytande och inom ramen för den finns utrymme att beakta bl.a. sökandens ålder och brottets svårighetsgrad. Bedömningen ska vidare göras med beaktande av portalbestämmelsen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL. Eftersom det är fråga om en helhetsbedömning som ska göras i varje enskilt fall där även barnets rättigheter enligt barnkonventionen ska beaktas anser regeringen inte att ett vandelskrav riskerar att leda till diskriminering av barn.

Regeringen anger att utöver möjligheten till undantag från försörjnings- och vandelskravet finns det vissa situationer där det kan ifrågasättas om det är ändamålsenligt att överhuvudtaget ställa några särskilda krav för permanent uppehållstillstånd. Det gäller t.ex. när Polismyndigheten ansöker om permanent uppehållstillstånd för personer som är föremål för särskilt personsäkerhetsarbete enligt 5 kap. 16 a § UtL. I sådana situationer, när permanent uppehållstillstånd kan beviljas på ansökan av någon annan än utlänningen själv, är det andra överväganden som ligger till grund för beslutet att bevilja uppehållstillstånd (se t.ex. 5 kap. 16 b § och 22 kap. 3 § UtL). Regeringen anser därmed att de särskilda kraven endast bör gälla i de fall där det är utlänningen som ska ansöka om permanent uppehållstillstånd.

De särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd bör inte gälla när en kvotflyktning ska beviljas permanent uppehållstillstånd. När det gäller en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt bedömer regeringen att de gällande kraven på försörjning ochandel i 5 a kap. 2 och 3 §§ UtL för att beviljas ställning som varaktigt bosatt och därmed få ett permanent uppehållstillstånd fortsatt bör gälla för dessa personer. De bör därmed, i enlighet med vad Lagrådet föreslår, uttryckligen undantas från de särskilda kraven på försörjning ochandel för permanent uppehållstillstånd.

Därtill anser regeringen att det bör vara möjligt att göra undantag från kravet på försörjning om det finns särskilda skäl. Bedömningen av om det finns särskilda skäl får göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och med beaktande av principerna om fri bevisföring och bevisprövning. En person som har en mer långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan kan t.ex. ha svårt att uppfylla försörjningskravet. Detsamma kan gälla en person som är nära pensionsålder och som därför har svårt att få en

anställning. Ventilen kan även tillämpas i andra situationer där det inte är rimligt att uppställa ett försörjningskrav. Regeringen anser inte att det bör ställas upp en bortre gräns för när permanent uppehållstillstånd ska beviljas utan att den ventil som föreslås är tillräcklig.

Motionerna

Försörjning och vandel

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att vandelskravet bör skärpas. Det bör enligt motionärerna uttryckligen framgå att den som begått ett brott med straffvärde på en månads fängelse eller högre inte ska vara berättigad till permanent uppehållstillstånd. Det utesluter inte att det alltid ska göras en helhetsbedömning och att det kan finnas fall där kortare påföljd kan leda till att permanent uppehållstillstånd inte beviljas. Därutöver bör den karenstid som gäller för ansökan om svenskt medborgarskap även gälla för permanent uppehållstillstånd.

Även i kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del begärs ett tillkännagivande om att det ska ställas krav på jobb och egen varaktig försörjning samt vandelsprövning för permanent uppehållstillstånd. Att jobba och försörja sig själv ska få positiva konsekvenser, även ur ett migrationsperspektiv. Tidsbegränsade uppehållstillstånd ska därför kunna omvandlas till permanenta vid jobb och egen försörjning i minst ett år.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:4073 yrkande 27 ett tillkännagivande om vandelsprövning i fler fall. Motionärerna anför att en utförlig vandelsprövning måste bli en obligatorisk del av tillståndsprövningen i utlänningsrätten. Detta ska ske både vid en förstagångsansökan och en förlängningsansökan.

I kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del begärs tillkännagivanden om krav för att erhålla ett permanent uppehållstillstånd. Efter tre år ska det vara möjligt för en person att ansöka om permanent uppehållstillstånd. Krav ska då ställas på att utlännen inte gjort sig skyldig till brottslighet. Den som vill ansöka före treårsgränsen ska uppfylla krav på arbete och egen försörjning.

I kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om avslutat etableringsprogram som ett villkor för permanent uppehållstillstånd.

Identitetskrav

Hans Eklind m.fl. (KD) begär i kommittémotion 2020/21:4075 yrkande 9 ett tillkännagivande om att införa ett identitetskrav för permanent uppehållstillstånd för att upprätthålla legitimiteten och motverka all form av

missbruk samt för att säkerställa vem eller vilka som får tillåtelse att permanent vistas i Sverige.

Fredrik Malm m.fl. (L) begär i kommittémotion 2020/21:4059 yrkande 2 ett tillkännagivande om identitetsprövning vid ansökan om permanent uppehållstillstånd. Frågan om permanent uppehållstillstånd handlar inte primärt om skyddsbehov utan innebär i stället en livslång rätt för personen att bo i Sverige. I samband med att frågan om permanent uppehållstillstånd prövas bör det därför också göras en förnyad bedömning av huruvida individens identitet kan anses tillräckligt styrkt eller sannolik.

Kunskaper i svenska och samhällskunskap

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att det av lagtexten ska framgå att sökanden ska uppfylla krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Ett liknande yrkande om att det ska ställas krav på kunskaper i svenska begärs i kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del. Motionärerna anför att det är en nyckel till samhället att behärska svenska språket.

I kommittémotion 2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att språk- och samhällskunskapskrav inte bör gälla för permanent uppehållstillstånd.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om ett språk- och samhällsorienteringskrav. Mot bakgrund av hur viktigt språk och samhällskunskap är för en fungerande integration bör ett språk- och samhällsorienteringskrav för permanent uppehållstillstånd införas omedelbart. Liknande tillkännagivanden begärs i kommittémotion 2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 28 och 29 samt kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del.

Undantag från kraven för att få permanent uppehållstillstånd

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om att det ska krävas synnerliga skäl för undantag från vissa av kraven för permanent uppehållstillstånd.

I kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del begärs ett tillkännagivande om att en ventil bör finnas för personer som inte har möjlighet att uppfylla kraven och då det inte är rimligt att begära att kraven uppfylls. Undantag från försörjnings-, språk- och samhällsorienteringskrav för att få ett permanent uppehållstillstånd ska finnas om det finns synnerliga skäl för detta.

Utskottets ställningstagande

Försörjning och vandel

I ett antal motioner föreslås bl.a. ett krav på varaktig försörjning, ett skärpt vandelskrav och att vandelsprövning bör ske i fler fall.

Regeringen föreslår i propositionen att ett permanent uppehållstillstånd endast ska få beviljas om utlänningen kan försörja sig och det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om vad som avses med försörjningsförmåga.

När det gäller kravet på försörjning noterar utskottet att inkomsterna ska komma från anställning eller näringsverksamhet alternativt en kombination av dessa. Det ska också vara möjligt att beakta inkomster från flera anställningar. Den närmare regleringen om t.ex. inkomsternas nivå är av detaljkaraktär och bör finnas i förordning. Utskottet ser positivt på flexibiliteten i det förslagna regelverket och ser därför inte skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om försörjningskravet.

Utskottet anser i likhet med regeringen att det inte är lämpligt att i lag eller genom förarbetsuttalanden mer detaljerat reglera vilka brottsrubriceringar eller strafftider som bör utgöra hinder för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Detta möjliggör en reglering som är hållbar över tid. Det är också positivt att utvecklingen i rättspraxis kan beaktas. Utskottet noterar att det är en samlad bedömning av omständigheterna i det enskilda fallet som ska göras och att även mindre allvarlig misskötsamhet kan anses väcka tveksamhet om ett permanent uppehållstillstånd ska beviljas. Det bör, enligt utskottets mening, inte införas uttryckliga karenstider för hur länge ett misskötsamt leverne ska kunna beaktas. Det finns dock möjlighet att beakta karaktären av misskötsamheten och den tid som förflutit inom ramen för den framåtsyftande helhetsbedömning som ska göras i varje enskilt fall. Utskottet anser att regeringens förslag om vandelskrav för permanent uppehållstillstånd är väl avvägt och ser därför inte skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden om att ytterligare skärpa vandelskravet eller att göra vandelsprövning i fler fall.

Mot bakgrund av de föreslagna ändringarna om krav på försörjning och vandel för permanent uppehållstillstånd anser utskottet inte att det i nuläget finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om avslutat etableringsprogram.

Utskottet avstyrker med det ovan anförda motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 5, 2020/21:3524 (M) yrkande 5 i denna del, 2020/21:4073 (SD) yrkande 27, 2020/21:3663 (KD) yrkande 15 i denna del och 2020/21:3405 (KD) yrkande 10.

Identitetskrav

I ett par motioner föreslås att det bör införas ett identitetskrav för permanent uppehållstillstånd.

En utlänning som reser in i eller vistas i Sverige ska enligt 2 kap. 1 § utlänningslagen ha pass. Det finns vissa undantag från passkravet för inresa och vistelse i Sverige för medborgare i Norden och Schengen. Regeringen har också möjlighet att föreskriva undantag från passkravet även i andra fall.

Det är en grundläggande princip inom asylrätten att det är den asylsökande som ska göra sitt behov av skydd sannolikt. Det innebär att sökanden också måste göra sin identitet sannolik. En bedömning av detta görs i samband med att den sökande beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd. I samband med att frågan om permanent uppehållstillstånd prövas bör det göras en förnyad bedömning av huruvida identiteten kan anses tillräckligt styrkt eller sannolik. För att upprätthålla legitimiteten och motverka all form av missbruk samt för att säkerställa vem som får tillåtelse att permanent vistas i Sverige bör ett krav på identifiering kopplas till beviljandet av ett permanent uppehållstillstånd. Frågan om identitetskrav för permanent uppehållstillstånd bör därför ses över.

Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna. Med det anförda tillstyrker utskottet motionerna 2020/21:4075 (KD) yrkande 9 och 2020/21:4059 (L) yrkande 2.

Kunskaper i svenska och samhällskunskap

Utskottet lägger på eget initiativ fram ett förslag om att i utlänningslagen införa krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd. Om riksdagen beslutar att inte anta utskottets förslag till lagändring i denna del anser utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd, undantag från kraven samt ett bemyndigande när det gäller utformningen och kontrollen av kraven i enlighet med vad som sägs i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen.

Motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 4 och 2020/21:4075 (KD) yrkande 3 tillstyrks och motionerna 2020/21:3524 (M) yrkande 5 i denna del, 2020/21:3405 (KD) yrkandena 28 och 29 samt 2020/21:3663 (KD) yrkande 15 i denna del tillstyrks delvis, under förutsättning att utskottets förslag till lagändring inte antas.

Mot bakgrund av utskottets förslag finner utskottet inte skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att språk- och samhällskunskapskrav inte bör gälla. Utskottet avstyrker därför motion 2020/21:4070 (C) yrkande 2.

Undantag från kraven för att beviljas permanent uppehållstillstånd

Regeringen föreslår att kravet på att en utlänning ska kunna försörja sig för att beviljas permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om det finns särskilda skäl. I avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen lägger utskottet på eget initiativ fram ett förslag om att utlänningslagen ska ändras så att kraven för permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om det finns synnerliga skäl. Om riksdagen beslutar att inte anta utskottets förslag till lagändring i denna del anser utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma

med förslag om att kraven för permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om det finns synnerliga skäl. Regeringen ska härvid beakta vad utskottet anför i frågan i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen. Motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 6 och 2020/21:3663 (KD) yrkande 15 i denna del tillstyrks därmed under förutsättning att utskottets förslag till lagändring inte antas.

Upphållstillstånd för anhöriga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma med förslag om krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen två motionsyrkanden. Riksdagen avslår i övrigt motionsyrkanden om bl.a. självförsörjande anhörig-invandring, krav påandel och integration vid anhöriginvandring, längden på uppehållstillstånd för anhöriga och uppskjuten invandringsprövning.

Jämför reservation 31 (SD), 32 (M, SD), 33 (M, SD, KD), 34 (S, C, MP), 35 (SD, KD) och 36 (C, V). Jämför även särskilt yttrande 7 (V).

Gällande ordning

Upphållstillstånd för anhöriga

Enligt utlänningslagen ska uppehållstillstånd ges till en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige (5 kap. 3 § första stycket 1 UtL). Under vissa förhållanden, bl.a. om någon av parterna är under 18 år, får uppehållstillstånd vägras (5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL).

Upphållstillstånd får som huvudregel även ges till en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges (5 kap. 3 a § första stycket 1 UtL).

Ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning enligt utlänningslagen är som huvudregel permanent.

Enligt tillfälliga lagen ska uppehållstillstånd som beviljas till bl.a. flyktingar och alternativt skyddsbehövande som huvudregel vara tidsbegränsade (5 § tillfälliga lagen).

Ett äktenskap som har ingåtts enligt utländsk lag erkänns inte i Sverige bl.a. om det vid tidpunkten för äktenskapets ingående skulle ha funnits hinder mot det enligt svensk lag och minst en av parterna då var svensk medborgare eller

hade hemvist i Sverige eller om det är sannolikt att äktenskapet har ingåtts under tvång. Detta gäller dock inte om båda parterna är över 18 år och det finns synnerliga skäl att erkänna äktenskapet (1 kap. 8 a § lagen [1904:26] om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap).

Uppehållstillstånd ska ges till ett utländskt barn som är ogift och har en förälder som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, alternativt har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige (5 kap. 3 § första stycket 2 a och b UtL). Även ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat ska ges uppehållstillstånd (5 kap. 3 § första stycket 3 UtL).

En utlänning som är förälder till ett ensamkommande, ogift, utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande ska ges uppehållstillstånd (5 kap. 3 § första stycket 4 UtL). Även en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller annan skyddsbehövande ska ges uppehållstillstånd, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan (5 kap. 3 § första stycket 5 UtL).

Uppehållstillstånd får ges till en utlänning som är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet (5 kap. 3 a § första stycket 2 UtL).

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd beviljas en utlänning som är anhörig till en utlänning som är flykting eller annan skyddsbehövande eller på något annat sätt har särskild anknytning till Sverige (5 kap. 3 a § tredje stycket 2 och 3 UtL).

Av tillfälliga lagen framgår att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § UtL inte ska beviljas om anknytningspersonen är en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt tillfälliga lagen (6 § andra stycket tillfälliga lagen).

Uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 UtL ska, om anknytningspersonen är en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt tillfälliga lagen, beviljas endast om anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Vid tillämpning av 5 kap. 17 a § andra stycket UtL gäller att uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b samma lag får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år (6 § första stycket tillfälliga lagen).

I fall som rör ett barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver (1 kap. 10 § UtL och artikel 3 barnkonventionen [SFS 2018:1197]).

En utlänning som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet (5 kap. 18 § första stycket). En ansökan om uppehållstillstånd får enligt den regeln inte bifallas efter

inresan. Från denna huvudregel finns dock flera undantag, bl.a. när ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlänning med familjeanknytning med stöd av 5 kap. 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 5 kap. 3 a § första stycket 1 eller andra stycket UtL (5 kap. 18 § andra stycket 3 UtL).

Uppskjuten invandringsprövning

Ett uppehållstillstånd som beviljas en make eller sambo eller den som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte utlänningen har sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid eller det på något annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat (5 kap. 8 § UtL).

Fortsatt uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får därefter beviljas endast om förhållandet består, varvid det för permanent uppehållstillstånd förutsätts att utlänningen har haft ett tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år eller att det finns särskilda skäl. Om ett förhållande har upphört får uppehållstillstånd ändå ges om utlänningen har särskild anknytning till Sverige, om förhållandet har upphört främst på grund av att utlänningen, eller utlänningens barn, i förhållandet har utsatts för våld eller för en annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid eller om andra starka skäl talar för att utlänningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd (5 kap. 16 § UtL).

När ett uppehållstillstånd beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt tillfälliga lagen ska sökandens uppehållstillstånd i stället för vad som har angetts ovan gälla för samma tid som anknytningspersonens tillstånd (8 § tillfälliga lagen).

Vid prövning av en ansökan om uppehållstillstånd där parterna har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande ska det särskilt beaktas om utlänningen eller utlänningens barn kan antas bli utsatt för våld eller för någon annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid om uppehållstillstånd skulle beviljas. Om en sådan risk finns utgör den särskilda skäl mot att bevilja uppehållstillstånd (5 kap. 17 § UtL).

En myndighet ska inom sitt verksamhetsområde samverka med andra myndigheter (8 § förvaltningslagen [2017:900]). En myndighet ska även på begäran av en annan myndighet som huvudregel lämna ut uppgifter som den förfogar över om inte uppgifterna är sekretessbelagda (6 kap. 5 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400]).

Uppgifter ur belastnings- och misstankeregistren om någon annan än den som ärendet gäller ska lämnas ut till Migrationsverket för utredning av en ansökan från en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande (10 § första stycket 14 förordningen [1999:1134] om belastningsregister och 3 § första stycket 8 förordningen [1999:1135] om misstanke-register).

Propositionen

Uppehållstillstånd för anhöriga

I propositionen anger regeringen att regleringen när det gäller uppehållstillstånd för anhöriga bör vara restriktiv och leva upp till de konventionsåtaganden som Sverige är förpliktat att följa. Det innebär enligt regeringen att det i första hand är kärnfamiljen som ska ges rätt att återförenas. För att säkerställa att de svenska bestämmelserna om anhöriginvandring lever upp till kraven i familjeåterföreningsdirektivet även med en ordning där tidsbegränsade uppehållstillstånd är huvudregel bör enligt regeringen en möjlighet införas för ytterligare personkategorier att kunna beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Om det i övrigt är lämpligt och möjligt bör regleringen bygga på befintligt regelverk i utlänningslagen. Detta kan underlätta rättstillämpningen som kan finna stöd i den praxis som har utarbetats av bl.a. Migrationsöverdomstolen. Det ökar även förutsägbarheten och rättssäkerheten i systemen.

Regeringen föreslår att ett uppehållstillstånd ska kunna ges till en utlänning som är make, sambo eller ogift barn till eller som är ogift barn till make eller sambo till en person som har beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtlL och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid.

Uppehållstillstånd ska även kunna beviljas en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtlL och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges. Uppehållstillstånd ska också kunna ges till en utlänning som är nära anhörig till en sådan person, om de har ingått i samma hushåll och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan dem som fanns redan i hemlandet. Uppehållstillstånd ska inte kunna beviljas i andra fall av anknytning till en sådan person enligt 5 kap. 3 a § UtlL.

Längden på uppehållstillstånd för anhöriga

När det gäller längden på uppehållstillstånd som beviljas vid första beslutstillfället föreslår regeringen att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning i de fall anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtlL ska gälla för samma tid som anknytningspersonens uppehållstillstånd.

Vidare föreslås att anhöriga till flyktingar med permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas ett uppehållstillstånd med två års giltighetstid vid det första beslutstillfället. Samma giltighetstid föreslås även gälla för anhöriga till andra personer med permanent uppehållstillstånd. För att regelverket ska vara konsekvent föreslås att giltighetstiden vid det första beslutstillfället ska bestämmas till två år även för uppehållstillstånd som beviljas till anhöriga till personer som är bosatta här, dvs. personer som vistas i Sverige utan krav på uppehållstillstånd såsom svenska och nordiska medborgare, liksom i andra fall när uppehållstillstånd beviljas på grund av anknytning enligt bestämmelserna i 5 kap. 3 a § UtlL.

Uppehållstillstånd som beviljas vid en förlängning föreslås som huvudregel vara tidsbegränsade. För skyddsbehövande och personer som har beviljats uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter föreslås att giltighetstiden vid förlängning ska bestämmas till två år. För att tillståndstiderna ska vara så enhetliga som möjligt föreslår regeringen att detsamma bör gälla vid anhöriginvandring. Om ett nytt uppehållstillstånd beviljas en anhörig efter ansökan om förlängning ska även det nya tillståndet vara tidsbegränsat och gälla i två år. Även vid en förlängning bör dock uppehållstillståndet inte gälla för längre tid än anknytningspersonens uppehållstillstånd.

Vid anhöriginvandring föreslås att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas efter minst tre år med tidsbegränsat uppehållstillstånd. Ett permanent uppehållstillstånd bör vidare endast kunna beviljas i samband med en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

En ansökan om förlängt uppehållstillstånd på grund av anknytning föreslås kunna bifallas även när utlänningen vistas i Sverige.

Uppskjuten invandringsprövning

Fortsatt uppehållstillstånd i vissa fall ska även fortsättningsvis kunna beviljas, trots att det anknytningsgrundande förhållandet har upphört. Samma kategorier av anhöriga omfattas som tidigare. Eftersom kretsen som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd nu utvidgas ska kretsen som kan beviljas fortsatt uppehållstillstånd trots att det anknytningsgrundande förhållandet upphört utvidgas på motsvarande sätt.

Motionerna

Uppehållstillstånd för anhöriga

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begär i kommittémotion 2020/21:4063 yrkande 10 ett tillkännagivande om att det bör införas en bestämmelse som kräver att anknytningspersonen lagligen bör vistats i Sverige i två år för att vara berättigad till familjeåterförening. Enligt familjeåterföreningsdirektivet får Sverige kräva laglig vistelse i maximalt två år innan familjeåterförening ska kunna prövas. Tiden motsvarar även etableringsprogrammets längd, vilket

möjliggör för anknytningspersonen att komma i sysselsättning och på så sätt uppfylla försörjningskravet och bidra till sina familjemedlemmars integration.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 10 ett tillkännagivande om att alternativt skyddsbehövande inte bör kunna utgöra anknytningspersoner för anhöriginvandring. Förslagen bör enligt motionärerna anpassas till miniminivån enligt folkrätten och EU-rätten. Förutom att förslagen innebär en direkt minskning av migrationsflödet till Sverige sänder det klara signaler om att Sverige nu anpassar sig till en mer normal västerländsk migrationspolitik. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om att utlänningar som fått uppehållstillstånd genom säkerhetsventilen eller på grund av verkställighetshinder inte bör kunna utgöra anknytningspersoner. För att förebygga att säkerhetsventilen missbrukas, i synnerhet i ärenden som rör barn, ska det enligt motionärerna inte vara möjligt för en utlänning som erhållit uppehållstillstånd på den grunden att utgöra anknytningsperson. På samma sätt förhåller det sig med utlänningar som fått uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder. Dessa personer har de facto fått avslag på ansökan, och ska lämna Sverige. De ska alltså inte få utgöra anknytningspersoner i anhörigärenden. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att anpassa familjedefinitionen till de absolut lägsta kraven i folkrätten och EU-rätten. En minderårig utlänning under gemensam vårdnad av en flykting som är bosatt i Sverige, och en utlänning i utlandet, bör inte kunna få ansöka om familjeåterförening i Sverige. Motionärerna anser att barnets bästa bör sättas i första rummet, och att barn inte bör slitas upp från sina rötter i onödan. Barnet bör inte skiljas från föräldern i hemlandet. Det bryter också den kedja av anknytning som annars hade uppstått, när den andra vårdnadshavaren ansöker om tillstånd för att återförenas med barnet som flyttat till Sverige.

I kommittémotion 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 1 finns liknande förslag med tillkännagivande om anhöriginvandring för skyddsbehövande. I kommittémotion 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 11 och i kommittémotion 2020/21:1619 yrkande 34 av samma motionärer finns tillkännagivanden om familjeåterförening.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:1620 yrkande 3 ett tillkännagivande om en hållbar och självförsörjande anhöriginvandring. Familjebanden ska vara tillräckligt nära och kunna styrkas. En anknytning ska endast kunna ligga till grund för anhöriginvandring om den följer svensk lagstiftning och familjeförhållandet med säkerhet ingåtts frivilligt. Missbruk måste beivras.

I kommittémotion 2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om att hbtq-flyktingar ska ha rätt till familjeåterförening även om deras kärlek var förbjuden i hemlandet. Enligt motionärerna omöjliggör den föreslagna regleringen familjeåterförening för hbtq-personer som inte har kunnat leva i samma hushåll i hemlandet på grund av att homosexualitet är kriminaliserat där. Myndighetens utredningsansvar måste förtydligas och kompetensen stärkas så att processen blir mer rättssäker.

Personkretsen vid anhöriginvandring

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begär i kommittémotion 2020/21:4063 yrkande 7 ett tillkännagivande om att kretsen av personer som kan anhöriginvandra inte bör utökas i förhållande till Migrationskommitténs betänkande En långsiktigt hållbar migrationspolitik. Som ett huvudsakligt motiv till den utvidgade möjligheten till anhöriginvandring anges i propositionen att personer i samkönade par inte har möjlighet att sammanbo i sina hemländer. I de föreslagna bestämmelserna saknas dock en sådan begränsning. Inte heller innehåller bestämmelserna någon begränsning till olikkönade par vars förhållande inte accepteras i den kultur de levtt i, som också nämns i propositionen. Begreppet "etablerats före inresan" i familjeåterföreningsdirektivet bör ersätta regeringens förslag "ha etablerats redan i hemlandet".

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 9 ett tillkännagivande om att skyddsbehövande och vissa närliggande grupper inte bör kunna utgöra anknytningsperson vid s.k. snabb anknytning. Enligt motionärerna är det redan möjligt att bevilja uppehållstillstånd till en utlänning som har särskild anknytning till Sverige om det finns synnerliga skäl. Det finns därför inte behov av ytterligare regler. På samma sätt ska rätten till familjeåterförening begränsas till att endast gälla väletablerade förhållanden, som var etablerade före inresan till Sverige.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) begärs i yrkande 14 ett tillkännagivande om ett utvidgat anknytningsbegrepp. Förslaget om att utvidga kretsen för anknytningen bör avvisas med hänvisning till vissa grupper, exempelvis samkönade par som inte haft möjlighet att vara sammanboende i sina ursprungsländer på grund av landets lagstiftning. Utlänningslagens regler för att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 UtlL är tillräckliga.

Krav för uppehållstillstånd för anhöriga

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begärs i yrkande 13 ett tillkännagivande om att införa ett integrationskrav i lag och att det bör kopplas till familjeåterförening. I syfte att uppnå en förbättrad integration av både anhöriga och anknytningspersoner bör EU-rättens möjlighet att kräva integrationsåtgärder genomföras. Det bör vara möjligt att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning om kravet inte uppfylls. I yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om vandelskrav vid anhöriginvandring. Vandelskrav bör ställas i enlighet med minimikraven som gäller enligt familjeåterföreningsdirektivet. En kriminellt belastad person bör inte tillåtas resa in i Sverige utan att hans eller hennes vandel kontrolleras, eller vid bosättning här kunna utgöra anknytningsperson. Vandelsprövning och vandelskrav bör omfatta all anhöriginvandring och gälla även vid förlängningsansökan. Utlänningar ska åläggas att medverka i en särskild utredning om vandel.

Även i kommittémotion 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 4 finns ett tillkännagivande om vandelskrav.

Varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas ”uppehållstillstånd under en längre tid” i 5 kap. 3 och 3 a §§ UtlL bör ersättas av förslagen i Migrationskommitténs betänkande om krav på att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas ”varaktigt uppehållstillstånd”.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) begärs i yrkande 5 ett tillkännagivande om varaktigt uppehållstillstånd. Förslaget i Migrationskommitténs betänkande om krav på att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas ”varaktigt uppehållstillstånd” bör införas. Då ett försörjningskrav, förutom för egna barn under 18 år, föreslås ställas på anknytningspersonen som är alternativt skyddsbehövande är det också rimligt att tillståndens längd för anknytningspersonen skapar vissa förutsättningar för detta.

Längden på uppehållstillstånd för anhöriga

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:4073 yrkande 15 ett tillkännagivande om längden på uppehållstillstånd på grund av anknytning. En utlänning som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning bör kunna få ett uppehållstillstånd som varar lika länge som anknytningspersonens, dock längst i två år.

Uppskjuten invandringsprövning

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om skärpta regler för uppehållstillstånd när förhållandet upphört. Det bör krävas att utlänningen ska ha varit bosatt i Sverige med uppehållstillstånd på grund av anknytning, i minst fem år, och har fört en hederlig vandel och kommit i varaktig egen försörjning och i övrigt ha en särskild anknytning till Sverige. I övrigt kan förslaget till säkerhetsventil ”om andra starka skäl talar för att utlänningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd” tas bort. Bestämmelser som finns i dag om det skulle förefalla uppenbart orimligt att utvisa en utlänning är tillräckliga. I yrkande 17 begärs ett tillkännagivande om att utreda frågan om skydd för utlänningar som utsätts för relationsvåld. Det bör övervägas om den nuvarande regleringen är tillräcklig för att skydda människor som annars skulle känna sig tvungna att stanna kvar i en våldsam relation. Liknande tillkännagivanden som i yrkande 17 finns i kommittémotion 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 6 om skydd för utsatta personer och i kommittémotion 2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 16 om skydd vid relationsvåld.

I kommittémotion 2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att se över om den lag som ger en anknytningsperson möjlighet att stanna kvar i Sverige om förhållandet upphört på grund

av våld eller andra allvarliga kränkningar är ändamålsenlig. Det bör ses över om utsatta personer får tillräckligt skydd.

I motion 2020/21:2524 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att utreda ett avskaffande av den s.k. tvåårsregeln och därmed underlätta för kvinnor som har lämnat sin make att få ett permanent uppehållstillstånd tidigare. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska verka för bättre samordning mellan ansvariga myndigheter – en aktiv samverkan mellan länsstyrelser, Migrationsverket, kommuner, regioner och kvinnojourer – så att nolltolerans mot våld mot kvinnor gäller för alla kvinnor i Sverige och för att identifiera och kartlägga förekomsten av ”fruimport” samt det missbruk av tvåårsregeln som serieimportörer gör sig skyldiga till. I yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om att överväga att alla vuxna som fått uppehållstillstånd genom anknytning till en partner som inte i sin tur är flykting ska informeras om sina rättigheter och skyldigheter och tilldelas en kontaktperson.

I kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om kvinnor som kränks eller riskerar att kränkas under tiden för den s.k. tvåårsregeln. För att kunna utreda om det finns skäl att misstänka att referenspersonen kan komma att förgripa sig på sökanden i framtiden, eller för att fastställa att han tidigare förgripit sig på sin sambo eller maka, bör en kontroll göras genom registerutdrag. Även folkbokföringen och Migrationsverkets register bör kontrolleras för anknytningspersoner. Det kan ge en bild av om någon tidigare ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning till personen i fråga. I de fall det framkommer att referenspersonen tidigare dömts för brott mot 3, 4 eller 6 kap. brottsbalken bör sökanden alltid informeras om detta muntligen. Vidare bör sökanden alltid informeras om sina rättigheter och vilket skydd som kan ges.

I kommittémotion 2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att den som lämnar en våldsam partner ska få ett starkare skydd. Motionärerna anser att den s.k. tvåårsregeln bör avskaffas eftersom den leder till att människor utan permanent uppehållstillstånd riskerar att låsas in i våldsamma och destruktiva förhållanden. Om regeln kvarstår är det av yttersta vikt att det finns möjligheter till undantag.

Utskottets ställningstagande

Upphållstillstånd vid anhöriginvandring

Enligt 5 kap. 3 a § UtlL får uppehållstillstånd bl.a. beviljas när en utlänning har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som är bosatt i Sverige. Det krävs då att förhållandet framstår som seriöst och att inte särskilda skäl talar emot att tillstånd ges. Regeringen anser att det inte bör införas en generell möjlighet att beviljas uppehållstillstånd med stöd av bestämmelsen i de fall anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Det förekommer dock att t.ex. samkönade par inte har möjlighet att sammanbo i sina hemländer. Detsamma kan gälla för olikkönade

par vars förhållande inte accepteras i den kultur de levit i. Enligt den ordning som gäller enligt utlänningslagen finns en möjlighet för dessa personer att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning med stöd av 5 kap. 3 a § UtL. Om en sådan möjlighet inte finns i de fall anknytningspersonen har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd kan den föreslagna ordningen med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel innebära att t.ex. personer i en etablerad relation som inte har kunnat leva tillsammans i sitt hemland på grund av att deras förhållande inte är accepterat där, uteslås från möjligheten att leva tillsammans under en längre tid. Regeringen föreslår därför, bl.a. med hänvisning till att reglerna om anhöriginvandring ska vara förenliga med Sveriges konventionsåtaganden, att det bör införas en möjlighet att beviljas uppehållstillstånd även för personer som har etablerat en relation i hemlandet och som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande.

Regeringen anser att ytterligare ändringar inte är nödvändiga och hänvisar till möjligheten att enligt 5 kap. 3 a § tredje stycket 3 UtL bevilja uppehållstillstånd till en utlänning som har särskild anknytning till Sverige om det föreligger synnerliga skäl. Denna ventil kan täcka vissa situationer där det i annat fall skulle kunna strida mot ett svenskt konventionsåtagande att en person som har tidsbegränsat uppehållstillstånd inte kan vara anknytningsperson. När det gäller olikkönade par vars förhållande inte accepteras av den kultur de lever i anser utskottet liksom regeringen att omständigheterna bör bedömas i varje enskilt fall, där bl.a. längden på relationen är en av flera faktorer som kan tala för att relationen är etablerad.

Utskottet anser att regeringens förslag är väl motiverat och avvägt.

Utskottet håller med om att familjeseparationer där barn är inblandade i möjligaste mån bör undvikas. Utskottet instämmer också i att det vid bedömningen alltid bör tas hänsyn till barnets bästa. Barnkonventionen gäller som lag i Sverige och principen om barnets bästa anges i utlänningslagen genom portalparagrafen i 1 kap. 10 § UtL. Utskottet anser dock inte att bästa lösningen alltid är att barnet inte bör skiljas från föräldern i hemlandet. Utskottet är därför inte berett att tillstyrka yrkandet om att begränsa rätten till familjeåterförening när det gäller barn till den absolut lägsta i folkrätten och EU-rätten.

Utskottet finner i likhet med regeringen att alternativt skyddsbehövande ska kunna utgöra anknytningsperson och är inte berett att föreslå en begränsning av möjligheten för skyddsbehövande att utgöra anknytningsperson vid anhöriginvandring. Inte heller är utskottet berett att begränsa möjligheten för den som har fått uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder att utgöra anknytningsperson.

Sammantaget är utskottet därför inte berett att föreslå tillkännagivanden om att bl.a. anpassa familjedefinitionen till de absolut lägsta kraven i folkrätten och EU-rätten eller neka vissa skyddsbehövande m.fl. anhöriginvandring. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 7, 2020/21:4073 (SD) yrkandena 9–12, 2020/21:1618 (SD) yrkandena 1 och 11,

2020/21:1619 (SD) yrkande 34, 2020/21:1620 (SD) yrkande 3 och 2020/21:4075 (KD) yrkande 14.

Utskottet är inte heller berett att föreslå ett tillkännagivande om att familjeåterförening ska medges först efter att anknytningspersonen har vistats lagligen i Sverige i två år. Motion 2020/21:4063 (M) yrkande 10 avstyrks därför.

Utskottet finner inte skäl att nu föreslå ett tillkännagivande angående hbtq-flyktingars rätt till familjeåterförening. Motion 2020/21:2702 (MP) yrkande 7 avstyrks därför.

Krav för uppehållstillstånd för anhöriga

När det gäller yrkanden om vandelsprövning vid uppehållstillstånd på grund av anknytning konstaterar utskottet att det enligt gällande rätt finns möjlighet att vägra uppehållstillstånd i vissa fall enligt 5 kap. 3 § UtL, om den anhörige utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet. Även uppehållstillstånd enligt 5 kap. 3 a § UtL, som är en fakultativ bestämmelse, kan vägras med hänsyn till den anhörigesandel.

Utskottet anser därför att det saknas skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om vandelskrav vid anknytning. Motionerna 2020/21:4073 (SD) yrkande 14 och 2020/21:1618 (SD) yrkande 4 avstyrks därmed.

Utskottet är inte berett att tillstyrka ett yrkande om att det bör införas ett integrationskrav vid anhöriginvandring. Motion 2020/21:4073 (SD) yrkande 13 avstyrks därför.

Varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning

Regeringen föreslår att om en person har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flyktning eller alternativt skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtL och har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid, ska uppehållstillstånd ges till en utlänning som är make, sambo eller ogift barn till den personen eller som är ogift barn till den personens make eller sambo. I avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen lägger utskottet på eget initiativ fram ett förslag om att regeringens förslag till lydelse av 5 kap. 3 och 3 a §§ UtL om att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid ska ändras och ersättas med förslaget i Migrationskommitténs betänkande om att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Om riksdagen beslutar att inte anta utskottets förslag till lagändring i denna del anser utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning. Regeringen ska härvid beakta vad utskottet anför i frågan i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen. Motionerna 2020/21:4063 (M)

yrkande 8 och 2020/21:4075 (KD) yrkande 5 tillstyrks därmed under förutsättning att utskottets förslag till lagändring inte antas.

Längden på uppehållstillstånd för anhöriga

När det gäller längden på uppehållstillstånd vid anhörginvandring föreslår regeringen att ett tillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 eller 3 a § UtL på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande, på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtL, ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 5 kap. 3 eller 3 a § UtL på grund av anknytning till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som beviljas i andra fall enligt 5 kap. 3 a § första eller tredje stycket UtL ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 5 kap. 3 eller 3 a § UtL ska det gälla i två år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd och de särskilda kraven för ett permanent uppehållstillstånd är uppfyllda.

Enligt utskottet är den föreslagna ordningen rimlig och väl avvägd. Utskottet anser därmed inte, till skillnad från motionärerna, att permanent uppehållstillstånd inte ska kunna beviljas på grund av anknytning eller att längden på uppehållstillståndet inte ska kunna vara längre än två år. Motion 2020/21:4073 (SD) yrkande 15 avstyrks därför.

Uppskjuten invandringsprövning

Utskottet delar regeringens bedömning att fortsatta uppehållstillstånd i vissa fall även fortsättningsvis ska kunna beviljas, trots att det anknytningsgrundande förhållandet har upphört. Samma kategorier av anhöriga kommer att omfattas som tidigare. Eftersom kretsen som beviljas tidsbegränsade uppehållstillstånd nu utvidgas bör kretsen som kan beviljas fortsatt uppehållstillstånd trots att det anknytningsgrundande förhållandet upphört utvidgas på motsvarande sätt. Utskottet konstaterar att ett fortsatt uppehållstillstånd som beviljas på grund av anknytning till följd av den nya ordningen kommer att tidsbegränsas.

Utskottet konstaterar att Migrationskommittén inte har föreslagit några ändringar i de delar som avser uppskjuten invandringsprövning. Av propositionen framgår vidare att regeringen inte anser att det finns behov av att ändra den nuvarande regleringen med anledning av förslaget om att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska utgöra huvudregel. En sådan översyn av

regelverket ryms enligt regeringen inte inom ramen för detta lagstiftningsprojekt.

Utskottet har tidigare framhållit att det är viktigt att i så stor utsträckning som möjligt förhindra att uppehållstillstånd beviljas när det kan misstänkas att den ena parten i ett förhållande kommer att utsättas för våld eller allvarliga kränkningar. Det är också viktigt att motverka skenförhållanden. Samtidigt får inte möjligheterna att bevilja uppehållstillstånd begränsas för de seriösa anknytningar som ännu inte har blivit etablerade. Utskottet noterar att frågan om hur skyddet för utlänningar som utsätts för relationsvåld vid anhöriginvandring på olika sätt ska stärkas och kommer att ses över. Motionerna 2020/21:4073 (SD) yrkande 17, 2020/21:1618 (SD) yrkande 6, 2020/21:657 (SD) yrkande 16, 2020/21:2958 (C) yrkande 18, 2020/21:2524 (C) yrkandena 1–3, 2020/21:3663 (KD) yrkande 21 och 2020/21:2702 (MP) yrkande 4 avstyrks därför. Utskottet anser inte heller att det finns anledning att tillstyrka motion 2020/21:4073 (SD) yrkande 16 om att regeringen bör återkomma med förslag till skärpta regler för uppehållstillstånd när förhållandet upphört.

Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att regeringen ska återkomma med förslag om att uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen några motionsyrkanden. Riksdagen avslår i övrigt motionsyrkanden om en tvingande 21-årsregel vid anhöriginvandring.

Jämför reservation 37 (S, MP) och 38 (SD) samt särskilt yttrande 6 (SD). Jämför även särskilt yttrande 7 (V).

Propositionen

Regeringen gör bedömningen att det inte bör göras någon ändring av åldersgränsen för när det är möjligt att vägra uppehållstillstånd för en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller ett utländskt barn som är ogift och har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige.

Regeringen konstaterar att åldersgränsen för att en make eller partner till en anknytningsperson ska kunna beviljas uppehållstillstånd i de flesta medlemsstater är densamma som myndighetsåldern eller äktenskapsåldern i respektive land. Den åldersgräns som gäller enligt utlänningslagen för att vägra

uppehållstillstånd är redan i överensstämmelse med gällande myndighets- och äktenskapsålder i Sverige. Regeringen bedömer mot denna bakgrund att det inte finns skäl att ändra åldersgränsen i utlänningslagen för att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning från 18 år till 21 år.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 15 begärs ett tillkännagivande om att uppehållstillstånd på grund av anknytning bör få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Motionärerna anser att det svenska regelverket ska ligga på miniminivå i förhållande till EU-rätten men också i linje med övriga nordiska länder.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om en tvingande 21-årsregel vid anhörig-invandring. Motionärerna vill ha en begränsning av möjligheten till anhörig-invandring för unga vuxna som omfattar all anhöriginvandring. Regeringen bör också arbeta inom EU för att rådande direktiv förändras, så att fler medlemsstater kan följa Norges och Danmarks exempel och höja gränsen till exempelvis 24 år. Tillkännagivanden om en 21-årsregel finns även i kommittémotionerna 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 8, 2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 12 och 2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20.

I kommittémotion 2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) begärs i yrkande 3 ett tillkännagivande om att införa en möjlighet att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning om någon av makarna är under 21 år. Enligt artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet får gränsen för att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning vara 21 år, för att förhindra barn- och tvångsäktenskap. Bestämmelserna i tillfälliga lagen om att vägra uppehållstillstånd om någon av makarna är under 21 år bör bibehållas.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) begärs i yrkande 6 ett tillkännagivande om att uppehållstillstånd bör få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Enligt motionärerna bör Migrationskommitténs förslag om att ett uppehållstillstånd ska få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år genomföras.

Utskottets ställningstagande

I avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen lägger utskottet på eget initiativ fram ett förslag om att utlänningslagen ska ändras så att det blir möjligt att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Om riksdagen beslutar att inte anta utskottets förslag till lagändring i denna del anser utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om att uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Regeringen ska härvid beakta vad utskottet

anför i frågan i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen. Motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 15, 2020/21:4070 (C) yrkande 3 och 2020/21:4075 (KD) yrkande 6 tillstyrks därmed under förutsättning att utskottets förslag till lagändring inte antas. Motionerna 2020/21:4073 (SD) yrkande 18, 2020/21:656 (SD) yrkande 12, 2020/21:1611 (SD) yrkande 20 och 2020/21:1618 (SD) yrkande 8 om att en tvingande regel bör införas avstyrks.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring och undantag från kravet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen ställer sig även bakom det som utskottet anför om undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen ett antal motionsyrkanden. Riksdagen avslår övriga motionsyrkanden om bl.a. skärpta eller mildrade försörjningskrav vid anhöriginvandring, att försörjningskravet ska kopplas till förbehållsbeloppet och försörjningskrav i fråga om barn.

Jämför reservation 39 (M), 40 (SD), 41 (KD), 42 (S, C, MP) och 43 (S, C, MP). Jämför även särskilt yttrande 7 (V).

Gällande ordning

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Enligt utlänningslagen gäller att uppehållstillstånd på grund av anknytning enligt 5 kap. 3 eller 3 a § UtL får beviljas endast om den person som utlänningsningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningsningen (5 kap. 3 b § UtL).

Utlänningslagens försörjningskrav har ändrats genom 9 § tillfälliga lagen. Enligt den bestämmelsen får ett första uppehållstillstånd beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utlänningsningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningsningen.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan. Av 1 § förordningen (2016:850) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att försörjningskravet är uppfyllt om anknytningspersonen har lön som efter avdrag för preliminär skatt uppgår till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken (1981:774).

Beräkningen ska dock göras med beaktande även av vad som behövs för försörjning av utlänningen. Ersättning från arbetslöshetsförsäkring eller annan liknande arbetsrelaterad ersättning jämföras med lön. Kravet är också uppfyllt om anknytningspersonen har inkomster från näringsverksamhet eller en förmögenhet som han eller hon kan försörja sig och utlänningen på.

Familjeåterföreningsdirektivet ger medlemsstaterna möjlighet att som villkor för anhöriginvandring ställa krav på bl.a. stabila och regelbundna försörjningsmedel samt lämplig bostad (artikel 7.1 a och c).

I artikel 7.1 b) anges att när en ansökan om familjeåterförening lämnas in får den berörda medlemsstaten kräva att den person som har lämnat in ansökan lägger fram bevis bl.a. för att referenspersonen har en sjukförsäkring avseende alla risker som de egna medborgarna i den berörda medlemsstaten normalt omfattas av, och som omfattar referenspersonen och hans eller hennes familjemedlemmar.

Undantag från försörjningskrav vid anhöriginvandring

Av 10 § tillfälliga lagen framgår att undantag från försörjningskravet gäller i vissa situationer bl.a. då barn är inblandade, om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande, om anknytningspersonen är medborgare i Sverige eller om det finns särskilda skäl.

Försörjningskravet gäller inte om anknytningspersonen är ett barn eller om sökanden är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är förälder till barnet och sammanbor med barnet i Sverige (10 § första och andra stycket tillfälliga lagen). Flyktingar och alternativt skyddsbehövande omfattas av försörjningskravet, men endast i vissa situationer (10 § tredje och fjärde stycket tillfälliga lagen).

Det finns vidare en möjlighet att göra en individuell bedömning av om det försörjningskrav som ställs upp kan vara oförenligt med ett svenskt konventionsåtagande och i sådana fall bevilja uppehållstillstånd med stöd av den s.k. ventilen i 13 § tillfälliga lagen.

Propositionen

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Regeringen anser att försörjningskraven vid anhöriginvandring och familjeåterförening även fortsättningsvis bör motsvara vad som gäller enligt tillfälliga lagen. Syftet med försörjningskravet vid anhöriginvandring är framför allt att stärka integrationen. I samband med införandet av försörjningskravet framhölls även att en långsiktigt hållbar asyl- och migrationspolitik bygger på ett fördjupat europeiskt samarbete och att en harmonisering av reglerna inom EU därför är viktig även i fråga om försörjningskrav. Regeringen anser att dessa argument gör sig gällande även i dag. Vidare framhåller regeringen att det i länder i Sveriges närhet som Finland och Danmark samt i centrala EU-

medlemsstater som Frankrike och Tyskland införts krav på försörjning även av familjemedlemmarna. I andra situationer i svensk rätt ställs också ett försörjningskrav som innefattar försörjning av anhöriga. Exempelvis gäller ett försörjningskrav när en tredjelandsmedborgare ansöker om ställning som varaktigt bosatt (5 a kap. 2 § UtlL). Ett sådant försörjningskrav gäller även som förutsättning för att vissa EES-medborgare ska ha uppehållsrätt i Sverige (3 a kap. 3 § 3 och 4 UtlL).

Regeringen föreslår därför att det även fortsättningsvis ska ställas krav på att anknytningspersonen ska kunna försörja sig själv och ha en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och den anhörige samt ett krav på anknytningspersonen att kunna försörja den anhörige. Försörjningskravet föreslås inte gälla vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Regeringen anser att de bedömningar som gjordes i samband med att kravet infördes i utlänningslagen respektive i tillfälliga lagen, bör bibehållas. Det är såldes inte lämpligt att i lag införa en detaljerad reglering om innebörden av kravet på försörjningsförmåga och vad som avses med en bostad av tillräcklig storlek och standard. Den närmare regleringen i dessa delar bör lämpligen regleras på samma sätt som görs i dag. Det nuvarande bemyndigandet i utlänningslagen till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan och bostad av tillräcklig storlek och standard bör därför finnas kvar.

I de fall som rör barn ska särskild hänsyn tas till barnets bästa. Principen om barnets bästa är införlivad i svensk rätt bl.a. genom portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtlL. Där framgår att om det rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Portalparagrafen ska enligt regeringen givetvis beaktas även vid tillämpningen av bestämmelserna om försörjningskrav vid anhöriginvandring.

För att säkerställa att det föreslagna försörjningskravet inte leder till orimliga konsekvenser i enskilda fall samt att kravet fortsatt kan bidra till att stärka integrationen bör det enligt regeringen vara möjligt att göra vissa undantag. Regeringen föreslår att undantag från försörjningskravet ska kunna medges i vissa särskilt utpekade situationer och därutöver, i likhet med nuvarande reglering i utlänningslagen, helt eller delvis om det finns särskilda skäl. Bestämmelsen om undantag vid särskilda skäl möjliggör en individuell bedömning av varje sökandes situation.

Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring

När det gäller undantagen från försörjningskravet vid anhöriginvandring föreslår regeringen att kravet inte ska gälla om

- anknytningspersonen är ett barn
- anknytningspersonen är förälder till en sökande som är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen sammanbor med barnet i Sverige
- anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz, om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och

sökanden och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla endast

- om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande
- om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till, eller
- om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat. Om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige ska det anses stå klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen är en kvotflykting ska tremånadersfristen räknas från hans eller hennes inresa i Sverige.

Om det finns särskilda skäl får undantag från försörjningskravet medges helt eller delvis.

Motionerna

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begär i kommittémotion 2020/21:3524 yrkande 6 ett tillkännagivande om ett strikt regelverk och skärpta försörjningskrav vid familjeåterförening och anhöriginvandring. Motionärerna anför att försörjningskraven vid anhöriginvandring och familjeåterförening måste skärpas ytterligare i förhållande till vad som gäller enligt tillfälliga lagen. Det ska inte gå att uppfylla försörjningskravet med arbetslöshetsersättning eller genom inkomst från en subventionerad anställning. Den som ska stå för försörjningen ska ha haft en inkomst under minst ett år som motsvarar en lägsta lön vid heltidsanställning. Sverige ska inte avvika från familjeåterföreningsdirektivets minimikrav. Personer som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande ska omfattas av försörjningskrav fr.o.m. dag ett.

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) begärs i yrkande 11 ett tillkännagivande om att det ska räcka att referenspersonen eller familjemedlemmen har anknytning till tredjeland där familjeåterförening är möjlig för att försörjningskravet ska gälla. Detta bör införas för att Sverige ska kunna ligga på en miniminivå enligt familjeåterföreningsdirektivet.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) i yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om att försörjningskravet bör skärpas. Anknypningspersonen ska ha en sådan inkomst att hushållet inte riskerar fattigdom eller social utestängning. Inkomsten ska inte omfatta sociala bidrag eller andra inkomster än från arbete och kapital. Vidare ska anhöriginvandraren ha en heltäckande sjukförsäkring för hela vistelsen i Sverige, till dess att han eller hon kvalificerat sig in i välfärden genom arbete. I yrkande 20 begärs ett tillkännagivande om att försörjningskravet vid anhöriginvandring även bör gälla vid förlängning av uppehållstillstånd. Försörjningskravet bör gälla till dess att utlänningen kommit i varaktig försörjning och bör även gälla vid prövning i ärenden som rör arbetsmarknaden eller studerande. I yrkande 22 begärs ett tillkännagivande om undantag från försörjningskravet när anknypningspersonen är konventionsflykting. Bestämmelsen om undantag för anhöriga till konventionsflyktingar för familjeåterförening bör skärpas och motsvara familjeåterföreningsdirektivets miniminivå. Undantaget ska endast få göras om familjeåterförening inte är möjlig i ett land utanför EU som anknypningspersonen eller utlänningen har en särskild anknytning till.

Även i kommittémotion 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 3 begärs ett tillkännagivande om skärpta försörjningskrav vid anhöriginvandring. I yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om vilken anhöriginvandring som ska omfattas av försörjningskrav. Motionärerna anser att försörjningskraven bör breddas och omfatta så stor del av anhöriginvandringen till Sverige som möjligt.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 8 begärs ett tillkännagivande om att försörjningskravet ska kopplas till förbehållsbeloppet. Motionärerna motsätter sig regeringens förslag om att bemyndiga regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan. Det bör anges i lag att försörjningskravet är kopplat till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken. Förbehållsbeloppet bestäms utifrån ett s.k. normalbelopp, vilket innefattar alla vanliga levnadskostnader utom bostadskostnad (denna kostnad beräknas särskilt och läggs till normalbeloppet).

Även i kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 18 begärs ett tillkännagivande om att vid familjeåterförening ska försörjningskrav gälla för anknypningspersonen.

I kommittémotion 2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 1 begärs ett tillkännagivande om att alla som beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska ha rätt och möjlighet att återförenas med sin familj. Motionärerna anser att försörjningskravet som är mycket svårt att uppfylla i praktiken och begränsar rätten till återförening, orsakar stort lidande för många familjer, försämrar nyanländas psykiska hälsa och etablering samt innebär att möjligheten att ta sig till Europa på ett säkert och lagligt sätt stryps. Begränsningarna riskerar dessutom att strida mot Sveriges åtaganden enligt internationella konventioner.

Försörjningskrav i fråga om barn

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) i yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om försörjningskrav för en anknytningsperson som vill återförenas med barn under 18 år. Försörjningskravet bör inte gälla för en vuxen anknytningsperson som vill återförenas med barn under 18 år. De med störst skyddsskäl bör värnas samtidigt som barn alltid ska kunna få återförenas med sin/a föräldrar. Denna anhöriginvandring bör dock vägas in i utformandet av lagförslag för att få till ett mottagande som motsvarar en nordisk nivå. I yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om försörjningskrav för barn som utgör anknytningspersoner. För att undvika att barn, oftast pojkar, skickas på livsfarliga vägar till Sverige i hopp om att få uppehållstillstånd för att återförenas med sina familjer på svensk mark bör barn som utgör anknytningsperson ha ett försörjningskrav på sig. Om barnen ska prioriteras bör drivkraften bakom dessa resor åtgärdas.

Ett likalydande tillkännagivande som yrkande 12 finns i kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 17.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring för medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz

I motion 2020/21:2803 av Fredrik Schulte (M) yrkande 4 begärs ett tillkännagivande om att försörjningskravet för anhöriginvandring ska omfatta samtliga svenska medborgare samt de som har uppehållsrätt i Sverige.

I kommittémotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 21 begärs ett tillkännagivande om undantag från försörjningskravet när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, EES eller Schweiz. Undantag från försörjningskraven bör inte göras för vare sig svenska medborgare eller medborgare i EES eller Schweiz. En så stor del av anhöriginvandringen som möjligt bör omfattas av försörjningskrav. Givet den omfattande integrations-skuld som byggts upp är det nödvändigt att ställa upp ytterligare krav.

I kommittémotion 2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om särskilda förenklade regler för återvandrande svenska medborgares familjer. En svensk medborgare och hans eller hennes barn, som också är svenska medborgare, kan resa in i Sverige för att leva här, medan den andra föräldern måste stanna kvar i utlandet för att vänta på beslut om uppehållstillstånd. Kravet att ansöka utifrån, och regeln att en ansökan inifrån generellt sett inte får bifallas efter inresa, slår särskilt hårt mot denna grupp. Regeringen måste skyndsamt utreda möjligheten att införa undantagsbestämmelser för dessa utlandssvenskar med väletablerade relationer.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att alternativt skyddsbehövande som

huvudregel inte ska undantas från försörjningskravet under tre månader. Alternativt skyddsbehövande omfattas inte av familjeåterföreningsdirektivet och det finns ingen skyldighet att ge denna grupp samma rätt till undantag från försörjningskravet som konventionsflyktingar. Det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga i Sverige också kan försörja dem. Det är dessutom ett nödvändigt verktyg för att öka drivkraften för arbete, för lyckad integration och för att bryta socialt utanförskap. I yrkande 12 begärs ett tillkännagivande om att stryka 5 kap. 3 d § tredje stycket UtL om när det ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat. Mot bakgrund av att Sverige bör ligga på en miniminivå är det av vikt att det inte införs skrivningar som riskerar att förskjuta innebörden av begreppet. Även med Lagrådets förslag på lagteknisk lösning framstår bestämmelsen som en komplicerad lösning som dessutom riskerar att få oförutsedda konsekvenser. I yrkande 13 begärs ett tillkännagivande om att tidsfristen för undantag från försörjningskravet för kvotflyktingars anhöriginvandring ändras till att beräknas på samma sätt som för flyktingar. Tremånadersfristen ska således räknas från det datum då uppehållstillståndet beviljas och inte från det då utlänningsreser in i Sverige.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 23 begärs ett tillkännagivande om definitionen av ett väletablerat förhållande för konventionsflyktingar. Definitionen av ett etablerat förhållande bör ligga på miniminivån enligt EU-rätten. Undantag från försörjningskravet för konventionsflyktingar bör endast göras om utlännings- och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller om det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat. I yrkande 24 begärs ett tillkännagivande om undantag från försörjningskravet för vidarebosatta (kvotflyktingar). Sverige bör inte avvika från en internationell miniminorm. Undantaget från försörjningskravet för denna särskilda grupp bör därför gälla från det att de beviljas uppehållstillstånd och inte från det då utlänningsreser in i landet. I yrkande 25 begärs ett tillkännagivande om undantag från försörjningskravet för alternativt skyddsbehövande. Motionärerna anser att alternativt skyddsbehövande inte bör utgöra anknytningspersoner i anhörigärenden. Följaktligen bör dessa inte undantas från försörjningskrav.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) i yrkande 7 begärs ett tillkännagivande om tidsfristen för kvotflyktingar. I likhet med förslaget i Migrationskommitténs betänkande bör tremånadersfristen för anhöriginvandring för kvotflyktingar börja löpa från det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd. I yrkande 11 begärs ett tillkännagivande om försörjningskrav för anknytningspersoner med tidsbegränsade uppehållstillstånd. Regeringens förslag innebär att ca 90 procent av anknytningspersonerna undantas från försörjningskravet. Det är inte rimligt eftersom det leder till ökad migration. Alternativt skyddsbehövande ska således omfattas av ett försörjningskrav vid anhöriginvandring från dag ett.

Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 14 begärs ett tillkännagivande om att anknytningspersonen kan undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring om det finns synnerliga skäl. Till skillnad från regeringens förslag om särskilda skäl bör det således krävas synnerliga skäl för undantag.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 26 begärs ett tillkännagivande om övriga undantag från försörjningskravet och en nödventil. I enlighet med Migrationskommitténs förslag bör reglerna vara restriktiva och undantag bör endast medges om det föreligger synnerliga skäl.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) begärs i yrkande 4 ett tillkännagivande om undantag vid synnerliga skäl. Det kan exempelvis röra sig om en person vars funktionsnedsättning omöjliggör en egen försörjning. Migrationskommitténs förslag till ventil vid anhöriginvandring bör införas.

Utskottets ställningstagande

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Utskottet delar regeringens bedömning om att försörjningskrav fortsättningsvis ska gälla som huvudregel vid anhöriginvandring och att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela närmare föreskrifter om försörjningsförmågan.

Utskottet delar även regeringens bedömning att regelverket när det gäller försörjningskravet fortsatt bör vara strikt, vilket betyder att anknytningspersonen ska kunna försörja både sig själv och utlänningsen. När det gäller bemyndigandet i utlänningslagen till regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan är det inte lämpligt att i lag införa en detaljerad reglering om innebörden av kravet på bl.a. försörjningsförmåga.

Mot den bakgrunden anser utskottet att det inte är aktuellt att göra tillkännagivanden om bl.a. skärpt eller mer generöst försörjningskrav vid anhöriginvandring eller att försörjningskravet ska anges i lag och kopplas till förbehållsbeloppet. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2020/21:3524 (M) yrkande 6, 2020/21:4063 (M) yrkande 11, 2020/21:4073 (SD) yrkandena 19 och 22, 2020/21:1618 (SD) yrkande 3, 2020/21:4075 (KD) yrkande 8, 2020/21:3663 (KD) yrkande 18 och 2020/21:2702 (MP) yrkande 1.

Utskottet delar dessutom regeringens bedömning om att det inte ska göras någon ny prövning av försörjningskravet vid prövningen av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd. Regeringen motiverar förslaget med att motsvarande reglering bör införas som finns i 9 § tillfälliga lagen. Huruvida försörjningskravet är uppfyllt prövas när frågan om uppehållstillstånd avgörs. Någon prövning av om försörjningskravet är uppfyllt ska inte göras under tiden uppehållstillståndet gäller (jfr prop. 2015/16:174 s. 76). Motionerna

2020/21:4073 (SD) yrkande 20 och 2020/21:1618 (SD) yrkande 2 avstyrks därmed.

Försörjningskrav i fråga om barn

När det gäller undantag från försörjningskravet vid återförening med barn delar utskottet regeringens bedömning om att undantag från försörjningskravet ska kunna göras om anknytningspersonen är ett barn eller sökanden är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är barnets förälder som också sammanbor med barnet i Sverige.

Utskottet delar regeringens bedömning att det är rimligt att begränsa undantaget från försörjningskravet så att försörjningskravet får avsedd effekt. Utskottet konstaterar att principen om barnets bästa alltid måste beaktas och barnkonventionen nu gäller som lag i svensk rätt. Av portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL framgår att det i fall som rör barn ska särskilt beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver. Enligt EU-domstolens praxis krävs det en nyanserad bedömning i varje enskilt fall. Utskottet kan även konstatera att det finns en möjlighet att använda sig av den s.k. ventilen för undantag från kravet i vissa fall.

Mot den bakgrunden ser utskottet inte någon anledning att tillstyrka yrkanden om att undantag inte ska göras från försörjningskravet om anknytningspersonen är ett barn och att ett försörjningskrav inte ska gälla om en anknytningsperson vill återförenas med barn under 18 år. Motionerna 2020/21:4075 (KD) yrkandena 12 och 13 samt 2020/21:3663 (KD) yrkande 17 avstyrks därför.

Försörjningskrav vid anhöriginvandring för medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz

Regeringen anger att det inte är rimligt att svenska medborgare undantagslöst omfattas av ett försörjningskrav när det samtidigt föreslås att regler om undantag från kravet för utländska medborgare införs. Ett försörjningskrav kan t.ex. skapa problem för svenska medborgare som lever utomlands i ett väletablerat förhållande med en tredjelandsmedborgare och som vill flytta hem till Sverige.

Som motionärerna anger är det givetvis önskvärt att var och en får leva nära sina närmaste familjemedlemmar. Utskottet anser dock att regeringens förslag får anses väl avvägt. Enligt utskottets mening finns det inte anledning att medge ytterligare undantag från försörjningskravet. Motion 2020/21:1618 (SD) yrkande 12 avstyrks.

Utskottet är inte heller berett att skärpa kravet så att alla svenska medborgare och de som har uppehållsrätt i Sverige eller anknytningspersoner som är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz omfattas av försörjningskrav. Motionerna 2020/21:2803 (M) yrkande 4 och 2020/21:4073 (SD) yrkande 21 avstyrks därför.

Försörjningskravet vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden

I avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen lägger utskottet på eget initiativ fram förslag som innebär att

- undantaget från försörjningskravet för skyddsbehövande vid anhöriginvandring endast ska omfatta flyktingar och inte alternativt skyddsbehövande,
- försörjningskravet vid anhöriginvandring inte ska gälla om anknytningspersonen är kvotflykting och ansökan om uppehållstillstånd görs inom tre månader från det att kvotflyktingen beviljades uppehållstillstånd i Sverige i stället för när han eller hon reste in i landet,
- regeringens förslag om att det ska anses stå klart att förhållandet är väl etablerat om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige inte ska införas.

Om riksdagen beslutar att inte anta utskottets förslag till lagändring i denna del anser utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om detta. Regeringen ska härvid beakta vad utskottet anför i dessa delar i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen. Motionerna 2020/21:4063 (M) yrkandena 9, 12 och 13, 2020/21:4073 (SD) yrkandena 23–25 samt 2020/21:4075 (KD) yrkandena 7 och 11 tillstyrks därmed under förutsättning att utskottets förslag till lagändring inte antas.

Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl

Regeringen föreslår att anknytningspersonen ska kunna undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring helt eller delvis om det finns särskilda skäl. Utskottet anser att det i stället bör krävas synnerliga skäl och lägger därför på eget initiativ fram ett förslag till ändring i regeringens lagförslag med denna innebörd (se avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen). Om riksdagen beslutar att inte anta utskottets förslag till lagändring i denna del anser utskottet att riksdagen bör göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl. Regeringen ska härvid beakta vad utskottet anför i frågan i avsnittet Ändrade regler i utlänningslagen. Motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 14, 2020/21:4073 (SD) yrkande 26 och 2020/21:4075 (KD) yrkande 4 tillstyrks därmed under förutsättning att utskottets förslag till lagändring inte antas.

Försörjningskrav för varaktigt bosatta

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om skärpt försörjningskrav för varaktigt bosatta.

Jämför reservation 44 (M, SD, KD).

Gällande ordning

En person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd i fem år utan avbrott kan enligt 5 a kap. 1 § UtlL ansöka om ställning som varaktigt bosatt i Sverige. Ställning som varaktigt bosatt innebär en särskild rättslig ställning som ger vissa rättigheter och som följer av rådets direktiv 2003/109/EG av den 25 november 2003 om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning (direktivet om varaktigt bosatta). Direktivet ändrades genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/51/EU av den 11 maj 2011 i syfte att utöka dess räckvidd till att omfatta även personer som beviljats internationellt skydd. För att den som beviljas ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska tillförsäkras de rättigheter som ska följa av ställningen har lagstiftaren valt att knyta denna till ett permanent uppehållstillstånd.

Enligt 5 kap. 2 b § UtlL ska den som har beviljats ställning som varaktigt bosatt i Sverige få ett permanent uppehållstillstånd. En förutsättning för att beviljas ställning som varaktigt bosatt är enligt 5 a kap. 2 och 3 §§ att sökanden uppfyller ett försörjningskrav samt att sökanden inte utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Propositionen

Enligt regeringen bör den ordning som har fungerat sedan direktivet om varaktigt bosatta genomfördes i svensk rätt och som innebär att den som beviljas ställning som varaktigt bosatt också ges ett permanent uppehållstillstånd behållas.

I fråga om försörjningskravet anser regeringen att det befintliga försörjningskravet för varaktigt bosatta inte bör ändras.

Vad gäller vandelskravet följer av direktivet om varaktigt bosatta att ställning som varaktigt bosatt får vägras av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet. Begreppet allmän ordning och säkerhet har en unionsrättslig innebörd som enligt EU-domstolen inte får definieras nationellt (mål C-41/74). Regeringen anser att det finns en risk för att det vandelskrav för permanent uppehållstillstånd som föreslås av Migrationskommittén inte är, eller inte kommer att vara, förenligt med det krav som finns i direktivet om varaktigt bosatta. Regeringen anser därför att det befintliga vandelskravet för att beviljas ställning som varaktigt bosatt bör behållas. Det bör emellertid finnas möjlighet att göra relevanta och väl avvägda undantag från dessa krav.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) begärs i yrkande 32 ett tillkännagivande om skärpta krav för att erhålla ställning som varaktigt bosatt. Kraven för att få status som varaktigt bosatt bör skärpas genom skärpta försörjningskrav samt krav på hederligandel och integration i form av språk- och samhällskunskapsprov.

I kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 19 begärs ett tillkännagivande om tidsbegränsat uppehållstillstånd för varaktigt bosatta. När Sverige har tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel har det funnits en befogad oro för att ansökningar om en ställning som varaktigt bosatt ska öka. Samma regelverk bör därför gälla för varaktigt bosatta som för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

Utskottets ställningstagande

Regeringens förslag innebär inte någon ändring i förhållande till den ordning som gäller i dag.

Av direktivet om varaktigt bosatta följer att ställning som varaktigt bosatt får vägras av skäl som rör allmän ordning eller säkerhet (artikel 6.1). Begreppet allmän ordning och säkerhet har en unionsrättslig innebörd som enligt EU-domstolen inte får definieras nationellt (mål C-41/74). Regeringen bedömer därför att det befintliga vandelskravet för att beviljas ställning som varaktigt bosatt bör behållas. Inte heller det befintliga försörjningskravet för varaktigt bosatta bör enligt regeringens mening ändras. När det gäller språk- och samhällskunskapskrav anger regeringen att den avser att återkomma till riksdagen med förslag om sådana krav. Enligt regeringen kan det finnas behov av att göra relevanta och väl avvägda undantag från dessa krav.

Utskottet delar regeringens bedömning i denna del och anser inte att det framkommit skäl som motiverar ett tillkännagivande om att skärpa kraven på försörjning och hederligandel. När det gäller krav på språk- och samhällskunskapsprov anser utskottet att regeringens aviserade arbete bör avvaktas. Motion 2020/21:2552 (SD) yrkande 32 avstyrks därmed.

Utskottet ser vidare inte skäl för ett tillkännagivande om att samma regelverk bör gälla för varaktigt bosatta som för flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Motion 2020/21:3663 (KD) yrkande 19 avstyrks därför.

Humanitära skäl

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att möjligheten till uppehållstillstånd av humanitära skäl ska skärpas alternativt bli mer generös.

Jämför reservation 45 (M), 46 (SD), 47 (V) och 48 (KD).

Propositionen

Regeringen konstaterar att EU-rätten inte ställer några krav på att medlemsstaterna ska ha en bestämmelse som möjliggör uppehållstillstånd av humanitära skäl men det finns en sådan möjlighet i en majoritet av medlemsstaterna. Det kan även uppstå fall då en sådan bestämmelse behövs för att Sverige ska leva upp till sina konventionsåtaganden och då i första hand Europakonventionen och barnkonventionen.

Regeringen föreslår vad gäller barn att de fortsatt bör kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Regeringen anser att de skäl som låg till grund för ändringen till särskilt ömmande omständigheter för barn alltså gör sig gällande. Förslaget om en permanent ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel innebär vidare att bestämmelsen kan komma att tillämpas i både nya och fler situationer än tidigare då barn som huvudregel beviljades permanenta uppehållstillstånd.

För att den nya ordningen ska vara långsiktigt hållbar och inte leda till orimliga konsekvenser i enskilda fall föreslår regeringen att det i vissa situationer bör vara tillräckligt att omständigheterna är särskilt ömmande för att ett uppehållstillstånd ska kunna beviljas även en vuxen. Syftet med förslaget är att hantera särskilda undantagsfall och inte att förändra den grundläggande omläggningen till en ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som princip. Liksom tidigare gäller att en samlad bedömning ska göras av omständigheterna i ärendet där utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt ska beaktas. Det bör krävas en längre legal vistelsetid. Vid bedömningen av utlänningens anpassning till Sverige ska hänsyn även tas till anknytningen till hemlandet, där starka band till hemlandet kan tyda på en svagare anknytning till Sverige och vice versa. Ytterligare en faktor som kan beaktas vid den samlade bedömningen är om personens framtida psykosociala utveckling och hälsa på ett avgörande sätt skulle äventyras vid ett återvändande.

Det ska enligt regeringen dessutom krävas att utlänningen fått en särskild anknytning till Sverige. I propositionen anges att särskild anknytning exempelvis kan finnas när sökanden har etablerat sig på den svenska arbetsmarknaden eller om utlänningen har fått en särskild anknytning till Sverige genom t.ex. familjeband eller anpassning till det svenska samhället på annat sätt. Även särskild anknytning som har uppstått under tiden mellan det

att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas ska kunna beaktas. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning ska en samlad bedömning av samtliga omständigheter i ärendet göras, där det t.ex. också vägs in hur länge sökanden har vistats i Sverige. Vid bedömningen bör även beaktas att det normalt inte krävs en lika lång vistelsetid för en utlänning som kommit till Sverige som barn och som vistats här under sina formativa år att få en sådan särskild anknytning till landet. I propositionen anges att det som nu föreslås är en nationell bestämmelse som inte följer av Sveriges konventionsåtaganden. Regeringen anser därmed att det endast är legal vistelsetid som ska kunna beaktas vid bedömningen av om det föreligger en särskild anknytning till Sverige. En person som vistas i Sverige med uppehållstillstånd bör således kunna omfattas av förslaget trots att han eller hon också har fått ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut. Regeringen bedömer att förslaget inte kommer att påverka återvändandearbetet i negativ riktning.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 begärs ett tillkännagivande om att bestämmelsen om humanitära skäl ska skärpas. Motionärerna anser att den humanitära ventilen ska fortsätta att ligga på miniminivå för att få till stånd en stram och långsiktigt hållbar migrationslagstiftning. Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund ska tillstånd få beviljas en utlänning om det av omständigheterna framgår att hans eller hennes anknytning till Sverige eller personliga omständigheter i övrigt nödvändiggör detta. Liknande tillkännagivande begärs i kommittémotion 2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7.

I partimotion 2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om övrigt skyddsbehövande och liknande begrepp. Utöver att skyddskategorin övrigt skyddsbehövande ska utmönstras bör asylfall aldrig beviljas annat än i fall då ett avslag med säkerhet skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. I yrkande 7 i denna del begärs ett tillkännagivande om en säkerhetsventil på absolut miniminivå enligt folkrätten på ett sätt som motsvarar tillfälliga lagen.

Även i kommittémotion 2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) begärs i yrkande 32 begärs ett tillkännagivande om att avskaffa synnerligen och särskilt ömmande omständigheter. Motionärerna anför att detta har visat sig utgöra en mycket godtycklig grund för uppehållstillstånd och att grunden inte heller motsvaras av någon tydlig reglering i vare sig internationell eller europeisk rätt. Tillfälliga lagens reglering bör permanentas.

I kommittémotion 2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) begärs i yrkande 9 begärs ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag som förtydligar rätten till uppehållstillstånd av humanitära skäl. Motionärerna anför att det av förarbetena bör framgå att det inte har betydelse för barns anknytning till Sverige om de under vistelsen har haft uppehållstillstånd eller inte samt att det är den faktiska tillgången till vård i

hemlandet som är avgörande, inte den teoretiska förekomsten. De ärenden där en verkställighet skulle framstå som orimlig bör omfattas av bestämmelsen, som bör formuleras enligt lagändringen från 2014 men att särskilt ömmande omständigheter bör gälla även för vuxna. Lagstiftningen och förarbetena bör vara tydliga i stället för att tolkningen överlämnas åt rättstillämparen.

I kommittémotion 2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2 begärs ett tillkännagivande om en ny humanitär skyddsgrund på EU:s miniminivå. Enligt motionärerna bör ventilen omfatta de personer vars anknytning till Sverige eller personliga omständigheter i övrigt nödvändiggör detta. Vidare bör bestämmelsen kompletteras med en skrivning som tydliggör att barn får beviljas uppehållstillstånd även om omständigheterna inte har samma allvar och tyngd som krävs för att bevilja ett tillstånd för vuxna personer. Liknande tillkännagivande begärs i kommittémotion 2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 16.

I kommittémotion 2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) begärs i yrkande 2 ett tillkännagivande om att personer som är svårt sjuka eller särskilt utsatta ska ges möjlighet till uppehållstillstånd. I yrkande 5 begärs ett tillkännagivande om att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges större möjligheter till uppehållstillstånd i Sverige. Motionärerna anger att handläggningstiderna i asylprocessen har varit långa och att det ofta handlar om välmotiverade ungdomar som har en starkare anknytning till Sverige än till något annat land. De går i skola och har lärt sig svenska och blivit en del av nya familjer i Sverige. Detta måste beaktas vid bedömningen av om de kan beviljas uppehållstillstånd på humanitär grund.

Utskottets ställningstagande

När det gäller uppehållstillstånd på grund av s.k. humanitära skäl föreslår regeringen att uppehållstillstånd får beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas. Vidare föreslår regeringen att en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas. Vad gäller barn bedömer regeringen att det fortsatt bör kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

I några motioner föreslås ändringar av de humanitära skälen i såväl skärpande som mer generös riktning. Utskottet delar regeringens bedömning och anser att det inte finns skäl för riksdagen att göra tillkännagivanden i fråga om uppehållstillstånd vid humanitära skäl. Utskottet avstyrker därför motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 16, 2020/21:3524 (M) yrkande 7,

2020/21:4073 (SD) yrkandena 5 och 7 i denna del, 2020/21:1619 (SD) yrkande 32, 2020/21:306 (V) yrkande 9, 2020/21:4075 (KD) yrkande 2, 2020/21:3663 (KD) yrkande 16 och 2020/21:2702 (MP) yrkandena 2 och 5.

Uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om att giltighetstiden för uppehållstillstånd på grund av hinder mot verkställighet ska vara tolv månader.

Jämför reservation 49 (M, SD).

Gällande ordning

Av 12 kap. 18 § UtL framgår att uppehållstillstånd under vissa omständigheter får beviljas en utlänning som meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft. Uppehållstillstånd får meddelas om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §, det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen eller det finns medicinska hinder eller annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas. Migrationsverket får bevilja permanent uppehållstillstånd om hindret är bestående. Om det endast är fråga om ett tillfälligt hinder mot verkställighet får Migrationsverket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. Under tillfälliga lagens giltighetstid ska ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Detsamma gäller om ett nytt uppehållstillstånd därefter beviljas (15 § tillfälliga lagen).

Propositionen

I propositionen föreslås att en ordning med tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel ska införas för både skyddsbehövande och deras anhöriga. Regeringen anser att samma ordning bör gälla även då en utlänning, som meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft, beviljas ett uppehållstillstånd på grund av att det föreligger verkställighetshinder. Regeringen anser därmed, i likhet med kommittén, att ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 12 kap. 18 § UtL som huvudregel ska vara tidsbegränsat.

Eftersom det kan vara fråga om både bestående och tillfälliga verkställighetshinder anser regeringen att det är lämpligt med en reglering som ger utrymme för viss flexibilitet när det gäller giltighetstiden. Genom förslaget om att ett uppehållstillstånd som beviljas vid det första beslutstillfället ska gälla i som längst 13 månader uppnås en sådan flexibilitet. Såvida det inte är fråga

om ett kortare verkställighetshinder bör, som kommittén påpekar, det normala dock vara att giltighetstiden bestäms till den längsta tiden, dvs. 13 månader. Regeringen anser därför inte att förslaget riskerar att stå i strid med det omarbetade skyddsgrundsdirektivet. Regeringen instämmer vidare i kommitténs förslag om att varje uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i ett år. Regeringen anser alltså att ett permanent uppehållstillstånd inte bör beviljas vid det första beslutstillfället eller att giltighetstiderna bör vara längre än vad kommittén föreslår. I de fall det finns ett hinder mot verkställighet för att utlänningen vid ett återsändande riskerar förföljelse anser regeringen dock, i likhet med Migrationsverket, att giltighetstiden vid ett första uppehållstillstånd bör stämma överens med vad som föreslås gälla för flyktingar. Det innebär att giltighetstiden i dessa fall ska bestämmas till tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. I likhet med regeringens förslag om en ordning när det gäller skyddsbehövande och utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter bör det enligt regeringens mening krävas minst tre år med tidsbegränsat uppehållstillstånd innan ett permanent uppehållstillstånd kan beviljas. Regeringen anser vidare att det är rimligt att ett permanent uppehållstillstånd endast ska kunna beviljas om verkställighetshindret är bestående. I de fall utlänningen har haft uppehållstillstånd på grund av ett tillfälligt verkställighetshinder som, vid prövningen av en ansökan om permanent uppehållstillstånd, bedöms vara bestående bör även den tiden kunna beaktas vid bedömningen av om treårskravet är uppfyllt. På motsvarande sätt som föreslås gälla för skyddsbehövande bör det också krävas att de särskilda kraven för ett permanent uppehållstillstånd är uppfyllda. Ett permanent uppehållstillstånd bör vidare endast kunna beviljas efter ansökan och i samband med att ett tidigare tidsbegränsat uppehållstillstånd löper ut. Regeringen konstaterar att det inom ramen för det nu aktuella lagstiftningsprojektet varken finns utrymme att se över möjligheten att bevilja uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder med stöd av bestämmelsen i 12 kap. 18 § UtL eller möjligheten att överklaga sådana beslut.

Motionerna

I kommittémotion 2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 begär motionärerna ett tillkännagivande om att uppehållstillståndstidens längd ska vara max tolv månader när uppehållstillstånd beviljas på grund av hinder mot verkställighet.

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:4073 yrkande 8 ett tillkännagivande om korta uppehållstillstånd vid verkställighetshinder. Motionärerna anser att en utlänning ska få beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om högst tolv månader. Ett nytt sådant tillstånd för beviljas efter ansökan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att ett uppehållstillstånd vid hinder mot verkställighet enligt 12 kap. 18 § UtL tidsbegränsas enligt tillfälliga lagen. Regeringen föreslår i propositionen att ett uppehållstillstånd som beviljas även i fortsättningen ska vara tidsbegränsat och att uppehållstillstånd vid det första beslutstillfället ska gälla i som längst 13 månader. När det handlar om förföljelse ska dock giltighetstiden vid ett första uppehållstillstånd bestämmas till tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Utskottet anser att regeringens förslag om tidsbegränsning och giltighetstider för ett uppehållstillstånd som beviljas en utlänning vid verkställighetshinder är väl avvägda. Utskottet avstyrker motionerna 2020/21:4063 (M) yrkande 3 och 2020/21:4073 (SD) yrkande 8.

Studiestöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om att tillgången till studiestöd bör begränsas.

Jämför reservation 50 (SD).

Gällande ordning

Staten lämnar studiestöd enligt studiestödslagen i form av studiehjälp och studiemedel.

Studiehjälp består enligt 2 kap. 1 § studiestödslagen av studiebidrag, inackorderingstillägg och extra tillägg. Studiehjälp får enligt 2 kap. 4 § studiestödslagen lämnas till studerande som är svenska medborgare. Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716), schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller familjemedlemmar till schweiziska medborgare och själva har uppehållstillstånd. Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt tillfälliga lagen eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för att lämna studiehjälp. Vidare finns i 1 kap. 4–7 §§ bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare. Det

handlar exempelvis om utländska medborgare som på grund av anställning kan härleda rättigheter i fråga om sociala förmåner från EU-rätten.

Av 2 kap. 4 a § studiestödslagen följer att studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i tillfälliga lagen och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiehjälp lämnas till dess att utlänningens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket UtL har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiehjälp lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Enligt 3 kap. 1 § studiestödslagen består studiemedel av studiebidrag och studielån. Studiemedel får liksom studiehjälp lämnas till studerande som är svenska medborgare (3 kap. 4 § studiestödslagen). Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här. Kravet på permanent uppehållstillstånd gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § UtL, schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller familjemedlemmar till schweiziska medborgare och själva har uppehållstillstånd. Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt tillfälliga lagen eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för att lämna studiemedel. I 1 kap. 4–6 §§ samma lag finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Enligt 3 kap. 4 a § studiestödslagen får studiemedel lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i tillfälliga lagen och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiemedel lämnas till dess att utlänningens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket UtL har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiemedel lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Propositionen

Regeringen anför att kretsen av studiestödsberättigade bör vara densamma som enligt gällande regelverk. Regeringen föreslår därför ändringar i studiestödslagen (1999:1395) som innebär att studiehjälp och studiemedel ska få lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd inte är uppfyllt om

den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande. Samma ska gälla om ett tidsbegränsat uppehållstillstånd har beviljats på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter. Även personer som beviljats tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder som grundar sig i skyddsskäl omfattas. Detsamma ska gälla för personer som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Även en studerande som tillhör någon av de personkategorier som nu beviljas uppehållstillstånd som tidsbegränsas med stöd av tillfälliga lagen men som framöver kommer att omfattas av den nya regleringen i utlänningslagen även fortsättningsvis ha möjlighet att få studiestöd. Även sådana studerande som i dag omfattas av det s.k. gymnasieregelverket i tillfälliga lagen och på den grunden har möjlighet att få studiestöd men som från 20 juli 2021 i stället kommer att omfattas av motsvarande bestämmelser i lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå bör fortsatt ha den möjligheten.

Regeringen föreslår vidare att studiehjälp och studiemedel ska få lämnas till en studerande efter det att ett tidsbegränsat tillstånd har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla.

Regeringen anför att de ändringar som nu föreslås i 3 kap. 4 § fjärde stycket och 4 a § studiestödslagen på motsvarande sätt kommer att gälla för studiestartsstöd, genom hänvisningen i lagen (2017:527) om studiestartsstöd till dessa bestämmelser i studiestödslagen.

Motionen

Jimmie Åkesson m.fl. (SD) begär i partimotion 2020/21:4073 yrkande 28 ett tillkännagivande om tillgång till studiestöd. Utlänningars rätt till studiestöd bör, med förbehåll för vissa unionsrättsliga förpliktelser, kraftigt begränsas genom krav på kvalificering. Det kan också vara aktuellt att ytterligare begränsa rätten till studiestöd till att endast gälla vissa utbildningar som är kritiska för den svenska ekonomin och inom vilka det råder brist som inte kan tillgodoses på annat vis.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag om ändringar i studiestödslagen. Utskottet anser inte att det i nuläget finns anledning att kraftigt begränsa utlänningars rätt till studiestöd och införa krav på kvalificering. Utskottet ser därför inte skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om tillgång till studiestöd. Motion 2020/21:4073 (SD) yrkande 28 avstyrks därför.

Förlängning av tillfälliga lagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om förlängning av tillfälliga lagen.

Jämför reservation 51 (M, SD, KD).

Motionen

Maria Malmer Stenergård m.fl. begär i kommittémotion 2020/21:4063 (M) yrkande 17 ett tillkännagivande om att förlänga lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige till den 1 juli 2024. För det fall riksdagen avslår samtliga förslag i utskottsinitiativet och samtliga våra yrkanden i följdmotionen bör lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige fortsätta att gälla till den 1 juli 2024.

Utskottets ställningstagande

Utskottet finner inte skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att förlänga lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige till den 1 juli 2024. Motion 2020/21:4063 (M) yrkande 17 avstyrks därmed.

Författningskommentar

Förslaget till ändring av regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap.

3 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Av *tredje stycket* framgår att ett uppehållstillstånd enligt första stycket 1 eller 2 ska beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller på grund av humanitära skäl enligt 5 kap. 6 § eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 §. En förutsättning för att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska beviljas i dessa fall är att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Upphållstillstånd som beviljas med stöd av första stycket 4 och 5 förutsätter inte att barnets uppehållstillstånd är permanent och påverkas således inte av att tidsbegränsade uppehållstillstånd nu blir huvudregel (jfr prop. 2015/16:174 s. 40). Bedömningen av om en flykting eller alternativt skyddsbehövande har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska göras utifrån hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår vid den tidpunkt då den skyddsbehövande kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. Även möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av arbete eller att kvalificera sig som varaktigt bosatt kan innebära att anknytningspersonen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd” markerar att det vid bedömningen inte ska beaktas om anknytningspersonen har några utsikter att uppfylla de särskilda krav som enligt 5 kap. 7 § krävs för ett permanent uppehållstillstånd. En flykting torde i normalfallet ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd (jfr prop. 2015/16:174 s. 74). Vid bedömningen av hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår för en alternativt skyddsbehövande måste både de individuella skyddsskälen och aktuell landinformation beaktas (jfr prop. 2018/19:128 s. 59 f.). Till skillnad från flyktingar och alternativt skyddsbehövande har utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl enligt 5 kap. 6 § eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § ingen skyddsstatus som kan ligga till grund för bedömningen av om det finns välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Bedömningen får i stället göras utifrån hur troligt det är att det fortsatt finns en grund för uppehållstillstånd vid den tidpunkt då personen kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. En person som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § som inte är bestående kan normalt inte anses ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Inga ändringar i sak utöver den i tredje stycket är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i proposition 2020/21:191 s. 160 f.

3 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning och ändras till följd av ändringen i 3 §.

Av *första stycket 1 b) och 2* framgår således att en förutsättning för att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska beviljas i dessa fall är att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Vad som avses med rekvisitet ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd” framgår av kommentaren till 3 §.

Inga ändringar i sak utöver den nyssnämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i proposition 2020/21:191 s. 161 f.

3 d §

Paragrafen innehåller bestämmelser som begränsar tillämpningsområdet för huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är en flykting.

Av första punkten framgår att försörjningskravet gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting. Om en ansökan görs inom tre månader får försörjningskrav ställas i två olika situationer.

Den ena situationen regleras i andra punkten och innebär att ett försörjningskrav gäller när familjeåterförening kan ske i ett land utanför EU om familjen har en särskild anknytning till detta land.

Den andra situationen regleras i tredje punkten, enligt vilken ett försörjningskrav gäller när utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

3 f §

Paragrafen ger möjlighet att helt eller delvis medge undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring.

Enligt bestämmelsen får undantag från försörjningskravet medges om det finns synnerliga skäl. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag hänför sig till situationer där det inte framstår som lämpligt eller rimligt att ställa upp ett försörjningskrav. Det kan t.ex. gälla personer som är äldre och har lämnat arbetsmarknaden och har svårt att påverka sin inkomst. Även personer med funktionsnedsättning och som saknar försörjningsförmåga bör

undantas. Det kan vidare finnas skäl att medge undantag från försörjningskraven med hänsyn till att anknytningspersonen är arbetsoförmögen på grund av sjukdom som inte endast är tillfällig eller på grund av annan varaktig fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. I de fall en anknytningsperson är delvis arbetsoförmögen kan det finnas skäl att delvis efterge försörjningskravet. Ventilen bör tillämpas restriktivt efter en prövning av om det i det enskilda fallet med beaktande av samtliga omständigheter föreligger synnerliga skäl. I fall som rör barn ska portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL och artikel 3 i barnkonventionen dessutom beaktas. Det bör inte finnas något utrymme för att i ett enskilt fall upprätthålla huvudregeln om försörjningskrav om det skulle strida mot EU-rätten eller ett svenskt konventionsåtagande.

6 §

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd enligt *första stycket* beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Enligt *andra stycket* får barn beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Det framgår av *tredje stycket* att ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i 13 månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Paragrafen överensstämmer med den reglering som infördes i 2005 års utlänningslag. De överväganden som gjordes i samband med införandet av lagen och den praxis som har vuxit fram avseende bestämmelsen i den dåvarande lydelsen ska ge vägledning även i framtiden.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när undantag kan göras från kraven för permanent uppehållstillstånd.

Av *första stycket* 3 framgår att undantag från försörjningskravet kan göras om det finns synnerliga skäl. Undantag ska vara möjligt i situationer där det inte framstår som rimligt för en enskild att nå kraven. En person med långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan kan t.ex. ha svårt att uppfylla försörjningskravet. Detsamma kan gälla en person som är nära pensionsålder och som därför har svårt att få en anställning. Möjligheten till undantag kan även användas i de fall det inte är rimligt att uppställa ett

försörjningskrav för permanent uppehållstillstånd, t.ex. när en nunna eller munk ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § andra stycket. En annan aspekt som kan vägas in är hur länge den enskilde vistats i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd. En person som under mycket lång tid vistats här utan att ha kunnat nå de föreskrivna kraven ska kunna undantas på grund av synnerliga skäl. Någon bestämd tidsgräns bör inte anges utan det blir fråga om bedömningar i enskilda fall. Det kan vara så att det finns olika faktorer som samverkar och som vid en samlad bedömning gör att undantag ska medges.

Inga ändringar i sak utöver de nämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i proposition 2020/21:191 s. 169 f.

17 a §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd enligt 3 § får vägras.

Andra stycket 3 ändras på så sätt att uppehållstillstånd får vägras för anknytningspersonens make eller sambo om någon av makarna eller samborna är under 21 år. Detta följer regleringen i familjeåterföreningsdirektivet som anger att medlemsstaterna för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen.

Inga ändringar i sak utöver den nyssnämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i proposition 2020/21:191 s. 171 f.

Förslaget till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap.

7 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om de särskilda krav som ska vara uppfyllda för att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

I paragrafen införs särskilda krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap som ska vara uppfyllda för att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Som huvudregel gäller kraven alla utlänningsansökare om permanent uppehållstillstånd. I 8 § finns bestämmelser om undantag från kunskapskraven. Att utlänningsansökaren ska uppfylla krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap framgår av *första punkten*. Den närmare regleringen av utformningen och kontrollen av språk- och samhällskunskapskraven ska kunna meddelas genom föreskrifter. Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter finns i 24 §.

Inga ändringar i sak utöver den nyssnämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i proposition 2020/21:191 s. 168 f.

Det framgår av regeringens förslag till 14 kap. 3 a § UtIL att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol om ansökan avslås för att de särskilda kraven i 5 kap. 7 § inte är uppfyllda.

8 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om när undantag kan göras från kraven för permanent uppehållstillstånd.

Paragrafens *första stycke* ändras till följd av ändringen i 7 § och för att motsvarande möjligheter till undantag ska finnas från kunskapskraven som från försörjningskravet.

Enligt *första stycket 1* är barn undantagna från försörjningskravet och kunskapskraven. Med barn avses en person som är under 18 år (jfr 1 kap. 2 §).

Av *första stycket 2* framgår att personer som har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldre försörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken är undantagna från försörjningskravet och kunskapskraven. Det är rätten att ta ut förmånerna i fråga som styr om en person omfattas av undantaget.

Av *första stycket 3* framgår att undantag från försörjningskravet och kunskapskraven kan göras om det finns synnerliga skäl. Undantag ska vara möjligt i situationer där det inte framstår som rimligt för en enskild att nå kraven. Personer som söker skydd i Sverige kan ha genomgått traumatiska upplevelser som gör att förmågan att tillgodogöra sig undervisning väsentligen försämrats och att det inte kan krävas att de uppfyller kunskapskraven.

Paragrafens *tredje stycke* ändras till följd av ändringen i 7 §.

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskrav samt om försörjningsförmåga enligt 7 §.

Paragrafen ändras för att bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter även om utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskrav enligt 7 §.

Reservationer

1. Avslag på propositionen, punkt 1 (V)

av Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår regeringens förslag.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4064 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 1.

Ställningstagande

Förslagen i propositionen innebär den kraftigaste omsvängningen av svensk migrationslagstiftning någonsin, med undantag av några mindre ändringar, nu ska göras permanent. Sverige föreslås få en lagstiftning som är näst intill så sträng den kan vara, utan att bryta mot de konventioner och den EU-rätt Sverige är bundet att följa. Denna förändring kommer att dramatiskt försämrå förutsättningarna för de som söker skydd i Sverige, för integrationen och för samhället i stort. Förslagen som läggs fram kommer inte att leda till förbättringar av den asyltagstiftning som finns i den ordinarie utlänningslagen, som åter börjar gälla när begränsningslagen löper ut. Inte heller kommer förslagen göra asyltagstiftningen mer långsiktigt hållbar, human, effektiv och rättssäker, snarare tvärtom. Därför bör propositionen avslås.

2. Krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning, punkt 2 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår utskottets förslag om att 5 kap. 3 och 3 a §§ regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) antar 5 kap. 3 och 3 a §§ regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Frågan är om det för uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall enligt 5 kap. 3 och 3 a §§ UtIL ska krävas att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas *uppehållstillstånd under en längre tid* (regeringens förslag) eller om det ska krävas att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt uppehållstillstånd* (utskottets förslag). Av samma skäl som redovisas i propositionen (s. 83) anser vi att paragraferna bör utformas enligt regeringens förslag. Utskottets förslag till ändrad lydelse bör följaktligen avslås och propositionen bifallas i denna del.

3. Försörjningskrav för anhöriga till alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden, punkt 3 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår utskottets förslag om att 5 kap. 3 d § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) antar 5 kap 3 d § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen föreslår att försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande endast ska gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till eller om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart

att förhållandet är väl etablerat. Utskottet föreslår att undantaget ska gälla flyktingar men inte alternativt skyddsbehövande.

Regeringen föreslår även att om anknytningspersonen är en kvotflykting ska tremånadersfristen räknas från hans eller hennes inresa i Sverige, inte från tidpunkten då han eller hon beviljades permanent uppehållstillstånd. Utskottet föreslår att tremånadersfristen ska räknas från tidpunkten för beviljande av permanent uppehållstillstånd även när anknytningspersonen är kvotflykting.

Vidare föreslår regeringen ett förtydligande som innebär att om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige ska det anses stå klart att förhållandet är väl etablerat. Utskottet föreslår att förtydligandet inte införs.

Regeringens förslag är väl motiverade, och paragrafen bör utformas i enlighet med regeringens förslag. Utskottets förslag till ändrad lydelse bör följaktligen avslås och propositionen bifallas i denna del.

4. Undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl, punkt 4 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår utskottets förslag om att 5 kap. 3 f § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) antar 5 kap. 3 f § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Det bör finnas en ventil som ger möjlighet att helt eller delvis medge undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring om det finns särskilda skäl. I propositionen pekar regeringen på de problem som är förenade med att kräva synnerliga skäl enligt kommitténs och utskottets förslag. Regeringens motivering till att undantag från försörjningskravet ska få medges om det finns särskilda skäl är övertygande och förslaget över lag väl avvägt. Utskottets förslag till ändrad lydelse bör således avslås och propositionen bifallas i denna del.

5. Uppehållstillstånd vid humanitära skäl, punkt 5 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår utskottets förslag om att 5 kap. 6 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) antar 5 kap. 6 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen har föreslagit att en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även en sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljades. Regeringen bedömer att barn fortfarande bör kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Utskottet föreslår att om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Barn får beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Regeringens förslag är väl avvägt och motiverat. Bestämmelsen bör därför utformas i enlighet med regeringens förslag. Utskottets förslag till ändrad lydelse bör följaktligen avslås och propositionen bifallas i denna del.

6. Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, punkt 7 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår utskottets förslag om att 5 kap. 8 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) avslår utskottets förslag i bilaga 4 till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716),

c) antar 5 kap. 8 § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Regeringen bedömer att det bör införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd men att dessa krav bör samordnas med förslag om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap. Det bör även finnas möjligheter att göra undantag från dessa krav. Regeringen anger vidare i propositionen att den avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag.

Utskottet föreslår att bestämmelser om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och undantag från kraven samt ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om utformning och kontroll av kraven införs i utlänningslagen den 1 juli 2022.

Frågan om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd innefattar komplicerade frågeställningar som kräver ytterligare analys och överväganden och är tätt sammansvetsad med förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap. Frågan om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd bör samordnas med dessa förslag i syfte att skapa de bästa förutsättningarna för ett enhetligt och rättssäkert system. Det bör finnas möjligheter att göra undantag från kraven, och det är viktigt att dessa undantag är relevanta och väl avvägda. Att samordna förslagen är både kostnadseffektivt och långsiktigt hållbart och gynnar både myndigheterna och de enskilda. Förslagen om språk- och

samhällskunskapskrav för medborgarskap bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund bör utskottets förslag att den 1 juli 2022 införa bestämmelser om språk- och samhällskunskapskrav avslås.

Det bör finnas en ventil som ger möjlighet att medge undantag från försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd. I propositionen pekar regeringen på de problem som är förenade med att, såsom Migrationskommittén och utskottet gör, kräva synnerliga skäl för undantag. Vi anser att regeringens motivering till att undantag från försörjningskravet ska få medges om det finns särskilda skäl är övertygande och att förslaget i propositionen även i övrigt väl avvägt.

Utskottets förslag till ändringar i den aktuella paragrafen bör således avslås och propositionen bifallas i denna del.

7. Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 8 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen

a) avslår utskottets förslag om att 5 kap. 17 a § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha den lydelse som utskottet föreslår i bilaga 3,

b) antar 5 kap. 17 a § regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Därmed bifaller riksdagen proposition 2020/21:191 punkt 1 i denna del.

Ställningstagande

Det bör inte göras någon ändring av åldersgränsen för när det är möjligt att vägra uppehållstillstånd för en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller ett utländskt barn som är ogift och har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige. Med andra ord ställer vi oss bakom den bedömning som görs i propositionen. Utskottets förslag om att ändra åldersgränsen i utlänningslagen för att vägra uppehållstillstånd från 18 år till 21 år bör således avslås och förslaget i propositionen bifallas i denna del.

8. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Katarina Brännström (M) och Ann-Sofie Alm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–3 och 31 samt

avslår motionerna

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1 och 33,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 16,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige ska ha en målstyrd, stram och långsiktigt hållbar migrationspolitik. Nivåerna på asylmottagandet måste anpassas till förmågan att klara integrationen och att Sveriges integrationsproblem förutsätter en mycket stram migrationspolitik under lång tid framöver. Svensk migrationslagstiftning bör inte avvika från andra jämförbara länder eller från de lägst ställda kraven enligt EU:s regelverk eller övriga internationella åtaganden. Sverige ska också vara drivande för ett fördjupat nordiskt samarbete på migrationsområdet. Sverige bör därför anpassa migrationslagstiftningen till att inte avvika från motsvarande lagstiftning i Norge, Danmark och Finland.

Vidare bör ett volymmål för asylmottagandet på nordiska nivåer införas. Volymmålet ska fungera som styrmedel och inte överstiga nivåerna i Norge, Finland och Danmark med hänsyn tagen till folkmängd. Om målet inte ser ut att uppnås krävs skärpande åtgärder. Ett överskridet mål ska däremot inte vara en avslagsgrund för en enskild asylsökande.

9. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1 och 33,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1 och 4 samt

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4,

bifaller delvis motion

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 16 och

avslår motionerna

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M) yrkandena 1–3 och 31,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Det bör införas en human asylpolitik mot irreguljär migration. I detta ingår att minska incitamenten för farlig irreguljär migration, förebygga familjesplittring och hjälp på plats för största effekt. Flyktingpolitiken bör baseras på effektivitet och närhetsprinciper. Principen om första asylland är grundläggande och asyl bör beviljas i Sverige endast om ett grannland drabbas av en humanitär kris. Beredskap bör byggas för detta. I övrigt bör fokus vara att bistå flyktingar där de befinner sig.

Vidare bör asylrätten moderniseras, eftersom existerande EU-rättsakter har varit helt och hållet otillräckliga. En person på flykt bör ha rätt att söka asyl enbart i det första säkra land han eller hon passerar. Om personen reser in i ett annat land bör det landet ha rätt att sända personen åter till det första säkra landet.

Därutöver bör vissa grundprinciper för en ansvarsfull migrationspolitik gälla. Rätten till vistelse ska säkerställas före inresa och vistelsen måste vara motiverad, följa regelverk och inte innebära en orimlig försörjningsbörda för Sverige.

En ny tillfällig lagstiftning bör snarast komma på plats. Det bör vara en lag, som ska gälla till dess att riksdagen kan enas bakom en ansvarsfull och hållbar

migrationspolitik. Denna nya lag bör helt och hållet utgå från en verklig internationell miniminivå.

Slutligen bör den s.k. gymnasielagen avskaffas, eftersom den i praktiken har gjort långa väntetider till grund för uppehållstillstånd och gjort det möjligt för personer som inte kunnat göra identiteten ens sannolik att stanna.

10. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7 och
avslår motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1 och 33,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 16,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–3 och 31,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Långvariga konflikter, tillsammans med återkommande humanitära kriser och ihållande kränkningar av de mänskliga rättigheterna, har tvingat hundratusentals människor att fly sina hem på jakt efter skydd. Många är flyktingar i sitt eget land eller flyr till något av grannländerna. Människor på flykt är en mycket utsatt grupp. Risken för våld, övergrepp och människohandel är överhängande i de flyktingläger som finns på Afrikas horn. Som i alla kris- och krigsdrabbade områden så är det kvinnorna och barnen som är hårdast drabbade. Utvecklingspolitiken har en viktig roll i att bekämpa migrationens orsaker, såsom fattigdom, förföljelse, krig, förtryck och miljöförstöring. Men utvecklingspolitiken och biståndsinsatser får aldrig användas för att hindra människor från att fly eller ta sig just till Europa. Det går emot biståndets principer, det är kontraproduktivt och riskerar att leda till att grundläggande mänskliga rättigheter, inkluderat asylrätten, kränks. Det ska alltid vara de fattigas perspektiv på utveckling som styr var och hur biståndet bedrivs. Agenda 2030 ska vara vägledande i detta arbete. När utvecklingen

inom EU går åt fel håll måste Sverige stå upp för asylrätten och de grundläggande principerna för effektivt bistånd samt visa hur migration och utveckling hänger ihop och kan stärka varandra. Sverige bör därför som enskilt land, såväl som inom EU och FN, verka för en human migrationspolitik. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

11. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3 samt

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1 och 33,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 16,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 9,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M) yrkandena 1–3 och 31,

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4.

Ställningstagande

Det finns behov av att förbättra och effektivisera mottagandet av asylsökande. För att åstadkomma en långsiktigt hållbar migrationspolitik krävs ett mottagande i nivå med de nordiska grannländerna. Svensk lagstiftning bör därför harmoniera bättre med grannländernas lagstiftning. Asylprövningen ska vara rättssäker samtidigt som den som får nej på sin ansökan måste lämna landet. Barnfamiljer ska kunna hålla ihop och de med störst skyddsbehov ska prioriteras.

Vidare bör Sverige vara en pådrivande part för gemensamma lösningar inom EU på migrationsområdet och fler lagliga vägar in i EU behövs.

12. En framtida migrationspolitik, punkt 10 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1 och
avslår motionerna

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V) yrkande 7,
2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1 och 33,
2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 16,
2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 9,
2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1–3 och 31,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 2 och 3,
2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 1,
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 3 och 4 samt
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

EU:s gemensamma politik måste stärkas och harmoniseras så att samma regler gäller i alla medlemsstater. Behovet av en mer varaktig lösning för att dela ansvaret för asylmottagandet mellan EU:s länder är stort. Regeringen bör analysera utformningen av utlänningslagen i relation till det fortsatta arbetet för en gemensam europeisk asyllagstiftning där asylrätten värnas.

13. Översyn av utlänningslagen, punkt 11 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 17,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 18 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2 och
avslår motion

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 2.

Ställningstagande

Det behöver tas ett helhetsgrepp kring utlänningslagstiftningen. Utlänningslagen är svår att överblicka och arbeta med. Det är därför angeläget att en lagteknisk översyn av lagstiftningen genomförs inom en inte alltför avlägsen framtid. Det bör tillsättas en utredning som ska göra en djup teknisk översyn av utlänningslagen.

14. Översyn av utlänningslagen, punkt 11 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 2 och
avslår motionerna

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 17,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M) yrkande 18 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

En ny lagstiftning som ska ta vid efter det att begränsningslagen slutar gälla måste åtgärda situationen för de som drabbats av de senaste årens migrationspolitik. Bristerna i utlänningslagen bör ses över och asylslagstiftningen måste bli långsiktigt hållbar, human, effektiv och rättssäker, där permanenta uppehållstillstånd är huvudregel. Regeringen bör återkomma med förslag på översyn av lagen och nödvändiga övergångsbestämmelser.

15. En rättssäker asylprocess, punkt 12 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 4 och 5 samt avslår motionerna

2020/21:3255 av Fredrik Malm m.fl. (L) och

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3.

Ställningstagande

De ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i ett över ett år bör beviljas permanenta uppehållstillstånd bl.a. eftersom det psykiska lidandet växer och en stor del av dem har stadgat sig här. De är även redo att bidra till samhället och de behövs också i ett Sverige med en åldrande befolkning. Till följd av coronapandemin har utsikterna för att få de jobb som krävs för permanent uppehållstillstånd försämrats avsevärt.

Därutöver behövs en lösning för alla andra som drabbats av bristerna i den lagstiftning som gällt under senare år. Regeringen bör därför tillsätta en utredning som undersöker möjligheterna att införa en form av regularisering för de som drabbats hårt av de omfattande brister som präglat migrationslagstiftningen de senaste åren.

16. En rättssäker asylprocess, punkt 12 (L)

av Fredrik Malm (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3255 av Fredrik Malm m.fl. (L) och

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 3 och

avslår motion

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkandena 4 och 5.

Ställningstagande

Rättssäkerheten i asylprocessen och hållbarheten i asylsystemet behöver förbättras. En översyn bör göras av hanteringen av offentliga biträden i asylärenden. Därutöver bör arbetet för att kvalitetssäkra beslutsprocesserna fortsätta. Det är i synnerhet viktigt att kvalitetssäkra tolkning vid muntliga förhör och förhandlingar. Vidare behövs det en översyn av hur nämndemän nomineras till migrationsdomstolarna.

17. Utredning om en rättssäker asylprocess, punkt 13 (C, V, KD)

av Hans Eklind (KD), Jonny Cato (C) och Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 3 och

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 4.

Ställningstagande

För att Sveriges migrationspolitik ska hålla över tid måste asylbesluten som fattas vara korrekta och lagstiftningen förutsägbar. Det är därför centralt att rättssäkerheten är hög. Regeringen bör tillsätta en utredning som ser över om och hur rättssäkerheten under asylprocessen kan förstärkas.

18. Återvändande, punkt 14 (S, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motion

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

Mot bakgrund av Riksrevisionens granskningsrapport Återvändandeverksamheten – resultat, kostnader och effektivitet (RiR 2020:7) där återvändandeverksamheten granskats och rekommendation lämnats till regeringen att se över fördelningen av de tre myndigheternas uppgifter har regeringen gett Statskontoret i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder för att effektivisera Migrationsverkets, Polismyndighetens och Kriminalvårdens arbete med återvändande.

Regeringen har nyligen utökat uppdraget till att utreda vilka förändringar inom myndigheternas organisationer för återvändande som skulle kunna

övervägas och presentera de för- och nackdelar som finns med de olika alternativen. Uppdraget förlängs och ska redovisas senast den 14 januari 2022.

Dessutom har regeringen gett Migrationsverket och Polismyndigheten i uppdrag att gemensamt analysera och effektivisera informationsöverförandet när det gäller att verkställa av- och utvisningsbeslut för personer som inte har rätt att stanna i landet.

Mot denna bakgrund anser vi att det inte finns skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning som ser över hur återvändandeprocessen kan bli mer sammanhållen och effektiv.

19. Huvudregel om tidsbegränsade uppehållstillstånd, punkt 15 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 31,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 1 och

avslår motionerna

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 1,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3 och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 14 och 20.

Ställningstagande

Permanent uppehållstillstånd bör helt utmönstras ur utlänningsrätten mot bakgrund av samhällskonsekvenserna av att bevilja permanent uppehållstillstånd och de bristande möjligheterna att vägra eller återkalla ett tillstånd på grund av t.ex. vandel. Det bör således inte bl.a. göras undantag för vidarebosatta kvotflyktingar från regeln om tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Vidare bör ett tidsbegränsat uppehållstillstånd ha en tydlig koppling till angiven grund. Det bör också finnas proportionalitet när det gäller tillståndets längd. Därutöver bör ett tydligt och enkelt system för förlängning finnas.

20. Huvudregel om tidsbegränsade uppehållstillstånd, punkt 15 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 14 och 20 samt avslår motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 31,

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP) yrkande 1,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 3 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Kvotflyktingssystemet är en säker och laglig väg som ger flyktingar möjlighet att komma i säkerhet utan att tvingas utlämna sig till illegala och hänsynslösa flyktingsmugglare. Systemet har också den fördelen att hjälpen kan erbjudas snabbt och till personer i de mest utsatta lägena. Genom kvotflyktingssystemet får särskilt utsatta grupper hjälp till skydd, bl.a. kvinnor och barn utan stödjande nätverk, personer som tillhör en religiös eller etnisk minoritet, hbtq-personer och personer som är sjuka eller har funktionsnedsättningar. De som kommer hit till Sverige som kvotflyktingar är de enda skyddsbehövande som ska beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första beslutstillfället.

Sverige behöver en lagstiftning som bidrar till att landet får ett mottagande på nordisk genomsnittsnivå. Ett beviljande av tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel överensstämmer med hur det ser ut i de andra nordiska länderna och EU. En annan ordning riskerar att skapa incitament för fler att söka sig till Sverige.

21. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande, punkt 16 (M, SD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2 samt

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 i denna del och

avslår motionerna

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 1 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Sveriges regelverk bör ligga i nivå med EU:s miniminivå. Alternativt skyddsbehövande bör därför beviljas ett uppehållstillstånd med en giltighetstid om tolv månader vid det första beslutstillfället.

Vidare bör giltighetstidens längd vara tolv månader även när uppehållstillstånd beviljas på grund av s.k. humanitära skäl.

22. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande, punkt 16 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 1 och

avslår motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 i denna del och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 10.

Ställningstagande

Mot bakgrund av att skyddsbehovet hos alternativt skyddsbehövande oftast är långvarigt precis som för flyktingar bör alternativt skyddsbehövande och flyktingar ha samma tillståndslängd, dvs. tre år vid första beslutstillfället.

23. Längden på uppehållstillstånd för skyddsbehövande, punkt 16 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 10 och avslår motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 1 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 6 och 7 i denna del.

Ställningstagande

En ordning med tretton månaders giltighetstid när uppehållstillstånd beviljas alternativt skyddsbehövande skapar enbart en ökad arbetsbörda för Migrationsverket mot bakgrund av att 98–99 procent av de med uppehållstillstånd på grund av skyddsskäl som ansökte om förlängt uppehållstillstånd fick bifall. Detta tar resurser från t.ex. förstagångsbedömningar, avvisningsärenden och identitetskontroller. I stället bör giltighetstiden när det gäller de tidsbegränsade uppehållstillstånden för alternativt skyddsbehövande vara två år för att också skapa vissa förutsättningar för att uppfylla försörjningskravet vid anhöriginvandring.

24. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd, punkt 17 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Katarina Brännström (M) och Ann-Sofie Alm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 och avslår motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 10 och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del.

Ställningstagande

Vandelskravet bör skärpas. Det bör uttryckligen framgå att den som begått ett brott med straffvärde på en månads fängelse eller högre inte ska vara berättigad till permanent uppehållstillstånd. Det utesluter inte att det alltid ska göras en helhetsbedömning och att det kan finnas fall där kortare påföljd kan leda till att permanent uppehållstillstånd inte beviljas. Därutöver bör den karenstid som gäller för ansökan om svenskt medborgarskap även gälla för permanent uppehållstillstånd.

Vidare bör det ställas krav på jobb och egen varaktig försörjning samt permanent uppehållstillstånd. Att jobba och försörja sig själv ska få positiva konsekvenser, även ur ett migrationsperspektiv. Tidsbegränsade uppehållstillstånd ska därför kunna omvandlas till permanenta vid jobb och egen försörjning i minst ett år.

25. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd, punkt 17 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkande 10 och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del och

avslår motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del och

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Efter tre år ska det vara möjligt för en person att ansöka om permanent uppehållstillstånd. Krav ska då ställas på att utlänningen inte gjort sig skyldig till brottslighet. Den som vill ansöka före treårsgränsen ska också uppfylla krav på arbete och egen försörjning.

Vidare bör avslutat etableringsprogram ställas som ett villkor för permanent uppehållstillstånd.

26. Identitetskrav, punkt 18 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L) yrkande 2 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

Inom utlänningsrätten gäller en grundläggande princip om att det är den sökande som måste styrka sin identitet. Detta gäller som en huvudregel t.ex. vid anhöriginvandring.

När det gäller asylsökande tillämpas en bevislätnadsregel. Det är enligt praxis tillräckligt att en asylsökande gör sin identitet och sitt behov av skydd sannolikt. En asylsökande kan dock i vissa fall bedömas ha ett skyddsbehov även om hans eller hennes identitet inte gjorts sannolik. I tillfälliga lagen finns därutöver ett tidsbegränsat undantag från kravet på styrkt identitet för en viss grupp.

Det är av största vikt att identiteten som huvudregel ska styrkas respektive göras sannolik för den som söker skydd. För asylsökande är detta nödvändigt för att en snabb och korrekt bedömning av asylansökan ska kunna göras och för att beslut om utvisning av den som får avslag ska kunna verkställas. Mot denna bakgrund anser vi att det saknas skäl för riksdagen att göra ett tillkännagivande om ett specifikt identitetskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd.

27. Motioner om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd, punkt 19 (S, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 28 och 29,
2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4,
2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2 och
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

Som regeringen anför i propositionen bör det införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas men dessa krav bör samordnas med kommande förslag om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap. Något tillkännagivande om detta behövs inte.

28. Motioner om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd, punkt 19 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2 och
avslår motionerna

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD) yrkandena 28 och 29,
2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 5 i denna del,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 4 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 3.

Ställningstagande

För att få permanent uppehållstillstånd ska ett krav på samhälls- och språkkunskaper inte ställas, eftersom det skulle riskera att slå mot systemet med arbetskraftsinvandring. Riksdagen bör således inte göra ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma med förslag om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd. Regeringen bör i stället återkomma med förslag där dessa krav endast gäller för att beviljas medborgarskap.

29. Motioner om undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, punkt 20 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 15 i denna del och

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Det bör finnas en ventil som ger möjlighet att medge undantag från försörjningskravet för permanent uppehållstillstånd. I propositionen pekar regeringen på de problem som är förenade med att, såsom Migrationskommittén och utskottet gör, kräva synnerliga skäl för undantag. Vi anser att regeringens motivering till att undantag från försörjningskravet ska få medges om det finns särskilda skäl är övertygande och att förslaget i propositionen även i övrigt är väl avvägt. Riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande om undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl.

30. Vissa krav vid förlängning av tidsbegränsat uppehållstillstånd, punkt 21 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 27.

Ställningstagande

En utförlig vandelsprövning måste bli en obligatorisk del av tillståndsprövningen i utlänningsrätten. Detta ska ske både vid en förstagångsansökan och en förlängningsansökan.

31. Uppehållstillstånd för anhöriga, punkt 22 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 22 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 1, 4 och 11,
2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 34,
2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 3 och
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 10–15 och
avslår motion
2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 7.

Ställningstagande

Anhöriginvandringen bör vara hållbar och självförsörjande. Reglerna för uppehållstillstånd för anhöriga bör anpassas till miniminivån enligt folkrätten och EU-rätten. Förutom att detta innebär en direkt minskning av migrationsflödet till Sverige, sänder det klara signaler om att Sverige nu anpassar sig till en mer normal västerländsk migrationspolitik.

Familjebanden bör vidare vara tillräckligt nära och kunna styrkas. En anknytning bör endast kunna ligga till grund för anhöriginvandring om den följer svensk lagstiftning och familjeförhållandet med säkerhet ingåtts frivilligt. Missbruk måste beivras. Familjedefinitionen bör därför anpassas till de absolut lägsta kraven enligt folkrätten och EU-rätten. En minderårig utlänning under gemensam vårdnad av en flykting som är bosatt i Sverige, och en utlänning i utlandet, bör inte kunna få ansöka om familjeåterförening i Sverige. Barnets bästa bör sättas i första rummet, barn bör därför inte bör slitas

upp från sina rötter i onödan och skiljas från föräldern i hemlandet. Det bryter också den kedja av anknytning som annars hade uppstått, när den andra vårdnadshavaren ansöker om tillstånd för att återförenas med barnet som flyttat till Sverige.

Alternativt skyddsbehövande bör inte kunna utgöra anknytningsperson för anhöriginvandring enligt 5 kap. 3 eller 3 a § UtlL. För att förebygga att säkerhetsventilen missbrukas, i synnerhet i ärenden som rör barn ska det inte vara möjligt för en utlänning som erhållit uppehållstillstånd på den grunden att utgöra anknytningsperson. På samma sätt förhåller det sig med utlänningar som fått uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder. Dessa personer har de facto fått avslag på ansökan, och ska lämna Sverige. De ska alltså inte få utgöra anknytningsperson i anhörigärenden. Det är redan möjligt att bevilja uppehållstillstånd till en utlänning som har särskild anknytning till Sverige om det föreligger synnerliga skäl (5 kap. 3 a § tredje stycket 3 UtlL). Det saknas därför behov av ytterligare regler.

Det bör vidare införas ett integrationskrav i lag och det bör kopplas till familjeåterförening. För att uppnå en förbättrad integration av både anhöriga och anknytningspersoner bör EU-rättens möjlighet att kräva integrationsåtgärder genomföras. Det bör vara möjligt att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning om kravet inte uppfylls. Vidare bör vandelskrav ställas i enlighet med minimikraven som gäller enligt familjeåterföreningsdirektivet. En kriminellt belastad person bör inte tillåtas resa in i Sverige utan att hans eller hennes vandel kontrolleras, eller vid bosättning här kunna utgöra anknytningsperson. Vandelsprövning och vandelskrav bör omfatta all anhöriginvandring och gälla även vid förlängningsansökan. Utlänningar bör åläggas att medverka i en särskild utredning om vandel.

En utlänning som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning bör kunna få ett uppehållstillstånd som varar lika länge som anknytningspersonens, dock längst i två år.

För fortsatt uppehållstillstånd (förlängning) bör det även krävas att utlänningen ska ha fört en hederlig vandel och kommit i varaktig egen försörjning och i övrigt ha en särskild anknytning till Sverige. För att få förlängt en tredje gång måste personen ha varit bosatt i Sverige med uppehållstillstånd på grund av anknytning i minst fem år.

Regeringens förslag till säkerhetsventil ”om andra starka skäl talar för att utlänningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd” bör tas bort. Bestämmelserna som finns i dag, om det skulle förefalla uppenbart orimligt att utvisa en utlänning, är tillräckliga.

32. Krav på vistelsetid för familjeåterförening, punkt 23 (M, SD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 10.

Ställningstagande

Det kan konstateras att de svenska reglerna ska motsvara EU:s minimikrav, varför det bör införas en bestämmelse som kräver att anknytningspersonen lagligen vistats i Sverige i två år för att vara berättigad till familjeåterförening. Tiden överensstämmer dessutom med etableringsprogrammets längd, vilket möjliggör för anknytningspersonen att komma i sysselsättning och på så sätt uppfylla försörjningskravet samt bidra till sina familjemedlemmars integration. Enligt artikel 12.2 i familjeåterföreningsdirektivet ska dock flyktingar vara undantagna från ett sådant krav på vistelsetid.

33. Personkretsen vid anhöriginvandring, punkt 24 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 24 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Kretsen av personer som kan anhöriginvandra bör inte utökas i förhållande till Migrationskommitténs betänkande En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). Som ett huvudsakligt motiv till den i propositionen föreslagna utvidgade möjligheten till anhöriginvandring anges att personer i samkönade par inte har möjlighet att sammanbo i sina hemländer, och därmed inte kan utgöra ett ”etablerat förhållande” på samma sätt som olikkönade par. De personer som omfattas av reglerna om anhöriginvandring behöver ligga på en miniminivå under en överskådlig tid. Mot den bakgrunden bör regeringens förslag till utökning inte genomföras.

Vidare bör det klarläggas hur begreppet ”ha etablerats redan i hemlandet” förhåller sig till begreppet ”etablerats före inresan” som finns i familjeåterföreningsdirektivet. Sverige kan inte avvika från en europeisk miniminivå, och frågan bör därför utredas.

34. Motioner om krav på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd vid anknytning, punkt 25 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M) yrkande 8 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Frågan är om det för uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall enligt 5 kap. 3 och 3 a §§ UtL ska krävas att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid (regeringens förslag) eller om det ska krävas att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd (utskottets förslag). Av samma skäl som redovisas i propositionen (s. 83) anser vi att paragraferna bör vara utformade enligt regeringens förslag. Riksdagen bör således inte göra något tillkännagivande till regeringen.

35. Uppskjuten invandringsprövning, punkt 26 (SD, KD)

av Linda Lindberg (SD), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 16,

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 6,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 21 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 16 och 17 samt avslår motionerna

2020/21:2524 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C) yrkandena 1–3,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4 och

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18.

Ställningstagande

Regeringen bör utreda frågan om skydd för utlänningar som utsätts för relationsvåld. Det bör övervägas om den nuvarande reglering är tillräcklig för att skydda människor som känner sig tvungna att lämna en våldsam relation, och om det bör införas ytterligare kontroller så att utlänningar inte hamnar i sådana relationer från början.

Det måste göras olika former av registerslagningar i ärenden om uppehållstillstånd på grund av anknytning, särskilt om det finns skäl att misstänka att anknytningspersonen kan komma att förgripa sig på sökanden i framtiden, eller för att klargöra huruvida anknytningspersonen tidigare förgripit sig på sin sambo eller maka. Även folkbokföringen och Migrationsverkets register bör kontrolleras för anknytningspersoner. Det kan ge en bild av om någon tidigare ansökt om uppehållstillstånd på grund av anknytning till personen i fråga, och därmed om det skulle kunna röra sig om någon form av ”fruiimport” eller liknande.

I de fall det framkommer att anknytningspersonen tidigare dömts för vissa brott bör sökanden alltid informeras om detta muntligen. Vidare bör sökanden alltid informeras om sina rättigheter och vilket skydd som kan ges.

36. Uppskjuten invandringsprövning, punkt 26 (C, V)

av Jonny Cato (C) och Christina Høj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 18 och
avslår motionerna

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 16,
2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 6,
2020/21:2524 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C) yrkandena
1–3,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 4,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 21 och
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 16 och 17.

Ställningstagande

Regeringen bör se över om reglerna som ger en anknytningsperson möjlighet att stanna kvar i Sverige om förhållandet upphört på grund av våld eller andra allvarliga kränkningar är ändamålsenliga och ger utsatta personer tillräckligt skydd.

37. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 27 (S, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 12,
2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20,
2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 8,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 15,
2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3,
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18 och
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Uppehållstillstånd på grund av anknytning bör i enlighet med regeringens bedömning även fortsättningsvis få vägras om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Riksdagen bör således inte göra något tillkännagivande till regeringen om att åldersgränsen för att neka uppehållstillstånd på grund av anknytning ska höjas till 21 år.

38. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 27 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD) yrkande 12,

2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD) yrkande 20,

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 8 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 18 och
avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 15,

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 6.

Ställningstagande

Det bör införas en tvingande 21-årsregel vid anhöriginvandring. Argumenten för en 21-årsregel handlar om att bekämpa tvångsäktenskap och hedersförtryck, såväl som att förbättra integrationsmöjligheterna, något som familjeåterföreningsdirektivet uttryckligen anger.

39. Försörjningskrav vid anhöriginvandring, punkt 28 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Katarina Brännström (M) och Ann-Sofie Alm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6 och

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11 och avslår motionerna

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 12,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 1,

2020/21:2803 av Fredrik Schulte (M) yrkande 4,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 17 och 18,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 19–22 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 8, 12 och 13.

Ställningstagande

Regelverken bör vara strikta och försörjningskravet vid anhöriginvandring och familjeåterförening bör därför skärpas ytterligare i förhållande till vad som gäller enligt tillfälliga lagen. Sverige bör inte avvika från familjeåterföreningsdirektivets minimikrav. Den som ska stå för försörjningen ska ha haft en inkomst under minst ett år som motsvarar en lägsta lön vid heltidsanställning. Det ska inte gå att uppfylla försörjningskravet med arbetslöshetsersättning eller genom inkomst från en subventionerad anställning. Personer som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande ska omfattas av försörjningskrav fr.o.m. dag ett.

Av artikel 12 i familjeåterföreningsdirektivet följer att försörjningskrav kan ställas om familjeåterförening är möjlig i ett tredjeland med vilket anknytningspersonen och/eller familjemedlemmen har särskild anknytning. Regeringen föreslår att familjen ska ha särskild anknytning. För att Sverige ska ligga på en miniminivå bör det dock räcka att referenspersonen eller familjemedlemmen har särskild anknytning till ett tredjeland där familjeåterförening är möjlig.

40. Försörjningskrav vid anhöriginvandring, punkt 28 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 12 samt
2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 19–22,
bifaller delvis motion
2020/21:2803 av Fredrik Schulte (M) yrkande 4 och
avslår motionerna
2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 1,
2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6,
2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 17 och 18,
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11 och
2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 8, 12 och 13.

Ställningstagande

Försörjningskravet bör skärpas och breddas samt omfatta så stor del av anhöriginvandringen till Sverige som möjligt. Anknytningspersonen bör ha en sådan inkomst att hushållet inte riskerar fattigdom eller social utestängning. Inkomsten ska inte omfatta sociala bidrag eller andra inkomster än från arbete och kapital. Vidare bör anhöriginvandraren ha en heltäckande sjukförsäkring för hela vistelsen i Sverige, till dess han eller hon kvalificerat sig in i välfärden genom arbete. Försörjningskravet vid anhöriginvandring bör även gälla vid förlängning av uppehållstillstånd. Försörjningskravet bör gälla till dess anknytningspersonen kommit i varaktig försörjning och även omfatta anhöriginvandring inom områden som rör studerande och arbetsmarknaden.

Bestämmelsen om undantag från försörjningskrav för anhöriga till konventionsflyktingar bör skärpas så att det motsvarar familjeåterföreningsdirektivets miniminivå. Försörjningskrav kan enligt familjeåterföreningsdirektivet ställas om familjeåterförening är möjlig i ett tredjeland med vilket anknytningspersonen och/eller familjemedlemmen har särskild anknytning. För att Sverige ska ligga på en miniminivå ska det således räcka att referenspersonen eller familjemedlemmen har särskild anknytning till ett tredjeland där familjeåterförening är möjlig.

En så stor del av anhöriginvandringen som möjligt bör omfattas av försörjningskrav. Anhöriga till både svenska medborgare eller medborgare i EES eller Schweiz bör omfattas av försörjningskrav. Givet den omfattande integrationsskuld som byggts upp är det nödvändigt att ställa upp ytterligare krav. Särskilda förenklade regler bör dock vara möjliga för återvandrande svenska medborgares familjer. En svensk medborgare med och hans eller hennes barn, som också är svenska medborgare, kan resa in i Sverige för att leva här, medan den andra föräldern, om han eller hon är en tredjelandsmedborgare, måste stanna kvar i utlandet för att vänta på beslut om uppehållstillstånd. Kravet att ansöka utifrån, och regeln att en ansökan inifrån generellt sett inte får bifallas efter inresa, slår särskilt hårt mot denna grupp. Regeringen måste därför skyndsamt utreda möjligheten att införa

41. Försörjningskrav vid anhöriginvandring, punkt 28 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 28 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 17 och 18 samt

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 8, 12 och 13 samt

avslår motionerna

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkandena 2, 3 och 12,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkande 1,

2020/21:2803 av Fredrik Schulte (M) yrkande 4,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 6,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 11 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 19–22.

Ställningstagande

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör inte bemyndigas att meddela föreskrifter om försörjningsförmågan. I stället bör det anges i lag att försörjningskravet är kopplat till förbehållsbeloppet vid utmätning av lön enligt 7 kap. 5 § utsökningsbalken. Förbehållsbeloppet bestäms utifrån ett s.k. normalbelopp, vilket innefattar alla vanliga levnads-kostnader utom bostadskostnad (denna kostnad beräknas särskilt och läggs till normalbeloppet).

Försörjningskravet bör vidare inte gälla för en anknytningsperson som vill återförenas med barn under 18 år. De med störst skyddsskäl bör värnas samtidigt som barn alltid ska kunna få återförenas med sin förälder eller sina föräldrar. Denna anhöriginvandring måste dock vägas in i utformandet av lagförslag för att få till ett mottagande som motsvarar en nordisk nivå.

Vidare bör det undvikas att barn, oftast pojkar, skickas på livsfarliga vägar till Sverige i hopp om att få uppehållstillstånd för att återförenas med sina familjer på svensk mark. Barn som utgör anknytningsperson bör därför ha ett försörjningskrav. Om barnen ska prioriteras bör drivkraften bakom dessa resor åtgärdas.

42. Motioner om försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden, punkt 29 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 29 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkandena 9, 12 och 13,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 23–25 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkandena 7 och 11.

Ställningstagande

När det gäller försörjningskrav vid anhöriginvandring för alternativt skyddsbehövande, kvotflyktingar och vid etablerade förhållanden bör följande gälla.

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla endast om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till eller om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som kvotflykting bör försörjningskravet vid anhöriginvandring inte gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs inom tre månader från anknytningspersonens inresa i Sverige.

Om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige ska det anses stå klart att förhållandet är väl etablerat.

Vad som angetts ovan överensstämmer med regeringens förslag och riksdagen bör därför inte göra något tillkännagivande till regeringen i dessa delar.

43. Motioner om undantag från försörjningskrav för anhöriga vid synnerliga skäl, punkt 30 (S, C, MP)

av Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Teresa Carvalho (S), Björn Petersson (S), Mattias Vepsä (S), Jonny Cato (C) och Rasmus Ling (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 30 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 14,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 26 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 4.

Ställningstagande

Det bör finnas en möjlighet att helt eller delvis medge undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring om det finns särskilda skäl. Riksdagen bör således inte göra något tillkännagivande till regeringen om att undantag endast ska få medges vid synnerliga skäl.

44. Försörjningskrav för varaktigt bosatta, punkt 31 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 31 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32 och

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 19.

Ställningstagande

När Sverige har tidsbegränsade uppehållstillstånd som huvudregel finns det en befogad oro för att ansökningar om en ställning som varaktigt bosatta ska öka, som uppfattas som mer generöst. Samma regelverk bör därför gälla för varaktigt bosatta som för flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Villkoren för att få status som varaktigt bosatt bör alltså skärpas genom skärpta

försörjningskrav, krav på hederlig vandel samt integration i form av språk- och samhällskunskapsprov. Dess varaktighet ska efter EU-rättens minimikrav vara fem år.

45. Humanitära skäl, punkt 32 (M)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Katarina Brännström (M) och Ann-Sofie Alm (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,

bifaller delvis motion

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7 och avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 2 och 5,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 16,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 i denna del och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

För att få till stånd en stram och långsiktigt hållbar migrationslagstiftning bör bestämmelsen om humanitära skäl skärpas. Ventilen bör fortsätta att ligga på miniminivå. Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund ska tillstånd få beviljas en utlännings om det av omständigheterna framgår att hans eller hennes anknytning till Sverige eller personliga omständigheter i övrigt nödvändiggör detta.

46. Humanitära skäl, punkt 32 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 i denna del, bifaller delvis motion

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32 och avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 2 och 5,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 16,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Utöver att skyddskategorin övrigt skyddsbehövande ska utmönstras bör asyl aldrig beviljas annat än i fall då ett avslag med säkerhet skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande. Synnerligen och särskilt ömmande omständigheter bör således avskaffas. Denna grund är godtycklig och motsvaras inte av någon tydlig reglering i vare sig internationell eller europeisk rätt. Säkerhetsventilen bör vara på absolut miniminivå enligt folkrätten på ett sätt som motsvarar tillfälliga lagen.

47. Humanitära skäl, punkt 32 (V)

av Christina Höj Larsen (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V) yrkande 9 och

avslår motionerna

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 2 och 5,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7,

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 16,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16,

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 i denna del och

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Regeringen bör återkomma med förslag som förtydligar rätten till uppehållstillstånd av humanitära skäl. Det bör inte ha betydelse för barns anknytning till Sverige om de under vistelsen har haft uppehållstillstånd eller inte. Vidare bör den faktiska tillgången till vård i hemlandet vara avgörande, inte den teoretiska förekomsten. Därutöver bör de ärenden där en verkställighet skulle framstå som orimlig omfattas av bestämmelsen. Dessutom bör särskilt ömmande omständigheter gälla även för vuxna. Lagstiftningen och förarbetena bör vara tydliga i stället för att tolkningen överlämnas åt rättstillämparen.

48. Humanitära skäl, punkt 32 (KD)

av Hans Eklind (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 32 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 2,

bifaller delvis motion

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD) yrkande 16 och

avslår motionerna

2020/21:306 av Christina Høj Larsen m.fl. (V) yrkande 9,

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD) yrkande 32,

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP) yrkandena 2 och 5,

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 7,

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 16 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkandena 5 och 7 i denna del.

Ställningstagande

En ny humanitär skyddsgrund bör ligga på EU:s miniminivå. Ventilen bör omfatta de personer vars anknytning till Sverige eller personliga omständigheter i övrigt nödvändiggör detta. Vidare bör bestämmelsen kompletteras med en skrivning som tydliggör att barn får beviljas uppehållstillstånd även om omständigheterna inte har samma allvar och tyngd som krävs för att bevilja ett tillstånd för vuxna personer.

49. Uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder, punkt 33 (M, SD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 33 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 3 och

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 8.

Ställningstagande

Giltighetstiden för ett uppehållstillstånd som beviljas på grund av verkställighetshinder bör vara som längst tolv månader. Fortsatt uppehållstillstånd ska få beviljas efter ansökan.

50. Studiestöd, punkt 34 (SD)

av Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 34 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD) yrkande 28.

Ställningstagande

Utlänningsrätt till studiestöd bör, med förbehåll för vissa unionsrättsliga förpliktelser, kraftigt begränsas genom krav på kvalificering. Det kan också vara aktuellt att ytterligare begränsa rätten till studiestöd till att endast gälla vissa utbildningar som är kritiska för den svenska ekonomin och inom vilka det råder brist som inte kan tillgodoses på annat vis.

51. Förlängning av tillfälliga lagen, punkt 35 (M, SD, KD)

av Maria Malmer Stenergard (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD).

– *Vid avslag på utskottets förslag punkterna 2-5, 7 och 8 samt på motion 2020/21:4063 under punkterna 11, 16, 17, 19, 20, 23-25, 27-30, 32, 33 –*

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 35 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M) yrkande 17.

Ställningstagande

Regeringens lagförslag svarar inte upp mot de behov Sverige har och kommer inte leda till att Sverige får en långsiktigt hållbar migrationslagstiftning. Vi kommer att riva upp lagen som regeringen föreslår efter valet 2022. För det fall riksdagen avslår samtliga förslag i utskottsinitiativet och samtliga våra yrkanden i följdmotionen bör lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige fortsätta att gälla till den 1 juli 2024. Detta bör riksdagen ge regeringen tillkänna.

Särskilda yttranden

1. **Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd och undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl, punkt 7 (C)**

Jonny Cato (C) anför:

Jag ställer mig inte bakom utskottets förslag till skarpa lagändringar i regeringens förslag och stödjer därför reservation 6, som också Socialdemokraterna och Miljöpartiet står bakom. Jag vill dock framhålla att Centerpartiet inte delar regeringens uppfattning om att språk- och samhällskunskapskrav ska införas men vid en senare tidpunkt.

2. **Möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 8 (C)**

Jonny Cato (C) anför:

Jag ställer mig inte bakom utskottets förslag till skarpa lagändringar i regeringens förslag och stödjer därför reservation 7, som också Socialdemokraterna och Miljöpartiet står bakom. Jag vill dock framhålla att Centerpartiet delar uppfattningen att möjligheten att vägra uppehållstillstånd på grund av ålder bör höjas till 21 år.

3. **En rättssäker asylprocess, punkt 12 (KD)**

Hans Eklind (KD) anför:

Kristdemokraternas politik på detta område har presenterats, och motionsyrkanden behandlats, i samband med riksdagens beslut om betänkande 2020/21:SfU20. Jag har därför nu ingen reservation under punkt 12.

4. **Återvändande, punkt 14 (M, SD, KD)**

Maria Malmer Stenergård (M), Mattias Karlsson i Luleå (M), Linda Lindberg (SD), Katarina Brännström (M), Hans Eklind (KD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Ann-Sofie Alm (M) och Jennie Åfeldt (SD) anför:

Moderaternas, Sverigedemokraternas respektive Kristdemokraternas sammanhängande politik på detta område har presenterats, och respektive partis motionsyrkanden behandlats, i samband med riksdagens beslut om betänkande 2020/21:SfU20. Vi har därför inga reservationer under punkt 14.

5. Vissa krav för permanent uppehållstillstånd, punkt 17 (SD)

Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD) anför:

Som framgår av reservation 19 anser Sverigedemokraterna att permanent uppehållstillstånd bör utmönstras ur utlänningsrätten. Om detta inte är möjligt ska kraven för permanent uppehållstillstånd vara så stränga som möjligt.

Vi välkomnar att Moderaterna och Kristdemokraterna föreslår vissa strängare krav, men eftersom de samtidigt föreslår andra ändringar för att göra det lättare att få permanent uppehållstillstånd kan vi inte stödja deras förslag. Vi avstår därför från ställningstagande när det gäller vissa krav för permanent uppehållstillstånd (punkt 17).

6. Motioner om möjligheten att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder, punkt 27 (SD)

Linda Lindberg (SD), Jonas Andersson i Skellefteå (SD) och Jennie Åfeldt (SD) anför:

Om vårt förslag till ställningstagande i frågan om att vägra uppehållstillstånd för anhöriga på grund av ålder (reservation 38) avslås i den förberedande voteringen i kammaren avser vi att i huvudvoteringen stödja det alternativ som förordas av företrädaerna för Moderaterna, Centerpartiet, Kristdemokraterna och Liberalerna, dvs. det förslag till tillkännagivande som i betänkandet läggs fram som utskottets förslag till riksdagsbeslut punkt 27.

7. Särskilt yttrande (V)

Christina Höj Larsen (V) anför:

Som framgår av reservation 1 anser jag att riksdagen bör avslå propositionen. För den händelse att reservationen inte vinner bifall ska riksdagen bl.a. ta ställning till utskottets förslag till riksdagsbeslut punkterna 2–5, 7 och 8. Utskottets förslag i nämnda punkter innebär bl.a. att riksdagen antar utskottets förslag till ändring av vissa paragrafer i regeringens förslag till ändring i utlänningslagen. Utskottets förslag till ändringar innebär en ännu mer restriktiv ordning än vad som föreslås i propositionen. I voteringen avser Vänsterpartiet därför att stödja det alternativ som förordas av företrädaerna för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet, dvs. att riksdagen ska bifalla propositionen i aktuella delar.

I voteringen avser Vänsterpartiet även att stödja de alternativ som förordas av företrädaerna för Socialdemokraterna och Miljöpartiet i reservationerna 27 och 37 respektive av Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet i reservationerna 26, 29, 34, 42 och 43, dvs. att riksdagen inte ska göra tillkännagivanden i frågorna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2019:1211) om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716).
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
4. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll.
5. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.
6. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395).
7. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap.
8. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Följdmotionerna

2020/21:4059 av Fredrik Malm m.fl. (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör analysera utformningen av utlänningslagen i relation till det fortsatta arbetet för en gemensam europeisk asyllagstiftning där asylrätten värnas och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om identitetsprövning vid ansökan om permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rättssäkerhetsfrågor i asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:4063 av Maria Malmer Stenergård m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det första uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande ska gälla i tolv månader och tillkännager detta för regeringen.

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppehållstillståndstidens längd ska vara tolv månader när uppehållstillstånd beviljas på grund av humanitära skäl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppehållstillståndstidens längd ska vara max tolv månader när uppehållstillstånd beviljas på grund av hinder mot verkställighet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det av lagtexten ska framgå att sökanden ska uppfylla krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vandelskravet bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska krävas synnerliga skäl för undantag från vissa av kraven för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kretsen av personer som kan anhöriginvandra inte ska utökas i förhållande till Migrationskommitténs betänkande En långsiktigt hållbar migrationspolitik och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas ”uppehållstillstånd under en längre tid” i 5 kap. 3 och 3 a §§ utlänningslagen tas bort och ersätts med förslagen i Migrationskommitténs betänkande En långsiktigt hållbar migrationspolitik om att anknytningspersonen ska ha välgrundade utsikter att beviljas ”varaktigt uppehållstillstånd”, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alternativt skyddsbehövande som huvudregel inte ska undantas från försörjningskravet under tre månader och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör införas en bestämmelse som kräver att anknytningspersonen lagligen vistats i Sverige i två år för att vara berättigad till familjeåterförening, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska räcka att referenspersonen eller familjemedlemmen har anknytning till ett tredje land där familjeåterförening är möjlig för att försörjningskravet ska gälla, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stryka 5 kap. 3 d § tredje stycket utlänningslagen om när det ska anses stå klart

- att ett förhållande är väl etablerat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidsfristen för undantag från försörjningskravet för kvotflyktingars anhöriginvandring ändras till att beräknas på samma sätt som för flyktingar och tillkännager detta för regeringen.
 14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anknytningspersonen kan undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring om det finns synnerliga skäl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppehållstillstånd på grund av anknytning får vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bestämmelsen om humanitära skäl ska skärpas i enlighet med vad som anges i motionen och tillkännager detta för regeringen.
 17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige till den 1 juli 2024 och tillkännager detta för regeringen.
 18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är angeläget att en lagteknisk översyn av lagstiftningen genomförs och att den genomförs inom en inte alltför avlägsen framtid, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:4064 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

1. Riksdagen avslår proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen vid en återgång till utlänningslagens lydelse före den 20 juli 2016 bör återkomma med förslag på översyn av lagen och nödvändiga övergångsbestämmelser och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning för att se över rättssäkerheten inom asylprocesser och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de ensamkommande barn och unga som varit i Sverige i över ett år ska beviljas permanenta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda möjligheten att införa en form av regularisering för den som drabbats av den bristande migrationslagstiftning som gällt de senaste åren och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:4070 av Jonny Cato m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alternativt skyddsbehövande och flyktingar ska ha samma tillståndslängd, dvs. tre år, vid en första prövning och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte införa språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en möjlighet att vägra uppehållstillstånd på grund av anknytning om någon av makarna är under 21 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över rättssäkerheten i asylprocessen och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser över hur återvändandeprocessen kan bli mer sammanhållen och effektiv och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:4073 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa permanenta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av migrationslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en human asylnpolitik mot irreguljär migration och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att följa förstalandprincipen och modernisera asylrätten och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övrigt skyddsbehövande och liknande begrepp och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om längden på uppehållstillstånd för alternativt skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en säkerhetsventil på absolut miniminivå och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om korta uppehållstillstånd vid verkställighetshinder och tillkännager detta för regeringen.

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyddsbehövande och vissa närliggande grupper inte ska kunna utgöra anknytningsperson för s.k. snabb anknytning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alternativt skyddsbehövande inte ska kunna utgöra anknytningspersoner för anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utlänningar som fått uppehållstillstånd genom säkerhetsventilen eller på grund av verkställighetshinder inte ska kunna utgöra anknytningspersoner och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa familjedefinitionen till de absolut lägsta kraven i folkrätten och EU-rätten och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa integrationskrav i lag och koppla detta till rätten till familjeåterförening och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vandelskrav vid anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om längden på uppehållstillstånd på grund av anknytning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta regler för uppehållstillstånd när förhållandet upphört och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om skydd för utlänningar som utsätts för relationsvåld, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tvingande 21-årsregel vid anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskravet ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskravet vid anhöriginvandring även bör gälla vid förlängning av tillstånd och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag från försörjningskravet när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, EES eller Schweiz, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag från försörjningskravet när anknytningspersonen är konventionsflykting, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om definitionen av ett väletablerat förhållande för konventionsflyktingar och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag från försörjningskravet för vidarebosatta (kvotflyktingar) och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag från försörjningskravet för alternativt skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om övriga undantag från försörjningskravet och en nödventil och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vandelsprövning i fler fall och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillgång till studiestöd och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:4075 av Hans Eklind m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om innebörden av en långsiktigt hållbar migrationspolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny humanitär skyddsgrund på EU:s miniminivå och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett språk- och samhällsorienteringskrav och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag vid synnerliga skäl och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om varaktigt uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppehållstillstånd ska få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsfristen för kvotflyktingar och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskravet ska kopplas till förbehållsbeloppet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett identitetskrav för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de tillfälliga uppehållstillståndens längd och tillkännager detta för regeringen.

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försörjningskrav för anknytningspersoner med tillfälliga uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försörjningskrav för en anknytningsperson som vill återförenas med barn under 18 år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försörjningskrav för barn som utgör anknytningspersoner, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen avslår förslaget om ett utvidgat anknytningsbegrepp.

Motioner från allmänna motionstiden 2020/21

2020/21:306 av Christina Höj Larsen m.fl. (V):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma med förslag som förtydligar rätten till uppehållstillstånd av humanitära skäl och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:656 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en begränsning av möjligheten till anhöriginvandring för unga vuxna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:657 av Ebba Hermansson m.fl. (SD):

16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd från relationsvåld i anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1304 av Jonas Sjöstedt m.fl. (V):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska såväl som enskilt land som inom EU och FN verka för en human migrationspolitik, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:1611 av Mikael Eskilandersson m.fl. (SD):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en begränsning av möjligheten till anhöriginvandring för unga vuxna och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1618 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om rätten till anhöriginvandring för skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vilken anhöriginvandring som ska omfattas av försörjningskrav och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta försörjningskrav vid anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på hederlig vandel för anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skydd för utsatta personer och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en begränsning av möjligheten till anhöriginvandring för unga vuxna och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om återförening i hemland eller tredje land och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om särskilda förenklade regler för återvandrande svenska medborgares familjer och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1619 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om principen om första säkra land och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsbegränsade uppehållstillstånd för skyddsbehövande och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa synnerligen och särskilt ömmande omständigheter och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett avskaffande av den s.k. gymnasielagen och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om familjeåterförening och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:1620 av Jimmie Åkesson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om grundprinciper för en ansvarsfull migrationspolitik och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en hållbar och självförsörjande anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en flyktingpolitik baserad på effektivitet och närhetsprinciper och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tillfälliga uppehållstillstånd med tydlig koppling till beviljandegrund och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en tillfällig lag på garanterad miniminivå och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett helhetsgrepp kring utlänningslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2524 av Ola Johansson och Helena Vilhelmsson (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett avskaffande av den s.k. tvåårsregeln och därmed underlätta för kvinnor som lämnat sin make att få ett permanent uppehållstillstånd tidigare och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för bättre samordning mellan ansvariga myndigheter – ett aktivt samarbete mellan länsstyrelser, Migrationsverket, kommuner, regioner och kvinnojourer – så att nolltolerans mot våld mot kvinnor ska gälla alla kvinnor i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att alla vuxna som fått uppehållstillstånd genom anknytning till en partner som inte i sin tur är flykting ska informeras om sina rättigheter och skyldigheter och tilldelas en kontaktperson och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2552 av Jonas Andersson i Skellefteå m.fl. (SD):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta krav för att erhålla ställning som varaktigt bosatt och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2701 av Leila Ali-Elmi m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av permanenta uppehållstillstånd och möjligheter till familjeåterförening för en framgångsrik etablering och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2702 av Annika Hirvonen Falk m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla som beviljas uppehållstillstånd i Sverige ska ha rätt och möjlighet att återförenas med sin familj och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att personer som är svårt sjuka eller särskilt utsatta ska ges möjlighet till uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet till permanenta uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den som lämnar en våldsam partner ska få ett starkare skydd och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att unga personer med stark anknytning till Sverige ska ges större möjligheter till uppehållstillstånd i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hbtq-flyktingar ska ha rätt till familjeåterförening även om deras kärlek var förbjuden i hemlandet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa fler lagliga vägar för människor på flykt att komma till Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2803 av Fredrik Schulte (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskravet för anhöriginvandring ska omfatta samtliga svenska medborgare samt de som har uppehållsrätt i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:2958 av Johan Hedin m.fl. (C):

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över om den lag som ger en anknytningsperson möjlighet att stanna kvar i Sverige om förhållandet upphört på grund av våld eller andra allvarliga kränkningar, är ändamålsenlig, och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3255 av Fredrik Malm m.fl. (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att förbättra rättssäkerheten och hållbarheten i asylsystemet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3405 av Sofia Damm m.fl. (KD):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om avslutat etableringsprogram som ett villkor för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.

28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa godkänt prov i svenska språket och samhällsorientering som villkor för att få sin ansökan om permanent uppehållstillstånd prövad inom tre år från beviljat tillfälligt uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa godkänt språkprov och samhällsorienteringsprov som villkor för att få permanent uppehållstillstånd för den som har fortsatt skyddsbehov efter tre år, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2020/21:3524 av Maria Malmer Stenergard m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en målstyrd, stram och långsiktigt hållbar migrationspolitik och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör införa ett volymmål för asylmottagandet på nordiska nivåer och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en permanent migrationslagstiftning i allt väsentligt ska innebära en faktisk miniminivå enligt EU-nivå och övriga internationella åtaganden och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det i en permanent migrationslagstiftning ska ingå tillfälliga uppehållstillstånd som huvudregel och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det ska ställas krav på grundläggande kunskaper i det svenska språket samt krav på jobb och egen varaktig försörjning samt vandelsprövning för permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett strikt regelverk och skärpta försörjningskrav vid familjeåterförening och anhöriginvandring och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en humanitär skyddsgrund i en permanent migrationslagstiftning ska vara i nivå med de lägst ställda kraven i svenska konventionsåtaganden och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska vara drivande för ett fördjupat nordiskt samarbete på migrationsområdet och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3663 av Hans Eklind m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna asylrätten genom att föra en ordnad, human, rättssäker och långsiktigt ansvarsfull integrations- och migrationspolitik och tillkännager detta för regeringen.

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att minska söktrycket av asylsökande till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tidsbegränsade uppehållstillstånd ska vara huvudregel för den som har beviljats asyl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav för att erhålla ett permanent uppehållstillstånd och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en humanitär ventil ska återinföras i migrationslagstiftningen och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att försörjningskrav ska gälla för alla utom egna barn under 18 år och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att vid familjeåterförening ska försörjningskrav gälla för anknytningspersonen och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för varaktigt bosatta och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kvotflyktingar ska beviljas permanenta uppehållstillstånd vid första beslutstillfället och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvinnor som kränks eller riskerar att kränkas under tiden för den s.k. tvåårsregeln och tillkännager detta för regeringen.

2020/21:3711 av Fredrik Malm m.fl. (L):

1. Riksdagen beslutar i fråga om utlänningslagen (2005:716) dels att 1 kap. 1 a och 12 §§, 4 kap. 2 a §, 5 kap. 1 a, 8, 9 och 25 §§ och 5 a kap. 3 § ska upphöra att gälla, dels att 2 kap. 1 a §, 4 kap. 2 c, 3 a, 5 a och 5 c §§, 5 kap. 1, 2, 3–3 e, 6, 7 §§ och rubriken närmast före 7, 11, 15 a, 16, 17 a, 18 och 24 §§, 5 a kap. 2 och 4 §§, 9 kap. 8 §, 12 kap. 3, 8 a, 16 b, 18, 19 och 19 b §§, 13 kap. 17 §, 14 kap. 3 §, 16 kap. 11 § och 18 kap. 1 § ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1, dels att det ska införas en ny paragraf 5 kap. 7 a § och närmast före 5 kap. 10 § en ny rubrik som ska lyda ”Tidsbegränsat uppehållstillstånd”, dels att rubriken närmast före 4 kap. 5 § ska lyda ”När en utlänning upphör att vara flykting eller alternativt skyddsbehövande” och att rubriken närmast före 12 kap. 8 a § ska lyda ”Avvisning och utvisning av utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande”.

2. Riksdagen beslutar att 5 kap. 12 §, 35 kap. 8 § och 67 kap. 7 § socialförsäkringsbalken ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.
3. Riksdagen beslutar att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.
4. Riksdagen beslutar att 1 och 1 a §§ lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.
5. Riksdagen beslutar att 2 kap. 4 och 4 a §§ samt 3 kap. 4 och 4 a §§ studiestödslagen (1999:1395) ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.
6. Riksdagen beslutar att 6 och 8 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.
7. Riksdagen beslutar att 3 § lagen (2008:290) om godkännande för forskningshuvudmän att ta emot gästforskare ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.
8. Riksdagen beslutar att 4 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska ha den lydelse som framgår av motionens bilaga 1.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i utlänningslagen
(2005:716)

Härigenom föreskrivs i fråga om utlänningslagen (2005:716)¹

dels att 1 kap. 1 a och 12 §§, 4 kap. 2 a § och 5 kap. 9 och 25 §§ ska upphöra att gälla,

dels att nuvarande 5 kap. 3 d och 3 e §§ ska betecknas 5 kap. 3 e och 3 f §§,

dels att 2 kap. 1 a §, 4 kap. 2 c, 3 a, 5 a och 5 c §§, 5 kap. 1, 1 a, 2 och 3–3 c §§, de nya 5 kap. 3 e och 3 f §§, 5 kap. 5, 6, 7, 8, 11, 15 a, 16, 17 a och 24 §§, 5 a kap. 4 §, 9 kap. 8 §, 12 kap. 3, 8 a, 16 b, 16 c, 18, 19 och 19 b §§, 13 kap. 17 §, 16 kap. 11 §, 18 kap. 1 § och rubrikerna närmast före 5 kap. 7 och 16 §§ och 12 kap. 8 a § ska ha följande lydelse,

dels att rubriken närmast före 4 kap. 5 § ska lyda ”När en utlänning upphör att vara flykting eller alternativt skyddsbehövande”,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer 5 kap. 3 d och 3 g §§, 12 kap. 18 a § och 14 kap. 3 a §, av följande lydelse,

dels att det närmast före 5 kap. 10 § ska införas en ny rubrik som ska lyda ”Tidsbegränsat uppehållstillstånd i vissa fall”.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.1 a §²

Om en utlänning inte har någon handling som gäller som pass och saknar möjlighet att skaffa en sådan handling, får Migrationsverket utfärda ett främlingspass för honom eller henne.

Har en utlänning beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande *eller* övrig *skyddsbehövande* enligt 4 kap. 2 *eller* 2 a § eller beviljats skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c §, ska Migrationsverket utfärda ett främlingspass för utlänningen, om han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Främlingspass ska

Har en utlänning beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller beviljats skyddsstatusförklaring enligt 4 kap. 3 c §, ska Migrationsverket utfärda ett främlingspass för utlänningen, om han eller hon inte kan få ett nationellt pass. Främlingspass ska dock inte utfärdas om tvingande

¹ Senaste lydelse av

1 kap. 1 a § 2016:753

1 kap. 12 § 2009:1542

4 kap. 2 a § 2014:1400

5 kap. 25 § 2009:1542

rubriken närmast före 4 kap. 5 § 2009:1542

rubriken närmast före 12 kap. 8 a § 2009:1542.

² Senaste lydelse 2014:778.

dock inte utfärdas om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver att så inte sker.

Migrationsverket får utfärda främlingspass även i andra fall, om det finns särskilda skäl.

4 kap.

2 c §³

En utlänning är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande *och övrig skyddsbehövande* om det finns synnerlig anledning att anta att han eller hon

1. har gjort sig skyldig till sådana brott eller gärningar som avses i 2 b § första stycket 1 eller 3,

2. har gjort sig skyldig till ett grovt brott, eller

3. utgör en fara för rikets säkerhet.

Det som anges i första stycket gäller även en utlänning som har anstiftat eller på annat sätt deltagit i förövandet av de brott eller gärningar som avses i första stycket 1 och 2.

3 a §⁴

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara alternativt skyddsbehövande (alternativ skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 § och inte är utesluten från att anses som alternativt skyddsbehövande enligt 2 c §.

En utlänning, som med åberopande av skyddsskäl har ansökt om uppehållstillstånd, ska förklaras vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) om han eller hon omfattas av definitionen i 2 a § och inte är utesluten från att anses som övrig skyddsbehövande enligt 2 c §.

Av 3 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att andra stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021.

³ Senaste lydelse 2009:1542.

⁴ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär att andra och tredje styckena tas bort.

5 a §⁵

En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande *eller övrig skyddsbehövande* om de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre finns eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen ska endast väsentliga och bestående förändringar beaktas.

En utlänning upphör att vara alternativt skyddsbehövande om de omständigheter som medförde att han eller hon bedömdes som skyddsbehövande inte längre finns eller har ändrats i sådan omfattning att skydd inte längre behövs. Vid bedömningen ska endast väsentliga och bestående förändringar beaktas.

Första stycket gäller dock inte en utlänning som på grund av tidigare upplevelser som utgjort grund för skyddsbehov har tungt vägande skäl för att inte vilja använda sig av det lands skydd där han eller hon är medborgare eller där han eller hon som statslös tidigare hade sin vistelseort.

5 c §⁶

En alternativ skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara alternativt skyddsbehövande.

En övrig skyddsstatusförklaring ska återkallas, om det kommer fram att utlänningen inte kan anses vara övrig skyddsbehövande.

5 kap.

1 §⁷

Flyktingar, alternativt skyddsbehövande *och övriga skyddsbehövande* som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Flyktingar och alternativt skyddsbehövande som befinner sig i Sverige har rätt till uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd får dock vägras en flykting om han eller hon

1. genom ett synnerligen grovt brott har visat att det skulle vara förenat med allvarlig fara för allmän ordning och säkerhet att låta honom eller henne stanna i Sverige, eller

2. har bedrivit verksamhet som inneburit fara för rikets säkerhet och det finns anledning att anta att han eller hon skulle fortsätta verksamheten här.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara permanent eller gälla i minst tre år. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket, ska det nya

⁵ Senaste lydelse 2014:1400.

⁶ Senaste lydelse 2009:1542. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

⁷ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket tas bort.

tillståndet gälla i minst två år. Första och andra meningarna gäller dock inte om tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Av 4 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller för övriga skyddsbehövande under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021. Av 5 § den lagen framgår att under samma period gäller inte tredje stycket för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

1 a §⁸

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c § ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i 1 § tredje stycket.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en flykting enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en alternativt skyddsbehövande enligt 1 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd ska, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 1 § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Första–tredje styckena gäller inte om tvingande hänsyn till den

⁸ Senaste lydelse 2009:1542.

nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år.

Om en utlänning som har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas statusförklaring efter ansökan enligt 4 kap. 3 c §, ska uppehållstillståndets giltighetstid omprövas och bestämmas i enlighet med vad som föreskrivs i första, andra och fjärde styckena.

2 §

Upphållstillstånd skall ges till en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning).

En utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) ska beviljas ett permanent uppehållstillstånd.

3 §⁹

Upphållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon

⁹ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket tas bort.

annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Upphållstillstånd enligt denna paragraf ska gälla minst ett år. Upphållstillstånd som beviljas ett ogift barn enligt första stycket 2 b ska gälla för samma tid som föräldrarnas uppehållstillstånd. Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas en utlänning som med stöd av första stycket 1, 2, 4 eller 5 har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av anknytning till en skyddsbehövande, ska det nya tillståndet gälla i minst två år, om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid.

Under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 gäller de begränsningar i första och tredje styckena som framgår av 6 § första stycket och 8 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1–2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid.

3 a §¹⁰

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett	1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett
--	--

¹⁰ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket tas bort.

samboförhållande med en person som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, *eller*

b) *har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,*

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *annan* skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Av 6 § andra stycket lagen (2016:752) om tillfälliga begräns-

2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller *alternativt* skyddsbehövande, eller

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje

ningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första–tredje styckena inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021, om utlänningen åberopar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 eller 16 a § den lagen.

stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

3 b §¹¹

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om den person som utlänningen åberopar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen.

Upphållstillstånd på grund av anknytning till en person enligt 3 eller 3 a § får beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och utlänningen samt har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen. Detta gäller dock inte vid prövning av en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd.

Av 9 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021.

3 c §¹²

Kraven i 3 b § gäller inte om den person som utlänningen åberopar anknytning till är

Kraven i 3 b § gäller inte om anknytningspersonen är ett barn.

1. ett barn,
2. medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz,
3. en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,
4. en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning),
5. en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt

¹¹ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att andra stycket tas bort.

¹² Senaste lydelse 2010:175.

skyddsbehövande eller har förklarats vara alternativt skyddsbehövande, eller

6. en utlänning som har permanent uppehållstillstånd och som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd för bosättning i minst fyra år.

Kraven i 3 b § gäller inte heller när anknytningspersonen är medborgare i Sverige, annan EES-stat eller Schweiz, om

1. utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo, och

2. utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

3 d §

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen är en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) räknas tidsfristen i första stycket 1 från det

att anknytningspersonen har rest in i Sverige.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

3 d §

Kraven i 3 b § gäller inte om sökanden är ett barn och den som barnet åberopar anknytning till är barnets förälder. Kraven i 3 b § gäller inte heller om barnets andra förälder ansöker om uppehållstillstånd tillsammans med barnet.

3 e §

Utöver vad som följer av 3 c och 3 d §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

3 e §¹³

Kraven i 3 b § gäller inte om utlänningen är ett barn som har fötts i Sverige och anknytningspersonen är förälder till barnet och sammanbor med barnet i Sverige.

3 f §¹⁴

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

3 g §

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § ska vara tidsbegränsat och gälla för samma tid som uppehållstillståndet för anknytningspersonen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 3 eller 3 a § på grund av anknytning till någon som är bosatt eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller som beviljas i andra fall enligt 3 a § första eller tredje stycket, ska vara tidsbegränsat och gälla i två år.

¹³ Senaste lydelse av tidigare 3 d § 2010:175.

¹⁴ Senaste lydelse av tidigare 3 e § 2010:175.

Om ett nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd beviljas enligt 3 eller 3 a § ska det gälla i två år. Uppehållstillståndet får dock inte gälla för längre tid än uppehållstillståndet för anknytningspersonen. En utlänning som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas ett nytt uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om en utlänning har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd enligt 3 eller 3 a § och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

5 §¹⁵

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft

1. uppehållstillstånd för arbete eller ett av Sverige utfärdat EU-blåkort, ICT-tillstånd, ICT-tillstånd för rörlighet för längre vistelse eller tillstånd för säsongarbete, eller

2. uppehållstillstånd för studier som avser utbildning på forskarnivå.

Uppehållstillstånd får beviljas en utlänning som har sin försörjning ordnad på annat sätt än genom anställning. Om utlänningen ska bedriva näringsverksamhet ska han eller hon ha förmåga att bedriva den aktuella verksamheten.

I 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

6 §¹⁶

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd beviljas om För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om enligt första stycket beviljas om

¹⁵ Senaste lydelse 2018:319.

¹⁶ Senaste lydelse 2019:486.

omständigheterna är särskilt
ömmande.

Under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 gäller de avvikelser från första och andra styckena som framgår av 11 och 12 §§ lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige.

Tidsbegränsat uppehållstillstånd

Ett uppehållstillstånd skall tidsbegränsas om det med hänsyn till utlänningens förväntade levnads-sätt råder tveksamhet om uppehållstillstånd bör beviljas.

Ett uppehållstillstånd som beviljas en utlännings enligt 3 § första stycket 1 eller 3 a § första

omständigheterna är särskilt ömmande. Detsamma gäller för en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Särskilda krav för permanent uppehållstillstånd

7 §

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om

- 1. utlänningen kan försörja sig, och*
- 2. det med hänsyn till utlänningens förväntade levnads-sätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.*

8 §¹⁷

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

- 1. utlänningen är ett barn,*
- 2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålders-*

¹⁷ Senaste lydelse 2019:486.

stycket 1 ska vara tidsbegränsat vid första beslutstillfället, såvida inte

1. utlännings sammanbott utomlands med sin make eller sambo under en längre tid, eller

2. det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Av 8 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 när ett uppehållstillstånd beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 eller 16 a § den lagen.

pension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller

3. det finns särskilda skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlännings är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlännings.

11 §¹⁸

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas om det finns ett hinder, som inte är bestående, mot att ett avvisnings- eller utvisningsbeslut verkställs.

I 16 a och 16 b §§ lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige finns bestämmelser om uppehållstillståndets längd som gäller under perioden 1 juni 2017–19 juli 2021 för barn som beviljas uppehållstillstånd för att det saknas ett ordnat mottagande i hemlandet.

15 a §¹⁹

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd

¹⁸ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär att andra stycket tas bort.

¹⁹ Senaste lydelse 2014:777.

som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller 2 a § eller motsvarande äldre bestämmelser avlagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningsen vistas här och

som flykting enligt 4 kap. 1 § eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § eller motsvarande äldre bestämmelser avlagits genom ett lagakraftvunnet beslut, om utlänningsen vistas här och

1. sedan minst fyra månader har en anställning som uppfyller de krav som anges i 6 kap. 2 § första stycket och avser en tidsperiod om minst ett år från ansökningstillfället, eller

2. enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har stark anknytning till en person som beviljats uppehållstillstånd enligt 1.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *annan* skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

En ansökan om tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt första stycket ska ha kommit in till Migrationsverket senast två veckor efter det att beslutet att avslå ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande har vunnit laga kraft.

Fortsatt uppehållstillstånd

Fortsatt uppehållstillstånd i vissa fall

16 §²⁰

En utlänningsen som med stöd av 8 § har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av familjeanknytning får beviljas ett nytt tidsbegränsat eller permanent uppehållstillstånd på den grunden endast om förhållandet består.

En utlänningsen som har familjeanknytning enligt 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket och som har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i två år får ges ett permanent uppehållstillstånd. Om det finns särskilda skäl, får permanent uppehållstillstånd ges före tvåårsperiodens slut.

Har ett förhållande upphört får uppehållstillstånd ändå ges, om

1. utlänningsen har särskild anknytning till Sverige,

Uppehållstillstånd får beviljas en utlänningsen som med stöd av 3 § första stycket 1 eller 2 b eller 3 a § första stycket 1 eller andra stycket har beviljats ett tidsbegränsat

²⁰ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att andra och fjärde styckena tas bort.

2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlännningen, eller utlännings barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

3. andra starka skäl talar för att utlännningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd.

uppehållstillstånd och som inte kan få ett nytt sådant uppehållstillstånd för att förhållandet har upphört, om

1. utlännningen har särskild anknytning till Sverige,

2. förhållandet har upphört främst på grund av att i förhållandet utlännningen, eller utlännings barn, utsatts för våld eller för annan allvarlig kränkning av sin frihet eller frid, eller

3. andra starka skäl talar för att utlännningen ska ges fortsatt uppehållstillstånd.

Av 8 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första–tredje styckena inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 när ett uppehållstillstånd beviljas på grund av anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 eller 16 a § den lagen.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader.

17 a ²¹§

Upphållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlännning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlännningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. utlännningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Upphållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlännningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 18 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlännningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 gäller den avvikelse från andra stycket 3 som följer av

²¹ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär att fjärde stycket tas bort.

6 § första stycket lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige, om utlänningen åberopar anknytning till en flykting eller en alternativt skyddsbehövande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt 5 eller 16 a § den lagen.

24 §²²

Regeringen får i fråga om en viss grupp av utlänningar meddela föreskrifter om permanent uppehållstillstånd därför att de är övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmåga enligt 7 § 1.

5 a kap.

4 §²³

Ställning som varaktigt bosatt i Sverige ska inte beviljas

1. en medborgare i en EU-stat, 1. en medborgare i en EU-stat, eller

2. övriga skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 a §, eller

3. en utlänning vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär. 2. en utlänning vars vistelse i Sverige inte är av varaktig karaktär.

Lydelse enligt prop. 2020/21:159 Föreslagen lydelse

9 kap.

8 §²⁴

Migrationsverket eller Polismyndigheten får fotografera en utlänning och, om utlänningen har fyllt 14 år, ta hans eller hennes fingeravtryck om

1. utlänningen inte kan styrka sin identitet när han eller hon kommer till Sverige,

2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a §, 2. utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §,

3. det finns grund för att besluta om förvar, eller

4. varken utlänningens identitet eller rätt att vistas i Sverige kan klarläggas vid en kontroll enligt 9 §.

²² Senaste lydelse 2009:1542.

²³ Senaste lydelse 2017:22.

²⁴ Senaste lydelse 2021:000.

Det fotografi och de fingeravtryck som har tagits med stöd av första stycket 4 ska omedelbart förstöras om det framkommer att utlänningen har rätt att vistas i Sverige.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

3 §²⁵

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt, *eller 2 a § första stycket* får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det.

Ett beslut om avvisning eller utvisning av en utlänning som avses i 4 kap. 2 § första stycket 1, i fall av väpnad konflikt, får inte verkställas till utlänningens hemland eller till ett land där han eller hon riskerar att sändas vidare till hemlandet, om det finns synnerliga skäl mot det.

Avvisning och utvisning av utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande

Avvisning och utvisning av utlänning som ansökt om uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande

8 a §²⁶

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a §*, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har fått laga kraft.

Om en utlänning har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, får ett beslut om avvisning eller utvisning inte verkställas innan ansökan har prövats och då avslagits genom ett beslut som har fått laga kraft eller innan ett beslut att avvisa ansökan enligt 5 kap. 1 b § har fått laga kraft.

Första stycket gäller inte om Migrationsverket har beslutat om omedelbar verkställighet enligt 8 kap. 19 §. Då gäller i stället att beslutet om avvisning får verkställas när ansökan om uppehållstillstånd har avslagits eller avvisats av Migrationsverket. Om beslutet om avvisning överklagas ska den migrationsdomstol som ska pröva överklagandet pröva om verkställigheten av avvisningsbeslutet tills vidare ska avbrytas (inhibition). Beslutet om avvisning får inte verkställas innan denna prövning har gjorts. Ett avvisningsbeslut som gäller ett ensamkommande barn får dock aldrig verkställas förrän tidigast en vecka från den dag då barnet fick del av beslutet.

²⁵ Senaste lydelse 2009:1542.

²⁶ Senaste lydelse 2016:1243.

Första och andra styckena hindrar inte att utlänningsöverlämnas, utlämnas eller överförs till en annan stat eller internationell domstol eller tribunal för att lagföras eller avtjäna en frihetsberövande påföljd.

16 b ²⁷§

I fråga om den som av allmän domstol har utvisats på grund av brott får en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen, efter Migrationsverkets ställningstagande i ärendet, bevilja uppehållstillstånd och arbetstillstånd om det

1. finns hinder enligt 1, 2 eller 3 § mot att utvisningsbeslutet verkställs,
2. finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlännings,
3. finns medicinska hinder, eller
4. annars finns synnerliga skäl.

Vid bedömningen enligt första stycket 4 ska följande särskilt beaktas:

- brottslighetens art och omfattning,
- den tid som har förflutit sedan utvisningsbeslutet meddelades,
- utlännings skötsamhet och risken för fortsatt brottslighet, och
- utlännings hälsotillstånd och levnadsförhållanden i övrigt.

Om migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen finner att utlännings är flykting enligt 4 kap. 1 § eller *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller* 2 a § gäller även det som anges i 5 kap. 1 §. Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

Om migrationsdomstolen eller Migrationsöverdomstolen finner att utlännings är flykting enligt 4 kap. 1 § eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § gäller även det som anges i 5 kap. 1 §. Om ett internationellt organ, som har behörighet att pröva klagomål från enskilda, funnit att en allmän domstols beslut om utvisning på grund av brott i ett enskilt ärende strider mot ett svenskt konventionsåtagande gäller även det som anges i 5 kap. 4 §.

16 c ²⁸§

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 16 b § ska vara tidsbegränsat. Utvisningsbeslutet får inte verkställas medan ett tidsbegränsat tillstånd gäller.

Om ett utvisningsbeslut upphävs enligt 16 d §, får utlännings beviljas ett permanent uppehållstillstånd. Detta gäller dock endast om utlännings efter det att utvisningsbeslutet vann laga kraft har beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd i sammanlagt minst fem år.

I 5 kap. 7 och 8 §§ finns bestämmelser om särskilda krav för permanent uppehållstillstånd.

²⁷ Senaste lydelse 2013:648.

²⁸ Senaste lydelse 2013:648.

18 §²⁹

Om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas,

får Migrationsverket, om hindret är bestående, bevilja permanent uppehållstillstånd.

Finns det endast ett tillfälligt hinder mot verkställighet, får verket bevilja ett tidsbegränsat uppehållstillstånd.

Barn får beviljas *permanent eller tidsbegränsat* uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Vid bedömningen enligt första stycket 3 av om det finns någon annan särskild anledning att ett beslut inte bör verkställas ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd på grund av stark anknytning enligt 5 kap. 3 § första stycket 1–4 eller 5 kap. 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

Migrationsverket får också besluta om inhibition.

Av 15 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska tidsbegränsas under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021.

Migrationsverket får bevilja uppehållstillstånd om det i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft kommer fram nya omständigheter som innebär att

1. det finns ett hinder mot verkställighet enligt 1, 2 eller 3 §,

2. det finns anledning att anta att det avsedda mottagarlandet inte kommer att vara villigt att ta emot utlänningen, eller

3. det finns medicinska hinder eller någon annan särskild anledning att beslutet inte bör verkställas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket 3 även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

18 a §

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt 18 § första stycket

²⁹ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att andra och sjätte styckena tas bort.

för att det finns ett hinder mot verkställighet enligt 2 § ska vara tidsbegränsat och gälla i tre år om inte tvingande hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna ordningen kräver en kortare giltighetstid. Giltighetstiden får dock inte vara kortare än ett år. Ett uppehållstillstånd som i andra fall beviljas enligt 18 § första stycket ska gälla i längst tretton månader.

Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i ett år.

En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och hindret mot verkställighet enligt 18 § första stycket är bestående och de särskilda kraven i 5 kap. 7 § är uppfyllda.

19 §³⁰

Om ett beslut om uppehållstillstånd inte kan meddelas enligt 18 §, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till ny prövning om utlänningen i ett ärende om verkställighet av ett beslut om avvisning eller utvisning som fått laga kraft återopar sådana nya omständigheter som

1. kan antas utgöra ett bestående sådant hinder mot verkställigheten som avses i 1, 2 eller 3 §, och

2. inte kunnat återopas av utlänningen tidigare, eller utlänningen visar giltig ursäkt för att inte ha återopat omständigheterna tidigare.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja ny prövning.

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som annan skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som har fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket

Första stycket gäller inte om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som alternativt skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § och en sådan ansökan inte tidigare under utlänningens vistelse i Sverige har prövats genom ett beslut som har fått laga kraft. I ett sådant fall ska Migrationsverket

³⁰ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att fjärde stycket tas bort.

pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

Av 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 om utlännningen endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

pröva ansökan och besluta om inhibition i verkställighetsärendet.

19 b §³¹

Om en utlännning som av allmän domstol har utvisats på grund av brott åberopar sådana omständigheter som anges i 19 § första stycket 1 och dessa omständigheter inte kunnat åberopas av utlännningen tidigare, eller utlännningen visar giltig ursäkt för att inte ha åberopat omständigheterna tidigare, ska Migrationsverket ta upp frågan om uppehållstillstånd till prövning.

Är förutsättningarna enligt första stycket inte uppfyllda, ska Migrationsverket besluta att inte bevilja prövning.

Utvisningsbeslutet får inte verkställas innan Migrationsverket har avgjort frågan om prövning ska ske eller, om prövning beviljas, innan frågan om uppehållstillstånd har prövats i en instans och ansökan därvid avslagits.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlännningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 eller 2 a § och en sådan ansökan inte tidigare under utlännningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

Av 16 § lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige framgår att första stycket inte gäller under perioden 20 juli 2016–19 juli 2021 om utlännningen endast åberopar sådana omständigheter som kan ligga till grund för skyddsbehov enligt 4 kap. 2 a §.

Vad som sägs i första stycket gäller inte om utlännningen ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § och en sådan ansökan inte tidigare under utlännningens vistelse i Sverige har prövats genom ett lagakraftvunnet beslut. I ett sådant fall ska Migrationsverket pröva ansökan.

³¹ Senaste lydelse 2019:486. Ändringen innebär bl.a. att femte stycket tas bort.

13 kap.17 §³²

Om den som ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § uppger att han eller hon är ett ensamkommande barn ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte någon sådan åldersbedömning eller något sådant beslut.

Ett slutligt ställningstagande till sökandens ålder ska göras i samband med det slutliga beslutet i ärendet om uppehållstillstånd.

Ett beslut enligt första stycket gäller omedelbart.

Om den som ansöker om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § uppger att han eller hon är ett ensamkommande barn ska Migrationsverket, om det finns skäl att ifrågasätta att sökanden är under 18 år, så snart som möjligt göra en åldersbedömning och fatta ett tillfälligt beslut om sökandens ålder. Om det är uppenbart att sökanden är 18 år eller äldre krävs dock inte någon sådan åldersbedömning eller något sådant beslut.

14 kap.

3 a §

Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol om ansökan avslås för att de särskilda kraven i 5 kap. 7 § inte är uppfyllda.

16 kap.11 §³³

Prövningstillstånd krävs vid överklagande av en migrationsdomstols beslut till Migrationsöverdomstolen.

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om statusförklaring eller uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § efter överlämnande enligt 4 kap. 6 § andra

Vid överklagande av en migrationsdomstols beslut enligt 9 § andra stycket krävs dock inte prövningstillstånd. Prövningstillstånd krävs inte heller vid överklagande av en migrationsdomstols beslut i fråga om statusförklaring eller uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § efter överlämnande

³² Senaste lydelse 2017:258.

³³ Senaste lydelse 2013:648.

stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket. enligt 4 kap. 6 § andra stycket eller 5 kap. 20 § andra stycket.

18 kap.

1 §³⁴

Offentligt biträde ska förordnas för den som åtgärden avser, om det inte måste antas att behov av biträde saknas, i mål och ärenden om

1. avvisning, dock inte hos Polismyndigheten om inte utlänningsenligt 10 kap. 1 eller 2 § hållits i förvar sedan mer än tre dagar,

2. utvisning enligt 8 kap. 6 eller 10 § eller 11 § andra stycket,

3. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, om beslut om inhibition meddelats av Migrationsverket, en migrationsdomstol eller Migrationsöverdomstolen eller om ny prövning beviljats,

4. verkställighet av beslut om avvisning eller utvisning enligt denna lag, dock endast när det gäller fråga om förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § och utlänningsenligt hållits i förvar sedan mer än tre dagar, och

5. hemsändande enligt 23 kap. 2 §.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller* 2 a §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet.

Offentligt biträde ska alltid förordnas i mål och ärenden enligt första stycket 1 och 2 för barn som har ansökt om uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet. Offentligt biträde ska också förordnas för ett barn som saknar vårdnadshavare här i landet om ny prövning har beviljats barnet.

Offentligt biträde ska alltid förordnas för barn som hålls i förvar enligt 10 kap. 2 §, om barnet saknar vårdnadshavare här i landet.

1. Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.

2. För en utlänningsenlig som förklarats vara övrig skyddsbehövande (övrig skyddsstatusförklaring) gäller 4 kap. 2 c, 5 a och 5 c §§ i den äldre lydelsen.

³⁴ Senaste lydelse 2016:1243.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:1211) om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716) i stället för lydelsen enligt lagen (2019:1211) om ändring i lagen (2019:487) om ändring i lagen (2017:356) om ändring i utlänningslagen ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt SFS 2019:1211

Föreslagen lydelse

5 kap.

18 §¹

En utlännings som vill ha uppehållstillstånd i Sverige ska ha ansökt om och beviljats ett sådant tillstånd före inresan i landet. En ansökan om uppehållstillstånd får inte bifallas efter inresan.

Första stycket gäller dock inte om

1. utlännings har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller *annan* skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

2. utlännings med stöd av 6 § bör beviljas uppehållstillstånd här,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlännings med familjeanknytning med stöd av 3 § *första stycket 1 eller 2 b* eller 3 a § *första stycket 1 eller andra stycket*,

4. utlännings kan beviljas eller har ett tidsbegränsat uppehållstillstånd här med stöd av 15 §,

5. utlännings enligt 3 § första stycket 1–4, 3 a § första stycket 1–4 eller andra stycket har stark anknytning till en person som är bosatt i Sverige och det inte skäligen kan krävas att utlännings reser till ett annat land för att ge in ansökan där,

6. utlännings har rätt till uppehållstillstånd med stöd av 3 § första stycket 5,

7. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som med stöd av 10 § har beviljats en utlännings i fall som avses i 6 kap. 2 § första stycket,

8. utlännings kan beviljas uppehållstillstånd enligt 15 a eller 15 d §,

9. utlännings har ett uppehållstillstånd enligt 10 § eller 5 b kap. 3 § och antingen slutfört studier som motsvarar 30 högskolepoäng eller fullföljt en

1. utlännings har rätt till uppehållstillstånd här som flykting eller *alternativt* skyddsbehövande enligt 1 § eller kan beviljas uppehållstillstånd här med stöd av 21 kap. 2, 3 eller 4 §,

3. en ansökan om uppehållstillstånd avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en utlännings med stöd av 3 eller 3 a §,

¹ Senaste lydelse 2019:1208.

termin vid forskarutbildning eller har ett uppehållstillstånd enligt 5 b kap. 1, 2, 4, 7 eller 8 §.

10. utlänningen har rätt till uppehållstillstånd enligt 2 a eller 2 d §, eller 11. det annars finns synnerliga skäl.

Första stycket gäller inte heller om utlänningen har beviljats en visering för att besöka en arbetsgivare i Sverige eller är undantagen från kravet på visering om han eller hon ansöker om ett uppehållstillstånd för arbete inom ett slag av arbete där det råder stor efterfrågan på arbetskraft. En ytterligare förutsättning är att arbetsgivaren skulle förorsakas olägenheter om utlänningen måste resa till ett annat land för att ge in ansökan där eller att det annars finns särskilda skäl.

Vid skälighetsbedömningen enligt andra stycket 5 ska konsekvenserna för ett barn av att skiljas från sin förälder särskilt beaktas, om det står klart att uppehållstillstånd skulle ha beviljats om prövningen gjorts före inresan i Sverige.

I fråga om uppehållstillstånd för en utlänning som ska avvisas eller utvisas enligt ett beslut som har fått laga kraft gäller föreskrifterna i 15 a och 20 §§ samt 12 kap. 16 b, 16 c och 18–20 §§.

I 7 § lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå föreskrivs ytterligare undantag från första stycket under perioden 20 juli 2021–19 januari 2025.

3 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 12 §, 35 kap. 8 § och 67 kap. 7 § socialförsäkringsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 kap.

12 §¹

Till den som enligt utlänningslagen (2005:716) behöver ha uppehållstillstånd i Sverige får bosättningsbaserade förmåner lämnas tidigast från och med den dag då ett sådant tillstånd börjar gälla men inte för längre tid tillbaka än tre månader före det att tillståndet beviljades. Om det finns synnerliga skäl, får förmåner lämnas även om uppehållstillstånd inte har beviljats.

Till den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får bosättningsbaserade förmåner lämnas utan hinder av att tillståndet har upphört att gälla, om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Om ansökan avslås får förmåner lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får förmåner lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Till den som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får bosättningsbaserade förmåner lämnas utan hinder av att tillståndet har upphört att gälla, om en ansökan om fortsatt uppehållstillstånd har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla och ansökan avser ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå. Om ansökan avslås får förmåner lämnas till dess att utlänningsens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får förmåner lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Förmåner enligt första stycket lämnas inte för tid då bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. har lämnats till den försäkrade, om förmånerna är av motsvarande karaktär.

35 kap.

8 §

Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige som

Om den försäkrade har beviljats uppehållstillstånd i Sverige som

¹ Senaste lydelse 2017:577.

flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser räknas som faktisk försäkringstid även tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först kom till Sverige.

flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 2 § utlänningslagen (2005:716) eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser räknas som faktisk försäkringstid även tid då han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det år då han eller hon fyllde 16 år till tidpunkten då han eller hon först kom till Sverige.

67 kap.

7 §

Om en pensionssökande har beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 2 eller 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser räknas som försäkringstid för garantipension även tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige.

Om en pensionssökande har beviljats uppehållstillstånd som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 2 § utlänningslagen (2005:716) eller enligt motsvarande äldre bestämmelser eller beviljats statusförklaring enligt 4 kap. 3 c § utlänningslagen eller motsvarande förklaring enligt äldre bestämmelser räknas som försäkringstid för garantipension även tid under vilken han eller hon har varit bosatt i sitt tidigare hemland från och med det kalenderår då den pensionssökande fyllde 25 år till tidpunkten då han eller hon först ankom till Sverige.

-
1. Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.
 2. För en utlänningsbeslut som har beviljats uppehållstillstånd som övrig skyddsbehövande gäller 35 kap. 8 § och 67 kap. 7 § i den äldre lydelsen.

4 Förslag till lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll

Härigenom föreskrivs att 5 § lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 §¹

I ärenden enligt denna lag gäller följande föreskrifter i utlänningslagen (2005:716) i tillämpliga delar:

- 1 kap. 3 b § om EES-medborgare,
- 1 kap. 13 § om skyndsam handläggning,
- 3 a kap. 2 § om familjemedlemmar till EES-medborgare,
- 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och 4 kap. 1–4 §§ om flyktingar och andra skyddsbehövande, alternativt skyddsbehövande,
- 5 kap. 1–1 c, 2 a–d, 3–10, 12–16 och 17–19 §§ om uppehållstillstånd,
- 5 a kap. 1–4 och 6 §§ om ställning som varaktigt bosatt,
- 5 b kap. 1–20 §§ om uppehållstillstånd för forskning, studier inom högre utbildning, viss praktik, visst volontärarbete och au pair-arbete,
- 6 kap. 3 § om arbetstillstånd,
- 6 a kap. 1–11 §§ om EU-blåkort,
- 6 b kap. 1–15 §§ om tillstånd för företagsintern förflyttning, ICT,
- 6 c kap. 1–11 och 14 §§ om tillstånd för säsongarbete,
- 8 kap. 12 och 13 §§ om utvisning av EES-medborgare och sådana medborgares familjemedlemmar,
- 8 kap. 14 § om utvisning av utlänningar med permanent uppehållsrätt, EES-medborgare som har vistats i Sverige under de tio närmast föregående åren och EES-medborgare som är barn,
- 8 a kap. 2 § första stycket om sådana hänsyn som ska tas till anknytningen till det svenska samhället, om fråga uppkommit om utvisning av en utlänning som har ställning som varaktigt bosatt i Sverige,
- 9 kap. 4 och 5 §§ om omhändertagande av pass och andra identitetshandlingar,
- 9 kap. 8 § om fotografi och fingeravtryck,
- 9 kap. 12 § om omhändertagande för att verkställa ett avvisnings- eller utvisningsbeslut,
- 9 kap. 13 § om andra åtgärder för att möjliggöra verkställighet,
- 10 kap. 1, 2, 4–11 och 17 §§ om förvar och uppsikt,
- 12 kap. 1–5, 13 a och 21–23 §§ om verkställighet av beslut om utvisning,
- 13 kap. 1–7 §§ om muntlig handläggning hos förvaltningsmyndighet,
- 13 kap. 10 § om motivering av beslut,
- 13 kap. 11 § om tolkersättning,
- 13 kap. 12 § om rättelse av beslut på grund av oriktig uppgift,
- 13 kap. 15 och 16 §§ om DNA-analys,
- 16 kap. 1 § andra stycket om Migrationsöverdomstolen,
- 17 kap. 1 och 2 §§ om skyldighet att lämna uppgifter,

¹ Senaste lydelse 2019:1209.

18 kap. 1 § andra och tredje styckena om offentligt biträde för barn, och
19 kap. 1–4 §§ om kostnadsansvar.

Skyldigheten enligt 17 kap. 1 § utlänningslagen att lämna uppgifter
gäller vid tillämpningen av denna lag även i förhållande till regeringen.

Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.

5 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 1 och 1 a §§ lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I denna lag ges bestämmelser om sysselsättning för och bistånd till utlänningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller* 2 a § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser (asylsökande),

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet, eller

3. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige och av särskilda skäl medgetts rätt att vistas här medan ansökan prövas.

Den som omfattas av denna lag har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) för förmåner av motsvarande karaktär. Rätt till bistånd föreligger inte heller för bostadskostnader.

1 a §²

Barn under 18 år som saknar uppehållstillstånd och som inte vistas på en förläggning omfattas inte av denna lag, om de bor hos en vårdnadshavare som har uppehållstillstånd.

Utlänningar som är medborgare i någon av Europeiska unionens medlemsstater omfattas av denna lag endast om det finns synnerliga skäl för det.

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt denna lag har upphört omfattas inte av lagen om de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om *tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige* och

Utlänningar som avses i 1 § första stycket 1 som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd och vars rätt till bistånd enligt denna lag har upphört omfattas inte av lagen om de ansöker om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller ansöker om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2017:353) om *uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå* och ansökan har

¹ Senaste lydelse 2017:578.

² Senaste lydelse 2017:578.

ansökan har kommit in till kommit in till Migrationsverket
Migrationsverket innan det tidigare innan det tidigare tillståndet har
tillståndet har upphört att gälla. upphört att gälla.

En utlänning som vistas här med stöd av ett tidsbegränsat
uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 b § utlänningslagen (2005:716)
omfattas inte av denna lag. Detsamma gäller en utlänning för vilken en
ansökan om ett sådant tillstånd är under prövning.

Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.

6 Förslag till lag om ändring i studiestödslagen (1999:1395)

Härigenom föreskrivs att 2 kap. 4 och 4 a §§ och 3 kap. 4 och 4 a §§ studiestödslagen (1999:1395) ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 kap.

4 §¹

Studiehjälp får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiehjälp får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har fått en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd *som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för att lämna studiehjälp.*

I 1 kap. 4–7 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

Studiehjälp får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett *tidsbegränsat* uppehållstillstånd *med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå* eller om det finns särskilda skäl.

4 a §²

Studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt

Studiehjälp får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt

¹ Senaste lydelse 2017:579.

² Senaste lydelse 2017:579.

tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiehjälp lämnas till dess att utlännings tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiehjälp lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiehjälp lämnas till dess att utlännings tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiehjälp lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

3 kap.

4 §³

Studiemedel får lämnas till studerande som är svenska medborgare.

Studiemedel får också lämnas till studerande som inte är svenska medborgare, om de studerande

1. är bosatta i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, och

2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för personer som har en varaktig anknytning till Sverige och som är

1. utländska medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716),

2. schweiziska medborgare med uppehållstillstånd, eller

3. familjemedlemmar till schweiziska medborgare som avses i 2 och själva har uppehållstillstånd.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett uppehållstillstånd enligt den lagen eller om det finns särskilda skäl för att lämna studiemedel.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om den studerande har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § första stycket 1 utlänningslagen eller med stöd av lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå eller om det finns särskilda skäl.

I 1 kap. 4–6 §§ finns bestämmelser om att vissa utländska medborgare ska jämföras med svenska medborgare.

³ Senaste lydelse 2017:579.

4 a §⁴

Studiemedel får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiemedel lämnas till dess att utlänningens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiemedel lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

Studiemedel får lämnas till studerande som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd även efter det att tillståndet har upphört att gälla om den studerande har ansökt om ett fortsatt tillstånd på samma grund eller om ett nytt tillstånd med stöd av någon bestämmelse i lagen (2017:353) om uppehållstillstånd för studerande på gymnasial nivå och ansökan har kommit in till Migrationsverket innan det tidigare tillståndet har upphört att gälla. Om ansökan avslås får studiemedel lämnas till dess att utlänningens tidsfrist för frivillig avresa enligt 8 kap. 21 § första stycket utlänningslagen (2005:716) har löpt ut. Om avslagsbeslutet inte innehåller någon tidsfrist för frivillig avresa får studiemedel lämnas till dess att beslutet har fått laga kraft.

-
1. Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.
 2. Bestämmelserna i 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § i den nya lydelsen gäller för ansökningar som avser tid från och med dagen för ikraftträdandet.
 3. Bestämmelserna i 2 kap. 4 § och 3 kap. 4 § i den äldre lydelsen gäller för
 - a) ansökningar som avser tid före ikraftträdandet, och
 - b) studerande som har beviljats ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den upphävda lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den lagen.

⁴ Senaste lydelse 2017:579.

7 Förslag till lag om ändring i lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap

Härigenom föreskrivs att 6 och 8 §§ lagen (2001:82) om svenskt medborgarskap ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Ett barn som har fötts i Sverige och som sedan födelsen är statslöst förvärvar svenskt medborgarskap genom anmälan av den eller dem som har vårdnaden om barnet, om barnet har permanent uppehållstillstånd och hemvist här i landet.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i första stycket gäller inte ett barn som har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år och som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).

Anmälan ska göras innan barnet har fyllt arton år.

8 §²

En utlänning som har fyllt arton men inte tjugooett år förvärvar svenskt medborgarskap genom anmälan, om han eller hon har

1. permanent uppehållstillstånd i Sverige, och
2. hemvist här i landet sedan han eller hon fyllde tretton år eller, i fråga om den som är statslös, femton år.

Kravet i första stycket 1 gäller inte en utlänning som

- 1. har fötts i Sverige,*
- 2. sedan födelsen är statslös,*
- 3. har haft hemvist här i landet sedan fem år eller under sammanlagt tio år, och*
- 4. har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 1, 3, 3 a eller 6 § eller 12 kap. 18 § utlänningslagen (2005:716).*

1. Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.

¹ Senaste lydelse 2014:481.

² Senaste lydelse 2014:481.

2. Lagen gäller även en utlänning som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt den upphävda lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige eller ett uppehållstillstånd som har tidsbegränsats enligt den lagen.

8 Förslag till lag om ändring i lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

Härigenom föreskrivs att 4 § lagen (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 §¹

Denna lag omfattar utlännningar som

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *annan* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 *eller 2 a* § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser och som inte är folkbokförda här i landet,

2. har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd eller uppehållstillstånd efter tillfälligt skydd med stöd av bestämmelserna i 21 kap. 2, 3, 4 eller 6 § utlänningslagen och som inte är folkbokförda här i landet,

3. hålls i förvar enligt 10 kap. 1 eller 2 § utlänningslagen och som inte har placerats i kriminalvårdsanstalt, häkte eller polisarrest, eller

4. vistas här med stöd av tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 5 kap. 15 eller 15 d § utlänningslagen.

Sådana utlännningar som avses i första stycket 1 eller 2 omfattas av lagen även om de har meddelats ett beslut om avvisning eller utvisning. Det gäller dock inte en utlännning som håller sig undan så att beslutet inte kan verkställas.

1. har ansökt om uppehållstillstånd i Sverige som flykting enligt 4 kap. 1 § eller som *alternativt* skyddsbehövande enligt 4 kap. 2 § utlänningslagen (2005:716) eller motsvarande äldre bestämmelser och som inte är folkbokförda här i landet,

Denna lag träder i kraft den 20 juli 2021.

¹ Senaste lydelse 2017:580.

BILAGA 3

Utskottets lagförslag

Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

*Regeringens förslag**Utskottets förslag***5 kap.****3 §**

Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1–2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar	Uppehållstillstånd enligt första stycket 1–2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar
---	---

anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*.

anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd.

3 a §

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,
2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt

skyddsbehövande, eller

3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

3 d §

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande* gäller kraven i 3 b § endast om

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller *alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande*,

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen är en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) räknas tidsfristen i första stycket 1 från det att anknytningspersonen har rest in i Sverige.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett

förhållande är väl etablerat om utlännings anknypningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknypningspersonens inresa i Sverige.

3 f §

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns särskilda skäl.

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns synnerliga skäl.

6 §

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlännings om det vid en samlad bedömning av utlännings situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlännings hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande. Detsamma gäller för en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlännings har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

BILAGA 4

Utskottets lagförslag

Lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7, 8 och 24 §§ utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

*Lydelse enligt riksdagens beslut Utskottets förslag
(punkt 6)*

5 kap.

7 §

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om

1. utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap,

1. utlänningen kan försörja sig, och	2. utlänningen kan försörja sig, och
2. det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.	3. det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

Utskottets förslag i bilaga 3

8 §

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

Kraven i 7 § 1 och 2 gäller inte om

1. utlänningen är ett barn,	
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller	
3. det finns synnerliga skäl.	

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kravet i 7 § 3 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

*Lydelse enligt riksdagens beslut
(punkt 6)*

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmåga enligt 7 § 1.	Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om <i>utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskrav samt om försörjningsförmåga enligt 7 § 1 och 2.</i>
--	---

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

BILAGA 5

Utskottets remitterade promemoria

SVERIGES
RIKSDAG

2021-05-06

Dnr. 1961-2020/21

Försörjningskrav vid anhöriginvandring***Sammanfattning***

Regeringen har i proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen lämnat förslag om att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska kunna undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring. Regeringen har i propositionen även gjort bedömningen att undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska kunna göras om det finns särskilda skäl.

Utskottet föreslår en ändring i regeringens förslag som innebär att alternativt skyddsbehövande inte ska omfattas av möjligheten att undantas från försörjningskravet vid anhöriginvandring samt att undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska kunna göras om det finns synnerliga skäl.

1. Utskottets lagförslag**Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)***Regeringens förslag**Utskottets förslag***5 kap.****3 d §**

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting *eller alternativt skyddsbehövande* eller förklarats vara flykting *eller alternativt skyddsbehövande* gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting *eller alternativt skyddsbehövande* eller förklarats vara flykting *eller alternativt skyddsbehövande*,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlännningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Om anknytningspersonen är en utlämning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) räknas tidsfristen i

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller

3. utlännningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

första stycket 1 från det att anknytningspersonen har rest in i Sverige.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelagat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

3 f §

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns *särskilda* skäl.

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns *synerliga* skäl.

2. Bakgrund

2.1 Ärendet och dess beredning

Migrationskommittén har haft i uppdrag att ta ställning till och lämna förslag om utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Den 15 september 2020 överlämnade kommittén betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). Kommittén föreslår bl.a., i likhet med vad som gäller enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen), att uppehållstillstånd som huvudregel ska vara tidsbegränsade i stället för permanenta och att permanenta uppehållstillstånd endast ska kunna beviljas om utlänningen uppfyller vissa särskilda krav. Kommittén föreslår vidare att uppehållstillstånd ska få beviljas om det finns synnerligen ömmande omständigheter. Dessutom föreslår kommittén att det i vissa fall ska vara möjligt att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsade tillstånd samt att ett skärpt försörjningskrav ska gälla vid anhöriginvandring. En promemoria har därefter utarbetats inom Regeringskansliet där det lämnas förslag gällande uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall, undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar samt uppehållstillstånd av humanitära skäl. Betänkandet och den kompletterande promemorian har remissbehandlats.

Regeringen har i proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen, som överlämnades till riksdagen den 29 april 2021, bl.a. föreslagit att flyktingar och alternativt skyddsbehövande ska vara undantagna från kravet på försörjning vid anhöriginvandring i vissa situationer samt bedömt att undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska kunna göras också om det finns särskilda skäl. Tiden för väckande av motioner till följd av propositionen löper ut den 14 maj 2021.

Vid socialförsäkringsutskottets sammanträde den 6 maj 2021 beslutade utskottet att på initiativ av M-, SD-, KD- och L-ledamöterna påbörja beredningen av vissa förslag till ändringar i regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).

Regeringens förslag avviker i vissa delar från Migrationskommitténs förslag till ny migrationslagstiftning som redovisas i betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). De förslag som utskottet nu påbörjat beredningen av överensstämmer i stora delar med Migrationskommitténs förslag och har beretts i samband med framtagandet av propositionen. Utskottet bedömer emellertid att vissa av förslagen kräver kompletterande beredningsåtgärder. Det gäller ändringar om att alternativt skyddsbehövande inte ska omfattas av möjligheten till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring och om att undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska kunna göras om det finns synnerliga skäl.

Utskottet beslutade vid sammanträdet den 6 maj 2021 att i enlighet med 10 kap. 4 § riksdagsordningen inhämta behövliga upplysningar och yttranden över dessa förslag. Utskottets kansli fick i uppdrag att ta fram en promemoria för detta ändamål.

Utskottet önskar synpunkter på promemorians förslag och på vad som i övrigt anförs i promemorian.

2.2 Promemorians disposition

I det inledande avsnittet finns utskottets förslag till ändring i regeringens lagförslag. I avsnitt 2 redogörs kort för ärendets beredning och promemorians disposition. Därefter redovisas i avsnitt 3 gällande ordning. I avsnitt 4 redovisas utskottets överväganden när det gäller vissa undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring och i avsnitt 5 utskottets överväganden när det gäller undantaget från försörjningskravet vid synnerliga skäl. I det avslutande avsnittet (avsnitt 6) behandlas vilka konsekvenser som följer av förslaget.

3. Gällande ordning

Som huvudregel gäller enligt utlänningslagen att uppehållstillstånd på grund av anknytning får beviljas endast om anknytningspersonen kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen (5 kap. 3 b § UtLL). Från huvudregeln finns flera undantag. Försörjningskravet gäller inte om anknytningspersonen är ett barn, medborgare i Sverige, medborgare i en annan EES-stat eller Schweiz, en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting, en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning), en utlänning som har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller har förklarats vara alternativt skyddsbehövande, eller en utlänning som har permanent uppehållstillstånd och som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd för bosättning i minst fyra år (5 kap. 3 c § UtLL). Försörjningskravet gäller vidare inte om sökanden är ett barn och anknytningspersonen är barnets förälder. Det gäller inte heller om barnets andra förälder ansöker om uppehållstillstånd tillsammans med barnet (5 kap. 3 d § UtLL). Undantag från försörjningskravet får dessutom medges helt eller delvis om det finns särskilda skäl (5 kap. 3 e § UtLL).

I och med införandet av den tillfälliga lagen skärptes försörjningskravet, bl.a. på så sätt att anknytningspersonen inte bara ska kunna försörja sig själv utan även den anhörige som ansöker om uppehållstillstånd (9 § tillfälliga lagen). Även möjligheterna till undantag begränsades och medges vid prövning av anknytning till barn och i vissa särskilt angivna fall om den sökande är ett barn som fötts i Sverige eller om anknytningspersonen är skyddsbehövande (10 § tillfälliga lagen). Enligt den s.k. ventilen finns en möjlighet att göra en individuell bedömning av om det försörjningskrav som ställs upp i undantagsfall skulle vara oförenligt med ett svenskt konventionsåtagande och i sådana fall bevilja uppehållstillstånd (13 § tillfälliga lagen och prop. 2015/16:174 s. 47).

Rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (kallat familjeåterföreningsdirektivet) ska inte tillämpas när anknytningspersonen har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna (artikel 3.2). Direktivet påverkar dock inte medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser. Enligt direktivet får ett försörjningskrav ställas upp om ansökan om familjeåterförening lämnas in senare än tre månader efter det att flyktingstatus har beviljats eller om familjeåterförening är möjlig i ett tredjeland, dvs. ett land utanför EU, med vilket anknytningspersonen eller familjemedlemmen har särskild anknytning (artikel 12.1). Försörjningskrav får också ställas upp när det gäller flyktingar vars familjeband inte har etablerats före inresan, vilket följer av artikel 9.2.

4. Vissa undantag från försörjningskrav vid anhöriginvandring

Utskottets förslag: Undantaget från försörjningskravet vid anhöriginvandring i regeringens förslag till 5 kap. 3 d § UtIL ska inte gälla när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande.

Undantaget från försörjningskravet när ansökan om uppehållstillstånd ges in inom tre månader från det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd ska gälla även när anknytningspersonen har tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut om vidarebosättning (kvotflyktingar).

Det ska inte anges i lag att det vid tillämpningen av bestämmelsen om undantag från försörjningskravet vid etablerade förhållanden ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

4.1 Regeringens förslag

I propositionen föreslås, i enlighet med vad Migrationskommittén föreslog och på samma sätt som i dag gäller enligt tillfälliga lagen, att undantagen från försörjningskravet ska begränsas och 5 kap. 3 b § UtIL gälla om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,
2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller
3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat (förslag till 5 kap. 3 d § första stycket 1–3 UtIL).

I propositionen föreslås att i de fall anknytningspersonen är en kvotflykting ska tidsfristen om tre månader räknas från det att kvotflyktingen reser in i Sverige, i stället för när uppehållstillståndet beviljades (förslag till 5 kap. 3 d § andra stycket UtIL). Regeringen föreslår även i tredje stycket att det vid tillämpningen av första stycket 3 ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Regeringens överväganden finns i proposition 2020/21:191 avsnitt 8.5.2.

4.2 Utskottet

Rätten till familjeåterförening för skyddsbehövande regleras i familjeåterföreningsdirektivet. Av direktivet följer bl.a. att familjeåterförening är en rättighet för flyktingar (dvs. tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen). Medlemsstaterna kan ställa vissa villkor för familjeåterförening. Bland dessa villkor kan nämnas försörjningskrav.

Direktivet är inte tillämpligt på anknytningspersoner som har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna. Direktivet är alltså inte tillämpligt på subsidiärt skyddsbehövande, vilket i svensk lagstiftning bl.a. motsvarar alternativt skyddsbehövande.

Direktivet påverkar dock inte medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser. Migrationskommittén föreslog också att alternativt skyddsbehövande skulle få motsvarande rätt till familjeåterförening som konventionsflyktingar. Kommittén föreslog även att samma regler för försörjningskrav skulle gälla för alternativt skyddsbehövande som för konventionsflyktingar. Regeringen gjorde ingen annan bedömning.

Alternativt skyddsbehövande omfattas som nämnts inte av familjeåterföreningsdirektivet och det finns därför ingen skyldighet att ge denna grupp samma rätt till undantag från försörjningskravet som flyktingar. Sverige måste mot bakgrund av de senaste årens omfattande invandring och de stora integrationsutmaningar som Sverige står inför, med ett växande utanförskap, ökande klyftor, trångboddhet och stora problem med våld och kriminalitet, ha en invandring på en nivå som samhället klarar av utifrån ett integrationsperspektiv.

Utskottet anser att alternativt skyddsbehövande i likhet med flyktingar ska ha rätt till familjeåterförening. Det bör dock göras skillnad mellan grupperna när det gäller försörjningskravet. Det finns anledning att påtala att det inte gäller själva rätten till familjeåterförening, utan endast möjligheten till undantag från försörjningskravet. Det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga i Sverige också kan försörja dem. Krav på försörjning är dessutom ett nödvändigt verktyg för att öka drivkraften för arbete, lyckad integration och för att bryta socialt utanförskap. Om anknytningspersonen inte kommer i arbete och inte har en ordnad boendesituation riskerar dennes anhöriga också att drabbas av utanförskap. Om anknytningspersonen uppfyller försörjningskraven ökar möjligheten för de anhöriga som kommer efter att få en bra tillvaro i Sverige och att lättare kunna integreras.

Alternativt skyddsbehövande ska därför uppfylla försörjningskravet för att ha rätt till anhöriginvandring utom i de fall det finns förutsättningar att göra undantag i enlighet med ventilen om synnerliga skäl.

Vidare föreslår regeringen att tremånadersfristen för kvotflyktingar ska räknas från det att anknytningspersonen rest in i Sverige (5 kap. 3 d § andra stycket UtLL). Utskottet anser att kvotflyktingar bör behandlas på samma sätt som andra flyktingar varför ett sådant förslag inte behöver genomföras, och det var inte heller något som föreslogs av Migrationskommittén.

Regeringen föreslår även att det i 5 kap. 3 d § tredje stycket UtLL ska anges att det vid tillämpningen av bestämmelsen om undantag från försörjningskravet vid etablerade förhållanden ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlännigen är

anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige. Ett sådant förslag lämnades inte av Migrationskommittén. Utskottet konstaterar att hänsyn till EU-rätten måste tas vid prövningen i varje enskilt fall.

5. Undantag från försörjningskrav vid synnerliga skäl

Utskottets förslag: Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring ska kunna medges helt eller delvis om det finns synnerliga skäl.

5.1 Regeringens förslag

Regeringens förslag innehåller en ventil för situationer där det framstår som orimligt att uppställa ett försörjningskrav (förslag till 5 kap. 3 f § UtL). Regeringens förslag innebär att anknytningspersonen helt eller delvis kan undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring om det finns särskilda skäl och motsvarar nuvarande 5 kap. 3 e § UtL.

Regeringens överväganden finns i proposition 2020/21:191 avsnitt 8.5.2.

5.2 Utskottet

Utskottet föreslår att utformningen av ventilen i stället utgår från Migrationskommitténs förslag till 5 kap. 3 e § UtL. Utskottets förslag innebär således att undantag endast ska medges om det finns synnerliga skäl. Migrationskommitténs överväganden finns i betänkandet SOU 2020:54 avsnitt 9.4.2.

I likhet med regeringen anser utskottet att det bör finnas en ventil som gör det möjligt att medge undantag från försörjningskravet i vissa fall. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag enligt ventilen bör i enlighet med vad kommittén anför hänföra sig till situationer när det inte framstår som lämpligt eller rimligt att ställa upp ett försörjningskrav, bl.a. med hänsyn till Sveriges konventionsåtaganden och EU-domstolens praxis. Det kan t.ex. gälla personer som är äldre och har lämnat arbetsmarknaden och har svårt att påverka sin inkomst. Även personer med funktionsnedsättning och som saknar försörjningsförmåga bör undantas. Det kan vidare finnas skäl att medge undantag från försörjningskravet med hänsyn till att anknytningspersonen är arbetsförmögen på grund av sjukdom som inte endast är tillfällig eller på grund av annan varaktig fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. I de fall en anknytningsperson är delvis arbetsförmögen kan det finnas skäl att delvis efterge försörjningskravet.

Regeringen ansluter sig till vad remissinstanserna Kammarätten i Stockholm och Migrationsverket anför och framhåller att de exempel som kommittén angett – och som i huvudsak motsvarar de ovan nämnda – får anses ligga i linje med vad som enligt gällande rätt utgör särskilda skäl. Enligt regeringen är det sannolikt att en bestämmelse som kräver synnerliga skäl inte skulle möjliggöra undantag i alla de situationer som kommittén pekar på (prop. 2020/21:191 s. 112).

Utskottet delar inte regeringens bedömning i denna del. Även rekvisitet ”synnerliga skäl” får anses möjliggöra undantag i de ovan angivna situationerna. Utgångspunkten är dock att det ska vara få personer som undantas från försörjningskravet. Av förarbetena till utlänningslagen framgår att rekvisitet ”särskilda skäl” har ansetts medföra att undantag kan göras för personer inom vissa kategorier, såsom personer som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter (prop. 2009/10:77 s. 25 f.). Utskottet anser inte att undantag ska kunna medges för vissa kategorier på detta sätt. Ventilen bör i stället tillämpas restriktivt efter en prövning av om det i det enskilda fallet med beaktande av samtliga omständigheter föreligger synnerliga skäl. I fall som rör barn ska portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtL dessutom beaktas.

Några remissinstanser, bl.a. Civil Rights Defenders, UNICEF Sverige och Lunds universitet, uttrycker en tveksamhet om huruvida Migrationskommitténs förslag om rekvisitet ”synnerliga skäl” är förenligt med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden. Utskottet vill därför understryka att det inte bör finnas något utrymme för att i ett enskilt fall upprätthålla huvudregeln om försörjningskrav om det skulle strida mot EU-rätten eller ett svenskt konventionsåtagande. I detta sammanhang bör framhållas att familjeåterföreningsdirektivet ger medlemsstaterna rätt att uppställa ett försörjningskrav. Direktivet har antagits med beaktande av de principer som erkänns i artikel 8 i Europakonventionen, vilket innebär att upprätthållandet av försörjningskravet i de allra flesta fall är förenligt med det svenska konventionsåtagandet (prop. 2015/16:174 s. 47, prop. 2018/19:128 s. 41 och 45–46, MIG 2019:21 och Migrationsverkets rättsliga ställningstagande RS/011/2020).

Utskottets förslag till ändringar i fråga bl.a. om försörjningskrav för alternativt skyddsbehövande innebär att ventilen kan bli tillämplig i fler fall. Denna omständighet föranleder dock ingen annan bedömning än att kravet på synnerliga skäl är väl avvägt.

6. Konsekvensanalys

Utskottets bedömning: Förslagen i promemorian leder sammantaget till att de samlade statliga kostnaderna blir lägre jämfört med vad som skulle gälla vid en återgång till utlänningslagens regler. Förslagen medför inte några kostnader för Migrationsverket eller migrationsdomstolarna som inte kan hanteras inom befintliga anslag.

Förslagen väntas leda till att antalet asylsökande och personer som söker uppehållstillstånd på grund av anknytning blir lägre än enligt regeringens förslag. Till följd av det lägre antalet sökta och beviljade uppehållstillstånd förväntas statens totala utgifter för prövning, mottagande och etablering bli lägre än enligt regeringens förslag. Kommunernas och regionernas kostnader för migration minskar på sikt till följd av en förbättrad integration. Förslagen väntas inte medföra några kostnader för Migrationsverket eller migrationsdomstolarna som inte kan hanteras inom befintliga

anslag. Förslagen bedöms inte heller medföra ytterligare kostnader för offentliga biträden.

De ekonomiska konsekvenserna av att förslagen i Migrationskommitténs betänkande En långsiktig hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) införs har beskrivits i det betänkandet. Förslaget om undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring om det finns synnerliga skäl motsvaras av kommitténs förslag.

Ändringen rörande försörjningskrav för alternativt skyddsbehövande bedöms medföra att färre personer beviljas uppehållstillstånd jämfört med regeringens förslag.

Enligt barnkonventionen ska konsekvenserna för barn redovisas i alla åtgärder som påverkar barn. I betänkandets konsekvensanalys gällande barn anges bl.a. att vissa församlingar kan uppstå utifrån ett barnrättsperspektiv till följd av kommitténs förslag. Detsamma torde gälla i fråga om utskottets förslag. Migrationskommittén bedömer att förslagen i betänkandet kommer att påverka jämställdheten mellan könen, bl.a. med hänvisning till att det kan ta längre tid för kvinnor att uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd jämfört med män. Utskottet anser att de nu aktuella förslagen kan komma att leda till vissa negativa effekter för kvinnor och således påverka jämställdheten negativt jämfört med en återgång till utlänningslagen. Utskottet bedömer samtidigt att förslagen sammantaget kommer att leda till bättre förutsättningar för en stärkt integration, vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar inte minst för kvinnor och barn.

Förslagen bedöms inte ha någon miljöpåverkan.

BILAGA 6

Förteckning över remissinstanser

Remissvaren finns tillgängliga i riksdagen (dnr 1961:2020/21)

SVERIGES
RIKSDAG

2021-05-07

Dnr 1961-2020/21

Försörjningskrav vid anhöriginvandring

Remissinstanser

1. Akademikerförbundet SSR
2. Alingsås kommun
3. Alvesta kommun
4. Amnesty International – Svenska sektionen
5. Arbetsförmedlingen
6. Arbetsgivarverket
7. Asylrättscentrum
8. Barnombudsmannen
9. Bjurholm kommun
10. Boden kommun
11. Borlänge kommun
12. Centrala studiestödsnämnden
13. Civil Rights Defenders
14. Diskrimineringsombudsmannen
15. Domstolsverket
16. Ensamkommandes förbund
17. Eskilstuna kommun
18. Flen kommun
19. Flyktinggruppernas och asylkommittéernas riksråd (FARR)
20. Funktionsrätt Sverige
21. Företagarna
22. Försäkringskassan
23. Förvaltningsrätten i Göteborg (migrationsdomstolen)
24. Förvaltningsrätten i Luleå (migrationsdomstolen)
25. Förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen)
26. Förvaltningsrätten i Stockholm (migrationsdomstolen)
27. Gällivare kommun
28. Göteborgs kommun
29. Hagfors kommun
30. Helsingborg kommun
31. Huddinge kommun
32. Hultsfred kommun
33. Härnösands kommun
34. Justitiekanslern
35. Jämställdhetsmyndigheten

Riksdagsförvaltningen

SVERIGES RIKSDAG 100 12 Stockholm • Telefon 08-786 40 00 • www.riksdagen.se

36. Kammarrätten i Stockholm (Migrationsöverdomstolen)
37. Karlstads kommun
38. Kristinehamn kommun
39. Kumla kommun
40. Kungsör kommun
41. Landskrona kommun
42. Landsorganisationen i Sverige (LO)
43. Lunds universitet
44. Länsstyrelsen i Kalmar
45. Länsstyrelsen i Stockholm
46. Lärarförbundet
47. Malmö kommun
48. Markaryd kommun
49. Migrationsverket
50. Myndigheten för delaktighet
51. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
52. Pensionsmyndigheten
53. Polismyndigheten
54. Region Jönköpings län
55. Region Skåne
56. Region Stockholm
57. Riksdagens ombudsmän (JO)
58. Riksförbundet för homosexuella, bisexuella och transpersoners rättigheter (RFSL)
59. Riksföreningen Sveriges Stadsmissioner
60. Riksorganisationen för kvinnojourer och tjejjourer i Sverige (ROKS)
61. Ronneby kommun
62. Rädda barnen
63. Skatteverket
64. Socialstyrelsen
65. Solna kommun
66. Statens skolverk
67. Stockholms stad
68. Stockholms universitet
69. Strömstad kommun
70. Sundsvall kommun
71. Svenska Barnläkarföreningen
72. Svenska kyrkan
73. Svenska Röda Korset
74. Svenskt Näringsliv
75. Sveriges advokatsamfund
76. Sveriges Akademikers centralorganisation (SACO)
77. Sveriges ambassad i Addis Abeba
78. Sveriges ambassad i Bangkok
79. Sveriges ambassad i Teheran
80. Sveriges generalkonsulat i Istanbul
81. Sveriges Kommuner och Regioner

- 82. Sveriges Kvinnolobby
- 83. Säkerhetspolisen
- 84. Södertälje kommun
- 85. Terrafem
- 86. Tjänstemännens centralorganisation (TCO)
- 87. Trelleborg kommun
- 88. Uddevalla kommun
- 89. Umeå kommun
- 90. UNHCR:s kontor för de nordiska och baltiska länderna
- 91. UNICEF Sverige
- 92. Uppsala kommun
- 93. Vetlanda kommun
- 94. Västra Götalandsregionen
- 95. Åre kommun

Innan ett utskott helt eller delvis tillstyrker ett motionsförslag om att riksdagen ska anta en lag, eller väcker ett sådant förslag genom ett utskottsinitiativ, ska utskottet inhämta behövliga upplysningar och yttranden om inte utskottet finner synnerliga skäl mot det (10 kap. 4 § riksdagsordningen). Detsamma gäller enligt motiven när utskottet avser att föreslå kammaren ett beslut som innebär större ändringar i en proposition. Vidare ska en statlig myndighet lämna upplysningar och avge yttranden till ett utskott som begär det (10 kap. 8 § riksdagsordningen).

Socialförsäkringsutskottet har den 6 maj 2021 beslutat att remittera och inhämta yttranden över promemorian Försörjningskrav vid anhöriginvandring.

Remissvaren ska ha kommit in till socialförsäkringsutskottet senast måndagen den 24 maj 2021. Svaren bör lämnas både på papper och per e-post i word-format (registrator.riksdagsforvaltningen@riksdagen.se).

I remissen ligger att utskottet vill ha synpunkter på förslagen och på vad som i övrigt anförs i promemorian.

Kari Hasselberg
Kanslichef

Enligt uppdrag

Sven Bergqvist
Föredragande

BILAGA 7

Utskottets lagrådsremiss

Socialförsäkringsutskottet
Bilaga 2 till protokoll 2020/21:38

Diariennr 1961–2020/21

Lagrådsremiss**Ändrade regler i utlänningslagen****Huvudsakligt innehåll**

I lagrådsremissen föreslår utskottet ändringar i de förslag till ändringar i utlänningslagen som regeringen lägger fram i proposition 2020/21:191. Utskottets förslag gäller

- krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd
- undantag från krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl
- uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsat uppehållstillstånd
- undantag från försörjningskrav vid anhöriginvandring
 - när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande
 - när anknytningspersonen är kvotflykting
 - vid etablerade förhållanden
 - vid synnerliga skäl
- möjlighet att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder
- uppehållstillstånd av humanitära skäl.

Majoriteten av utskottets förslag överensstämmer med vad Migrationskommittén föreslår. Utskottets förslag syftar till att åstadkomma en utlänningslagstiftning som är mer restriktiv än vad som följer av propositionen och som utgår från målet att andelen asylsökande som söker sig till Sverige inte på ett avgörande sätt ska avvika från den andel asylsökande som söker sig till övriga nordiska länder och EU. Utskottet bedömer att ett sådant regelverk skapar bättre förutsättningar för att ge de som kommer till Sverige ett bra mottagande vilket främjar en fungerande integration.

Förslagen om kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd föreslås träda i kraft den 1 juli 2022. Lagändringarna i övrigt föreslås träda i kraft den 20 juli 2021.

Innehållsförteckning

1	Lagförslagen.....	3
2	Ärendet och dess beredning	10
3	Ändrade regler i utlänningslagen	12
3.1	Permanent uppehållstillstånd.....	12
3.1.1	Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.....	12
3.1.2	Vissa undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.....	15
3.1.3	Undantag från vissa krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl.....	16
3.2	Anhöriginvandring	18
3.2.1	Upphållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsat uppehållstillstånd	18
3.2.2	Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande	21
3.2.3	Undantag från försörjningskravet när ett förhållande är väl etablerat	24
3.2.4	Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är kvotflykting	26
3.2.5	Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring om det finns synnerliga skäl.....	28
3.2.6	Möjlighet att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder	30
3.3	Humanitära skäl.....	33
4	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser.....	37
5	Kostnader och andra konsekvenser.....	38
6	Författningskommentar.....	40
6.1	Förslaget till ändring av regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716).....	40
6.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716).....	46
	Bilaga 1 Utskottets promemoria om försörjningskrav vid anhöriginvandring	48
	Bilaga 2 Remissammanställning	49
	Bilaga 3 Remissvar.....	50

1 Lagförslagen

Utskottet har följande förslag till lagtext.

1.1 Ändring i regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Propositionen

Utskottets förslag

5 kap.

3 §

Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adaptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1–2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar person som utlänningen åberopar

anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd <i>under en längre tid</i>.	anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas <i>varaktigt</i> uppehållstillstånd.
---	---

3 a §

Upphållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd *under en längre tid*, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,
2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller
3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

3 d §

Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller <i>alternativt skyddsbehövande</i> eller förklarats vara flykting eller <i>alternativt skyddsbehövande</i> gäller kraven i 3 b § endast om	Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting gäller kraven i 3 b § endast om
--	--

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller <i>alternativt skyddsbehövande</i> eller förklarats vara flykting eller <i>alternativt skyddsbehövande</i>,	1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,

2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller	

3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.	

Om anknytningspersonen är en utlänning som tagits emot i Sverige inom ramen för ett beslut som regeringen har meddelat om överföring av skyddsbehövande till Sverige (vidarebosättning) räknas tidsfristen i första stycket 1 från det att anknytningspersonen har rest in i Sverige.

Vid tillämpning av första stycket 3 ska det anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelegat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

3 f §

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns *särskilda* skäl.

Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns *synnerliga* skäl.

6 §

Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

För barn får uppehållstillstånd enligt första stycket beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande. Detsamma gäller för en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

8 §

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

1. utlänningen är ett barn,
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller åldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller
3. det finns *särskilda* skäl. 3. det finns *synnerliga* skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

17 a §

Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,
2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inletts uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller
3. utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,
2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller
3. någon av makarna eller samborna 3. någon av makarna eller samborna
är under 18 år. är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

1.2 Lag om ändring i lagen (2021:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

Härigenom föreskrivs att 5 kap. 7, 8 och 24 §§ utlänningslagen (2005:716) i stället för lydelsen enligt lagen (2021:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716) ska ha följande lydelse.

*Propositionen**Utskottets förslag***5 kap.****7 §**

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om

1. utlänningen kan försörja sig, och
2. det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

Ett permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om

1. utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap,

2. utlänningen kan försörja sig, och
3. det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

24 §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om försörjningsförmåga enligt 7 § 1.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskrav samt om försörjningsförmåga* enligt 7 §.

*Lydelse enligt utskottets lagförslag 1.1 Utskottets förslag***5 kap.****8 §**

Kravet i 7 § 1 gäller inte om

1. utlänningen är ett barn,
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldre försörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller
3. det finns synnerliga skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kraven i 7 § 1 och 2 gäller inte om

Kravet i 7 § 3 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

SVERIGES
RIKSDAG

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

2 Ärendet och dess beredning

Migrationskommittén fick genom regeringsbeslut den 14 juni 2019 i uppdrag att ta ställning till och lämna förslag om utformningen av den framtida svenska migrationspolitiken i syfte att fastställa en ordning som är långsiktigt hållbar. Den 15 september 2020 överlämnade kommittén betänkandet En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). Kommittén föreslår bl.a. att uppehållstillstånd som huvudregel ska vara tidsbegränsade i stället för permanenta och att permanenta uppehållstillstånd endast ska kunna beviljas om utlänningen uppfyller vissa särskilda krav. Kommittén föreslår vidare att uppehållstillstånd ska få beviljas om det finns synnerligen ömmande omständigheter. Dessutom föreslår kommittén att det i vissa fall ska vara möjligt att beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsade tillstånd samt att ett skärpt försörjningskrav ska gälla vid anhöriginvandring. En promemoria utarbetades därefter inom Regeringskansliet i vilken förslag lämnas gällande uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall, undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar samt uppehållstillstånd av humanitära skäl. Betänkandet och den kompletterande promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i proposition 2020/21:191 och remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (Ju2020/03215).

I proposition 2020/21:191 Ändrade regler i utlänningslagen, som överlämnades till riksdagen den 29 april 2021, föreslår regeringen i likhet med Migrationskommittén bl.a. att uppehållstillstånd som beviljas för bl.a. skyddsbehövande som huvudregel ska vara tidsbegränsade, att permanent uppehållstillstånd tidigast ska kunna beviljas efter att utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år, att skyddskategorin övriga skyddsbehövande utmönstras, att det ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till en utlänning som har tidsbegränsat uppehållstillstånd i vissa fall och att försörjningskravet som gäller som huvudregel vid anhöriginvandring ska innefatta ett krav på att anknytningspersonen även kan försörja den anhörige.

Vidare lämnas förslag, som utgår från den kompletterande promemorian, om en möjlighet till uppehållstillstånd på grund av anknytning i vissa fall för en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd om förhållandet har etablerats redan i hemlandet, en justerad tidpunkt för beräkningen av tremånadersfristen när det gäller undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar, ändringar i den föreslagna bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter, så att barn och vissa vuxna ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

När det gäller regeringens övriga förslag, som inte omfattas av utskottets ändringsförslag, hänvisas till propositionen.

Tiden för väckande av motioner till följd av propositionen löpte ut den 14 maj 2021.

Vid socialförsäkringsutskottets sammanträde den 6 maj 2021 beslutade utskottet att på initiativ av M-, SD-, KD- och L-ledamöterna påbörja beredningen av vissa förslag till ändringar i regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen (2005:716), förkortad UtLL. S-, C-, V- och MP-ledamöterna deltog inte i beslutet.

Som angetts ovan avviker regeringens förslag i vissa delar från Migrationskommitténs förslag till ny migrationslagstiftning. De förslag som utskottet beslutade att påbörja en beredning av överensstämmer i stora delar med Migrationskommitténs förslag och har således beretts i samband med framtagandet av propositionen. Utskottet bedömde emellertid att vissa av förslagen krävde kompletterande beredningsåtgärder. Det gäller i första hand ändringar om att alternativt skyddsbehövande inte ska omfattas av möjligheten till undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring och om att undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring ska kunna göras om det finns synnerliga skäl (avsnitt 3.2.2–5 i denna lagrådsremiss).

Utskottet beslutade därför att i enlighet med 10 kap. 4 § riksdagsordningen begära in behövliga upplysningar och yttranden i nämnda frågor och gav sitt kansli i uppdrag att ta fram en promemoria för detta ändamål.

Promemorian har remissbehandlats och finns i bilaga 1. En förteckning över remissinstanserna finns i bilaga 2. Remissvaren finns i bilaga 3.

Vid socialförsäkringsutskottets sammanträde den 27 maj 2021 beslutade utskottet att inhämta Lagrådets yttrande över utskottets förslag till ändringar i regeringens förslag till ändringar i utlänningslagen. S-, C-, V- och MP-ledamöterna deltog inte i beslutet.

Vid sammanträdet den 1 juni 2021 justerade utskottet lagrådsremissen. S-, C-, V- och MP-ledamöterna deltog inte i beslutet.

I lagrådsremissens inledande avsnitt finns utskottets förslag till ändring i regeringens förslag till ändring i utlänningslagen samt utskottets förslag till lag om ändring i lag om ändring i utlänningslagen. I avsnitt 2 redogörs kort för ärendets beredning och lagrådsremissens disposition. Därefter redovisas i avsnitt 3 utskottets överväganden vad gäller förslagen till ändrade regler i utlänningslagen. I avsnitt 4 redovisas utskottets överväganden när det gäller ikraftträdande. I avsnitt 5 behandlas vilka konsekvenser som följer av förslagen. Författningskommentar finns i avsnitt 6.

3 Ändrade regler i utlänningslagen

3.1 Permanent uppehållstillstånd

3.1.1 Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd

Utskottets förslag: Ett permanent uppehållstillstånd ska endast få beviljas om utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bemyndigas att meddela föreskrifter om utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskraven.

Ändringarna träder i kraft den 1 juli 2022.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens bedömning överensstämmer delvis med kommitténs förslag och delvis med utskottets förslag. Regeringen bedömer att det bör införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas men att dessa krav bör samordnas med kommande förslag om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag i denna del.

Remissinstanserna (regeringens remissbehandling): Flera remissinstanser, bl.a. *Akademikerförbundet SSR*, *Arbetsförmedlingen*, *Statens skolverk* och *Umeå kommun*, anser att förslagen är ofullständiga eller att de behöver utredas ytterligare innan kraven kan träda i kraft. *Sveriges Kommuner och Regioner* anser, i likhet med *Svenska Röda Korset*, att förslagen bör samordnas med de förslag om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för förvärv av svenskt medborgarskap som utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap (Ju 2019:08) lämnar.

Skälen för utskottets förslag

Enligt utlänningslagen beviljas skyddsbehövande som huvudregel permanent uppehållstillstånd. Enligt lagen (2016:752) om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige (tillfälliga lagen), som tillämpas framför utlänningslagen och gäller t.o.m. den 19 juli 2021, är möjligheterna att beviljas permanent uppehållstillstånd däremot begränsade. Huvudregeln i tillfälliga lagen innebär att en utlänning endast kan beviljas ett permanent uppehållstillstånd vid försörjning (17 § tillfälliga lagen). Dessutom finns möjligheter att bevilja permanent uppehållstillstånd till barn i vissa fall (18 § tillfälliga lagen) och till vissa statslösa utlänningar som har fötts i Sverige (18 a § tillfälliga lagen).

Även ett uppehållstillstånd som beviljas en anhörig enligt utlänningslagen är som huvudregel permanent. I vissa fall beviljas dock ett tidsbegränsat uppehållstillstånd vid första beslutstillfället, t.ex. när ett tillstånd beviljas en make eller sambo till

någon som är bosatt här, om makarna eller samborna inte stadigvarande har sammanbott utomlands eller det annars står klart att förhållandet är väl etablerat (5 kap. 8 § UtlL.). Efter två år får permanent uppehållstillstånd ges, om förhållandet består (5 kap. 16 § UtlL.). Enligt tillfälliga lagen är huvudregeln dock att ett uppehållstillstånd som beviljas en anhörig ska vara tidsbegränsat (6 och 8 §§ tillfälliga lagen).

Varken i utlänningslagen eller tillfälliga lagen finns språk- eller samhällskunskapskrav för att en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

Såväl kommittén som regeringen föreslår att det i utlänningslagen uppställs särskilda krav för permanent uppehållstillstånd, såsom att utlänningen kan försörja sig, och att dessa krav inte bara bör gälla skyddsbehövande utan även andra utlänningar som ansöker om permanent uppehållstillstånd.

Kommittén föreslår att permanent uppehållstillstånd ska få beviljas endast om utlänningen uppfyller språk- och samhällskunskapskrav samt att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för den närmare utformningen och kontrollen av kraven. Kommittén anger att betydelsen av kunskaper i svenska språket för en person som bor här i landet och dennes möjligheter att få arbete och i övrigt integreras inte får underskattas. Att kunna tala och skriva det svenska språket och även att ha grundläggande kunskaper om det svenska samhället är centralt. Kunskaper i svenska språket är även väsentligt för att en person ska kunna förstå sina skyldigheter och rättigheter i samhället.

Det krävs, enligt kommittén, mycket resurser för att skapa särskilda språkprov. Ett mindre resurskrävande alternativ är att använda sig av de befintliga språkkurser som finns inom ramen för utbildningen i svenska för invandrare (sfi) och koppla språkravet till att en person ska ha fått godkänt betyg på en viss kurs (nivå). Systemet med provning innebär också att det finns möjlighet att få betyg på kurserna inom sfi utan att genomgå själva utbildningen.

Kommittén anser att det bör kunna krävas att en utlänning kan uppvisa ett godkänt resultat (betyg A–E) på lägst kurs C i sfi. Enligt kommitténs mening är nivå C den nivå som krävs för att klara ett enklare arbete. På den nivån finns också nationella prov i sfi, vilket innebär en rättssäkrare bedömning. För de utlänningar som inte deltar i sfi av olika skäl kan detta uppnås genom att de i stället genomgår en provning på lägst kurs C i sfi och uppnår godkänt resultat.

Kommittén bedömde dock att det inte fanns möjlighet att inom ramen för sitt arbete ta fram ett fullständigt förslag, eftersom ett sådant bl.a. är helt beroende av förslaget från utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap. Kommittén föreslår därför att frågan ska beredas vidare inom Regeringskansliet. Kommittén föreslår även att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska ansvara för den närmare utformningen och kontrollen av språk- och samhällskunskapskraven.

Även flera remissinstanser anser att förslagen behöver utredas ytterligare och ett par remissinstanser anser också att förslagen bör samordnas med förslagen om krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för förvärv av svenskt medborgarskap.

Regeringen bedömer att det bör införas krav för permanent uppehållstillstånd med hänvisning till att flera andra medlemsländer i EU uppställer sådana krav och att Sveriges regelverk framöver bör vara i linje med regelverken i övriga länder i EU. Regeringen pekar på att möjligheten att beviljas permanent uppehållstillstånd vid första beslutstillfället sannolikt har varit en faktor som har bidragit till att Sverige har ansetts vara ett land som är mer attraktivt för asylsökande jämfört med andra länder i EU. Regeringen föreslår därför att tidsbegränsat uppehållstillstånd ska beviljas vid första beslutstillfället och att vissa krav ska ställas upp för att beviljas permanent uppehållstillstånd. Frågan om språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd behöver dock enligt regeringen utredas vidare. Regeringen anför att frågan kräver ytterligare analys och överväganden och att den är sammansvetsad med förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap. En samordning av förslagen till lagändringar behövs i syfte att skapa de bästa förutsättningarna för ett enhetligt och rättssäkert system.

Utskottet delar kommitténs och regeringens bedömningar när det gäller betydelsen av att uppställa krav för permanent uppehållstillstånd och av kunskaper i svenska och om det svenska samhället för en person som bor här i landet. Kunskaper av detta slag är av central betydelse för möjligheterna att få arbete och i övrigt integreras och är väsentliga för att en person ska kunna förstå sina skyldigheter och rättigheter i samhället. Förslaget att införa språk- och samhällskunskapskrav för permanent uppehållstillstånd kan på sikt förväntas leda till en förbättrad integration och till att färre asylsökande väljer att söka asyl just i Sverige.

Kommittén, som lämnade sitt utredningsbetänkande i september 2020, föreslår att kraven införs i utlänningslagen men att frågan ska beredas vidare i Regeringskansliet. Regeringen anger i propositionen att den avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag om språk- och samhällskunskapskrav, eftersom frågan behöver utredas vidare. Utskottet delar bedömningen att frågan i flera delar behöver beredas vidare, vilket också flera remissinstanser påpekat.

Kommittén och regeringen har, liksom *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Svenska Röda Korset*, pekat på frågans starka knytning till förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap och att det finns fördelar med en samordning. Utskottet ser också fördelar med en sådan inriktning och konstaterar att utredningen om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap och andra frågor om medborgarskap lämnade delbetänkandet *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap* (SOU 2021:2) till regeringen i januari 2021. I betänkandet föreslås att kunskapskrav uppställs för förvärv av svenskt medborgarskap.

Utskottet föreslår mot denna bakgrund att krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd införs i utlänningslagen med ett ikraftträdande först den 1 juli 2022 (se avsnitt 4).

Den närmare regleringen om utformningen och kontrollen av språk- och samhällskunskapskraven är av detaljkaraktär och bör finnas i förordning. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför bemyndigas att meddela föreskrifter om detta.

3.1.2 Vissa undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd

Utskottets förslag: Kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd ska inte gälla om utlänningen är ett barn eller har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken.

Ändringarna såvitt avser kunskapskraven träder i kraft den 1 juli 2022.

Kommitténs förslag överensstämmer delvis med utskottets förslag. Kommittén föreslår att barn och personer som har rätt att uppbära allmän pension eller garantipension ska vara undantagna från de uppställda kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd.

Regeringens bedömning överensstämmer till viss del med utskottets förslag. Regeringen bedömer att det bör finnas möjligheter att göra undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag i denna del.

Remissinstanserna (regeringens remissbehandling): Många av remissinstanserna, t.ex. *Civil Rights Defenders*, *Svenska kyrkan* och *Svenska Röda Korset*, är positiva till eller har inga synpunkter på förslaget om att utlänningar som är barn eller som uppbär allmän pension eller garantipension ska undantas från kunskaps- och försörjningskraven för permanent uppehållstillstånd. *Pensionsmyndigheten* anför att det är oklart om undantaget för äldre ska vara kopplat till riktåldern eller till rätten att uppbära allmän pension eller garantipension. *Pensionsmyndigheten* påtalar också att förslaget inte omfattar utlänningar som har uppnått en viss ålder men som enbart har rätt till äldreförsörjningsstöd. *Migrationsverket* anför att det skulle underlätta tillämpningen om de begrepp som används i utlänningslagen överensstämmer med de begrepp som används i socialförsäkringsbalken.

Skälen för utskottets förslag

Kommittén föreslår att permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om utlänningen uppfyller vissa särskilda krav, bl.a. på kunskaper i svenska och samhälls-

kunskap samt försörjning. Kommittén föreslår vidare att barn och personer som uppbär allmän pension eller garantipension ska vara undantagna från kunskaps- och försörjningskraven.

Regeringen bedömer att det bör införas krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för permanent uppehållstillstånd men att dessa krav bör samordnas med kommande förslag om språk- och samhällskunskapskrav för svenskt medborgarskap. I enlighet med detta föreslår regeringen inte nu några undantag från kunskapskraven. Regeringen anger att det är viktigt att undantagen är relevanta och väl avvägda.

När det gäller försörjningskravet för att beviljas permanent uppehållstillstånd föreslår regeringen att undantag ska göras för när utlänningen är ett barn eller har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken. Regeringen har beaktat remissinstansernas synpunkter.

Utskottet anser att regeringens förslag till utformning av undantag från kravet på försörjning är väl avvägt och bör gälla även som undantag från språk- och samhällskunskapskraven.

Ändringarna bör träda i kraft vid samma tidpunkt som språk- och samhällskunskapskraven, dvs. den 1 juli 2022 (se avsnitt 4).

3.1.3 Undantag från vissa krav för permanent uppehållstillstånd vid synnerliga skäl

Utskottets förslag: Kraven på att en utlänning ska kunna försörja sig och ha kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd ska inte gälla om det finns synnerliga skäl.
Ändringarna såvitt avser kunskapskraven träder i kraft den 1 juli 2022.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer delvis med kommitténs och utskottets förslag. Regeringen föreslår att kravet på att en utlänning ska kunna försörja sig för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd inte ska gälla om det finns särskilda skäl. Regeringen bedömer att det bör finnas möjligheter att göra undantag från kraven på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att ett permanent uppehållstillstånd ska få beviljas. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med författningsförslag i denna del.

Remissinstanserna: Många remissinstanser är positiva till att det föreslås en s.k. ventil som innebär att ytterligare personer kan undantas från kraven om det finns synnerliga skäl. Flera av remissinstanserna, däribland *Förvaltningsrätten i Göteborg*, efterfrågar dock närmare vägledning och förtydliganden kring rekvisitet

synnerliga skäl. Bland annat *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Malmö* påpekar att rekvisitet synnerliga skäl riskerar att medföra att utrymmet för att tillämpa bestämmelsen blir mycket snävt. *Förvaltningsrätten i Malmö* framhåller att de angivna exemplen snarare för tankarna till det som lagstiftaren brukar benämna som särskilda skäl. Flera remissinstanser, bl.a. *Svenska kyrkan* och *UNHCR:s representation för de nordiska och baltiska länderna*, anser att rekvisitet synnerliga skäl bör ersättas med särskilda skäl. Några remissinstanser, bl.a. *Göteborgs kommun* och *Länsstyrelsen i Kalmar* påpekar att vissa grupper såsom t.ex. lägutbildade, kvinnor och personer med funktionsnedsättningar kommer att ha svårare att uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd och *Umeå kommun* efterfrågar förtydliganden om dessa grupper ska hanteras inom ramen för undantaget vid synnerliga skäl. Några remissinstanser, t.ex. *Civil Rights Defenders*, *Strömstads kommun* och *Äre kommun* anser att det bör finnas en bortre gräns för hur länge en person kan ha ett tidsbegränsat uppehållstillstånd. *Migrationsverket* konstaterar att bl.a. nunnor och munkar som beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 kap. 5 § andra stycket UtIL kan ha svårt att uppfylla försörjningskravet.

Skälen för utskottets förslag

I tidigare avsnitt föreslår utskottet att det ska införas ett krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för att beviljas permanent uppehållstillstånd och att det ska vara möjligt att göra undantag från detta krav, på samma sätt som för kravet på försörjning, om utlänningen är ett barn eller ålderspensionär. I likhet med regeringen och kommittén anser utskottet att det även bör finnas en ventil som gör det möjligt att i vissa fall medge undantag från kraven. Utskottet anser således att ventilen, i enlighet med vad kommittén föreslår, även ska möjliggöra undantag från det föreslagna kravet på kunskaper i svenska och samhällskunskap.

De särskilda undantagen föreslås gälla för bl.a. barn och ålderspensionärer och bör därmed omfatta de flesta situationer där det inte är rimligt att upprätthålla försörjnings- och kunskapskrav. Utgångspunkten bör således vara att så få personer som möjligt ska undantas från de uppställda kraven med stöd av ventilen. Utskottet instämmer i kommitténs bedömning att det ska krävas synnerliga skäl för undantag enligt ventilen. Det ska handla om situationer där det inte kan anses rimligt att en person ska uppfylla kraven. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag bör i enlighet med vad kommittén anför hänföra sig till situationer som avser exempelvis sjukdom, personer med funktionsnedsättning eller andra begränsningar som innebär att de har betydande svårigheter att uppfylla de uppställda kraven. Det skulle även kunna vara fråga om personer som är nära pensionsålder och därför har svårt att få en anställning och uppfylla försörjningskravet. Personer som söker skydd i Sverige kan ha genomgått traumatiska upplevelser som gör att förmågan att tillgodogöra sig undervisning väsentligen försämrats och att det inte kan krävas

att de uppfyller kunskapskraven. En annan aspekt som kan vägas in är hur länge den enskilde vistats i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd.

Flera remissinstanser, bl.a. *Förvaltningsrätten i Göteborg*, efterfrågar ytterligare vägledning kring vad som ska krävas för att ventilen ska vara tillämplig. Utskottet vill framhålla att bedömningen av om det finns synnerliga skäl att göra undantag från kraven får göras utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och med beaktande av principerna om fri bevisföring och bevisprövning.

Regeringen ansluter sig till vad bl.a. *Förvaltningsrätten i Malmö* anför och framhåller att de exempel som kommittén angett ligger närmare vad lagstiftaren brukar benämna som särskilda skäl. Regeringen anser att det är sannolikt att en bestämmelse som kräver synnerliga skäl inte skulle möjliggöra undantag i alla de situationer som kommittén pekar på (prop. 2020/21:191 s. 112). Ett krav på att det ska föreligga synnerliga skäl riskerar enligt regeringen att medföra att tillämpningsutrymmet blir mycket snävt. Bland annat *Förvaltningsrätten i Luleå* och *Förvaltningsrätten i Malmö* är av samma uppfattning.

Utskottet delar inte regeringens bedömning i denna del. Även rekvisitet "synnerliga skäl" får anses möjliggöra undantag i de ovan angivna situationerna. Som anförts ovan är utgångspunkten dock att det ska vara få personer som undantas från kraven med stöd av ventilen. För att denna utgångspunkt ska få ett faktiskt genomslag i rättstillämpningen bör rekvisitet "synnerliga skäl" väljas framför "särskilda skäl". Ventilen bör tillämpas restriktivt efter en prövning av om det i det enskilda fallet med beaktande av samtliga omständigheter föreligger synnerliga skäl.

När det gäller frågan om det bör ställas upp en borte gräns för när permanent uppehållstillstånd ska beviljas anser utskottet i likhet med regeringen och kommittén att det inte behövs utan att den ventil som föreslås ger tillräckligt utrymme för att hantera dessa situationer.

Utskottet föreslår att ändringarna såvitt avser undantag från språk- och samhällskunskapskraven vid synnerliga skäl ska träda i kraft den 1 juli 2022 (se avsnitt 4).

3.2 Anhöriginvandring

3.2.1 Upphållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande m.fl. med tidsbegränsat uppehållstillstånd

Utskottets förslag: För uppehållstillstånd på grund av anknytning till skyddsbehövande och vissa andra personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd ska krävas att anknytningspersonen har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer i huvudsak med kommitténs och utskottets förslag, men regeringen föreslår att det av kommittén föreslagna rekvisitet ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd” ska ändras till ”välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid”.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser, däribland *Akademikerförbundet SSR*, *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Svenska Röda Korset*, avstyrker eller ifrågasätter att det ska krävas att en person med tidsbegränsat uppehållstillstånd har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd för att vara anknytningsperson. Några remissinstanser ifrågasätter om kravet är förenligt med Sveriges internationella åtaganden, bl.a. *Barnombudsmannen* som menar att kravet riskerar att leda till svårigheter för skyddsbehövande att återförenas med sin familj och att detta inte är i linje med barnkonventionen eller Europakonventionen. Flera remissinstanser anser att kravet på välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd är otydligt och minskar förutsägbarheten för den enskilde. *Förvaltningsrätten i Göteborg* och *Förvaltningsrätten i Malmö* menar att det finns risk för tillämpningssvårigheter, särskilt när det gäller begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd”. *Förvaltningsrätten i Göteborg* framför bl.a. att det inte går att utläsa av lagtexten att någon hänsyn inte ska tas till kraven för att beviljas ett permanent uppehållstillstånd vid bedömningen. *Riksdagens ombudsmän (JO)* anser att det, eftersom uppehållstillstånd enligt utlänningslagen antingen är tidsbegränsade eller permanenta, vore lämpligt att använda en annan formulering än begreppet ”varaktigt uppehållstillstånd”. Bland andra *Asylrättscentrum* efterfrågar förtydliganden kring hur bedömningen av välgrundade utsikter ska göras för personer som har beviljats tidsbegränsade uppehållstillstånd på andra grunder än skyddsbehov och *Migrationsverket* förutser att bedömningen kan bli komplicerad i dessa fall, särskilt då uppehållstillstånd beviljats på grund av ett icke bestående verkställighetshinder eller om det finns ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut.

Skälen för utskottets förslag

Såväl kommittén som regeringen föreslår att tidsbegränsade i stället för permanenta uppehållstillstånd ska vara huvudregel för skyddsbehövande, utom för kvotflyktingar, och när uppehållstillstånd beviljas på grund av humanitära skäl enligt 5 kap. 6 § UtlL samt på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § UtlL. Som en följd av dessa förslag finns det – vilket både kommittén och regeringen påtar – ett behov av att överväga i vilken utsträckning det ska vara möjligt att bevilja uppehållstillstånd på grund av anknytning till en utlänning som beviljas tidsbegränsat uppehållstillstånd i Sverige.

Liksom kommittén anser regeringen att utgångspunkten bör vara en restriktiv reglering som lever upp till de konventionsåtaganden som Sverige är förpliktat att följa. Regeringen och kommittén anser att den ordning som gäller enligt 6 § tillfälliga lagen och som ligger i linje med regleringen i rådets direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (familjeåterföreningsdirektivet), dvs. att det ska krävas

välgrundade utsikter att beviljas permanent uppehållstillstånd, bör utgöra utgångspunkt även för en permanent reglering. Utskottet gör ingen annan bedömning i dessa delar.

Kommittén föreslår i betänkandet att rekvisitet formuleras så att det i stället för välgrundade utsikter att beviljas *permanent* uppehållstillstånd ska krävas välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd. Syftet med det föreslagna rekvisitet är enligt kommittén att markera att det inte ska göras någon bedömning av anknytningspersonens utsikter att klara de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd. Regeringen instämmer i kommitténs bedömning att det inte bör krävas att anknytningspersonen uppfyller de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd och att det inte heller ska göras någon bedömning av anknytningspersonens utsikter att i framtiden klara dessa krav. Såväl kommittén som regeringen anser att bedömningen i stället bör utgå från hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår vid den tidpunkt då flyktingen eller den alternativt skyddsbehövande kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. I denna bedömning bör både de individuella skyddsskälerna och aktuell landinformation beaktas. När det gäller personer med tidsbegränsade uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder eller humanitära skäl ska bedömningen enligt både kommittén och regeringen göras utifrån hur troligt det är att det fortsatt finns en grund för uppehållstillstånd vid den tidpunkt då personen kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. Såväl kommittén som regeringen anser att även möjligheterna att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid på en annan grund bör kunna beaktas (jfr MIG 2018:19). Inte heller i dessa delar har utskottet någon avvikande uppfattning.

Regeringen föreslår dock en ändring i kommitténs förslag, nämligen att uttrycket "uppehållstillstånd under en längre tid" bör ersätta begreppet "varaktigt uppehållstillstånd". Som skäl för förslaget hänvisar regeringen till remissinstanser som menar att "varaktigt uppehållstillstånd" är ett otydligt begrepp. Bland annat *Förvaltningsrätten i Malmö* framhåller att begreppet kan leda till tillämpningssvårigheter och *Riksdagens ombudsmän (JO)* noterar att det inte förekommer i utlänningslagen. Enligt 2 kap. 4 § UtlL är uppehållstillstånd ett tillstånd att vistas i Sverige under viss tid (tidsbegränsat uppehållstillstånd) eller utan tidsbegränsning (permanent uppehållstillstånd). Regeringen anser därför att rekvisitet i stället bör formuleras som att utlänningen ska ha "välgrundade utsikter att beviljas uppehållstillstånd under en längre tid". Enligt regeringen innebär en sådan formulering också att det blir tydligare vilken prövning som ska göras.

Utskottet ifrågasätter om det rekvisit som regeringen föreslår löser de problem med otydlighet och kommande tillämpningssvårigheter som remissinstanserna lyfter fram. Som angetts ovan var skälet till att kommittén valde att föreslå en ändring från "permanent uppehållstillstånd" (som förekommer i tillfälliga lagen) till "varaktigt uppehållstillstånd" att markera att det inte ska göras någon bedömning

av anknytningspersonens utsikter att klara de särskilda kraven för permanent uppehållstillstånd.

Utskottet anser i likhet med kommittén att det finns skäl för att välja ett annat begrepp än permanent uppehållstillstånd och menar att det förslag kommittén presenterat är tillfredställande. Till skillnad från det begrepp som regeringen föreslagit finns begreppet "varaktigt uppehållstillstånd" i familjeåterföreningsdirektivet. Enligt utskottets mening är det en fördel att begreppet är identiskt med det som finns i art. 3.1 i direktivet. Direktivet och vad som anges i t.ex. Europeiska kommissionens meddelande till rådet och Europaparlamentet av den 3 april 2014 om riktlinjer för tillämpningen av direktiv 2003/86/EG om rätt till familjeåterförening (COM [2014] 210 final) bör kunna ge vägledning inte bara när anknytningspersonen är en flykting – en situation på vilken direktivet är tillämplig – utan även i de andra fall då anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beskrivs ovan.

Rekvisitet som regeringen föreslår förekommer inte i utlänningslagen och avviker dessutom från familjeåterföreningsdirektivet. Utskottet befarar dessutom att det utifrån rekvisitets ordalydelse inte går att utesluta att kraven i praktiken blir lägre än med kommitténs ursprungliga förslag. För att säkerställa att kommitténs utgångspunkt om en restriktiv reglering som lever upp till Sveriges konventionsåtaganden får genomslag anser utskottet att rekvisitet ska ges den utformning som kommittén föreslår.

3.2.2 Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande

Utskottets förslag: Det ska inte göras undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande.

Kommitténs förslag överensstämmer inte med utskottets.

Regeringens förslag överensstämmer inte med utskottets men överensstämmer med kommitténs förslag. Regeringen föreslår att när anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet vid anhöriginvandring gälla endast om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen beviljats uppehållstillstånd som eller förklarats vara alternativt skyddsbehövande, om familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har särskild anknytning till eller om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Remissinstanserna (utskottets remissbehandling): Majoriteten av remissinstanserna avstyrker eller har invändningar mot förslaget. Några av dessa instanser, som

Lunds universitet och *Sveriges advokatsamfund*, ser en risk att förslaget kan stå i strid med Sveriges internationella åtaganden vad gäller icke-diskriminering och pekar på artikel 8 och 14 Europakonventionen, samt mot EU-rätten. Flera remissinstanser tillstyrker, är positivt inställda till eller har inga synpunkter på förslaget, bl.a. *Markaryds kommun* och *Trelleborgs kommun*. *Kammarrätten i Stockholm (Migrationsöverdomstolen)* har inget att invända i sak mot att alternativt skyddsbehövande omfattas av försörjningskravet.

Skälen för utskottets förslag

I utlänningslagen finns ett försörjningskrav för anhöriginvandring (5 kap. 3 b § UtlL). Undantag görs från kravet om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 c § 3–5 UtlL).

Enligt 9 och 10 §§ tillfälliga lagen gäller ett försörjningskrav för flyktingar och alternativt skyddsbehövande om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter att den person som utlänningslagen åberopar anknytning till har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande,
2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller
3. utlänningslagen och den person som utlänningslagen åberopar anknytning till inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Kommittén föreslår att undantag ska göras när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande på samma sätt som enligt tillfälliga lagen. Regeringens förslag överensstämmer med kommitténs.

Utskottet anser att Sverige mot bakgrund av de senaste årens omfattande invandring och stora integrationsutmaningar, med ett växande utanförskap, ökande klyftor, trångboddhet och stora problem med våld och kriminalitet, måste ha en invandring på en nivå som samhället klarar av utifrån ett integrationsperspektiv. Det är en rimlig utgångspunkt att den som vill återförenas med sina anhöriga i Sverige kan försörja dem. Krav på försörjning är dessutom ett nödvändigt verktyg för att öka drivkraften för arbete, integration och för att bryta socialt utanförskap. Om anknytningspersonen inte kommer i arbete och inte har en ordnad boendesituation riskerar dennes anhöriga också att drabbas av utanförskap. Om anknytningspersonen uppfyller försörjningskraven ökar möjligheten för de anhöriga som kommer efter att få en bra tillvaro i Sverige och att lättare kunna integreras. Alternativt skyddsbehövande ska i likhet med flyktingar ha rätt till familjeåterförening, men det bör mot den redovisade bakgrunden göras skillnad mellan flyktingar och alternativt skyddsbehövande när det gäller försörjningskravet vid anhöriginvand-

ring. Alternativt skyddsbehövande ska uppfylla försörjningskravet för att ha rätt till anhöriginvandring, vilket familjeåterföreningsdirektivet medger, utom i de fall det finns förutsättningar för att göra undantag från detta krav på grund av synnerliga skäl (se avsnitt 3.2.5).

Lunds universitet och *Sveriges advokatsamfund* har anfört att förslaget kan stå i strid med Sveriges internationella åtaganden när det gäller rätten till familjeliv och icke-diskriminering.

Enligt artikel 8 i Europakonventionen har var och en rätt till respekt för sitt privat- och familjeliv, sitt hem och sin korrespondens. En offentlig myndighet får inte inskränka åtnjutande av den rättigheten annat än med stöd av lag och om det i ett demokratiskt samhälle är nödvändigt med hänsyn till statens säkerhet, den allmänna säkerheten, landets ekonomiska välbefinnande eller till förebyggande av oordning eller brott eller till skydd för hälsa eller moral eller för andra personers fri- och rättigheter. Det följer av Europadomstolens praxis att artikel 8 inte medför en övergripande skyldighet för en stat att respektera immigranternas val av bostadsländ och att tillåta familjeåterförening på sina territorier. Omfattningen av en stats skyldigheter varierar beroende på den berörda personens särskilda situation och på allmänintresset. I artikel 14 i Europakonventionen finns som utgångspunkt ett förbud mot diskriminering när det gäller åtnjutande av fri- och rättigheter enligt konventionen. I Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna finns bestämmelser om respekt för privatlivet och familjelivet i artikel 7.

Utskottet kan konstatera att det följer av familjeåterföreningsdirektivet att familjeåterförening är en rättighet för flyktingar (dvs. tredjelandsmedborgare eller statslösa personer som beviljats flyktingstatus enligt Genèvekonventionen). Direktivet är inte tillämpligt på anknytningspersoner som har tillstånd att vistas i en medlemsstat på grundval av alternativa skyddsformer enligt internationella förpliktelser, nationell lagstiftning eller praxis i medlemsstaterna. Direktivet är därmed inte tillämpligt på subsidiärt skyddsbehövande, vilket i svensk lagstiftning bl.a. motsvarar alternativt skyddsbehövande. Medlemsstaterna kan ställa upp vissa villkor för familjeåterförening, bl.a. försörjningskrav, och direktivet påverkar inte medlemsstaternas möjligheter att anta eller behålla förmånligare bestämmelser. Utskottet konstaterar även att det av direktivets skäl framgår att direktivet respekterar de grundläggande rättigheter och iakttar de principer som erkänns särskilt i artikel 8 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna och i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.

Utskottet vill understryka att det i detta sammanhang inte är fråga om huruvida alternativt skyddsbehövande ska ges samma möjlighet till familjeåterförening som flyktingar, men att de däremot inte ska ges samma möjligheter till undantag från försörjningskravet som flyktingar. Om i ett enskilt fall ett beslut att avslå en ansökan om familjeåterförening för en alternativt skyddsbehövande på grund av

försörjningskravet skulle strida mot ett konventionsåtagande eller mot EU-rätten ska undantaget från försörjningskravet vid anhöriginvandring på grund av synnerliga skäl tillämpas.

Utskottet bedömer således att den föreslagna ordningen inte står i strid med Sveriges konventionsåtaganden eller EU-rätten.

3.2.3 Undantag från försörjningskravet när ett förhållande är väl etablerat

Utskottets förslag: Det ska inte anges i lag att det vid tillämpningen av bestämmelsen om undantag från försörjningskravet vid etablerade förhållanden ska anses stå klart att ett förhållande är väl etablerat om utlänningen är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelagat före anknytningspersonens inresa i Sverige.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets.

Regeringens förslag överensstämmer inte med utskottets förslag. Regeringen föreslår att om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande ska försörjningskravet gälla bl.a. om sökanden och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat. Om sökanden är anknytningspersonens make eller sambo och äktenskapet ingåtts eller samboförhållandet förelagat före anknytningspersonens inresa i Sverige ska det anses stå klart att förhållandet är väl etablerat.

Remissinstanserna (regeringens remissbehandling): *Lunds universitet* och *Migrationsverket* ifrågasätter i remissvar över kommitténs förslag om det är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet att, såsom kommittén, kräva att utlänningen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat för att undantag från försörjningskravet ska gälla.

Remissinstanserna (utskottets remissbehandling): Majoriteten av remissinstanserna avstyrker eller är negativt inställda till förslaget. *Lunds universitet* och *Migrationsverket* vidhåller uppfattningen som redovisats i regeringens remissbehandling. Även *Sveriges advokatsamfund* framför liknande synpunkter.

Skälen för utskottets förslag

Enligt artikel 4.1 i familjeåterföreningsdirektivet ska medlemsstaterna tillåta inresa och vistelse för referenspersonens make/maka. Försörjningskrav får ställas upp när det gäller flyktingar vars familjeband inte har etablerats före inresan (artikel 9.2). I

utlänningslagen jämställs samboförhållande med äktenskap (5 kap. 3 § första stycket 1 UtLL).

Enligt 5 kap. 3 b § UtLL får uppehållstillstånd på grund av anknytning till en person beviljas endast om den person som utlänningspersonen återoppar anknytning till kan försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningspersonen. Kraven gäller dock inte bl.a. om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 c § 3–5 UtLL).

Som framgår av avsnitt 3.2.2 föreslår utskottet att det inte ska göras undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är alternativt skyddsbehövande.

Kommittén föreslår att undantag från försörjningskravet ska kunna göras i vissa fall när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande på samma sätt som enligt tillfälliga lagen.

Enligt tillfälliga lagen gäller försörjningskravet bl.a. om utlänningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat (10 § tredje stycket 3 tillfälliga lagen).

Migrationsverket och *Lunds universitet* ifrågasätter i remissvar över kommitténs förslag om det är förenligt med familjeåterföreningsdirektivet att kräva att utlänningspersonen och anknytningspersonen har sammanbott utomlands en längre tid eller det på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat för att undantag från försörjningskravet ska gälla.

Efter synpunkterna från remissinstanserna ändrade regeringen kommitténs förslag med motiveringen att ett förtydligande behövs. Regeringens förslag i denna del har således inte remitterats.

Lunds universitet och *Migrationsverket* vidhåller i svar på utskottets remiss vad de anförde i regeringens remissbehandling och *Sveriges advokatsamfund* har lämnat liknande synpunkter. Migrationsverket anger att bestämmelsen i 10 § tredje stycket 3 tillfälliga lagen, som motsvarar utskottets förslag, går längre än vad familjeåterföreningsdirektivet medger när det gäller kravet på att paret ska ha sammanbott utomlands under en längre tid i en situation där familjebanden etablerats före den skyddsbehövande anknytningspersonens inresa men förhållandet inte är väl etablerat på annat sätt. Migrationsverket anger vidare att för att uppnå förenlighet med artikel 9.2 i familjeåterföreningsdirektivet har verket därför bedömt att tillfälliga lagen i denna del ska tolkas i ljuset av direktivet och att det innebär att försörjningskravet inte ska vara tillämpligt om parrelationen har inletts före anknytningspersonens inresa eller om det står klart att förhållandet är väl etablerat på annat sätt.

Utskottet anser att det inte utan vidare kan förutsättas att regeringens förslag i praktiken inte kan få andra konsekvenser än vad som avses med det föreslagna förtydligandet. Mot bakgrund av att Sveriges regelverk behöver ligga på miniminivå är det av största betydelse att det inte införs bestämmelser som riskerar att ändra innebörden av begrepp som det aktuella.

I övrigt konstaterar utskottet att kommitténs förslag till undantag har utgjort gällande rätt sedan tillfälliga lagen trädde i kraft den 20 juli 2016.

3.2.4 Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är kvotflykting

Utskottets förslag: Vid anhöriginvandring på grund av anknytning till en kvotflykting ska försörjningskravet endast gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att kvotflyktingen beviljats uppehållstillstånd.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets.

Promemorians förslag överensstämmer inte med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer med promemorians förslag men inte med utskottets förslag. Regeringen föreslår ett särskilt undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar. Försörjningskravet ska i dessa fall gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att kvotflyktingen rest in i Sverige.

Remissinstanserna (regeringens remissbehandling): Många remissinstanser, t.ex. *Förvaltningsrätten i Stockholm*, *Länsstyrelsen i Kalmar* och *Malmö kommun*, är positiva till förslaget i promemorian att fristen när anknytningspersonen är en kvotflykting ska räknas från inresan i Sverige. *Migrationsverket* anser att det krävs ett förtydligande av begreppet ”rest in i Sverige”, bl.a. för att underlätta automatiserad behandling.

Remissinstanserna (utskottets remissbehandling): Majoriteten av remissinstanserna är negativt inställda till eller har synpunkter på förslaget. Flera av dessa, bl.a. *Förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen)*, *Förvaltningsrätten i Stockholm (migrationsdomstolen)* och *Migrationsverket* hänvisar till Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2021:5. Även *Kammarrätten i Stockholm (Migrationsöverdomstolen)* hänvisar till detta. Några remissinstanser är positiva till förslaget, bl.a. *Trelleborgs kommun*.

Skälen för utskottets förslag

Som huvudregel gäller enligt nuvarande reglering i utlänningslagen att uppehållstillstånd på grund av anknytning får beviljas endast om anknytningspersonen kan

försörja sig och har en bostad av tillräcklig storlek och standard för sig och utlänningen (5 kap. 3 b § UtIL). Från huvudregeln finns flera undantag, bl.a. om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller kvotflykting, eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande (5 kap. 3 c § 3–5 UtIL).

I och med införandet av tillfälliga lagen gjordes vissa skärpningar av försörjningskravet och möjligheterna till undantag begränsades också (9 och 10 §§ tillfälliga lagen). Enligt tillfälliga lagen gäller försörjningskravet för flyktingar (vilket omfattar kvotflyktingar) och alternativt skyddsbehövande, men ett antal undantag finns, bl.a. om ansökan om uppehållstillstånd görs inom tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller förklarats vara flykting eller alternativt skyddsbehövande.

Kommittén föreslår att när anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande ska undantag från försörjningskravet göras på samma sätt som enligt tillfälliga lagen. Kvotflyktingar ska inte ges något generellt undantag från försörjningskravet, utan ska behandlas som andra flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Kommittén hänvisar till att utgångspunkten vid vidarebosättning av kvotflyktingar är att hålla ihop familjer och motverka familjesplittring.

I promemorian föreslås när det gäller tidsfristen att om den person som utlänningen återoppar anknytning till är en kvotflykting ska försörjningskravet gälla om ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att den person som utlänningen återoppar anknytning till har rest in i Sverige, i stället för när personen beviljades uppehållstillstånd. Som skäl anges att om en överföring till Sverige drar ut på tiden kan det medföra att den av kommittén föreslagna tremånadersfristen hinna löpa ut innan kvotflyktingen överförs till Sverige. I promemorian anges vidare att eftersom det är fråga om att införa en permanent ordning framstår det inte som tillräckligt att hänvisa endast till möjligheten till undantag från försörjningskravet vid synnerliga skäl, som föreslås i betänkandet.

Flera remissinstanser, bl.a. *förvaltningsrätten i Malmö (migrationsdomstolen)*, *Förvaltningsrätten i Stockholm (migrationsdomstolen)* och *Migrationsverket* har i svaren på utskottets remiss hänvisat till Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2021:5. Av detta avgörande framgår att en kvotflykting ska undantas från det försörjningskrav som gäller enligt tillfälliga lagen när det på grund av särskilda omständigheter är objektivt sett ursäktligt att ansökan om familjeåterförening lämnas in efter att tremånadersfristen har löpt ut. *Migrationsverket* anför att situationen för klagandena i MIG 2021:5 inte är ovanlig.

Utskottet anser inte att det finns skäl för att införa ett särskilt undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring för kvotflyktingar. Såsom kommittén framhåller är utgångspunkten att hålla ihop familjer vid vidarebosättning och motverka familjesplittring. Det är även viktigt att det vid uttagningen tydligt lämnas upplysningar om att det finns ett försörjningskrav vid anhöriginvandring samt hur detta

fungerar. Om det på grund av särskilda omständigheter är objektivt sett ursäktligt att en ansökan om uppehållstillstånd på grund av anknytning har lämnats in efter tremånadersfristens utgång kan detta även beaktas vid prövningen av undantag från försörjningskravet, i enlighet med Migrationsöverdomstolens avgörande MIG 2021:5.

Migrationsverket anger i sitt remissvar över promemorians förslag att begreppet "rest in i Sverige" tolkas som tidpunkten för gränspassage. Sådan information registreras enligt verket inte alltid i ärendena, vilket kan försvåra automatiserad behandling. Det kan därför enligt verket finnas behov av förtydligande av hur beräkningen av tremånadersfristen ska ske om inresetidpunkten inte är känd. Regeringen har inte förtydligat detta och det föreligger därmed en brist i förfarandena för tillämpningen av undantaget.

3.2.5 Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring om det finns synnerliga skäl

Utskottets förslag: Undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring ska kunna medges helt eller delvis om det finns synnerliga skäl.

Kommitténs förslag överensstämmer i huvudsak med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer delvis med kommitténs och utskottets förslag. Regeringens förslag innebär att anknytningspersonen helt eller delvis kan undantas från kravet på försörjning vid anhöriginvandring om det finns särskilda skäl och motsvarar nuvarande 5 kap. 3 e § UtLL.

Remissinstanserna (regeringens remissbehandling): Flera remissinstanser påtalar att rekvisitet synnerliga skäl kommer att få en restriktiv tillämpning och vissa, däribland *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket*, efterfrågar mot den bakgrunden förtydliganden kring hur rekvisitet ska tolkas. Civil Rights Defenders, *Lunds universitet* och *UNICEF Sverige* m.fl. anser att rekvisitet synnerliga skäl riskerar att utgöra en alltför snäv ventil och anför att det bör ersättas med särskilda skäl.

Remissinstanserna (utskottets remissbehandling): Flertalet av de remissinstanser som yttrat sig i denna del avstyrker förslaget. Flera remissinstanser tillstyrker dock förslaget eller har inget att erinra mot det, däribland *Eskilstuna kommun*, *Kammarrätten i Stockholm* och *Förvaltningsrätten i Göteborg*. Förvaltningsrätten i Göteborg påtalar dock vikten av att bestämmelsen åtföljs av tydliga förarbetsuttalanden. *Migrationsverket* menar att en tydlig lagreglering är att föredra framför ett behov att tillämpa en ventilbestämmelse av karaktären synnerliga skäl när konflikt uppstår med internationella konventionsåtaganden och framhåller att en mer komplex prövning riskerar att bli en begränsande faktor i Migrationsverkets fortsatta arbete med digitalisering och automatisering. Enligt *Socialstyrelsen* bör

det i den fortsatta beredningen förtydligas hur den föreslagna begränsningen förhåller sig barnkonventionen. *Arbetsförmedlingen* påtalar att utskottets förslag kan komma att få stor betydelse genom att det riskerar att leda till svårigheter för alternativt skyddsbehövande att återförenas med anhöriga. *Sveriges advokatsamfund* menar att utskottet inte har klargjort varför det drar en annan slutsats än regeringen i frågan om huruvida kravet på "synnerliga skäl" leder till en alltför restriktiv tillämpning.

Skälen för utskottets förslag

I likhet med regeringen och kommittén anser utskottet att det bör finnas en ventil som gör det möjligt att medge undantag från försörjningskravet i vissa fall. Utskottet anser att det i dessa fall bör krävas synnerliga skäl. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag enligt ventilen bör i enlighet med vad kommittén anför hänföra sig till situationer där det inte framstår som lämpligt eller rimligt att ställa upp ett försörjningskrav, bl.a. med hänsyn till Sveriges konventionsåtaganden och EU-domstolens praxis. Det kan t.ex. gälla personer som är äldre och har lämnat arbetsmarknaden och har svårt att påverka sin inkomst. Även personer med funktionsnedsättning och som saknar försörjningsförmåga bör undantas. Det kan vidare finnas skäl att medge undantag från försörjningskravet med hänsyn till att anknytningspersonen är arbetsoförmögen på grund av sjukdom som inte endast är tillfällig eller på grund av annan varaktig fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. I de fall en anknytningsperson är delvis arbetsoförmögen kan det finnas skäl att delvis efterge försörjningskravet.

Regeringen ansluter sig till vad *Kammarrätten i Stockholm* och *Migrationsverket* anför och framhåller att de exempel som kommittén angett – och som i huvudsak motsvarar de ovan nämnda – får anses ligga i linje med vad som enligt gällande rätt utgör särskilda skäl. Enligt regeringen är det sannolikt att en bestämmelse som kräver synnerliga skäl inte skulle möjliggöra undantag i alla de situationer som kommittén pekar på.

Utskottet delar inte regeringens bedömning i denna del. Även rekvisitet "synnerliga skäl" får anses möjliggöra undantag i de ovan angivna situationerna. Utgångspunkten är dock att det ska vara få personer som undantas från försörjningskravet. Av förarbetena till utlänningslagen framgår att rekvisitet "särskilda skäl" har ansetts medföra att undantag kan göras för personer inom vissa kategorier, såsom personer som har beviljats uppehållstillstånd med stöd av bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter (prop. 2009/10:77 s. 25 f.). Utskottet anser inte att undantag ska kunna medges för vissa kategorier på detta sätt. Ventilen bör i stället tillämpas restriktivt efter en prövning av om det i det enskilda fallet med beaktande av samtliga omständigheter föreligger synnerliga skäl. I fall som rör barn ska portalparagrafen om barnets bästa i 1 kap. 10 § UtLL och artikel 3 barnkonventionen dessutom beaktas.

Några remissinstanser, bl.a. *Civil Rights Defenders*, *UNICEF Sverige* och *Lunds universitet*, uttrycker en tveksamhet om huruvida Migrationskommitténs förslag med rekvisitet "synnerliga skäl" är förenligt med EU-rätten och Sveriges internationella åtaganden. Utskottet vill därför understryka att det inte bör finnas något utrymme för att i ett enskilt fall upprätthålla huvudregeln om försörjningskrav om det skulle strida mot EU-rätten eller ett svenskt konventionsåtagande. I detta sammanhang bör emellertid också framhållas att familjeåterföreningsdirektivet ger medlemsstaterna rätt att uppställa ett försörjningskrav. Direktivet har antagits med beaktande av de principer som erkänns i artikel 8 i Europakonventionen, vilket innebär att upprätthållandet av försörjningskravet i de allra flesta fall är förenligt med det svenska konventionsåtagandet (prop. 2015/16:174 s. 47, prop. 2018/19:128 s. 41 och 45–46, MIG 2019:21 och Migrationsverkets rättsliga ställningstagande RS/011/2020).

Migrationsverket anser att en tydlig lagreglering är att föredra framför ett behov att tillämpa en ventilbestämmelse av karaktären synnerliga skäl när konflikt uppstår med internationella konventionsåtaganden och framhåller att en mer komplex prövning riskerar att bli en begränsande faktor i verkets fortsatta arbete med digitalisering och automatisering. Utskottet har förstäelse för Migrationsverkets synpunkter men anser i likhet med regeringen och kommittén att en ventilbestämmelse bör införas för att tillämpningen av försörjningskravet inte ska få orimliga följder eller strida mot Sveriges konventionsåtaganden. Utskottet bedömer att även en ventilbestämmelse med det av regeringen föreslagna rekvisitet "särskilda skäl" innebär gränsdragningssvårigheter och begränsar möjligheterna till automatisering.

Utskottets förslag till ändringar i fråga bl.a. om försörjningskrav för alternativt skyddsbehövande innebär att ventilen kan bli tillämplig i fler fall. *Arbetsförmedlingen* påtalar att utskottets förslag kan komma att få stor betydelse genom att det riskerar att leda till svårigheter för alternativt skyddsbehövande att återförenas med anhöriga. Utskottet gör dock ingen annan bedömning än att kravet på synnerliga skäl är väl avvägt.

3.2.6 Möjlighet att vägra uppehållstillstånd vid anknytning på grund av ålder

Utskottets förslag: Upphållstillstånd ska få vägras om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets förslag.

Regeringens bedömning överensstämmer inte med kommitténs och utskottets förslag. Regeringen bedömer att det inte finns skäl att ändra åldersgränsen i utlänningslagen för att vägra uppehållstillstånd från 18 år.

SVERIGES
RIKSDAG

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna yttrar sig inte särskilt i den här delen. Flera remissinstanser, däribland *Barnombudsmannen*, *Riksförbundet för homosexuella, bisexuella, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter (RFSL)* och *UNICEF Sverige* avstyrker förslaget och förordar en 18-årsgräns. Bland andra *Malmö kommun* och *Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor* påpekar att myndighets- och äktenskapsåldern i Sverige är 18 år. Några remissinstanser lyfter barnrättsperspektivet särskilt. *Barnombudsmannen* anför bl.a. att förslaget riskerar att innebära att barn tvingas leva åtskilda från en av sina föräldrar under lång tid och att detta inte är i linje med barnkonventionen. *Förvaltningsrätten i Malmö* och *Stockholms universitet* ifrågasätter om motiven att höja åldersgränsen är förenliga med de syften som anges i familjeåterföreningsdirektivet. *Migrationsverket* påpekar att gruppen som träffas av förslaget är större än vad som gällt under tillfälliga lagen och efterfrågar förtydliganden kring hur den föreslagna bestämmelsen ska tillämpas då bestämmelsen i utlänningslagen bl.a. tar sikte på barnäktenskap.

Skälen för utskottets förslag

Av 5 kap. 17 a § andra stycket 3 UtL följer att uppehållstillstånd får vägras för anknypningspersonens make eller sambo om någon av makarna eller samborna är under 18 år. Bestämmelsen grundar sig på artikel 4.5 i familjeåterföreningsdirektivet. I den artikeln anges att medlemsstaterna för att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknypningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknypningspersonen. Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska enligt 5 kap. 17 a § tredje stycket UtL hänsyn tas till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden. Enligt 6 § tillfälliga lagen är motsvarande åldersgräns 21 år i fråga om anhöriga till skyddsbehövande vars uppehållstillstånd har tidsbegränsats enligt samma lag.

Kommitténs förslag innebär att åldersgränsen i utlänningslagen ska höjas från 18 år till 21 år. Kommitténs utgångspunkt är att det för en långsiktigt hållbar migrationspolitik krävs att det svenska regelverket ligger i linje med övriga nordiska länder och EU. Kommittén anser därför att åldersgränsen för att få vägra uppehållstillstånd bör vara 21 år.

Flera remissinstanser avstyrker förslaget och hänvisar bl.a. till att myndighets- och äktenskapsåldern i Sverige är 18 år.

Regeringens bedömning är att åldersgränsen inte bör höjas. Regeringen motiverar sin bedömning med att åldersgränsen för att en make eller partner till en anknypningsperson ska kunna beviljas uppehållstillstånd i de flesta medlemsstater är densamma som den i respektive land gällande myndighetsåldern eller äktenskapsåldern, dvs. 18 år. Regeringen hänvisar även till *Migrationsverkets* påpekande att

en höjd åldersgräns omfattar en större krets anhöriga än vad som gällt enligt begränsningarna i tillfälliga lagen.

Utskottet konstaterar att enligt Delegationen för migrationsstudiers rapport Familj, medborgarskap, migration – Sveriges politik för anhöriginvandring i ett jämförande perspektiv (Delmi rapport 2018:5 s. 29) är åldersgränsen för att en make, maka eller partner till en anknytningsperson ska kunna beviljas uppehållstillstånd i majoriteten av de länder som rapporten omfattar – EU:s medlemsstater samt Norge och Schweiz – densamma som den i respektive land gällande myndighets-åldern eller äktenskapsåldern, dvs. 18 år. Enligt rapporten och andra källor tillämpade nio stater en högre åldersgräns: Danmark och Norge (24 år), Nederländerna, Österrike, Belgien, Litauen, Cypern och Malta (alla 21 år) samt Tjeckien (20 år). Vissa länder som har infört en högre åldersgräns än 18 år anger att den enbart gäller för nyetablerade parrelationer där parterna inte har levt tillsammans tidigare.

Utskottet anser att en höjning av åldersgränsen från 18 till 21 år är motiverad utifrån syftet att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap. En framgångsrik integration förutsätter att det svenska regelverket och mottagandet ligger i linje med övriga nordiska länder och EU. En möjlighet att vägra uppehållstillstånd om någon av makarna eller samborna är under 21 år bör innebära att fler tvångsäktenskap kan förhindras. *Migrationsverket* påtalar att förslaget medför att en större krets anhöriga kommer att omfattas än vad som gäller enligt begränsningarna i tillfälliga lagen. Utskottet anser att det med hänsyn till intresset av att stoppa tvångsäktenskap och behovet av att få en mer välfungerande integration till stånd finns skäl att låta en större krets omfattas av regeln än vad som följer av nuvarande bestämmelser i utlänningslagen och tillfälliga lagen. *Barnombudsmannen* anför att förslaget riskerar att innebära att barn tvingas leva åtskilda från en av sina föräldrar under lång tid och att detta inte är i linje med barnkonventionen. Utskottet konstaterar att bestämmelsen är fakultativ och att det vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras med hänvisning till ålder ska tas hänsyn till utlänningsens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden samt att det i fall som rör ett barn särskilt ska beaktas vad hänsynen till barnets hälsa och utveckling samt barnets bästa i övrigt kräver (1 kap. 10 § och 5 kap. 17 a § tredje stycket UtLL).

3.3 Humanitära skäl

Utskottets förslag: Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas. Barn får beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Kommitténs förslag överensstämmer med utskottets.

Promemorians förslag överensstämmer inte med utskottets förslag.

Regeringens förslag överensstämmer inte med kommitténs eller utskottets förslag men med promemorians. Regeringen föreslår att en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige ska kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan det att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Regeringens bedömning: Barn bör fortsatt kunna beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

Remissinstanserna (regeringens remissbehandling): En majoritet av remissinstanserna tillstyrker, är positiva till eller har inga synpunkter på kommitténs förslag om att uppehållstillstånd ska kunna beviljas på grund av synnerligen ömmande omständigheter och att det inte ska krävas att omständigheterna har samma allvar och tyngd för barn. Några remissinstanser, däribland *Rädda Barnen*, *Svenska kyrkan* och *Svenska Röda Korset*, anser att rekvisitet för barn bör ändras till särskilt ömmande omständigheter.

Många remissinstanser tillstyrker eller välkomnar förslagen i promemorian. En majoritet är positiva till förslaget om en återgång till lydelsen om särskilt ömmande omständigheter för barn. Flera remissinstanser, bl.a. *Asylrättscentrum*, *Borlänge kommun*, *Länsstyrelsen i Stockholm* och *Länsstyrelsen i Kalmar* ser positivt på att även vissa vuxna ska kunna få uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. *Migrationsverket* efterfrågar förtydliganden kring vilken betydelse ett lagakraftvunnet avlägsnandebeslut har för tillämpningen och anser att det bör belysas vilka konsekvenser förslaget kan få för återvändandearbetet. *Migrationsverket* anser vidare att det finns en risk för att bestämmelsen med tiden kommer att förlora karaktären av att vara en undantagsbestämmelse.

Skälen för utskottets förslag

Sedan 1980 har det funnits en möjlighet i Sverige att bevilja uppehållstillstånd av humanitära skäl. I samband med införandet av 2005 års utlänningslag utmönstrades begreppet humanitära skäl och ersattes med synnerligen ömmande omständigheter, vilket syftade till att förtydliga att det rör sig om en bestämmelse av undantagskaraktär. Bestämmelsen, som finns i 5 kap. 6 § UtLL, är avsedd att användas för de situationer som inte omfattas av någon av huvudgrunderna för uppehållstillstånd, vilka måste prövas innan bestämmelsen om synnerligen ömmande omständigheter aktualiseras (prop. 2013/14:216 s. 8). En samlad bedömning ska göras av omständigheterna i ärendet och skälen för att sökanden ska få stanna i Sverige ska vara av personlig art. Skäl som särskilt ska beaktas är utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet. Barn kunde beviljas uppehållstillstånd även om omständigheterna som kommit fram inte hade samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas en vuxen person, men detta ändrades 2014. Ändringen innebär att barn får beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande.

Enligt tillfälliga lagen får uppehållstillstånd enligt 5 kap. 6 § UtLL endast beviljas om det skulle strida mot ett svenskt konventionsåtagande att avvisa eller utvisa utlänningen (11 § tillfälliga lagen).

Kommittén anser att en utgångspunkt för den närmare utformningen av bestämmelsen bör vara att regleringen ska fänga upp de mest ömmande fallen och samtidigt hålla en tillräcklig marginal till svenska konventionsåtaganden och då framför allt till Europakonventionen och barnkonventionen. Med denna utgångspunkt föreslår kommittén en återgång till den ordning som infördes 2005, dvs. att uppehållstillstånd får beviljas om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Barn får beviljas uppehållstillstånd även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

I promemorian föreslås att det i bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter ska anges dels att barn får beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande, dels att detsamma ska gälla för en vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning får även sådan anknytning beaktas som har uppstått under tiden mellan att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas.

Migrationsverket anger i sitt remissvar över förslaget i promemorian att det faktum att fler personer kan förväntas komma att vistas i Sverige under långa perioder med tidsbegränsade uppehållstillstånd tillsammans med att tillämpningsområdet för

SVERIGES
RIKSDAG

bestämmelsen vidgas kan innebära att bestämmelsen med tiden inte längre endast blir en undantagsbestämmelse.

Regeringens förslag överensstämmer med promemorians. När det gäller barn innebär förslaget således att uppehållstillstånd får beviljas om omständigheterna är särskilt ömmande och när det gäller vuxna föreslås att uppehållstillstånd får beviljas om omständigheterna är synnerligen ömmande. En vuxen person som har vistats i Sverige med uppehållstillstånd och under den tiden fått en särskild anknytning till Sverige får beviljas uppehållstillstånd om omständigheterna är särskilt ömmande. Vid bedömningen av om det finns en särskild anknytning ska sådan anknytning få beaktas som har uppstått under tiden mellan att ansökan om asyl gavs in och att uppehållstillstånd beviljas. Regeringen anger att det inte framstår som rimligt att ställa samma höga krav på restriktivitet för en person som har vistas en längre tid i Sverige med tidsbegränsat uppehållstillstånd och under den tiden rotar sig i landet, som för en person som inte har haft uppehållstillstånd. Anknytningen kan enligt regeringen utgöras av etablering på arbetsmarknaden, familjanknytning eller anpassning till det svenska samhället på annat sätt.

Utskottet kan konstatera att invandringen till Sverige under senare år har varit mycket stor. Detta har lett till bristande integration, som är särskilt påtaglig i Sveriges utanförskapsområden, med trångboddhet, hedersförtryck, kriminalitet och hopplöshet som följd.

För att bryta och vända utvecklingen krävs en lång rad reformer som bl.a. rör arbetsmarknad, utbildning, bidragssystem, socialtjänst och rättspolitik. En förutsättning för att en sådan reformpolitik ska lyckas är dock att Sverige förmår att införa och under överskådlig tid upprätthålla en restriktiv migrationspolitik. Därtill måste incitamenten för asylsökande att ta sig just till Sverige minska. Trots införandet av tillfälliga lagen hade Sverige under 2019 det sjätte största asylmottagandet, sett både till andel och antal, av EU:s medlemsstater. Det är också tre gånger så många asylsökningar som registrerades i Norge, Danmark och Finland tillsammans. Migrationspolitiken behöver framöver vara stram för att bli långsiktigt hållbar.

Regeringens förslag till utformning av bestämmelsen om uppehållstillstånd av humanitära skäl innebär att bestämmelsen tappar sin karaktär av ventil. *Migrationsverket* formulerar detta som att fler personer kan förväntas komma att vistas i Sverige under långa perioder med tidsbegränsade uppehållstillstånd och detta, tillsammans med att tillämpningsområdet för bestämmelsen vidgas, kan innebära att bestämmelsen med tiden inte längre endast blir en undantagsbestämmelse. Utskottet konstaterar att utgångspunkten för förslaget om en övergång från permanenta till tidsbegränsade uppehållstillstånd är att den som inte längre har en grund för uppehållstillstånd ska återvända till sitt hemland. Regeringens förslag om uppehållstillstånd av humanitära skäl avviker från denna viktiga utgångspunkt. Konsekvensen av regeringens förslag blir inte bara att fler personer beviljas uppe-

hållstillstånd utan också att fler personer kan förväntas att ansöka om asyl i just Sverige, i stället för i ett annat land. I sammanhanget förtjänar att påpekas att även den som har ett lagakraftvunnet beslut om utvisning men vistas i Sverige med uppehållstillstånd omfattas av förslaget. Migrationsverket har i sammanhanget tagit upp frågan om konsekvenser för återvändandearbetet. Enligt utskottets mening kan förslaget försvåra återvändandearbetet då regeringens förslag kan inge hopp om att få stanna i Sverige genom att beviljas ett uppehållstillstånd trots att ett lagakraftvunnet utvisningsbeslut har meddelats.

4. Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Utskottets förslag: Lagändringarna som avser kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd ska träda i kraft den 1 juli 2022. Lagändringarna i övrigt ska träda i kraft den 20 juli 2021.

Utskottets bedömning: Det finns inget behov av övergångsbestämmelser.

Kommitténs förslag och bedömning överensstämmer delvis med utskottets. Kommittén föreslår att lagen om ändring i utlänningslagen träder i kraft den 20 juli 2021. Det finns inget behov av övergångsbestämmelser i nu aktuella delar. Kommittén föreslår att frågan om kunskapskrav för permanent uppehållstillstånd ska beredas vidare inom Regeringskansliet.

Regeringens förslag och bedömning överensstämmer delvis med utskottets. Regeringens förslag och bedömning överensstämmer med kommitténs.

Remissinstanserna *Sveriges Kommuner och Regioner* och *Svenska Röda Korset* anför i fråga om kunskapskraven att det finns en stark anknytning till förslagen om språk- och samhällskunskapskrav för medborgarskap och pekar på att det finns fördelar med en samordning.

I övrigt har remissinstanserna inte framfört några synpunkter på tidpunkten för ikraftträdande eller behovet av övergångsbestämmelser i de delar som nu är aktuella.

Skälen för utskottets förslag och bedömning

Som anförts i avsnitt 3.1.1 ser utskottet fördelar med en samordning av ändringarna som avser kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd och de förslag på ändringar avseende kunskapskrav för förvärv av svenskt medborgarskap som föreslås i delbetänkandet *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap* (SOU 2021:2) och som för närvarande bereds i Regeringskansliet. Utskottet föreslår mot denna bakgrund att ändringarna som avser kunskapskrav för att beviljas permanent uppehållstillstånd ska träda i kraft den 1 juli 2022.

Den tillfälliga lagen upphör att gälla den 20 juli 2021. De föreslagna lagändringarna i övrigt bör därmed, i enlighet med regeringens förslag, träda i kraft samma dag, dvs. den 20 juli 2021.

Huvudregeln inom förvaltningsrätten är att rättstillämparen ska tillämpa den lag som gäller vid tidpunkten för prövningen om inget annat föreskrivs. Utskottet bedömer, i likhet med regeringen att det inte behöver införas några särskilda övergångsbestämmelser till utlänningslagen med anledning av nu aktuella förslag.

5. Kostnader och andra konsekvenser

Regeringen framhåller att frågan om i vilken utsträckning förslagen om ändrade regler i utlänningslagen påverkar hur många människor som söker och beviljas uppehållstillstånd i Sverige är komplex (prop. 2020/21:191 s. 138). Regeringen påtar sig att antalet sökta och beviljade tillstånd i sin tur påverkar vilka ekonomiska, sociala och andra konsekvenser som uppstår och att det är svårt att relatera öknings- eller minskningar av antalet asylsökande till någon enskild, isolerad faktor. Regeringen anför emellertid att en sak som har stor betydelse för antalet asylsökande som söker sig till Sverige sannolikt är vilken övergripande bild som sprids av Sverige som mottagandeland. Utskottet instämmer i denna bedömning.

Utskottets förslag väntas leda till att antalet asylsökande och personer som söker och beviljas uppehållstillstånd blir lägre än med regeringens förslag. Även antalet personer som ansöker om svenskt medborgarskap kan komma att minska jämfört med regeringens förslag. I vissa avseenden, t.ex. i fråga om prövning av överklaganden från personer som har fått uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande och som vill överklaga statusförklaringen samt prövning av ansökningar om familjeåterförening, kan de statliga kostnaderna komma att öka. Till följd av det lägre antalet sökta och beviljade uppehållstillstånd förväntas statens totala utgifter för prövning, mottagande och etablering dock bli lägre än enligt regeringens förslag. Förslagen väntas inte medföra några kostnader för Migrationsverket eller migrationsdomstolarna som inte kan hanteras inom befintliga anslag. Förslagen bedöms inte heller medföra ytterligare kostnader för offentliga biträden. Kommunernas och regionernas kostnader förväntas minska på sikt till följd av en förbättrad integration jämfört med regeringens förslag. Sammantaget bör ytterligare finansiering med anledning av utskottets förslag därmed inte behövas.

Enligt barnkonventionen ska konsekvenserna för barn redovisas i alla åtgärder som påverkar barn. I konsekvensanalysen gällande barn i betänkandet En långsiktig hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54) anges bl.a. att vissa försämringsåtgärder kan uppträda utifrån ett barnrättsperspektiv till följd av kommitténs förslag jämfört med en återgång till utlänningslagen. Regeringen gör samma bedömning när det gäller förslagen i propositionen. Detsamma torde gälla i fråga om utskottets förslag. Eftersom det kan ta tid för nyanlända att etablera sig i Sverige och uppfylla försörjningskravet kan förslagen innebära att familjeåterföreningen fördröjs jämfört med regeringens förslag. Som regeringen anför är emellertid krav för anhöriginvandring nödvändiga för att antalet asylsökande ska kunna hållas på en nivå som inte avviker från den andel som tas emot i andra medlemsstater i EU och i övriga nordiska länder. Därigenom bedöms också mottagandet av de personer som kommer till Sverige kunna bli bättre. Som regeringen påpekar bör en anknytningsperson som har hunnit integreras i samhället, genom att vara egenförsörjande och ha en bostad, främja även de nyanlända familjemedlemmarnas integration. Mot denna bakgrund bedömer utskottet att förslagen också kan föra med sig vissa positiva effekter för

barn. Utskottet vill i detta sammanhang även peka på de ventiler som förslagen innehåller.

Fler kvinnor än män som beviljas uppehållstillstånd på grund av anknytning. Förslagen som rör försörjningskrav för anhöriginvandring kan väntas slå hårdare mot anknytningspersoner som är kvinnor än mot män. Migrationskommittén bedömer att förslagen i betänkandet kommer att påverka jämställdheten mellan könen, bl.a. med hänvisning till att det kan ta längre tid för kvinnor att uppfylla kraven för permanent uppehållstillstånd jämfört med män. Utskottet anser att de nu aktuella förslagen kan komma att leda till vissa negativa effekter för kvinnor och således påverka jämställdheten negativt jämfört med regeringens förslag. Utskottet bedömer samtidigt att förslagen sammantaget kommer att leda till bättre förutsättningar för en stärkt integration, vilket i sin tur skapar bättre förutsättningar inte minst för kvinnor och barn.

6. Författningskommentar

6.1 Förslaget till ändring av regeringens förslag till lag om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap.

3 § Uppehållstillstånd ska, om inte annat följer av 17–17 b §§, ges till

1. en utlänning som är make eller sambo till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

2. ett utländskt barn som är ogift och

a) har en förälder som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, eller

b) har en förälder som är gift eller sambo med någon som är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige,

3. ett utländskt barn som är ogift och som har adopterats eller som avses bli adopterat av någon som vid tidpunkten för adoptionsbeslutet var och fortfarande är bosatt i eller har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om barnet inte omfattas av 2 och om adoptionsbeslutet

– har meddelats eller avses komma att meddelas av svensk domstol,

– gäller i Sverige enligt lagen (1997:191) med anledning av Sveriges tillträde till Haagkonventionen om skydd av barn och samarbete vid internationella adoptioner, eller

– gäller i Sverige enligt lagen (2018:1289) om adoption i internationella situationer,

4. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, om barnet vid ankomsten till Sverige var skilt från båda sina föräldrar eller från någon annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, eller om barnet lämnats ensamt efter ankomsten, och

5. en utlänning som är förälder till ett ogift utländskt barn som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller en annan vuxen person som får anses ha trätt i föräldrarnas ställe, om utlänningen befinner sig i Sverige och beslutet om hans eller hennes asylansökan fattas i samband med beslutet om barnets asylansökan.

När en ansökan om uppehållstillstånd grundas på ett beslut om adoption som har meddelats av svensk domstol, ska den anknytning som har uppkommit genom beslutet godtas i ärendet om uppehållstillstånd.

Uppehållstillstånd enligt första stycket 1–2 ska även beviljas om den person som utlänningen åberopar anknytning till (anknytningspersonen) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

Av tredje stycket framgår att ett uppehållstillstånd enligt första stycket 1 eller 2 ska beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som flykting eller alternativt skyddsbehövande eller på grund av humanitära skäl enligt 5 kap. 6 § eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 §. En förutsättning för att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska beviljas i dessa fall är att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Uppehållstillstånd som beviljas med stöd av första stycket 4 och 5 förutsätter inte att barnets uppehållstillstånd är permanent och

påverkas således inte av att tidsbegränsade uppehållstillstånd nu blir huvudregel (jfr prop. 2015/16:174 s. 40). Bedömningen av om en flykting eller alternativt skyddsbehövande har välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd ska göras utifrån hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår vid den tidpunkt då den skyddsbehövande kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. Även möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av arbete eller att kvalificera sig som varaktigt bosatt kan innebära att anknytningspersonen har välgrundade utsikter att beviljas ett varaktigt uppehållstillstånd. Begreppet "varaktigt uppehållstillstånd" markerar att det vid bedömningen inte ska beaktas om anknytningspersonen har några utsikter att uppfylla de särskilda krav som enligt 7 § krävs för ett permanent uppehållstillstånd. En flykting torde i normalfallet ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd (jfr prop. 2015/16:174 s. 74). Vid bedömningen av hur troligt det är att skyddsbehovet kvarstår för en alternativt skyddsbehövande måste både de individuella skyddsskälerna och aktuell landinformation beaktas (jfr prop. 2018/19:128 s. 59 f.). Till skillnad från flyktingar och alternativt skyddsbehövande har utlänningar som beviljas uppehållstillstånd på grund av humanitära skäl enligt 5 kap. 6 § eller på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § ingen skyddsstatus som kan ligga till grund för bedömningen av om det finns välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Bedömningen får i stället göras utifrån hur troligt det är att det fortsatt finns en grund för uppehållstillstånd vid den tidpunkt då personen kan ansöka om ett permanent uppehållstillstånd, dvs. tidigast efter tre år. En person som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd på grund av verkställighetshinder enligt 12 kap. 18 § som inte är bestående kan normalt inte anses ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd under en längre tid. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.1.

Inga ändringar i sak utöver den i tredje stycket är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i prop. 2020/21:191 s. 160 f.

3 a § Uppehållstillstånd får, om inte annat anges i 17 § andra stycket, ges till

1. en utlänning som har för avsikt att ingå äktenskap eller inleda ett samboförhållande med en person som

a) är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige, om förhållandet framstår som seriöst och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges, eller

b) har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om förhållandet framstår som seriöst och har etablerats redan i hemlandet och inte särskilda skäl talar mot att tillstånd ges,

2. en utlänning som på något annat sätt än som avses i 3 § eller i denna paragraf är nära anhörig till någon som är bosatt eller som har beviljats uppehållstillstånd för bosättning i Sverige eller som har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 § och som har välgrundade utsikter att beviljas *varaktigt* uppehållstillstånd, om han eller hon har ingått i samma hushåll som den personen och det finns ett särskilt beroendeförhållande mellan släktingarna som fanns redan i hemlandet,

3. en utlänning som är förälder till och vårdnadshavare för samt sammanbor med ett barn som är bosatt i Sverige,

4. en utlänning som ska utöva umgänge, som inte är av begränsad omfattning, med ett barn som är bosatt i Sverige, och

5. en utlänning som har svenskt ursprung eller som under lång tid har vistats i Sverige med uppehållstillstånd.

Om en utlänning har getts uppehållstillstånd enligt första stycket 1 ska uppehållstillstånd för samma tid också ges till utlänningens ogifta barn.

När det finns synnerliga skäl får uppehållstillstånd också i andra fall än som avses i första och andra styckena beviljas en utlänning som

1. är adopterad i Sverige i vuxen ålder,
2. är anhörig till en utlänning som är flykting eller alternativt skyddsbehövande, eller
3. på annat sätt har särskild anknytning till Sverige.

Upphållstillstånd enligt första stycket 1 a, 3 och 4 och tredje stycket 2 ska inte beviljas om anknytningspersonen har beviljats ett tidsbegränsat uppehållstillstånd enligt 1 eller 6 § eller enligt 12 kap. 18 §.

Paragrafen innehåller bestämmelser om uppehållstillstånd på grund av anknytning och ändras till följd av ändringen i 3 §. *Av första stycket 1 b) och 2* framgår således att en förutsättning för att uppehållstillstånd på grund av anknytning ska beviljas i dessa fall är att anknytningspersonen bedöms ha välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd. Vad som avses med rekvisitet ”välgrundade utsikter att beviljas varaktigt uppehållstillstånd” framgår av kommentaren till 3 §. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.1.

Inga ändringar i sak utöver den nyss nämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i prop. 2020/21:191 s. 161 f.

3 d § Om anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting gäller kraven i 3 b § endast om

1. ansökan om uppehållstillstånd görs senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting,
2. familjeåterförening är möjlig i ett land utanför EU som familjen har en särskild anknytning till, eller
3. utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat.

Paragrafen innehåller bestämmelser som begränsar tillämpningsområdet för huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring när anknytningspersonen är en flykting. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.2.

Av första punkten framgår att försörjningskravet gäller om utlänningen ansöker om uppehållstillstånd senare än tre månader efter det att anknytningspersonen har beviljats uppehållstillstånd som flykting eller förklarats vara flykting. Om en ansökan görs inom tre månader får försörjningskrav ställas i två olika situationer. Den ena situationen regleras i andra punkten och innebär att ett försörjningskrav gäller när familjeåterförening kan ske i ett land utanför EU om familjen har en särskild anknytning till detta land. Den andra situationen regleras i tredje punkten.

Enligt den punkten gäller ett försörjningskrav när utlänningen och anknytningspersonen inte har sammanbott utomlands en längre tid och det inte heller på annat sätt står klart att förhållandet är väl etablerat. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.3 och 3.2.4.

3 f § Utöver vad som följer av 3 c–3 e §§ får undantag från kraven i 3 b § medges helt eller delvis, om det finns *synnerliga* skäl.

Paragrafen ger möjlighet att helt eller delvis medge undantag från huvudregeln om försörjningskrav vid anhöriginvandring. Enligt bestämmelsen får undantag från försörjningskravet medges om det finns synnerliga skäl. De omständigheter som kan utgöra skäl för undantag hänför sig till situationer där det inte framstår som lämpligt eller rimligt att ställa upp ett försörjningskrav. Det kan t.ex. gälla personer som är äldre och har lämnat arbetsmarknaden och har svårt att påverka sin inkomst. Även personer med funktionsnedsättning och som saknar försörjningsförmåga bör undantas. Det kan vidare finnas skäl att medge undantag från försörjningskraven med hänsyn till att anknytningspersonen är arbetsoförmögen på grund av sjukdom som inte endast är tillfällig eller på grund av annan varaktig fysisk eller psykisk funktionsnedsättning. I de fall en anknytningsperson är delvis arbetsoförmögen kan det finnas skäl att delvis efterge försörjningskravet. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.5.

6 § Om uppehållstillstånd inte kan ges på annan grund, får tillstånd beviljas en utlänning om det vid en samlad bedömning av utlänningens situation finns sådana synnerligen ömmande omständigheter att han eller hon bör tillåtas stanna i Sverige. Vid bedömningen ska utlänningens hälsotillstånd, anpassning till Sverige och situation i hemlandet särskilt beaktas.

Barn får beviljas uppehållstillstånd enligt första stycket även om de omständigheter som kommer fram inte har samma allvar och tyngd som krävs för att tillstånd ska beviljas vuxna personer.

Ett uppehållstillstånd som beviljas enligt första stycket ska vara tidsbegränsat och gälla i tretton månader. Varje nytt tidsbegränsat uppehållstillstånd som därefter beviljas ska gälla i två år. En ansökan om permanent uppehållstillstånd får, när giltighetstiden för ett uppehållstillstånd löper ut, beviljas om utlänningen har haft tidsbegränsat uppehållstillstånd i minst tre år och förutsättningarna för uppehållstillstånd med stöd av första stycket och de särskilda kraven i 7 § är uppfyllda.

Paragrafen reglerar uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter. Bestämmelsen överensstämmer med den reglering som infördes i 2005 års utlänningslag. De överväganden som gjordes i samband med införandet av lagen och den praxis som har vuxit fram avseende bestämmelsen i den dåvarande lydelsen ska ge vägledning även i framtiden. Övervägandena finns i avsnitt 3.3.

8 § Kravet i 7 § 1 gäller inte om

1. utlänningen är ett barn,
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller åldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller

3. det finns *synnerliga* skäl.

Kravet i 7 § 2 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när undantag kan göras från kraven för permanent uppehållstillstånd.

Av *första stycket 3* framgår att undantag från försörjningskravet kan göras om det finns synnerliga skäl. Undantag ska vara möjligt i situationer där det inte framstår som rimligt för en enskild att nå kraven. En person med långvarig nedsättning av arbetsförmågan på grund av sjukdom eller annan nedsättning av den fysiska eller psykiska prestationsförmågan kan t.ex. ha svårt att uppfylla försörjningskravet. Detsamma kan gälla en person som är nära pensionsålder och som därför har svårt att få en anställning. Möjligheten till undantag kan även användas i de fall det inte är rimligt att uppställa ett försörjningskrav för permanent uppehållstillstånd, t.ex. när en nunna eller munk ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 5 § andra stycket. En annan aspekt som kan vägas in är hur länge den enskilde vistats i Sverige med tidsbegränsade uppehållstillstånd. En person som under mycket lång tid vistats här utan att ha kunnat nå de föreskrivna kraven ska kunna undantas på grund av synnerliga skäl. Någon bestämd tidsgräns bör inte anges utan det blir fråga om bedömningar i enskilda fall. Det kan vara så att det finns olika faktorer som samverkar och som vid en samlad bedömning gör att undantag ska medges. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.3.

Inga ändringar i sak utöver de nämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i prop. 2020/21:191 s. 169 f.

17 a § Uppehållstillstånd får vägras i sådana fall som avses i 3 §, om

1. oriktiga uppgifter medvetet lämnats eller omständigheter medvetet förtigits som är av betydelse för att få uppehållstillståndet,

2. en utlänning adopterats eller ett äktenskap ingåtts eller ett samboförhållande inlett uteslutande i syfte att ge utlänningen rätt till uppehållstillstånd, eller

3. utlänningen utgör ett hot mot allmän ordning och säkerhet.

Uppehållstillstånd får vägras även i sådana fall som avses i 3 § första stycket 1 eller 2 b, om

1. makarna eller samborna inte lever tillsammans eller inte har sådan avsikt,

2. den person till vilken anknytning åberopas eller utlänningen som sökt uppehållstillstånd är gift eller sambo med någon annan, eller

3. någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Vid bedömningen av om uppehållstillstånd bör vägras ska hänsyn tas till utlänningens övriga levnadsomständigheter och familjeförhållanden.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när uppehållstillstånd enligt 3 § får vägras.

Andra stycket 3 ändras på så sätt att uppehållstillstånd får vägras för anknytningspersonens make eller sambo om någon av makarna eller samborna är under 21 år.

Detta följer regleringen i familjeåterföreningsdirektivet som anger att medlemsstaterna får att garantera en bättre integration och förhindra tvångsäktenskap får kräva att anknytningspersonen och dennes make ska ha uppnått en viss lägsta ålder, högst 21 år, innan maken kan återförenas med anknytningspersonen. Övervägandena finns i avsnitt 3.2.6.

Inga ändringar i sak utöver den nyss nämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i prop. 2020/21:191 s. 171 f.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2021:000) om ändring i utlänningslagen (2005:716)

5 kap.

7 § En ansökan om permanent uppehållstillstånd får beviljas endast om

1. utlänningen uppfyller krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap,
2. utlänningen kan försörja sig, och

3. det med hänsyn till utlänningens förväntade levnadssätt inte råder tveksamhet om att ett permanent uppehållstillstånd bör beviljas.

Paragrafen innehåller bestämmelser om de särskilda krav som ska vara uppfyllda för att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas.

I paragrafen införs särskilda krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap som ska vara uppfyllda för att ett permanent uppehållstillstånd ska kunna beviljas. Som huvudregel gäller kraven alla utlänningar som ansöker om permanent uppehållstillstånd. I 8 § finns bestämmelser om undantag från kunskapskraven. Att utlänningen ska uppfylla krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap framgår av *första punkten*. Den närmare regleringen av utformningen och kontrollen av språk- och samhällskunskapskraven ska kunna meddelas genom föreskrifter. Ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter finns i 24 §. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.1.

Inga ändringar i sak utöver den nyss nämnda är avsedda. Regeringens författningskommentar till övriga ändringar i paragrafen finns i prop. 2020/21:191 s. 168 f.

Det framgår av regeringens förslag till 14 kap. 3 a § UtL att Migrationsverkets beslut om avslag på en ansökan om permanent uppehållstillstånd får överklagas till en migrationsdomstol om ansökan avslås för att de särskilda kraven i 5 kap. 7 § inte är uppfyllda.

8 § *Kraven i 7 § 1 och 2 gäller inte om*

1. utlänningen är ett barn,
2. utlänningen har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldre försörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken, eller
3. det finns synnerliga skäl.

Kravet i 7 § 3 gäller inte om utlänningen är under 15 år.

Kraven i 7 § gäller inte en utlänning som ska beviljas permanent uppehållstillstånd med stöd av 2, 2 b eller 2 c § eller när en ansökan om permanent uppehållstillstånd ska göras av någon annan än utlänningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om när undantag kan göras från kraven för permanent uppehållstillstånd.

Paragrafens *första stycke* ändras till följd av ändringen i 7 § och för att motsvarande möjligheter till undantag ska finnas från kunskapskraven som från försörjningskravet.

Enligt *första stycket 1* är barn undantagna från försörjningskravet och kunskapskraven. Med barn avses en person som är under 18 år (jfr 1 kap. 2 §). Övervägandena finns i avsnitt 3.1.2.

Av *första stycket 2* framgår att personer som har rätt att uppbära inkomstgrundad ålderspension, garantipension eller äldreförsörjningsstöd enligt socialförsäkringsbalken är undantagna från försörjningskravet och kunskapskraven. Det är rätten att ta ut förmåner i fråga som styr om en person omfattas av undantaget. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.2.

Av *första stycket 3* framgår att undantag från försörjningskravet och kunskapskraven kan göras om det finns synnerliga skäl. Undantag ska vara möjligt i situationer där det inte framstår som rimligt för en enskild att nå kraven. Personer som söker skydd i Sverige kan ha genomgått traumatiska upplevelser som gör att förmågan att tillgodogöra sig undervisning väsentligen försämrats och att det inte kan krävas att de uppfyller kunskapskraven. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.3.

Paragrafens tredje stycke ändras till följd av ändringen i 7 §.

24 § Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om *utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskrav samt om försörjningsförmåga* enligt 7 §.

Paragrafen ändras för att bemyndiga regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att utfärda föreskrifter även om utformning och kontroll av språk- och samhällskunskapskrav enligt 7 §. Övervägandena finns i avsnitt 3.1.1.

BILAGA 8

Lagrådets yttrande

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-06-03

Närvarande: F.d. justitierådet Eskil Nord samt justitieråden
Inga-Lill Askersjö och Petter Asp

Ändrade regler i utlänningslagen

Riksdagens socialförsäkringsutskott har den 27 maj 2021 beslutat
inhämta Lagrådets yttrande över ett förslag till lag om ändrade
regler i utlänningslagen (2005:716).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av kanslichefen
Kari Hasselberg samt föredragandena Sven Bergqvist och
Finn Hultin.

Förslaget föranleder följande yttrande.

I lagrådsremissen föreslår utskottet ändringar i utlänningslagen. Huvudsakligen rör det sig om ändringar som är föranledda av de förslag som regeringen har lagt fram i proposition 2020/21:191. Förslagen i lagrådsremissen har, med ett undantag, sin bakgrund i Migrationskommitténs betänkande En långsiktigt hållbar migrationspolitik (SOU 2020:54). När det i det följande talas om en viss paragraf, eller om att en viss paragraf innebär något avses om inte annat sägs det förslag som finns i propositionen.

5 kap. 3 d §

I paragrafen regleras vissa undantag från försörjningskravet vid anhöriginvandring.

Om anknytningspersonen är flykting eller alternativt skyddsbehövande gäller enligt *första stycket* försörjningskravet endast om vissa förutsättningar föreligger. I lagrådsremissen föreslås att alternativt skyddsbehövande inte längre ska omfattas av undantaget.

Det föreslås också att *andra och tredje styckena* ska utgå. Paragrafens andra stycke avser kvotflyktingar och innebär en förlängning av den tidsfrist som finns för att en ansökan om uppehållstillstånd ska kunna göras utan att något försörjningskrav ska gälla. Tredje stycket förtydligar vad som ska anses utgöra ett väl etablerat förhållande i paragrafens mening.

Utskottets förslag i paragrafens andra och tredje stycken överensstämmer med förslagen i Migrationskommitténs betänkande.

Förslaget om att de fall där anknytningspersonen är eller har förklarats vara alternativt skyddsbehövande inte ska omfattas av undantaget i första stycket finns däremot inte med i vare sig

propositionen eller i Migrationskommitténs betänkande. Utskottet gjorde mot den bakgrunden bedömningen att förslaget krävde kompletterande beredningsåtgärder. Det togs därför fram en promemoria som har remitterats under tiden mellan den 7 maj och den 24 maj (en period innefattande Kristi himmelsfärds dag, med en anslutande s.k. klämdag, och två mellankommande helger).

Lagrådet konstaterar att förslaget i denna del väcker frågor som inte är okomplicerade om bl.a. regleringens förenlighet med Sveriges konventionsåtaganden och om hur en eventuell oförenlighet ska kunna hanteras i rättstillämpningen (vilket också vissa av remissinstanserna framhåller). Dessa frågeställningar kräver tid för att ta fram ett underlag som kan utgöra grund för tillräcklig analys och överväganden. Detta har sannolikt också bidragit till att promemorians analys av dessa frågor är begränsad. Det har inte anförts några skäl till varför lagändringen i denna del brådskar mer än vanligt. Lagrådet kan mot den bakgrunden inte se att det funnits skäl att avvika från en mer normal beredningsgång (jfr bl.a. NJA 2018 s. 743).

I lagrådsremissen anförts att den ventil som finns i 5 kap. 3 f § behövs bl.a. för det fall försörjningskraven skulle komma att strida mot konventionsåtaganden. Ventilen innebär att utöver de föreskrivna undantagen så får undantag från försörjningskraven medges helt eller delvis, om det finns "synnerliga skäl". I propositionen är kravet i stället "särskilda skäl". Det kan noteras att förslaget om att undanta alternativt skyddsbehövande närmast synes öka behovet av ventilen. Denna stryps emellertid i inte obetydlig utsträckning genom att kravet på särskilda skäl ändras till synnerliga skäl. Ändringen av 5 kap. 3 f § motsvarar visserligen Migrationskommitténs förslag, men det förslaget byggde på att alternativt skyddsbehövande omfattades av 5 kap. 3 d §.

Sammantaget medför det nu anförda att Lagrådet avstyrker förslaget till ändring av 5 kap. 3 d § första stycket.